BASMELE ROMÂNILOR

VI

O colecție nemuritoare

Simion Florea Marian (1847-1907) este un îndrăgit folclorist şi etnograf român, originar din zona Sucevei. După ce învaţă la şcoala din satul natal Ilişeşti, îşi continuă studiile la Suceava, Năsăud şi Beiuş. Debutează la numai 19 ani în revista *Familia* cu o culegere de folclor: *O nuntă în Ilişeşti*. Tot atunci începe să culeagă doine, balade, cântece populare, ce vor fi reunite ulterior în volumul *Poezii poporale din Bucovina. Balade române culese şi corese*, apărut în 1869 la Botoşani.

În 1871 Simion Florea Marian se înscrie la Facultatea de Teologie din Cernăuţi, după care ajunge preot în oraşul Siret. În 1881 devine membru al Academiei Române. Ulterior va lucra ca învăţător şi apoi ca profesor de gimnaziu, predând religie şi limba română. A purtat o bogată corespondenţă cu numeroşi cărturari, scriitori şi folclorişti de seamă, precum Petre Ispirescu, Ion Pop-Reteganul, Vasile Alecsandri sau Atanasie M. Marienescu. A colaborat la numeroase publicaţii şi reviste, precum *Convorbiri literare*, *Albina Carpaţilor*, *Columna lui Traian*, *Aurora română*, *Cărţile săteanului român*.

Printre cele mai cunoscute cărţi ale sale se numără *Descântece poporane române* (1886), trilogia asupra obiceiurilor din ciclul familial – *Nunta la români* (1890), *Naşterea la români* (1892), *Înmormântarea la români* (1892), *Vrăji, farmece şi desfaceri* (1893), cele trei volume din ciclul *Sărbătorile la români* (1898-1901), *Păsările noastre şi legendele lor* (1895) sau *Legendele Maicii Domnului* (1904).

SIMION FLOREA MARIAN

BASMELE ROMÂNILOR

volumul VI

BUCUREŞTI, 2010

Textul volumului este reprodus după S.Fl. Marian,
Basme populare românești, Editura Minerva, București, 1986
Copyright © 2010 Curtea Veche Publishing, pentru prezenta ediție.

JURNALUL NAȚIONAL

Director general	Director executiv	Director marketing
Marius Tucă	Sorin Stoian	Adriana Ioniță

Piața Presei libere nr. 1, Corp D, etaj VIII, București,
Sector 1, tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

Curtea veche

CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, București
tel.: (021)222.57.26, (021)222.47.65;
www.curteaveche.ro; redactie@curteaveche.ro

Editor: Grigore Arsene

Redactor: Răzvan Năstase
Ilustrații: Adrian Barbu
Tehnoredactor: Crenguța Rontea

Design copertă:

GRIFFON & SWANS
creative services
www.griffon.ro

BANCA COMERCIALĂ FEROVIARA
www.bfer.ro

Adresa: Str. Popa Tatu nr. 62A, Tronson A,
Sector 1, București, România
E-mail: office@bfer.ro
Telefon: 021 303 4000, 0758 050 004

Tipărit la G Canale București

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Basmele românilor. - București : Curtea Veche Publishing, 2010. –
10 vol.
ISBN 978-606-588-004-7
Vol. 6 / Simion Florea Marian. - ISBN 978-606-588-040-5

I. Marian, Simion Florea

821.135.1-93-34

GINERELE ÎMPĂRATULUI ROŞU

Fost-a, fost, ce-a fost,
Că de n-ar fi fost
Nici acum n-ar fi
Şi s-ar povesti,
Dar fiindc-a fost şi este
De-aceea se povesteşte.

Au fost odată trei fraţi ca trei bujori, unul mai voinic decât altul, şi toţi trei erau vânători şi aşa de iscusiţi că niciun fecior de prin tot ţinutul acela nu era în stare să-i întreacă în vânătorie, niciunul nu se putea măsura cu dânşii, aşa feli de vânători erau aceşti trei fraţi.

Cel mai mare dintre aceşti trei fraţi era aşa de iscusit că-ţi lua rândunica din zbor fără multă chiteală şi chibzuială. Cel mijlociu îţi lovea griţariul* când îl azvârleai în sus. Iară cel mai tânăr, mai frumos şi mai voinic îţi spărgea oul cu săgeata, de pe creştetul capului fără de grijă că-ţi va atinge măcar un fir de păr.

---

* griţar/crăiţar – monedă mică, bănuţ

Într-o sară, ce le veni acestor feciori în cap? Se sfătuiră şi se puseră la cale ca să meargă pe câteva zile la vânat într-o pădure din apropiere, unde au fost auzit ei, cum de la cine şi prin cine, că se află o mulţime de sălbătăciuni.

A doua zi des-dimineaţă, pe când zorile sărută florile şi stelele se pierd pe cer, iar păsările scăldându-se în roua dimineţii încep a cânta şi a sălta printre crengile arborilor, se sculară tustrei fraţii şi-şi pregătiră armele trebuincioase pentru vânat şi colea, cam pe la prânzişorul cel mic, toţi erau gata de ducă. Deci se înarmară bine, mai luară cu sine şi câte ceva de mâncare, ca omul ce pleacă de-acasă pe câteva zile şi-i trebuie merinde pe drum şi-apoi se porniră. Şi pornindu-se s-au dus:

Şi s-au dus, s-au dus, s-au dus
Pân' ce soarele a apus.
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Şi se duse, duse,
După ce pornise,
Zi de vară,
Până-n sară,
Cale lungă,
Să le-ajungă.
Şi se duse
Până ce ajunse

într-o pădure. Ajungând ei în pădurea aceasta merseră tot mai departe, tot mai afund, tot mai adânc, până ce, colea cam pe la chindii, se treziră în mijlocul unui codru mare, mai mare decât toţi codrii, un codru fără început şi fără capăt. Aici stătură puţin.

Mult se mirau ei cum de nu cunosc locurile acelea unde intraseră, deoarece nu o dată au fost umblat la vânat şi nu o dată au fost cutreierat şi rătăcit prin felurite păduri şi codri, dar nicicând nu li s-a întâmplat să deie peste aşa ceva, peste o pustie aşa de întinsă şi fioroasă, cum au fost dat acuma.

Ei trecură, adică, peste marginea ţării lor şi intrară pe un hotar străin, unde nu fuseseră până atunci niciodată, de aceea le veneau lor locurile acestea necunoscute.

Dar ei nu-şi bătură mult capul cu aceasta, cum şi de unde vine, că nu cunosc locul unde intraseră, ci purceseră şi se duseră mai departe... Lor le era de vânat şi nu de alta... Puţin le pasă lor de li-i cunoscut locul ori ba.

Colea, pe când se îngână ziua cu noaptea şi stelele încep câte una a se arăta pe câmpia ceriului, ajunseră într-o poiană înverzită şi cu tot feliul de flori împănată. În poiana aceasta se sfătuiră ei să mâie peste noapte. Vorbă multă nu întinseră, ci iute se deteră la pregătirea celor ce le era de trebuinţă pe acea sară, adică unul strânse şi aduse lemne, altul aţâţă focul, iar cel de al treilea se îngriji de rândul mâncării.

Toate acestea se făcură cât ai bate din pălmi, căci trebuie să ştiţi că fraţii aceştia nu erau de cei ce tânjeşte pământul sub dânşii, nici de cei ce păşesc de două ori într-un loc şi li se pare că încă şi aşa prea iute păşesc, căci erau cum erau... erau iuţi ca criţa*.

Un foc mare de vreascuri şi crengi uscate cum e sfarocul lumina poiana dintr-o margine până-n cealaltă.

Peste câteva minute fu şi cina gata. Deci, întinseră un suman pe iarbă lângă foc, puseră bucatele pe dânsul şi se deteră la ospăţ şi ospătară cât ospătară... ospătară cam mult, căci au fost flămânzit cum se cade de-atâta cale cât au fost făcut de dimineaţă cum s-au pornit de-acasă şi până ce-nserase.

După ce se sculară de la masă, ţinură iarăşi sfat între sine, că, adică, în toată noaptea cât vor şedea ei pe-aice să steie unul de strajă şi ceilalţi doi să doarmă. Şi cel ce va sta de strajă să nu lese focul defel să se stingă până dimineaţa; nici ceea ce va vedea ori va auzi sau va păţi peste noapte să nu spuie celorlalţi fraţi a doua zi.

Celui ce i se va stinge focul sau va vedea sau va auzi, ori va păţi ceva peste noapte şi va spune a doua zi fraţilor săi, aceluia i se va tăia capul. Acesta le-a fost sfatul şi judecata.

Sfatul şi judecata aceasta se primi şi se întări în urmă prin jurământ de toţi trei fraţii, că nu-l vor călca şi ceea ce vor auzi, vor vedea sau vor păţi peste noapte nu vor spune a doua zi.

Până ce ţinură ei sfatul acesta, adică cum şi ce să facă, noaptea înaintase cu răpejune. Sosi vremea de dormit. Cel mai mare dintre fraţi rămase de strajă, iar ceilalţi doi se culcară. Nu apucaseră bine aceştia a-şi pune capul pe mână şi adormiră duşi, ca omul ce doarme degrabă când se culcă, fiind ostenit de-o cale lungă şi grea sau de

* criţă – oţel

vreo muncă de peste zi, sau de aşa ceva... Străjerul însă făcu un foc mare de la a cărui pară lumina toată poiana, se aşeză apoi lângă foc şi se uita în toate părţile, căci alta nici nu avea ce să facă. Şi uitându-se el încolo şi încoace, prin întunericul nopţii, iacă, într-o vreme, aude un zgomot mare prin pădure de ţi se părea că toţi copacii au început să se mişte şi să se bată în cap. Zgomotul acela din ce în ce tot mai tare creştea şi tot mai repede se apropia de dânsul. Nu mult trecu şi un zmeu grozav, un zmeu cu trei capuri din care ieşea foc şi pară, urâcios şi fioros de-ţi era mai mare groaza de dânsul, i se înfăţişă feciorului străjer.

— Ce cauţi aici? răcni zmeul din tustrele capurile, când se apropie de dânsul, de se clocotea şi se răsuna pădurea dintr-o margine până în cealaltă.

— Mai încet!... Mai încet... Ce răcneşti aşa de tare, căci doar nu-s surd! Acuşi s-or trezi fraţii mei şi atunci vai şi amar de capul tău, aşa răspunse feciorul cu sânge rece, ca şi când ar fi fost acela ce-a sosit la dânsul un om de rând... un lasă-mă să te las şi nu zmeu.

— Măi!, da' cine sunteţi voi? Ce viteji? Ca să vă port de frică! De unde aţi venit şi cum aţi îndrăznit a intra pe hotarul nostru şi a ne face stricăciuni? răcni iară zmeul.

— Cine suntem şi de unde suntem, viteji ori nu, prea puţin îţi pasă! răspunse feciorul de pe locul unde sta.

Zmeul, auzind pe fecior astfel vorbind, se făcu foc de mânie şi nici una nici două, ca un leu turbat se repezi spre dânsul, voind să-l sfarme tot în bucăţele. Feciorul, văzând că zmeul nu glumeşte, se prinse şi el la luptă.

Şi se luptară,
Cât se luptară,
Luptă lungă,
Să le-ajungă;

şi când se încordau şi unde se înţepeneau, brazde de pământ săreau de sub picioarele lor. Tare era zmeul şi amarnic se mai lupta, dară nici feciorul nu se da. Şi pe când se luptau şi fără să vorbească ceva se târnoseau ei mai crâncen, pe-atunci mai tot focul s-a fost stins. Zărind feciorul că focul se stinge şi aducându-şi aminte de jurământul său de cu sară, ca fulgerul de iute se răpezi la foc şi luând un tăciune aprins îl aruncă pe vârful unei cioate putregăioase, uscate. Apoi întorcându-se se încăieră iară la

luptă şi făcu ce făcu, îşi puse adică toate puterile şi tăie capurile zmeului şi le aruncă, dimpreumă cu trupul acestuia deoparte, într-un tufiş din marginea pădurii.

Când învinse feciorul pe zmeu, cioata era arsă până la rădăcină. Deci, luă degrabă un tăciune din cioată şi ducându-se lângă fraţii săi, făcu iară un foc ca şi cel de cu sară. Şi după ce-l făcu se puse a se încălzi la el.

Nu mult după aceea se zări de ziuă. Fraţii lui mai mici abia acum se treziră şi trezindu-se văzură şi văzând cunoscură că locul de primprejurul focului nu e aşa precum era de cu sară, ci el era aşa ca şi cum ar fi fost scurmat. Ei pricepură că trebuie să se fi întâmplat ceva peste noapte, dar nu cutezară să întrebe pe fratele lor, căci atuncea, călcându-şi jurământul, ar fi putut să păţească aceea ce-ar fi păţit şi fratele lor când le-ar fi spus ce i s-a întâmplat peste noapte. Deci, ei mai bine tăcură şi înţelepţeşte făcură. Fratele lor asemenea nu le spuse nemică, ci îndată după ce se treziră fraţii săi se puse să aţipească şi el un pic, căci nu închisese ochii toată noaptea şi pe lângă aceea mai era ce era, era ostenit şi de luptă, căci ce alta putea să fie?

În noaptea următoare, rămase cel mijlociu de strajă. Acesta, ca şi fratele său, după ce adormiră ceilalţi doi, făcu un foc mare şi se încălzea lângă dânsul.

Într-o vreme, numai ce aude şi acesta un zgomot mare, un zgomot nu ca toate zgomotele, ci aşa ceva ce ţi se părea că se răstoarnă copacii cu rădăcinile în sus şi zgomotul acela din ce în ce creştea tot mai tare şi din ce în ce se apropia tot mai repede spre dânsul. Nu mult trecu, şi un zmeu cu şase capuri i se înfăţişă. Acela era fratele mijlociu al zmeului din sara trecută.

Zmeul acesta cum ajunse, fără să vorbească ceva, se înhăţă de capul feciorului. Dar nici feciorul nu stătu cu mânile în şolduri. Când văzu că zmeul se aruncă asupra lui, se prinse şi el de dânsul şi o luptă crâncenă se iscă între amândoi.

Foc şi pară ieşea din capurile zmeului şi pe unde ajungea totul se pârlea. Şi când se trântea, pământul se cutremura şi glii* ieşeau de sub picioarele lor şi gliile zburau până în nori, astfel de luptă se luptau ei:

Luptă lungă
Să le-ajungă...

Dar feciorul făcu ce făcu, drese ce drese, că nu-i era voia să se lase învins de zmeu, se puse adică cu toate puterile şi învinse pe zmeu şi ducându-l de o parte în pădure,

* glie – brazdă de pământ

îl ascunse acolo sub nişte frunze ca să nu-l vadă fraţii săi a doua zi dimineaţă. Apoi se duse repede la cioata unde a fost aruncat şi mai-nainte focul, ca şi frate-său şi luând un tăciune aprins din cioată, se întoarse la fraţii săi care dormeau duşi şi făcu foc şi se încălzi la el.

A treia noapte rămase cel mai mic de strajă. Într-un târziu numai ce aude şi acesta că se mişcă pădurea din toate părţile. Zgomotul ce-l auzea el nu era zgomot ca zgomotele de mai nainte, ci era aşa ceva, ce nu s-a mai pomenit pe podul pământului. Un vuiet, o zguduitură, ce ţi se părea că iasă din fundul pământului şi totuşi nu ieşea din pământ, şi făcea un vuiet aşa de mare, că ţi se părea că lumea se prăvălea, şi totuşi lumea nu se prăvălea, ci sta locului.

Nu apucă însă a se învârti feciorul odată pe lângă foc şi numai ce vede că se apropie de el un zmeu cu nouă capuri.

Acesta era fratele cel mai mic şi mai voinic al zmeilor din sările trecute.

Şi cum ajunse zmeul acela, aşa era de furios şi de grozav, că nici nu mai stătea la vorbă cu feciorul, ci deauna* se prinse la luptă şi lupta acestor doi a fost atât de înverşunată, atât de amarnică, încât feciorul nici nu-şi mai putea aduce aminte de foc şi focul se stinse. Sângele ce ţâşnea din trupurile lor şi mai ales din trupul zmeului, stinse focul, şi nu-l stinse cum se stinge, ci-l stinse aşa că nici cenuşă nu rămase în vatră, ba chiar şi urmele vetrei se acoperiseră cu gliile ce ieşeau de sub picioarele lor.

Feciorilor ce dormeau li se părea prin somn că aud ceva... un zgomot, dar aşa de tare dormeau că ei nu se treziră, cu toate că pământul se cutremura sub dânşii, ca şi când ar fi fost un cutremur de pământ, când se izbeau şi se trânteau fratele lor cel mezin cu zmeul.

Lupta aceasta ţinu până de către ziuă.

În urmă totuşi învinse şi acest fecior pe zmeu şi tăindu-i capurile, le azvârli dimpreună cu trupul în pădure, de se făcură, când ajungeau printre crengile copacilor, tot bucăţele.

Abia după ce învinse şi nimici pre zmeu şi-aduse aminte feciorul de foc şi focul era de mult stins, de nu se afla prin şperlă** nici măcar urmă de vreun cărbune aprins.

De unde să iaie el acuma foc?, se cugeta în sine. Să rămâie aşa până dimineaţă, se temea de fraţii săi să nu-i taie capul. Ce să facă? Ce să înceapă? Acuşi avea să se

---

* deauna – imediat, îndată

** şperlă – spuză

zărească de ziuă şi foc nu era ca-n palmă. Şi aşa mustrându-se cu cugetele sale îi plesni deodată prin gând să se puie într-un copaci, care o fi mai nalt şi să se uite în toate părţile, doară va zări undeva foc arzând.

Cum gândi aşa şi făcu.

Se căţără iute pe vârful unui brădan, care era mai nalt decât toţi copacii din pădurea aceea şi de acolo, de pe vârful brădanului aceluia, repezându-şi ochii în toate părţile zări o pară de foc într-o depărtare foarte mare. Cum zări el para aceasta de foc, se dete degrabă jos, se înarmă bine cu toate armele sale şi legând noaptea ca să nu se facă ziuă, se porni cu fuga după foc.

Şi pornindu-se se duse, duse,
Că cuvântul din poveste,
Că încolo mult mai este
Şi frumos se povesteşte;
Şi se duse, duse,
După ce pornise,
Cale lungă
Să-i ajungă,
Zi de vară
Până-n sară

şi se duse, tot duse de urât, până ce ajunse într-o margine de codru, unde copacii începeau puţintel a se mai rări. Şi de acolo, mergând tot înainte, tot mai departe, ieşi într-o vreme în marginea unei poieni, în poiana aceea se afla focul pre care-l văzuse el şi împrejurul focului dormeau, în forma unui cerc, doisprezece zmei, fiecare cu capul pe picioarele vecinului său, iară pe foc sta o căldare mare şi-n căldare fierbea carne de Zin.

Toţi zmeii aceştia erau fraţi.

Feciorul ajunse cum ajunse până aice, dară cum să ieie el acum foc dintre zmei, că de s-ar fi trezit, mii de bucăţele l-ar fi făcut.

— Ce-a da târgul şi norocul! Mă duc, că şi'şa şi'şa se vede că nu-i chip de scăpare! zise el în sine. Nu voi duce foc, fraţii mi-or tăie capul, de s-or trezi aceştia, mă omoară sau cine mai ştie ce pot face cu mine, acum mi-i totuna, ori mort ori viu!

Daci cu gândul acesta în cap şi cum s-ar zice, cu moartea în sân, se apropie el pe vârvul degetelor de zmeii care dormeau duşi pe lângă foc, ca unii ce nu aveau grijă de nimene.

Bucuros ar fi luat el focul fără să-i trezească, dar orişicum trebuie să treacă peste unul, căci focul era cuprins jur-împrejur de zmei şi trecând s-ar fi trezit acel unul şi trezindu-se acela ar fi trezit şi pe fraţii săi. Şi-apoi? Atunci ar fi fost ce n-a mai fost, adică l-ar fi mântuit de zile. Viaţa-i sta într-un fir de păr. Şi feciorul se puse iară pe gânduri ce să facă şi ce să înceapă şi gândind astfel află că aşa ar fi mai potrivit şi nu altfel, adică: să trezească pe cel mai mic dintre zmei, despre carele cugeta el că e de o samă cu dânsul şi carele, când s-ar fi apucat de el, gândea că-l va putea învinge şi omorî, dacă ar fi venit treaba până într-atâta, fără ca ceilalţi fraţi să se trezească şi după ce l-ar fi omorât ar fi putut lesne lua foc.

Cum gândi aşa şi făcu. Se apropie de cel mai mic şi mai tânăr zmeu şi punând mâna sa cea dreaptă pe umărul lui şi hurducându-l, îi zise:

— Frate, frate, ia scoală!

Nu apucă însă bine a rosti aceste cuvinte şi zmeul sări ca fript din somn şi văzând pe necunoscutul fecior stând naintea sa, îl întrebă cu răstita:

— Măi, da' ce cauţi tu pe-aice!?

Dar nu apucase bine a rosti acele cuvinte şi deauna trezi pe zmeul de lângă dânsul, acela pe cel de lângă el şi aşa, trezindu-se unul pe altul, cât a-i tăia un fir de păr toţi doisprezece zmei stau în picioare şi cu ochii înholbaţi şi plini de somn, cum erau, aşa de hâd şi spărieţi se uitau la bietul fecior ca şi când ar fi voit să-l înghiţă deodată.

Sărmanul fecior sta ca înlemnit dinaintea lor şi tremura de frică cum tremură varga colea când o bate un vânt cumplit.

— De unde eşti, mă? îl întrebă unul.

— Din lume, răspunse acesta ca şi cu gura altuia, adică, ca omul cel ce e plin de frică şi nu ştie singur ce să mai zică.

— Şi ce cauţi pe aici? îl întrebă alt zmeu.

— Am venit după foc! răspunse feciorul.

— D-apoi bine, în alt loc n-ai putut tu găsi foc, numai aici la noi?

— Nu!

— Cum aşa?

— D-apoi iaca cum şi iaca cum! şi începe feciorul a le povesti toate câte i s-au întâmplat în acea noapte, cum s-a luptat cu zmeul până ce l-a învins şi l-a omorât, cum i s-a stins focul şi ce vor face fraţii săi cu dânsul, dacă nu vor afla foc dimineaţa pe când se vor scula ei.

Zmeii ascultând şi auzind acestea, începură acum a-l judeca, ce să facă şi ce să înceapă cu dânsul? Unii ziceau să-l taie, alţii să-l frigă de viu, alţii să-l omoare aşa sau almintrelea, toţi îi voiau moartea. Când însă veni rândul celui mai mare, acesta mai cu cap, mai deştept, mai procopsit şi mai îmblat în lume, zise:

— Staţi, fraţilor, pe loc! Nu e aşa cum socotiţi voi! Voi nu judecaţi la dreptate, precum ar trebui să se judece şi tocmai aici trebuie să fim mai drepţi cu judecată. Fiţi mai domoli oleacă! Feciorul acesta ar fi putut să ne omoare pe toţi unul după altul, pe când dormeam noi, dar el n-a făcut aceasta, el nu ne-a omorât şi de aicea se cunoaşte cum că el e un om foarte bun la inimă şi ne-a lăsat viaţa, deci şi noi trebuie să-i dăruim zilele! Ba!, nu numai aceasta, noi trebuie însă să-i fim chiar şi mulţămitori, pentru că a omorât pe zmeul acela, carele şi nouă ne era duşman de moarte şi poate încă mai mare duşman decât însuşi acestui fecior.

— Ba!, că bine zici, frate! răspunseră ceilalţi zmei într-o gură.

După vorba aceasta, spuse feciorului să-şi ieie un tăciune de foc. Şi feciorul, venindu-şi în fire şi-a luat unul. Apoi, apucând zmeul cel mai bătrân o bucată de carne din căldare, îi zise iarăşi:

— Poftim şi o bucăţică de carne de Zin, că poate vei fi flămând, ia-o şi du-te în pace, dar mai mult să nu te apuce păcatul să te mai arăţi pe-aice, că atunci nu ştiu zău dacă vei mai putea scăpa teafăr din mâinile noastre!

Feciorul luă tăciunele şi carnea cea de Zin şi, mulţămind zmeilor, se întoarse cu cea mai mare repejune spre fraţi.

Ajungând la fraţii săi, făcu degrabă un foc, un foc mare de la para căruia se lumina cine ştie până unde, apoi dezlegă noaptea şi se făcu îndată ziuă.

Sculându-se fraţii săi după ce se făcu ziuă şi uitându-se în jurul lor, nu cunoşteau nemica. Lor li se părea că sunt în alt loc şi nu acolo unde se culcaseră de cu sară, aşa de brăzdată şi plină de sânge era poiana. Dar ei nu întrebară nemică pe fratele lor. Ei ştiau acuma că în noaptea aceea s-a întâmplat ceva ce nu s-a mai întâmplat, că lupta aceasta n-a fost luptă ca acele din sările trecute, ci a trebuit să fie cu mult mai înverşunată şi mai amarnică.

Fratele lor, fiind foarte trudit, se culcă să doarmă şi el ceva şi, culcându-se, îndată aţipi şi, aţipind, dormi până colea de către prânz.

După prânz, fiind acuma toţi trei fraţii treji, se sfătuiră iară şi, sfătuindu-se, puseră la cale să plece mai departe, ori înainte ori îndărăpt spre casă, căci s-au fost săturat cu toţii de şezut în poiana aceasta.

Cum se sfătuiră aşa şi făcură, îşi luară fiecare armele sale şi celelalte lucruri şi se porniră mai departe.

Şi pornindu-se, se duse, se duse,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi se duse, duse,
După ce pornise:
Zi de vară
Până-n sară;
Cale lungă
Să le-ajungă.
Şi se duse, duse
Până ce ajunse

într-un târziu în altă poiană de pădure mai frumoasă şi mai plăcută decât poiana ce-au fost părăsit-o.

Pe drum feciorul cel mai mic şi mai voinic nu-şi putea nicidecum lua gândul de la zmeii cei cu focul. Lui totuna îi plesnea prin minte să se întoarcă iară înapoi la dânşii şi cum va putea, cum nu va putea, aşa să-i omoare...

— Ori, ori! gândea el. Ori eu omor pre zmei, ori zmeii mă omoară pre mine, una din două.

Deci cum ajunse în poiana cea frumoasă şi plăcută, le zise fraţilor săi:

— Staţi, fraţilor, aici, în poiana aceasta şi vă odihniţi un pic, că eu mă întorc înapoi, am uitat ceva în poiana de unde venim, mă duc să-mi iau ceea ce-am uitat, dară pe loc mă-ntorc!

Fraţii îl ascultară şi stătură, socotind că aceea ce le spune el într-adevăr e aşa, şi nu altfel, iară el se întoarse spre poiana cu zmeii. Şi întorcându-se cum merse, cum nu merse, ca vântul ori ca gândul, nu ştiu, că eu unul nu eram pe acolo să-l văd,

dar destul atât că ajungând la zmei îi găsi de astă dată pe toţi treji şi nu dormind ca mai nainte.

Zmeii cum îl văzură îi şi ziseră:

— De-acuma nu ne mai scapi din mână, avem să te omorâm, căci tu nu ne-ai ascultat, ci ai cutezat de-a te arăta iară pe aice şi noi ţi-am spus să nu te puie păcatul să mai vii şi tu tot ai venit!

— Da' de ce să nu vin şi de ce să mă omorâţi, că eu doară nu v-am făcut niciun rău, ba încă pot să vă fiu vrodată de ceva ajutor, răspunse feciorul mai îndrăzneţ de cum era mai nainte.

— Tu să ne fii de ajutor?

— Da, eu! Ce vă miraţi?

— Când am şti noi că tu ne-ai putea ceva ajuta, atunci te-am lăsa în pace, ba încă multe bunătăţi ţi-om dărui! răspunse unul dintre zmei.

— Spuneţi-mi ce şi eu încă vă voi spune ori de voi fi în stare să vă ajut ori ba!

Zmeul cel mare zise:

— Dincolo de ţara noastră se află o altă ţară, ţara împăratului Roşu. Acest împărat are numai o fată şi fata lui e aşa de frumoasă, că la soare te poţi uita, dar la dânsa ba. Mult ne-am bătut noi capul să furăm pe fata aceasta şi s-o aducem în ţara noastră, dar ori de câte ori ne-am bătut capul niciodată n-am putut izbuti, fiindcă împăratul a făcut fetei sale un foişor şi foişorul l-a cuprins în toate părţile cu ziduri groase şi înalte.

Pe vârful zidurilor, aproape de foişor, stă un cocoş, iar pe lângă zidurile foişorului oaste la pândă şi când se apropie cineva s-o fure, cocoşul cântă, catanele se trezesc şi trezindu-se nu e nimeni în stare s-o fure, căci orişicine şi oricât de voinic şi iscusit ar fi, e prins şi ucis de catane!

— Aceasta n-o puteţi voi face! răspunse feciorul râzând. Eu am gândit că mi-ţi da un lucru mai greu de împlinit, aşa ceva vă fac eu şi pe la miezul nopţii cu ochii închişi şi lasă de m-o mai prinde cineva!

— De ne furi tu pre fata împăratului Roşu, noi nu ştim cu ce vom putea fi în stare să-ţi mulţumim... Orice vei cere aceea ţi-om da! zise zmeul cel mai mare.

— Bine, vorbi feciorul, mă prind, acum nu vă cer nemică, gândiţi-vă numai şi duceţi-mă la împăratul Roşu. Nalt e zidul?

— Ca la doisprezece stânjeni!

— Să-şi facă, dară, degrabă, fiecarele câte-o scară şi toată scara să fie de câte-un stânjen de lungă, nici mai lungă nici mai scurtă, şi-apoi, după ce veţi găti scările urmaţi-mi mie, că eu vi-s omul!

Zmeii nu aşteptară să le spuie de două ori, ci cât ai scapăra dintr-un amnar şi ţi-ai aprinde luleaua, scările erau făcute şi ei gata de ducă.

Se luară acuma cu toţii şi se porniră la drum şi pornindu-se, se duseră la împăratul Roşu să-i fure fata. Cât au mers ei şi pe unde s-au dus şi cum s-au dus, ca gândul ori ca vântul, ca vântul ori ca gândul, pe-ncetul ori cu fuga, nu se ştie, destul atât că, atunci când au ajuns ei lângă zidul din jurul foişorului fetei, cocoşul cel de pe zid cum îi simţi că vin, cum se trezi şi trezindu-se voi să cânte, dar feciorul nu-l lăsă, ci cum îl zări că ridică gâtul să cânte, el deauna întinse arcul şi ţintind îl păli tocma în guşă. Cocoşul, fără să mai aibă timp a cârcăi cât de puţin, se răsturnă de-a dura peste cap de pe vârful zidului şi pică jos pe una dintre cătanele străjuitoare, care, rostogolite împrejurul zidului, dormeau ştii colea, somnul morţii.

— Daţi scările încoace! porunci atunci feciorul, ca şi când ar fi fost el cel mai mare dintre zmei.

Zmeii, plini de bucurie că acuşi o să le pice fata împăratului în mână, se grăbeau care de care să ducă mai iute scara sa şi s-o aşeze lângă zid.

— Nu aşa! zise feciorul, să vie unul câte unul şi să rezeme scara sa de zid, a celui mai tânăr dedesubt, a celui de după dânsul pe a celui dintâi şi tot aşa mai departe până ce a celui de al doisprezecelea şi celui mai mare să vie tocma la marginea cea de sus a zidului!

Zmeii făcură cu toţii aşa după cum li se porunci.

— Bine! Aşa! Acum staţi voi jos lângă zid şi eu mă voi sui mai întâi în foişor, să văd cum şi ce este acolo!

Zmeii ascultară şi aceasta, feciorul însă se sui pe încetul şi se duse tocma lângă foişor. Ajungând el lângă foişor, deschise uşa acestuia, pe-ncetul şi intră pe nesimţite înuntru. Dară nu apucase bine a intra şi fata se şi trezi din somn, căci ea dormea. El, văzând-o, nu ştia zână e, înger e sau ce e, aşa de tânără şi frumoasă era fata aceasta. Ea nu era fată ca fetele cele frumoase, ci ea era cu părul ca aurul, cu trupul ca razele soarelui, cu faţa ca zorile dimineţii şi cu ochii ca murele câmpului. Aşa era fata împăratului Roşu.

— Ce cauţi pe-aice? Cum ai putut intra şi ce vrei de la mine? întrebă fata spăriată.

— Nu te teme, iubita mea domniţă, căci eu n-am venit să-ţi fac vreun rău! răspunse feciorul.

— Dar cine eşti tu? întrebă iară fata.

— Un fecior pământean, dragă domniţă, am venit aicea la domnia ta, căci vezi, aşa-i lumea aceasta, oameni suntem, oameni, mulţi răi, dar puţini buni!

— N-a cântat un cocoş când ai intrat la mine? întrebă iară tânăra fetiţă c-un vers tremurător dar plin de dulceaţă.

— Ba era bietul să cânte, dar nemilosul meu de arc îi sfâşie guşa mai-nainte de ce apucase a căsca gura şi acum doarme somnul morţilor alăturea cu cătanele care pare-mi-se că au poruncă de la naltul împărat să te păzească, scumpă domniţă.

— Şi cum de-ai venit tu pe-aice? Cine te-a îndreptat la mine?

— D-apoi iacă cum şi iacă cum, am căzut pe mâna a doisprezece zmei răi şi acelora le-am făgăduit că le voi ajuta la orişice, numai să nu mă omoare, căci ei numaidecât au voit să mă ucidă şi spunându-mi să le ajut a te răpi pe domnia ta, iubită domniţă, eu le-am spus că le voi ajuta. Zmeii aceia de-aice!

— Vai de mine şi de mine! Ei iară au venit să mă răpească şi acuma n-are cine să mă apere! Unde sunt balele acele de zmei? Unde să fug? Unde să mă ascund? Fecioraş dragă, fie-ţi milă de mine! Lăsaţi-mă în pace, nu mă luaţi de aice!

— Nu te văiera, scumpă domniţă, căci eu n-am venit pentru aceea aice ca să-ţi fac vreo răutate, ci am venit să-ţi ajut cât voi putea. Mie încă mi-s urâţi zmeii aceştia ca păcatul şi caut toate mijloacele cum i-aş trimite mai degrabă pe calea încotro a apucat cocoşul ce te păzea pe dumneata!

— Ah!, atunci tatăl meu ţi-ar da ce-ai cere, ori ce-ai voi pentru această faptă, grăbeşte, grăbeşte până nu e târziu, apără-mă de aceste bale spurcate!

— Nu te necăji şi nu te-ngriji de nemică, nu purta frică de nime, că niciun păr din cap nu ţi se va clăti, stai numai oleacă aice, dar fără să te mişti din loc sau să vorbeşti ceva, că eu voi veni îndată! zise feciorul uitându-se la dânsa ca şi când ar fi voit s-o soarbă cu căutătura, căci aşa de tare era el fărmăcat de frumuseţea şi de cuvintele ei cele dulci, ce curgeau ca mierea din gura acestui înger de copilă.

Şi zicând aceste cuvinte, ieşi pe uşă afară şi se duse la scara cea răzemată de zid, pe care s-a suit.

— Cel mai bătrân zmeu să se urce la mine! strigă el, de pe vârful zidului, zmeilor ce-l aşteptau cu nerăbdare să vie şi să le spuie ce-a izbutit.

Zmeul cel mai bătrân, cât ai bate în pălmi, se aruncă la scară şi aruncându-se se sui ca o mâţă de iute, plin de bucurie, socotind că feciorul îl cheamă să-l ducă la fata împăratului. Dar amar s-a mai înşelat sărmanul, căci, când ajunse pe furcelul cel de sus al scării, feciorul îl îmbrânci şi-i ciuntă capul cu paloşul şi-l azvârli de ceea parte de zid. Apoi se întoarse iară la scară şi zise:

— Cel de-al unsprezecelea să se suie la mine!

Se sui şi acesta, dar şi el o păţi ca şi frate-său, şi nu numai el, ci şi toţi ceilalţi fraţi pe rând păţiră tot aşa. Tuturor le-a tăiet feciorul capurile şi pe toţi i-a aruncat claie peste grămadă de cealaltă parte de zid, adică în ograda foişorului.

Aceasta s-a petrecut în câteva minute.

Catanele, însă, cam mai ba să se trezească. Ele dormeau nu cum se doarme, ci aşa că şi pământul de sub dânsele dormea şi cu horcăitul lor puteai spărie o turmă de lupi.

Feciorul, după ce trimise pe toţi zmeii pe urma cocoşului, se întoarse iară la fată şi întorcându-se o află mai mult moartă de spaimă şi scârbă*.

— Ce eşti aşa de spărietă şi scârbită, scumpă domniţă?! o întrebă el, de-acuma n-ai mai mult de ce te teme, căci balele de zmei n-o să te supere mai mult, pe toţi i-am pus bine, i-am omorât!

— Nu se poate!

— Dacă nu mă crezi, vino şi vezi!

— Poate vrei numai să mă-nşeli!

— Aşadară, nu cumva mi-ar plesni prin minte să te înşel pe dumneata, o fiinţă aşa de scumpă, un înger aşa de drăgălaş, să te dau pe mâna acelor care au voit să-mi curme şi mie viaţa, atunci n-ar mai fi lume, atunci ar trebui să mă număr şi eu între dânşii, dar inima mea nu e de-acelea ce-nşală, încrede-te mie, domniţă şi vei vedea că eu sunt aşa cum sunt, prietenul domniei-tale, că eu numai de aceea am venit aice să te apăr şi nu de alta.

Tânăra domniţă, văzându-se măgulită de fecior prin cuvinte aşa de dulci, îi zise:

— Fecioraş dragă, mă încred ţie, mergi dară înainte că eu îţi urmez!

---

* scârbă – supărare, mâhnire

— Vezi!? Aşa-mi mai place! răspunse el. Apoi ieşiră amândoi din foişor şi la razele lunii care tocmai în acel moment se iviră prin nişte rărituri de copaci, îi arătă el pre zmei cum stau toţi grămadă lângă zid. Domniţa văzând pre zmei morţi şi aruncaţi claie peste grămadă, era să scoată un ţipăt de bucurie, dară el o opri, temându-se să nu se trezească cătanele, care apoi, de bună samă că nu l-ar fi lăsat cu una cu două şi-apoi lui nu i-ar fi plăcut una ca aceasta, măcar că nu i s-ar fi întâmplat niciun rău.

După aceea intrară iară amândoi în foişor şi domniţa nu îl duse de astă dată în odaia de mai-nainte, ci ea îl duse acum în altă odaie, în care era înzecit mai frumos decât în odaia unde a aflat-o el întâia oară. În odaia aceasta păreţii de jur-împrejur erau auriţi şi cu feli de feli de oglinde şi icoane împodobiţi, iar pe podele numai lăicere şi covoare de mătasă, care nu le puteai oriunde afla, ci numai la o fată de împărat. El mai că nu îndrăznea să atingă cu piciorul aceste mătăsării, d-apoi încă când dete cu ochii de feli de feli de pietre nestimate şi alte odoare scumpe, atunci rămase încremenit, i se părea că a intrat într-altă lume, într-un rai pământesc, de care, poate, numai a auzit, încă cu ochii săi n-a văzut. Fata, însă, îi zise să nu calce ca pe ace, să nu se mişte aşa de încet, ci să meargă mai iute, mai aproape. Acolo intrând ei, în odaia aceasta şi aşezându-se pe-o canapea moale ca perina, şezură şi se drăgostiră şi drăgostindu-se şezură amândoi până de către ziuă, căci trebuie să ştiţi că deşi feciorul era numai un simplu vânător, totuşi era aşa de tânăr, aşa de frumos, aşa de drăgălaş şi aşa de cu gust îmbrăcat şi înarmat, că de cum l-a văzut tânăra domniţă, deauna i-a picat la inimă şi s-a îndrăgostit de el şi acuma avea şi dreptate să-l iubească şi de două ori, pentru că acest necunoscut a apărat-o şi a scos-o din mâna zmeilor, care vroiau s-o răpească şi care erau mai urâţi decât noaptea. De către ziuă, după ce-i spuse ea câţi feciori de împărat au peţit-o şi nu s-a dus după dânşii, căci niciunul nu i-a plăcut, câţi zmei au căutat s-o fure şi n-au putut, după ce-şi petrecură amândoi, ca doi porumbei aprinşi de flacăra iubirii, dete fata feciorului, ca semn de amintire, o năframă şi un inel de pe deget. Feciorul, asemene, îi dete inelul său şi, luându-şi apoi rămas-bun prin îmbrăţişări şi sărutări, ieşi din foişor şi se cam mai duse. Domniţa, închizând, c-un oftat din adâncul inimii, uşile după dânsul, se culcă iară, dar acuma fără de grijă, că se va mai încerca cineva ca s-o fure şi dormi în linişte până târziu.

Feciorul însă, mai-nainte de-a scoborî zidurile, se duse la zmei şi tuturor le tăie vârful limbilor şi după ce strânse vârfurile limbilor şi le puse într-o trăistuţă ce avea

la sine, apoi suindu-se iară pe zid şi scoborându-se de ceea parte, se porni spre fraţii săi şi pornindu-se se duse, duse la fraţii săi care tocma erau în cumpene să se pornească şi ei mai departe din poiana unde-i lăsase, văzând că nu se mai întoarce fratele lor cel mai mic. Şi fratele lor cel mai mic cum ajunse la dânşii deauna se porniră mai departe şi se duseră cu toţii către casă, căci se săturaseră acuma de-atâta vânat şi îmblat.

După ce se făcu ziuă, dimineaţa adică, fata împăratului se sculă într-un târziu, se spălă şi îmbrăcându-se în cele mai scumpe şi mai frumoase straie ce le avea pe lângă sine, se duse la tată-său să-i spuie toate cum şi ce s-a întâmplat în noaptea aceea.

Cum intră ea în casa împărătească, întâlni mai întâi pe maică-sa şi întâlnind-o îi zise:

— Vai, mămuţă, ce bucurie mare!

— Ce este, draga mamii?! întrebă împărăteasa uimită de bucuria fiicei sale şi de aceea cum de s-a scoborât ea din foişor, de unde nu-i era iertat nicicând să iasă şi cum de a venit ea singură, fără să spuie mai întâi cuiva că vine.

— Un fecior mândru ca un Făt-Frumos, începu ea să povestească maicei sale, a fost astă noapte la mine în foişor şi pe toţi zmeii ce voiau să mă fure şi de-a căror frică eram eu stând acolo, i-o omorât!

— Nu se poate!

— Ba zău, aşa este!

Împărăteasa, auzind ceea ce-i spuse fiică-sa, chemă degrabă pe împăratul şi-i spuse şi lui ceea ce s-a întâmplat.

O bucurie nespusă şi nemaiauzită cuprinse pre părinţi văzându-şi copila scăpată şi mântuită pentru totdeauna din ghearele zmeilor. Şi bucuria aceasta nu era numai aşa cum sunt bucuriile cele de rând, ci ea era aşa de mare, că împăratul dete îndată de ştire în toată împărăţia sa să vie acela la dânsul, la curtea împărătească, care a scăpat pe fiica sa din mâna zmeilor, că el îi va da-o de soţie şi-l va face împărat.

Această ştire se lăţi, căci altmintrele nici nu putea să fie, mai întâi pe lângă curtea împărătească şi apoi să răspândi ea mai departe, în întreaga împărăţie.

Între curtenii împăratului era şi un ţigan. Acesta, cum a auzit că s-a dat de ştire în toată împărăţia să vie acela care a omorât pre zmei, ca să-i deie împăratul pre fiica sa de soţie, pentru că a scos-o din mâna acestor iasme, deauna se duse la zmei, care încă nu erau aruncaţi de lângă foişorul fetei şi de la fiecare zmeu luă câte un dinte

şi întorcându-se iară îndărăpt, a început a se lăuda şi a se făli pe la toţi câţi îi întâlnea, că el a omorât pre zmei. Însă nimene nu voia să creadă că ţiganul ar fi aşa de voinic. El însă, cum sunt toţi ţiganii, lăudăroşi şi buni de gură, nu înceta de a se făli că el a omorât pre zmei şi nime altul şi ca semn cum că aceea ce spune el este adevărat, lua şi arăta dinţii fiecăruia, care mai sta la îndoială.

De la o vreme, văzând împăratul că nimeni nu vine să i se înfăţoşeze, nimeni nu vine să-i spuie că el a omorât pre zmei şi i-a scăpat fata, începu şi el a crede pe ţigan şi spuse aceasta şi fiicei sale.

— Iacă cine te-a scăpat pe tine! zise el odată fiicei sale, ţiganul e apărătorul tău!

— Minteşte cioara! Nu m-a scăpat el! Cel ce a omorât pre zmei a fost un fecior tânăr şi voinic, la faţă mândru ca un trandafir şi la trup ca un Făt-Frumos şi nu negru ca tăciunele cum e ţiganul! răspunse fata înecându-se de plâns.

— Dacă altul te-ar fi scăpat, atunci ar veni acela, aşadar de ce nu vine nimeni să mi se înfăţoşeze? De ce numai ţiganul mi s-a înfăţoşat şi mi-a arătat chiar şi dinţii de la zmeii pe care i-a omorât?! grăi împăratul mai departe, ca unul ce singur nu ştie adevăr e ori ba ceea ce-i spuse ţiganul.

— El te-nşală, tată, nu e drept, urmă iară fata nemaiputându-se ţine de plâns.

— De e drept, de nu e drept, vom vedea! Dacă de azi până în cinci zile nu se va afla altul care să mi se înfăţoşeze şi să-mi spuie că el te-a apărat de zmei, atunci trebuie să mă asculţi şi să te măriţi după ţigan, căci eu aşa am apucat de-a făgădui, şi apoi tu şti prea bine că eu nu-mi retrag cuvântul niciodată, ce-am spus odată e spus.

Fata, auzind pe tată-său astfel vorbind şi văzând că nu glumeşte, erupse din nou a plânge cu hohot. Dar nu numai ea, ci toată curtea era scârbită, când prinse veste despre vorbele împăratului. Împărăteasa vărsa lacrimi de durere şi jale alăturea de fiica sa. Împăratul încă ar fi plâns ca un copil de trei zile dacă numai nu i-ar fi fost ruşine de sfetnici şi ceilalţi curteni ai săi, căci şi pe dânsul îl durea inima şi lui îi era jele să deie pe unica sa copilă după un ţigan, dar ce era de făcut? Aşa sunt împăraţii, când apucă de-a făgădui ceva cu greu e de a se mai îndupleca să-şi rumpă făgăduinţa. Ţiganului însă îi râdea inima de bucurie când şi-aducea aminte că peste puţin o să devie ginerele împăratului şi ca mâne, poimâne chiar şi împărat.

Trecură şi cele cinci zile ca una şi totuşi nu s-a mai arătat nimene la curtea împărătească.

Când se iviră zorile zilei a cincea, împăratul se sculă şi, supărat şi dus pe gânduri cum era, ca omul cel ce are multe la inimă, ce-l rod şi-l nedumeresc, cheamă pe unul dintre sfetnicii săi şi-l întreabă ori de n-a mai venit cineva. Sfetnicul îi zise:

— Să nu bănuieşti, măria-ta, n-a venit nime!

Atunci împăratul porunci sfetnicului să deie de ştire tuturor curtenilor ca să se pregătească de nuntă, căci pe a doua zi, adică pe sâmbătă sară, vor să se joace schimburile, cum e datina de-a schimba în această sară darurile cumpărate şi cusute, între mire şi mireasă.

Sfetnicul, cum îi spuse şi ce-i spuse împăratul, aşa şi făcu, căci ce alta era de făcut? Trebuie să-l asculte toţi, pentru că el era cel mai mare şi mai tare.

Pe când făceau la curtea împărătească pregătiri de nuntă, abia atuncea ajunse ştirea la cei trei fraţi, cum că împăratul Roşu îşi va mărita fata după acela carele a scos-o din mâna zmeilor ce voiau s-o fure, şi nici că puteau să ajungă aceste veşti mai degrabă, pentru că feciorii aceştia nu se ţineau de împărăţia împăratului Roşu şi împăratul Roşu a dat ştire numai în împărăţia sa, de aceea au auzit ei aşa de târziu.

Cum auzi cel mai mic această ştire, adică cel ce-a omorât pre zmei şi a mântuit pe fata împăratului să meargă la curtea împărătească, că el, adică împăratul, îi va da fata de soţie, zise fraţilor săi:

— Fraţilor, oare n-ar fi bine să ne ducem şi noi la nuntă? Să vedem şi noi ceea ce n-am mai văzut, o nuntă împărătească!

— Ce să căutăm noi acolo? Noi n-am omorât pre zmei, ş-apoi împăratul a zis că numai acela să se ducă la dânsul, carele a omorât pre zmei! răspunseră ei, neştiind că fratele lor a fost acela carele a scăpat pe fata împăratului din ghearele zmeilor, căci fratele lor încă nu le spusese despre aceasta nemica.

— Ba eu mă duc! grăi cel mai mic. Şi luându-şi hălaturile sale cele vânătoreşti cu sine şi rămas-bun de la fraţi, porni spre curtea împăratului Roşu.

Cum s-a dus, cum nu s-a dus, ca vântul ori ca gândul, nu ştiu, destul că sâmbătă de către sară ajunse în târgul acela unde se afla împăratul şi ajungând acolo nu s-a dus de-a dreptul la curte, ci a tras la o căsuţă tupilată a unei babe sărmane, ce se afla la marginea târgului.

— Bună sară, mătuşă! zise el babei ce sta pe prispa căsuţei şi gândea şi ea la năcazurile bătrâneţei sale.

— Mulţămim dumitale, fecioraş dragă! răspunse baba cu omenie.

— Nu m-ai primi la mas, mătuşică? urmă el mai departe.

— Bucuroasă te-aş primi, dragul meu, dară mi-i căsuţa mică, iac-aşa, cum a dat Dumnezeu, nu vei avea unde să te odihneşti.

— Nu strică nemică, dragă mătuşică! Ia acolo pe-o laiţă m-oi culca şi eu că sunt învăţat a dormi orişiunde!

— Bine, fie, de dormit ca de dormit, poate că vei avea unde dormi, dar n-am cu ce te primi, sunt sărmană, trăiesc numai cu ceea ce pot căpăta şi eu de pe la cei creştini, n-am ce-ţi da de ospăţ!

— Nu te-ngriji dumneata de-acestea! Eu am destui bani cu ce-mi cumpăra de mâncare, când aş avea trebuinţă de dânsa şi, afară de-aceasta, nici nu prea sunt flămând.

Văzând baba că feciorul numaidecât stăruieşte să-l primească de mas, nu se codi mai mult, ci-i făcu semn să rămâie.

Mai după aceea, după ce rămase, din vorbă în vorbă, întrebă feciorul pre babă:

— Mătuşică dragă, nu mi-ai putea dumneata spune ce e aici în târgul acesta, că de când am intrat în el s-aude puşcând, cântând, strigând, chiuind, vuind, ce-nsemnează toate acestea?!

— Hei, fecioraş dragă, nu ştiu ce ţi-aş putea spune! Aici în târgul acesta este şi veselie şi scârbă, şi plânsete şi râsete. Unii se bucură şi au pentru ce, alţii însă se sting de amărăciune şi jale mare. Nu ştii ce-i alege: scârbă din veselie, ori veselie din scârbă? O amesticătură din amândouă, dar tot mai mult rău decât bine!

— Ce fel? Ian spune-mi mai lămurit!

— E nuntă la împăratul, mărită pre fiică-sa dupre un ţigan, care, cum se spune, a scăpat-o de la nişte zmei, ce tot îmblau s-o fure şi de-aceea zic eu că unii plâng şi alţii se veselesc, căci unde s-a mai auzit sau s-a pomenit vrodată pe faţa pământului să mărite un împărat pe fiică-sa dupre un ţigan? Aşa-i că nu s-a pomenit? Deci, are toată dreptatea sărmana copilă să plângă şi să se tânguiască. Şi ce copilă, ce copilă! Ţi se duce inima când o vezi, parcă-i bucăţică ruptă din Sântul Soare, aşa e de frumoasă!

— Mare lucru! Adevăr e aceasta ce spui dumneata?

— Da, aşa este! Cum e adevărat că noi ne aflăm aice şi vorbim amândoi!

— Şi când se cunună?

— Mâni!

— Dar azi ce se face acolo?

— Se schimbă darurile!

— Aşa?!

— Cum îţi spun!

Feciorul ştiind acum toate ce se petrec şi ce se fac la împăratul, tăcu puţintel şi gândi şi după ce gândi întrebă iară pe babă:

— Mătuşă, nu se află undeva pe aice, prin apropiere, nuci de vândut?

— Ba se află destule!

— Nu mi-ai putea cumpăra dumneata de vreo câţiva griţari, căci vezi, omu-i om, mi-a venit dor de nuci şi-acu aş vrea să mânânc vro câteva, că n-am mâncat de mult!

— De ce nu?! Bucuroasă!

— Apoi, fii bună şi cumpără-mi de aceşti trei sorcoveţi! Şi cum zise aceste scoase trei sorcoveţi şi-i dete babii.

— De ce pe-atâţia bani? De trei griţari cumpăr o mulţime! grăi baba.

— Ba nu, nu! Cumpără-mi de toţi! Cumpără cât de multe, că mi-or prinde bine şi pe mâine!

Baba luă cei trei sorcoveţi şi unde se duse şi de unde a cumpărat nu ştiu, destul că-ndată se-nturnă înapoi c-o cotărcuţă* plină de nuci, aducând pe jumătate banii îndărăpt. Ea voi să întoarne banii ce mai rămăseseră feciorului, dar acesta nu-i primi, ci îi spuse ca să-i ţie sieşi pentru că el mai are destui bani. Baba mulţămindu-i îi primi. Feciorul însă o întrebă iară:

— Nu cunoşti dumneata pe fata împăratului?

— Da' cum, păcatele, să n-o cunosc, draga mătuşii, că ea, măcar că e fată de împărat, până nu da balele cele de zmei de dânsa, totuşi a venit la mine câteodată, şi de multe ori m-a ajutat cu câte ceva!

— Dacă zici c-o cunoşti, apoi n-ai fi dumneata aşa de bună şi să-i duci nucile acestea?

— De ce nu? Le-oi duce, că nu e cel lucru mare, dar n-am în ce, în cotărcuţă nu se şede! răspunse baba.

— N-ai în ce? Iacă aice năframa mea! Şi atunci scoase năframa şi inelul pe care le-a fost căpătat el de la fata împăratului, când a fost la dânsa în foişor, puse nucile şi inelul în năframă şi legând-o bine, i-o dete apoi babii, zicând:

---

* cotărcuţă/coşărcuţă – coşuleţ, paneraş

— Poftim, mătuşică! Ia şi du năframa aceasta aşa precum este ea acuma şi-o dă fetei împăratului. Caută însă să n-o arăţi nimănui, măcar de-ar fi orişicine, până ce nu îi da-o fetei în mână, iară după ce-i apuca a o da, nu mai aştepta nemică mai mult, ci te întoarnă cât mai degrabă acasă. De mi-i face plăcerea aceasta, ţi-oi da şi cincizeci de sorcoveţi pentru osteneala dumneatale.

— Nu trebuie să-mi plăteşti! Ţi-o duc eu şi fără de plată, răspunse baba şi apucă năframa cu nucile şi se porni tot cu fuga spre curtea împărătească.

Când ajunse ea la curtea împărătească, dete peste o îmbulzeală aşa de mare, că nu ştia singură ce e şi numai cu greu putu străbate biata babă în odaia unde se afla fata împăratului. Cum se vârî ea înăuntru, zări pe fată şezând după masă alături cu ţiganul, iară încolo, prin casă, era plin de oaspeţi îndesiţi unul lângă altul de n-avea unde cădea nici măcar un ac. Iar fata, alăturea cu ţiganul, ţi se părea că şede o floare lângă un tăciune, căci fata era şi mai frumoasă decât o floare şi ţiganul mai negru decât un tăciune.

Şi fata, cum intră baba înăuntru, încă o zări şi cu lacrimi fierbinţi pe faţă o chemă la sine şi-i grăi:

— Vină, mătuşă, la mine! Vină să-ţi dau dumitale un pahar de vin, căci Dumnezeu ştie de ne-om mai putea întâlni de-acuma ca mai-nainte!

Baba se apropia pe-ncetul de dânsa, cu năframa ascunsă sub poala sumanului şi pe când lua paharul cu vin din mâna fetei, îi întinse năframa cu nucile, pe sub masă, zicând:

— Primeşte, scumpă domniţă şi de la mine un dar ca de la o biată babă, pe care nu arareori ai ajutat-o şi nu arareori ai scos-o de la multe năcazuri şi neajunsuri. Şi când ţi-a merge în lume bine nu uita şi de mine, cum n-am uitat nici eu în acest moment de dumneata, apoi bând repede vinul din pahar se făcu nevăzută printre mulţime.

Mireasa, căci fata împăratului era acum mireasă, luă năframa cu nucile şi le puse într-o strachină. Dar cum a rădicat năframa deasupra mesei a şi cunoscut-o că e aceea ce a dat-o ea feciorului, care a apărat-o de zmei şi când a răsturnat nucile în strachină, atuncea deodată văzu căzând şi-un inel şi cunoscându-l şi pe acesta că e al său, deauna a strigat cu surprindere:

— Hei!, staţi cu nunta, iacă cine m-a apărat pre mine de zmei, acela căruia i-am dat eu năframa şi inelul acesta, acela e apărătorul meu şi nu stanca aceasta ce şede lângă mine!

— Dar cine ţi-a adus ţie aceasta? întrebă repede împăratul.

— Cine să mi le aducă?! Baba cea din capătul târgului mi le-a adus!

— Şi unde e baba?

— Nu ştiu! Pare-mi-se că s-a dus acasă, că n-o văd! răspunse fata.

— După babă, feciori! strigă atunci împăratul, arătând pe nişte catane ce stau lângă uşă şi se uitau şi ele cu gura căscată la lumea adunată, îndată să-mi aduceţi baba aice!

Un căprar şi câteva catane se porniră şi cât ai bate în pălmi ajunseră pe babă şi cum o ajunse căprarul îi porunci, strigând:

— Înapoi, mătuşă!

— Ce-aveţi voi cu mine? Ce v-am făcut eu? La ce să mă întorc eu înapoi şi unde să mă întorc?

— Nu-ntinde multă vorbă, ci te-ntoarnă degrabă înapoi de unde vii! răcni iară căprarul.

Baba prinse a plânge şi a se văiera: la ce-o întorc înapoi, că ea n-a făcut nimănui nemică. În zădar îi fu însă toată văierarea şi rugămintea să nu o întoarcă iară la curte, căci căprariul, în loc ca s-o ia cu binele, începu a o bulisa cu pumnii, şi aşa o duse cu nepusă în masă, mai mult pălmuind-o şi îmbrâncind-o, până la împăratul.

— Dumneata ai adus năframa cu nucile? o întrebă împăratul când ajunse baba denăintea lui.

— Eu, răspunse baba plângând.

— Şi cine ţi-a dat-o s-o aduci?

— Un fecior a venit la mine cu puţin mai-nainte şi m-a rugat ca numaidecât să-l primesc de mas. Eu nu prea vream să-l primesc, dar el stăruind mereu, n-avui ce să fac, l-am primit şi după ce l-am primit m-a trimis cu năframa aceea cu nucile s-o aduc aice şi s-o dau domniţei ca dar de nuntă!

— Şi unde e acel fecior?

— L-am lăsat acasă la mine!

— Duceţi-vă cu baba acasă la dânsa şi îndată să-mi aduceţi pre feciorul acela încoace! grăi iară împăratul cătanelor.

Catanele nu aşteptară să le spuie şi a doua oară, ci deauna se porniră spre casa babii.

Ajungând ei la casa babei, aflară pe fecior şezând pe prispă şi aşteptând pe babă.

Căprariul, cum dete cu ochii de dânsul, îi zise:

— A poruncit împăratul ca numaidecât să mergi cu noi la curte! Şi cum zise, cum erau ei cam tocaţi cu lenea de la nuntă, voiră să iaie pe fecior cu de-a sila şi cu nepusă în masă, ca să-l ducă la curte.

— Mai pe-ncetul! Ce răcniţi aşa de tare, că nu-i nimeni aici surd să nu v-audă? Ce vă zbuciumaţi?! Cine sunteţi voi ca să mă duceţi cu de-a sila la curtea împărătească, ca pe-un făcător de rele, ce v-am făcut eu vouă?

Căprariul, auzind pe fecior astfel vorbind, turbat de mânie şi beat cum era, dete să-l împungă cu baionetul.

Feciorul, văzând că nu e glumă, se înfurie şi el de obrăznicia căprariului şi de-a celorlalte cătane şi dintr-o apucătură, îi prinse pe toţi şi fiecăruia îi tăie nasul şi aşa îi trimise îndărăpt la împăratul, spuindu-le că el nu ştie de porunca nimănuia.

Când se întoarseră cătanele îndărăpt şi le văzu împăratul cu nasurile tăiate, le întrebă:

— Da' ce vă este? Ce-aţi păţit? Cine v-a sluţit aşa?

— Ce ne este? Ce-am păţit? Ascultă numai şi vei vedea şi te vei mira peste ce-am dat şi ce-am păţit. După ce ne-ai spus să ne ducem şi să aducem pe feciorul cel de la babă şi după ce ne-am dus şi i-am spus feciorului să vie cu noi la măria-ta, el ne-a spus că nu ştie de poruncă. Iară când am voit să-l luăm cu de-a sila, el atuncea ne-a prins pe toţi ca pre nişte copii de trei zile şi-n loc ca să vie cu noi, ne-a tăiat fiecăruia nasul şi aşa ne-a trimis înapoi! răspunse căprariul cu lacrimi în ochi de durere şi mânie.

— Degrabă să meargă o companie întreagă de cătane după dânsul şi de n-a vrea să vie de bună voie, să mi-l aducă legat butuc! zise împăratul, trecându-i şi lui acuma de şagă.

O companie întreagă de cătane se porni acuma după fecior. Şi când sosi această companie la dânsul, îi zise cel mai mare:

— Împăratul a poruncit ca numaidecât să mergi până la dânsul!

— Tot poruncă peste poruncă, ca şi când cineva ar tremura de poruncile voastre! Dar fie, mergeţi înainte că eu voi veni şi singur!

— Ba nu, trebuie să mergi şi tu deodată cu noi!

— De ce trebuie să merg şi eu deodată cu voi?

— Pentru că aşa a poruncit stăpânul nostru, iară dacă nu te vei supune, atunci te-om duce legat.

Feciorul, auzind aceste cuvinte, se făcu foc de mânie. Îi prinse şi pre aceştia şi bătându-i pe toţi ţol, le tăie şi câte o ureche şi-apoi îi trimise înapoi, zicând:

— Duceţi-vă şi spuneţi împăratului vostru că eu nu sunt tâlhar, nu i-am furat nemică! Nu i-am făcut nicio răutate ca să trimită el după mine companii de cătane. Dacă doreşte să mă vadă numaidecât, atunci vie el singur la mine! Vie mâine, dar până mâine nimeni să nu mă mai necăjească, pentru că vai şi amar de capul aceluia va fi, care va mai veni la mine în această sară. Eu sunt trudit de pe drum, mi-i voia să mă odihnesc, n-am când dacă mă tot hărăţi cu trimişii împăratului vostru!

Compania de cătane se întoarse ruşinată şi sluţită la împăratul şi-i povesti toate cele ce i s-a întâmplat şi ce i-a spus feciorul.

Ce era să facă? Trebui acum şi împăratul să înghită noduri până a două zi, iar a doua zi dimineaţa trebui să meargă el singur la fecior, dacă îi era voia să-l vadă cine-i.

A doua zi de dimineaţă, pe când rândunelele cântau sub streaşina căşii, se sui împăratul într-o căruţă cu patru cai, care când se porni la drum ţi se părea că nu merg, ci zboară, dar nici nu zburau, ci mergeau nici atingându-se de pământ, nici urcându-se în aer, ci aşa ceva că nu-i cunoşteai cum se duc şi aşa se duse el, până la casa babii. Sosind la casa babii află pre fecior şi pre babă sculaţi şi sfătuind şi feciorul mângâia pre babă pentru nedreptatea ce i-au fost căşunat-o catanele în ziua trecută, zicându-i că toate vor trece şi ei i se vă răsplăti pentru aceasta. Feciorul era acuma gătit în cele mai bune, mai scumpe şi mai frumoase straie ce le avea cu sine, s-a fost gătit ca de-o zi de sărbătoare...

— Auzi, feciorule! zise împăratul, când dete cu ochii de dânsul, cum de n-ai venit tu asară la mine, dacă am trimis atâtea cătane să te aducă şi cum ai îndrăznit, încă, de-a le sluţi, tăindu-le urechile şi nasul? Nu te-ai temut că mânia mea o să te facă prav şi pulbere?!

— Hai, hai! Ţi-oi arăta eu ţie prav şi pulbere, căci acuşi te-oi bate şi te-oi sluţi şi pe tine, numai de mă-i înfrunta şi mă-i năcăji mult! răspunse feciorul, ca şi când ar fi vorbit cu un om de rând şi nu c-un împărat. Apoi urmă iarăşi:

— N-ai văzut tu destul de bine că eu am trimis tinerei domniţe năframa şi inelul? N-a fost aceasta destul semn? Dacă nu te-ai putut încrede fiicei tale, că ţi le-a arătat şi ţi-a spus că acela a apărat-o de zmei, căruia i-a dat ea inelul şi năframa, cui ai voit

să te mai încrezi? Ba!, nu destul atâta, ci încă ai mai trimis şi pe nişte cătane bete şi lovite cu leuca după babă, mătuşa aceasta, pe care o bătură şi o batjocuriră, fără să fie ceva vinovată, apoi le-ai trimis şi după mine, ca şi pe mine să mă aducă pe sus. Hei! Nu merge treaba aşa cum socoţi! Să nu gândeşti că mi-a tors mama pe limbă! Şi eu sunt om, ce e drept, dar nu orişicine se poate juca cu mine de-a mâţa oarbă!

Împăratul, văzând acuma că el e cel vinovat, el e cel ce-a greşit, l-a rugat pre fecior de iertare şi l-a poftit cu binele să se suie în căruţă şi să meargă la palatul împărătesc.

— Ia, aşa se mai poate! Aceasta o puteai face şi ieri! Un om ar fi fost destul dacă l-ai fi trimis după mine şi eu de bună samă că veneam.

Ţiganul, cum sunt toţi ţiganii ţanţoşi, şedea după masă, pe douăsprezece perini, alături cu fata împăratului, ca şi când cine ştie cine ar fi fost el, aşa fudul era, căci dacă nici împăratul n-ar fi adus pe fecior, avea în aceea zi să se ducă cu fata împăratului la cununie şi să se cunune. Să-l fi văzut numai, cioara dracului, cum se răsucea şi cum se cocoşea pe lângă fata împăratului, de ţi se părea că e un curcan. În îngâmfarea sa nu vedea pe nimeni. Toţi i se păreau de nimica, numai fata era ce era.

Când, însă, se sui feciorul în căruţa împăratului, atunci sări o perină de sub ţigan; când se porniră spre curte, sări a doua şi aşa săriră toate perinele de sub dânsul, până ce ajunseră aceştia la curte, că în urmă rămase pe laiţa goală. Şi când sărea câte-o perină ţiganu' nu-şi afla loc, ci se sucea când încolo când încoace şi zicea când sărea una:

— Ia stai, da' unde te duci?!

Când sărea alta:

— Ia stai, da' unde te duci?!

Iar după ce sosi împăratul şi feciorul la curte şi cum intră feciorul cel străin în casă, fata îndată îl cunoscu şi sărind în sus de bucurie, zise:

— Acesta-i!

Feciorul zise ţiganului:

— Măi ţigane, cum de-ai venit tu la aceasta, să înşeli şi să porţi de nas pe atâţia oameni?

— Ce-ţi pasă?! Eu am omorât zmeii! răspunse ţiganul repede.

— Dacă spui cum că tu ai omorât pre zmei, apoi ian arată-mi vrun semn de la dânşii!

Ţiganul arătă dinţii.

Feciorul, văzând şiretenia ţiganului, se întoarse spre împăratul şi-i cuvântă:

— Înălţate împărate, fă bine şi porunceşte cuiva să caute pre zmei mai cu de-amănuntul să vedeţi cu toţii ce n-aţi mai văzut, să vedeţi, numai dinţii aceştia lipsesc zmeilor ucişi, ori mai lipseşte şi altăceva?

Împăratul, auzind aceasta şi presupunând că trebuie să fie vro şiretenie, ceva, la mijloc, trimise îndată o mulţime de cătane ca să cerceteze pre zmei pe de-amănuntul şi să vadă ori de nu le mai lipseşte şi altăceva.

Catanele se porniră şi pornindu-se se duseră şi ducându-se ajunseră şi ajungând cercetară din fir-în-păr pre zmeii şi aflară că nu numai dinţii aceia ce-i arătase ţiganul, ci încă şi vârful limbilor le lipseşte. După ce cercetară şi aflară aceasta se întoarseră îndărăpt şi cuvântară împăratului şi celor de pe lângă dânsul:

— Vârful limbilor lipseşte fiecăruia dintre zmei!

— Iată-le-s! strigă atunci feciorul, scoţând douăsprezece vârfuri de limbă dintr-o trăistuţă şi punându-le pe masă. Acestea-s limbile zmeilor! Vedeţi cum v-a înşelat cioara?!

Împăratul, văzând a cunoscut şi cunoscând a văzut cum că urât l-a mai înşelat ţiganul şi urât l-a mai purtat de nas pe el şi nu numai pe el, ci şi pe toţi ceilalţi curteni, oameni bătrâni şi de sfat şi oaspeţi adunaţi şi nu ştia acum ce să se mai facă de mânie şi de ciuda cea mare ce-o avea pe ţigan. Şi tocma pentru că nu ştia altfel cum să-l pedepsească mai rău şi mai aspru pentru batjocura şi scârba ce i-a făcut-o, porunci ca îndată să-l lege de coada a două iepe sirepe, care erau mai zburdalnice şi mai neînvăţate şi să le deie apoi drumul cu dânsul la largul lor.

Această poruncă se şi-ndeplini într-o clipită de ochi. Luară cu ghiontita pe ţigan de după masă, de la cinste şi legându-l fedeleş de cozile iepelor, le dete drumul. Iepele, când văzură că oarece le gâdilă la picioare, au luat vânt şi luând vânt au început a sforăi şi a fugi mâncând pământul, făcând pe bietul ţigan mii de fărâmi, că nemică nu se alese din el.

A voit ţiganul să fie împărat dar degeaba, că nu i-a mers treaba după cum şi-a cugetat. A gândit că va înşela lumea şi pre împăratul cu viclenia şi înşelăciunile sale, dară Dumnezeu cela ce stă deasupra noastră şi ştie toate nu l-a lăsat, ci El l-a pedepsit ca şi pe broască, când a voit să se umfle şi să se facă atât de mare ca un bou. Nu e bine

niciodată a se înălţa omul prea sus ca să nu cadă, nici a vârî mâna în oala altuia ca să nu se frigă. Ţiganul, dacă s-ar fi ţinut de zicala aceasta, n-ar fi păţit-o, aşa însă, o păţi.

Împăratul, după nemicirea ţiganului, plin de bucurie că a aflat odată pre omul cel adevărat, care a omorât pre zmei şi văzându-l că este un fecior aşa de frumos, aşa de voinic şi aşa de isteţ, a poruncit ca toţi cei de faţă adunaţi să se pregătească şi să se gătească cum n-au mai fost gătiţi, să se îmbrace adică în cele mai frumoase, mai scumpe şi mai lucitoare haine şi aşa să se pornească degrabă la cununie, căci abia acum avea să fie nuntă cum n-a mai fost nici s-a pomenit să fie vrodată pe faţa pământului. Acuma să fi văzut pe fată cât de veselă era! Lacrimi de bucurie curgeau de pe faţa nuntaşilor, iară scripcarii cântau şi cătanele puşcau din săcăluşuri şi tunuri de ţi se părea că lumea se răstoarnă. Cât ai bate din pălmi toţi nuntaşii erau gătiţi sărbătoreşte, în hainele cele mai scumpe şi mai frumoase, care luceau la soare de-ţi luau vederile. Şi aşa gătiţi cu toţii se porniră la biserică şi se cununară tinerii şi după ce se cununară se şi întoarseră iară la palatul împărătesc, făcură o nuntă cum n-a mai fost vrodată nici s-a mai pomenit să fie pe podul pământului, căci aşa pregătire şi veselie nu se putea întâmpla decât numai la o nuntă împărătească.

Din întâmplare, eram şi eu acolo la nunta aceea şi văzând ceea ce n-am mai văzut şi auzind ceea ce n-au mai auzit, nu mă putui nicidecum reţine să nu vărs o vale de lacrimi. Am mâncat şi-am beut şi eu cât zece, căci era ce mânca şi de unde bea, şi-am jucat şi eu de era să-mi sară câlcâiele la ciubotele cele ce nu le aveam. Bucătăresele erau cam mânioase pe mine că nu le iau şi pe dânsele la joc, dar după ce le detei de cunoscut că ele nu-s de mine şi eu de ele, li se mai potoli mânia.

Tot la acea nuntă am cărat apă cu ciurul, şi parcă şi acum mă văd acolo cum m-o pus, nu ştiu cine, cu de-a sila să junghii nişte ţânţari pentru nişte bucătari ca să facă răcituri din ei, fiindcă s-au fost gătit răciturile şi oaspeţii erau doriţi de răcituri. Mie-mi era cam milă de bietele vituţele, ce era însă de început şi de făcut? Trebuia să fac şi eu pe voia celor mai mari decât mine, mai cu samă că nimeni nu se-ncumeta a junghia ţânţarii, temându-se să nu le facă ceva, eu mă arătai că pot ce pot şi-am junghiat de toţi s-au mirat de curajul şi puterea mea.

După ce s-a gătit nunta care a ţinut o săptămână întreagă, şi după ce toţi oaspeţii s-au întors pe-acasă, se ducea tânărul fecior şi cu nevasta sa la preumblare cu căruţa în toată ziua.

Împăratul spuse denainte ginere-său să nu meargă cu nevasta sa tare departe la preumblare, că nu va face bine, căci câteodată se întâmplă de vine până aproape de împărăţia sa Spânul de pe cealaltă lume, călare pe-un cal cu opt picioare şi poate să-i răpească nevasta, fiindcă el de mai multe ori s-a încercat s-o răpească şi n-a putut. Ginere-său îi făgădui că nu va merge tare departe, dară nu-şi ţinu cuvântul, ci adeseori se ducea cu nevasta sa aşa de departe la preumblare, că abia numai într-un târziu se înturna iară înapoi.

Iacă într-o zi, ieşind ca totdeauna amândoi tinerii la preumblare, merseră aşa de departe, că deşi înserase acuma de mult ei tot nu se mai gândeau să se întoarcă. Atuncea, numai ce văd că se repede asupra lor un om zdravăn, călare pe-un cal cu opt picioare.

Omul ce s-a repezit asupra lor era Spânul de pe cealaltă lume, carele, cum ajunse la dânşii, răzând două palme bune şi-ndesate feciorului, îi luă nevasta şi se întoarse iară înapoi cu fuga cât puteau lua picioarele calului.

Feciorul pălmuit şi scârbit ca vai de dânsul se întoarse acasă la socru-său şi-i spuse toate cele ce a păţit.

— Vezi?! Nu ţi-am spus să nu te duci aşa de departe? răspunse împăratul scârbit. Acuma ce vei face? Ce vei începe? Ai rămas şi tu fără de nevastă şi noi fără de fată!

O scârbă nemaiauzită cuprinse iară întreaga curte împărătească. Împărăteasa soacră plângea zi şi noapte şi nimene nu era în stare s-o mângâie. Împăratul, ca şi dânsa, era posomorât. Ginerele lor însă, deşi era şi el scârbit de nu mai avea margini, totuşi îşi făcea planuri, cum s-ar putea duce până la zmeu în cealaltă lume şi-ar putea lua nevasta îndărăpt.

După ce s-a răzgândit mai multe zile, merse într-o zi de dimineaţă la socrii săi şi le spuse că el se va duce de la dânşii şi nu se va întoarce, nici se va lăsa până nu-şi va redobândi iară nevasta şi va veni cu dânsa acasă.

Socrii îl binecuvântară, îi deteră bani de drum şi-i dorire cale şi izbândă bună.

Feciorul, îmbrăcându-se iară în straiele lui cele de vânător, se porni şi pornindu-se se duse, duse

Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte,
Cine-urechea-şi ascuţeşte

Foarte mult se foloseşte.
Şi se duse, duse,
După ce pornise,
Zi de vară,
Până-n sară,
Cale lungă
Să-i ajungă,
Şi se duse, duse
Până ce ajunse,

şi dete de nişte codri mari, ce nu-i poţi cuprinde cu ochii. Ajungând el în codrii aceştia, se vârî înăuntrul lor şi se duse tot mai departe. Colea, de către sară, când păsările înceată de-a cânta şi oamenii trag de mas, a ajuns la o cetate şi cum ajunse el la cetatea aceea, bătu cu paloşul în poartă şi bătând, o femeie ieşi afară şi-l întrebă:

— Cine e acolo?

— Eu sunt, un străin!

— Ce cauţi pe-aice?

— Am venit să mă primeşti de mas, căci am înnoptat şi n-am unde mâna peste noapte. În codru să mân mi-i teamă!

— Du-te, sărmane, aleargă încotro te-or duce ochii şi picioarele până ce nu vine bărbatul meu, că de vine şi te găseşte aice e vai şi amar de capul tău!

— De-aş şti că şi bucăţele m-ar face, totuşi nu mă reîntorc!

Cetatea cea din codru era a unui zmeu, iară femeia ce-a fost ieşit înaintea feciorului era nevasta zmeului şi zmeul era dus la vânat, numai nevasta sa rămăsese acasă. Şi văzând ea că feciorul nu se dă dus în ruptul capului denaintea porţii, ci tot una stăruieşte să-l primească de mas, se-ndoi şi-l pofti înăuntru.

Nu mult trecu şi sosi şi zmeul. Acesta, cum sosi şi cum zări pre fecior, deauna îl întrebă ce caută, ce vânturi l-au adus pe-acolo? Feciorul, adică ginerele împăratului Roşu, începu a-i povesti toate din fir-în-păr, cum şi ce se întâmplase cu dânsul, cum că el este ginerele împăratului Roşu, că a venit Spânul de pe cealaltă lume şi i-a luat nevasta cu hapca, tocma când era dus cu dânsa la preumblare şi că acum se duce în lumea largă şi lungă, până ce va da de vrun suflet de om, de-un om al lui Dumnezeu carele să-l îndrepte unde ar putea afla pe răpitorul nevestei sale, că să i-o iaie iară

înapoi. Rugă apoi şi pre zmeu să facă un bine şi să-i spuie de ştie unde se află şi unde locuieşte Spânul. Zmeul îi zise:

— Eu nu ţi-oi putea da niciun sfat, căci nu ştiu nemică despre Spân, dar fratele meu cel mijlociu poate că te-a putea îndrepta la dânsul, fiindcă el, după câte ştiu eu, se-ntâlneşte câteodată cu Spânul, eu însă am auzit numai de la fratele meu că este un Spân!

Feciorul îl rugă acum să-l îndrepte spre locuinţa frăţâne-său. Zmeul îi spuse să se ducă tot înainte pe calea care a apucat-o şi-ndată va da de dânsul.

Feciorul, mulţumindu-i pentru primire şi pentru îndreptare, îşi luă ziua bună şi se porni mai departe. A doua zi dimineaţă, pe când cioara cânta în par şi soarele sta drept în cheotoarea căşii, ajunse la zmeul unde a fost îndreptat. Acesta încă era dus de-acasă şi numai nevasta sa l-a primit. După ce a venit zmeul acasă şi după ce feciorul l-a întrebat şi pe acesta de nu ştie unde locuieşte Spânul, îi răspunse zmeul că el numai când şi când se întâlneşte cu Spânul, dar fratele său cel mai tânăr ştie foarte bine unde locuieşte şi ce face Spânul. Feciorul se rugă să-l ducă până la frate-său. Zmeul se-nvoi şi se duse până la frate-său. Când ajunse la curţile zmeului celui mai tânăr şi acela era dus la vânat. Nevasta lui însă, care se afla acasă, i-a primit pe amândoi cum se cade, ca pe nişte oaspeţi plăcuţi şi bineveniţi, până ce într-un târziu a picat şi bărbatul său de la vânat.

După ce a sosit acesta de la vânat, îi spuse frate-său dorinţa feciorului şi-l rugă şi el, din partea sa, să fie aşa de bun şi să-l ducă sau cel puţin să-l îndrepte până la Spân. Zmeul cel mai tânăr, adică stăpânul casei, îi zise:

— Nu mi-i mare lucru a face ceea ce mă rugaţi, dar mai întâi trebuie să cerc puterea feciorului şi dacă acesta mi-a duce buzduganul meu din tindă cu degetul său cel mic, atunci bucuros mă-nvoiesc să-l duc până la Spân, iară de nu-mi va putea aduce buzduganul cu degetul cel mic, apoi eu din parte-mi nici nu-l sfătuiesc să se încerce a merge mai departe, căci atunci poate să i se întâmple ceva ce nu i s-a întâmplat niciodată, poate să-i meargă rău!

Feciorul zise:

— Eu m-am gândit că mi-i da altceva de făcut, buzduganul însă a ţi-l aduce cu degetul cel mic e numai o jucărie pentru mine! Şi cum spuse aceste cuvinte, se duse în tindă şi aduse buzduganul cu degetul cel mic ca şi când ar fi adus un pai de săcară.

Văzând acum zmeul cel mic că feciorul e destul de tare, se porni cu dânsul să-l ducă la Spân. Fratele său cel mijlociu însă, luându-şi ziua bună de la dânsul, de la cumnată-sa şi de la fecior, se întoarse iară înapoi acasă, căci acuma nu mai avea unde să meargă şi ce să mai facă.

Mergând pe drum zmeul cel mai tânăr şi cu feciorul, zise cel dintâi acestuia din urmă:

— Eu nu pot să mă duc cu tine chiar pân la Spân, căci e prea departe şi nu mă iartă acum timpul, dar te voi duce până la un prietin al meu, la un moşneag ce locuieşte aproape de hotarul Spânului şi nu departe de ţara a trei zâne, care i-au luat ochii şi acum e bietul moşneag fără vederi. Pe moşneagul acesta de-l vei sluji un timp, câtva, el te va putea îndrepta până la Spân, căci el e cumătru cu dânsul.

Feciorul se-nvoi şi cu această propunere, numai să poată da odată de răpitorul nevestii sale şi să-şi ieie, cum va putea, nevasta de la dânsul.

Nu mult merse şi ajunse la o căsuţă mică într-o poiană verde. Căsuţa aceea era căsuţa moşneagului şi moşneagul, când ajunseră ei, stă afară pe prispă şi se sorea.

— Bună ziua, moşule!

— Mulţămim dumneata, vecinule! Dumneata eşti?

— Eu!

— Ai mai venit la mine?

— Da! Am venit să te văd ce mai faci!

— Ce fac?

— Precum zic, cum te afli?

— Ia mă soresc şi eu, căci vezi, păcatele mele, nu pot ieşi nicăieri, nu mă pot depărta niciun pas de pe lângă căsuţă!

— Apoi dă, ce să facem? Poate aşa a fost scris să fie, dar să lăsăm aceasta, unde ţi-s oile? Le mai ţii?

— Cum să nu le ţin?! Cu ele mă mai iau şi eu, căci cu altăceva n-am cu ce. Mai nainte auzisem clopoţelul, vor fi pe undeva pe aici, prin apropiere. Da cum de-ai venit azi la mine? Ce vânt te-a abătut pe aici, că de mult nu te abaţi să vezi cum mă aflu şi ce fac!

— Am venit acum, căci mai nainte eram şi eu cu multe de toate încurcat şi învăluit. Am venit să-mi împlinesc o făgăduinţă cu care demult îţi eram datori.

Dumneata m-ai fost rugat să-ţi caut şi să-ţi aduc un hargat. Am îmblat cât am îmblat şi abia astăzi am aflat pe unul pe care ţi l-am şi adus! răspunse zmeul.

— Dumnezeu să-ţi deie zile dulci şi-ndelungate, că mare bine mi-ai făcut că mi-ai adus hargat! Unde e băietanul ce mi l-ai adus?

— Aici lângă mine!

Moşneagul acesta, pe vremea sa, pe când era el mai tânăr, când era fecior holtei, era aşa de tare, aşa de vânjos, că nu se temea de nime de prin tot ţinutul acela. Cu câţi zmei, cu câţi voinici a dat faţă şi s-a luptat, pe toţi i-a învins şi nime nu cuteza să se apuce la harţă cu dânsul. Într-o zi însă nu ştiu ce-a făcut, ce-a dres, destul că s-a întâlnit cu trei zâne şi zânele acestea i-au luat ochii şi din ziua aceea moşneagul a rămas fără de vederi. De atunci bietul moşneag nu putea nicăiri să se urnească de acasă, ci trebuia să stea lipit locului, dacă îi era voia să nu-şi piardă viaţa.

Nişte oi şi nişte capre, ce le avea el încă de când era sănătos, îmblau singure de capul lor la păscut şi când însera vineau singure acasă şi el le mulgea şi aşa trăia el de azi pe mâne. De mai multe ori a fost rugat el pe zmeul, ce venise-acuma cu feciorul la dânsul, ca să-i caute şi să-i aducă de undeva un hargat, dar zmeul orişicât îşi bătuse capul, oricât a îmblat n-a aflat pe nime, care s-ar fi prins să-l slugărească, până ce feciorul acela, că ori pe cine a întrebat îi răspundea că se tem de zâne să nu le ieie şi lor ochii şi apoi să îmble şi ei orbecăind ca moşneagul. Moşneagul, acuma plin de bucurie că în sfârşit, totuşi, s-a aflat un om care să-i fie hargat, că va avea cine să-i pască oile şi caprele, că va avea şi el cu cine se mai lua când zilele îi pică mai lungi şi mai grele, ca de altădată, se sculă pe-ncetul de pe prispă şi zise feciorului să meargă aproape de dânsul să-l cerce cât e de tare. Pe cale, spuse zmeul feciorului că moşneagul e şi acum aşa de tare, că o pantă* de fier dacă o strânge bine în mână se face subţire ca o sârmă. Feciorul, ştiind acuma despre aceasta, îşi făcuse, de cu bună vreme, o mănuşă mare şi groasă de fier şi când zise moşneagul să se apropie de dânsul să vadă cât e de tare, îi întinse mâna cea cu mănuşa de fier. Moşneagul prinse de mănuşă, dar oleacă să fi strâns mai tare, turtea mănuşa cu mână cu tot, însă el o strânse numai puţin şi după aceea zise:

— E cam tărişor băietul!

— Ei!, place-ţi? Luaţi-le-i de hargat? întrebă acuma zmeul.

— Lua, de ce nu!

---

* pantă – fâşie de metal folosită la ferecatul roţilor

— Apoi dară rămâneţi cu Dumnezeu, căci eu mă întorc îndărăpt, fiindcă acasă mă aşteaptă o mulţime de lucru, şi cu aceste cuvinte se porni spre casă.

Feciorul, mulţămind zmeului, se puse pe prispă lângă moşneag şi începu a-l întreba câte şi mai multe, cum şi aceea ce îi va da moşneagul de lucru pe cât timp va sta la dânsul.

Moşneagul grăi:

— Fecioraş dragă, la mine nu vei avea aşa ceva greu de lucrat, ia mi-i păzi oile şi caprele, despre care a fost vorba mai năinte; mi-i aduce apă, vei face de mâncare, vei mătura casa. Atât e tot cu ce te pot însărcina. Alta nu vei avea ce lucra. Numai una ţi-o spun din capul locului şi anume nu cumva să te puie păcatul şi să ieşi de pe hotarul meu, când te vei duce cu oile în păscut, că dincolo de hotarul meu e moşia zânelor. Ele sunt de toate trei şi tustrele-s surori şi vai şi amar de acela care pică în mâna lor, să te ferească Dumnezeu şi pe toată lumea. Acelea de te vor prinde la largul lor şi la strâmtul tău îţi vor lua şi ţie vederile, precum mi le-au luat mie şi-atunci ce vei face, ce vei începe? Cine era ca mine pe vremea mea? Nime! Cine se putea prinde la luptă cu mine să mă poată învinge? Nime! Eu eram cel mai voinic şi mai puternic din tot ţinutul acesta, dar într-o zi, mergând din întâmplare, sau Dumnezeu mai ştie cum, pe hotarul zânelor, acestea au făcut ce-au făcut, nişte vrăji, căci alta ce putea să fie? Destul că au făcut şi când m-am întors cu oile sara acasă, m-am trezit că nu mai am niciun ochi şi nu mai pot vedea nemică. De-atunci, din aceea zi, sunt orb până şi-n ziua de astăzi!

— N-avea grijă, moşule! răspunse feciorul, bine că mi-ai spus, m-oi feri cât voi putea de dânsele, voi căuta să nu calc niciun pas pe hotarul acelor zâne grozave!

— Atunci tare bine vei face, dragul meu!

A doua zi des-dimineaţă, pe la revărsatul zorilor, luă feciorul oile şi caprele moşneagului şi nu se opri cu dânsele până pe hotarul zânelor. Ajungând pe acest hotar şi mergând din ce în ce mai năinte, odată dete cu ochii de zâne cum se scăldau tustrele într-un iaz. Ele, cum îl zăriră, cum ieşiră din iaz şi ieşind voiră ca să-l prindă şi să-i ieie şi lui ochii ca şi moşneagului. Feciorul, însă, era destul de hâtru şi priceput decât ca să-l poată înşela, el pricepu îndată ce au de gând să facă cu dânsul, de aceea scoase degrabă o trişcă* ce-o avea la sine şi când începu a cânta, iar tustrele zânele

* trişcă – instrument muzical asemănător cu fluierul, dar fără găuri

începură a juca. Şi feciorul a tot cântat şi zânele au tot jucat până ce n-au mai putut de ostenite. În urmă, văzând ele că nu mai pot juca, ziseră feciorului:

— Acuma poţi merge, feciorule, în treabă-ţi, căci noi, măcar că slujeşti pe moşneag, vecinul nostru, şi-am putea să te omorâm numai dacă am vrea, că putere avem, totuşi nu te omorâm şi nici că ţi-am face ceva dacă vei veni şi de altă dată pe aice şi ne-i mai cânta cum ne-ai cântat acuma!

Feciorul, cum a ascultat aceste cuvinte, se întoarse îndărăpt fără să zică vrun cuvânt. A doua zi se duse iară cu oile şi caprele moşneagului până aproape de iaz şi după ce ajunse acolo, se ascunse după o tufă şi, când au venit zânele să se scalde, el ţup de după tufă şi hăţ cămăşile în mână şi la fugă, neicule. Zânele, văzând aceasta, ieşiră ca fripte din apă şi se luară cu fuga după dânsul, el însă tot fugea şi iar fugea, şi iar fugea şi nu voia să steie niciun pic pe loc deşi zânele îl chemau şi-l strigau să steie şi se rugau şi-i juruiau orişice numai să le deie cămeşile înapoi. El nu voia nici să le asculte, da' decum să le întoarcă lor cămeşile, ci mergea tot înainte. Ce să facă acuma zânele? Ce să înceapă? Toată puterea lor sta în cămeşi şi cămeşile erau la fecior şi feciorul nici n-avea grija lor. Cum să-şi ieie cămeşile de la dânsul? Se rugară cât se rugară, în zădar însă, că feciorul nu voia nicidecum să le asculte, el se făcea că nici nu le aude, deşi că le auzea destul de bine cum se vaieră şi se tânguiesc de ţi se rumpea inima. În urmă, feciorul, după ce fugi cât fugi, ajunse la un butuc mare şi cârlţos, mai cârlţos şi mai încârlcit decum e părul oilor când e dupăcit de scai. Pe butucul acesta se puse el şi grăi zânelor:

— Dacă îmi veţi ajuta voi a crăpa carpănul acesta, atunci vă întorc cămeşile, de nu, nu vi le dau!

Zânele, nici plesnindu-le prin minte ce avea feciorul de gând să facă cu dânsele, se primiră bucuroase, numai să le deie cămeşile.

Atunci, feciorul ie toporaşul, căci avea şi un toporaş cu sine, crăpă butucul la mijloc, bate două pene, una de-o parte şi alta de altă parte, apoi cheamă pe zâne să vie şi să-i ajute a-i despica butucul în două. Acestea se apropie, însă apropiindu-se stau şi se uită când la butuc, când la fecior, căci nu ştiu ce să facă, cum să-i ajute a crăpa butucul. Feciorul, văzând şi el că stau locului şi nu-l ajută, le zise:

— Nepriceputelor, ce staţi şi vă înholbaţi la mine, ca şi când nu m-aţi fi văzut niciodată? Băgaţi mâna în crăpătura trunchiului şi trageţi în lături, doară se despică mai degrabă!

Ele băgară mâna în despicătura butucului şi începură, cu toate puterile, a trage în lături.

Feciorul atuncea pac!, cu muchea toporului într-o pană şi-ntr-alta şi, după pocnitura toporului, penele zbârnâiră cât colo, rămaseră zânele cu degetele în despicătura butucului, ţicoţind, strigând şi plângând de-ţi era mai mare jelea să stai şi să le asculţi, aşa de tare se tânguiau şi se boceau de durerea cea mare ce-o aveau. Feciorului, însă, nici că-i păsa. Ba, el încă se duse degrabă la o tufă de alun, tăie un braţ de vergi, care erau mai vânjoase şi ducându-le lângă butuc a început a bate în bietele zâne de ţi se părea că bate în păpuşoi şi bătându-le şi plesnindu-le, le întrebă:

— Voi sunteţi acelea care aţi luat ochii moşneagului, stăpânului meu?

— Noi! răspunseră bietele zâne plângând.

— Dacă sunteţi voi, atunci să-mi spuneţi degrabă: unde se află ochii moşneagului? Ce-aţi făcut cu dânşii? Pe loc să-mi spuneţi, ori de nu, vă jupesc de şepte piei şi vă trimit în cealaltă lume pe tustrele pomană dracului!

— Ochii moşneagului se află tocma pe vârful muntelui de steclă într-o chiliuţă încuieţi într-o răcliţă!

— Cum i-aş putea lua eu de acolo?

— Tu nu te vei putea urca nicidecum pe muntele acela până ce nu ţi-i face la picioare potcoave de ace, şi-un băţ tot de ace, cu acele de te vei duce după ochi îi vei putea aduce, iară altmintrele nici vorbă de vorbit, nici gând de gândit!

Feciorul, lăsă acum zânele cu degetele în despicătura butucului, îşi făcu cum îşi făcu potcoave şi băţ de ace şi aşa se porni şi pornindu-se se duse, se duse,

Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte încă este
Şi frumos se povesteşte,
Şi se duse, duse,
După ce pornise,
Zi de vară
Până-n sară;
Cale lungă
Să-i ajungă;
Şi se duse, duse,
Până ce ajunse

la muntele cel de steclă. Ajungând el la muntele acesta cu mare greu şi cu multă muncă se sui pe vârful lui şi de n-ar fi avut potcoave şi băţ de ace, în zădar i-ar fi fost toată osteneala şi truda, dar fiindcă a avut potcoave şi băţ de ace, apoi s-a suit cum s-a suit până pe vârful muntelui. Pe vârful muntelui află o chiliuţă, în care vârându-se află ochii moşneagului după cum i-au spus zânele, încuieţi într-o răcliţă. Şi cum află răcliţa, nici una nici două, o apucă repede în mână şi să te-ntorci, neicule, înapoi.

Şi întorcându-se, a venit cum s-a dus, nici mai repede nici mai încet, ci ca omul pe care-l urmăreşte graba şi treaba. Şi după ce s-a întors ş-a ajuns la zâne, a început iară a le chinui, a le bate şi a le întreba:

— Bine, voi mi-aţi spus unde se află ochii moşneagului şi eu m-am dus şi i-am adus, dar acum să-mi spuneţi voi cum să-i aşez eu la loc ca moşneagul să poată vedea cum a văzut când i-aţi luat de la dânsul!

Zânele îi ziseră:

— Du-te în cel mai de aproape târg, cumpără apă moartă şi apă vie. După ce le vei fi cumpărat pe acestea, du-te acasă şi curăţeşte toată carnea cea rea din locul ochilor moşneagului, aşază apoi ochii la loc şi-i spală cu apă de cea moartă şi se vor prinde şi vor fi ca nişte ochi morţi, apoi îi spală cu apă de cea vie şi atunci moşneagul va deschide ochii şi va vedea ca şi când a fost fecior holtei!

Feciorul, cum auzi acestea, îndată tăie capul tuturor zânelor, le puse în trăistuţă la un loc cu răcliţa, cu ochii moşneagului şi apoi trase o fugă bună până la cel dintâi târg. Cumpără apă vie şi apă moartă, dete iar cu fuga înapoi, luă oile de pe câmp şi se întoarse, într-un târziu de noapte, acasă.

Moşneagul încă nu s-a fost culcat, ci-l aştepta doară, doară pică, doară, doară vine cu oile să le mulgă, căci de mult a fost însărat şi el tot n-a mai fost sosit cu oile de la păscătoare. După ce-a venit feciorul acasă, moşneagul l-a întrebat:

— Fecioraş dragă, unde-ai şezut atâta vreme? Cum de n-ai venit mai degrabă ca şi de altă dată? Unde te-ai întârziat?...

El îi răspunse:

— Am dat de o păşune minunat de bună pentru oi şi-mi era oarecum să las acea păscătoare şi să vin aşa degrabă!

După ce mulse oile şi după ce se aşezară amândoi în casă, zise feciorul moşneagului:

— Ce-ai da, moşule, să vezi dumneata acuma?

— Ce-aş da? Mult, foarte mult!

— Eu am doi ochi şi ţi i-aş pune dacă numai ai voi!

— Hm! Cum n-aş voi?! Dar tu glumeşti, poate ai de gând să faci ceva cu mine! Tu eşti tare şi ai vederi, eu însă sunt ca vai de mine, fără de ochi, cu toate aceste să nu te puie păcatul şi să-mi faci ceva, căci vezi cum sunt nu-ţi va merge bine, ţi-o spun verde-n ochi!

— N-avea teamă, moşule! Eu nu ţi-oi face rău nici cât e negru sub unghie, şi ceea ce voiesc să fac e numai pentru binele dumitale!

— Şi dacă e adevărat ceea ce-mi vorbeşti, spune-mi cum vrei tu să-mi pui ochii?

— Cum, mă-ntrebi? E treaba mea cum! Eu voiesc mai întâi să ştiu ori de vrei şi apoi ţi-oi spune eu cum.

— Dacă-mi voieşti binele meu, dacă nu te apasă gândul rău, apoi vreu!

— Aşa-mi mai vii de-acasă! Ascultă-mă: mai nainte de toate trebuie să-ţi curăţ toată carnea cea rea din urma ochilor şi apoi să-ţi aşez ochii la loc, căci altmintrelea nu mi-e cu putinţă!

Moşneagul se lăsă; feciorul îl luă de mână, îl duse lângă un scaun, îl legă bine ca nici să nu poată vâşca*, cu faţa în sus pe scaun, apoi scoase un cuţitaş din trăistuţă şi începu a curăţa urma ochilor de carnea cea rea până ce rămase găoacea ochilor curată ca pe palmă. Moşneagul, pe când îi curăţea carnea, răcnea ca un leu de durerea cea mare ce o avea. Feciorul însă, după ce i-a curăţat urmele cum se cuvine, aşează un ochi, îl spălă cu apă moartă şi se prinse şi când l-a spălat cu cea vie a şi văzut.

Atunci zise moşneagul:

— Să ştiu că şi inima din mine de-i scoate-o şi iară vei pune-o la loc, totuşi mă voi lăsa şi atunci, numai să-mi pui şi celălalt ochi!

Feciorul se dete şi cât ai bate din pălmi îi aşează şi celălalt ochi la loc.

Moşneagul, când se văzu cu amândoi ochii, sări drept în sus de bucurie, gândindu-şi că s-a născut de-a doua oară.

— Fecioraş dragă, zise el, de unde ai tu ochii aceştia şi cum mi i-ai pus?

Feciorul nu-i răspunse pe aceasta nemica, ci-i arată numai cu mâna să se uite în pod unde erau capurile zânelor aruncate. Când văzu moşneagul capurile zânelor aruncate pe podul căşii, nu ştia ce să facă de bucurie, deci după ce-şi mai molcomi oleacă bucuria şi mirarea, care nu era aşa de mică precum şi-o închipuieşte omul,

* a vâşca – a se mişca, a se clinti

întrebă pre fecior cum învinsese el pre zâne. Feciorul îi spuse toată istoria din fir-în-păr, de când i-a spus să nu se ducă pe hotarul zânelor, şi până ce s-a văzut iară cu ochii. Moşneagul îl întrebă, mai departe, ce pofteşte pentru binele ce i-a făcut.

Feciorul grăi:

— Ce eşti dumneata cu Spânul?

— Sunt cumătru! răspunse moşneagul, îl ştiu bine ca şi pe mine, dară trăieşte foarte rău cu nevasta, că ea, de când a luat-o de la părinţi, nu mai încetă de plâns nici măcar o oară!

— Or fi trăind rău, zău, căci aceea nu e adevărata lui nevastă, ci aceea e nevasta mea, el mi-a luat-o cu de-a sila într-o zi când eram dus cu dânsa la preumblare. Ea este fiica împăratului Roşu şi eu sunt bărbatul ei, ginerele împăratului Roşu!

— Nu se poate!

— Ba aşa este!

— Mare lucru!

— Mare zău! Dar nu mi-ai putea dumneata spune cum mi-aş putea-o lua îndărăpt de la dânsul? îl întrebă feciorul mai departe.

— Altmintrelea nu vei putea-o lua, doară numai aşa dacă tu vei merge la dânsul pe când va fi dus de-acasă la vânat sau în alt loc, undeva. Numai aşa îţi vei putea-o oarecum lua, altmintrelea nu ştiu cum! Acasă are un cal cu şapte picioare, carele e cu mult mai bun de fugă, mai voinic decât cel cu opt picioare, pe carele îmblă Spânul totdeauna călare, atât când se duce la primblare, cât şi când merge la vânat sau unde merge. Dacă vei putea nimeri când va fi el dus de-acasă, du-te de-a dreptul la grajd şi-ţi ie calul acela şi atunci nu purta frică, că te va ajunge până-i lumea!

Ginerele împăratului, mulţămind din toată inima moşneagului pentru sfatul lui cel bun, se porni spre Spân doară-l poate afla. Şi pornindu-se se duse, duse

Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte încă este,
Şi frumos se povesteşte.

Şi colea, când era soarele cruce amiaz, ajunse la curţile Spânului. Spânul tocma atunce era dus de-acasă. Nevasta, cum îl zări, îl şi cunoscu şi cum îl cunoscu deauna i se aruncă în braţe şi-l sărută şi-l gogoli şi după ce-şi stâmpără inima prin sărutări şi dizmierdări, îl rugă, dar numai ea ştie cu ce inimă îl rugă, să se întoarcă, adică,

înapoi de unde a venit, până ce nu apucă a se întoarce Spânul acasă, că de se va întoarce poate să li se întâmple, la amândoi, ce nu li s-a mai întâmplat, adică dacă îi va afla pe amândoi, fără doar şi poate, îi va omorî.

Bărbatul său, căci după cum am mai spus, feciorul acesta era bărbatul cel adevărat al ei, îi zise:

— Nu te teme, dragă, că de-acuma eşti a mea!

— Cum vei face tu ca să scăpăm de dânsul? îl întrebă tânăra nevastă. Eu te-am văzut umblând cu oile moşneagului, cumătrul Spânului, şi mi se rupea inima după tine, dară m-am temut să te chem la mine până ce nu vei fi aflat, mai întâi, un mijloc potrivit cum să scăpăm de ghearele Spânului şi cum să fugim şi-ncotro să fugim!

— Mijlocul ce nu l-ai putut tu afla, l-am aflat eu. Acasă e calul cel cu şapte picioare?

— Acasă, şede-n grajd legat, dar ce ţi-i bun?

— Nu mă-ntreba ce mi-i bun, ci te grăbeşte acuma de-ţi strânge degrabă ce e mai scump de prin curte şi vom fugi!

— Drept că acel cal cu şepte picioare e mai bun de fugă decât cel cu opt, dar eu totuşi mă temeam să fugim cu dânsul ca să nu ne ajungă!

— Grăbeşte, grăbeşte! Acum nu e mult timp de vorbit, căci acuşi poate să sosească Spânul şi-apoi drept că suntem pierduţi!

Tânăra nevastă îşi strânse degrabă de prin curte ce avu mai scump, cele mai bune şi mai frumoase haine, inele, cercei cu diamanturi şi tot feliul de pietre scumpe, le puse într-o păreche de desagi, pe când dreptul său bărbat scosese calul cel cu şapte picioare din grajd, apoi se suiră amândoi pe calul acesta şi-o tuliră la fugă.

Pe când fugeau aceştia, calul cel cu opt picioare al Spânului a început a râncheza de se cutremura pământul.

— Ce rânchezi aşa? Mânce-ţi corbii ochii şi cioarele picioarele! zise Spânul mânios.

— Da cum n-oi râncheza! răspunse calul, dacă un străin a venit şi-a furat pe stăpâna mea şi tocma acum fuge cu ea!

— Pot mânca douăsprezece pâini şi-apoi să mă iau pe urma fugarilor? întrebă Spânul pe cal.

— Poţi mânca douăsprezece mălaie coapte la soare! răspunse calul.

— Pot bea douăsprezece vedre de vin?

— Poţi bea douăsprezece vedre de fiere!

— Pot şedea douăsprezece ceasuri?

— Poţi şedea până ce te-a lua dracul!

Spânul văzând şi cunoscând din răspunsurile calului că nu e glumă de glumit, nici timp de zăbovit, dete pinteni calului şi se luă în fuga mare după fugari.

Calul cel cu opt picioare fugea cum fugea, fugea ca vântul, aşa de tare fuge şi totuşi nu-l poate ajunge pe frate-său, cel cu şapte picioare, căci calul cel cu şapte picioare era frate-său cel mai mic, carele, când fugea, nu fugea ca vântul, ci ca gândul. Şi văzând calul cel cu opt picioare că nu poate ajunge pe frate-său, îi zise:

— Stai, frate, locului, că nu mai pot fugi!

— La tine-i puterea, la mine-i fuga, răspunse frate-său cel mai mic, aruncă bala cea de om de pe tine în naltul ceriului, că doară te poţi curăţa de dânsul şi-apoi vină după mine că te-aştept, altmintrele poţi striga cât ţi-a plăcea că tot nu te-oi aştepta!

Calul cel cu opt picioare, văzând că nu e pe voia sa, ci pe voia frăţâne-său, nu aşteptă să-i mai spuie o dată, ci făcu aşa după cum l-a învăţat frate-său, adică se opinti şi zvârli pe Spân, stăpânul său, în naltul ceriului, carele când căzu mii de fărâme se făcu, apoi începând iară la fugă şi fugind în zbârnăitul picioarelor ajunse pe frate-său, care acum nu fugea ca mai nainte, ci mai încet ca să-l poată ajunge. Şi după ce ajunse el pe frate-său cel mai mic, feciorul descălecă pe calul său, lăsând numai pe nevasta sa pe dânsul şi se sui pe acesta şi apoi plecară împreună pe-ncetul, ca nişte oameni ce n-aveau acuma de nime să se mai teamă.

Şi mergând ei aşa, nici prea tare nici prea încet, ajunseră de cătră sară la moşneag şi acolo rămaseră până a doua zi.

Moşneagul, deşi se năcăji şi el ca un om, totuşi nu putu culege atâtea cuvinte cu care să poată lăuda frumuseţea tinerei împărătese, şi cât de potriviţi erau aceşti doi tineri.

La despărţire plânse moşneagul ca un copil mic după fecior că se duce de la dânsul, dar n-avea ce să facă, trebui să-şi calce pe inimă, căci aşa a fost să fie, feciorul trebuie să se întoarcă. Şi după ce ieşiră tinerii de la moşneag şi după ce-şi dorira unul altuia ani fericiţi şi-ndelungaţi, iară se porniră şi pornindu-se iară se duse

Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult nu este.
Şi se duse, duse,
După ce pornise,
Zi de vară

Până-n sară;
Cale lungă
Să le-ajungă.
Şi se duse, duse,
Până ce ajunse
Şi se abătuse

pe la cei trei zmei de-a rândul pe la care a venit feciorul şi tuturora le-a mulţumit pentru că l-au îndreptat la Spân. După ce ieşi el de la aceştia, iară se porniră şi iară se duse, duse ca cuvântul din poveste... până ce într-o vreme ajunseră sănătoşi acasă.

Împăratul şi împărăteasa nu ştiau ce să facă de bucuria cea mare, când îi văzură pe amândoi venind.

O lume întreagă să le fi dat, ei aşa de tare nu s-ar fi bucurat, cum s-au bucurat când au văzut pe unica lor fiică.

Şi fiindcă bucuria lor nu era de toate zilele, de aceea au dat şi o masă nemaiauzită şi nemaipomenită, care a ţinut vro trei zile şi trei nopţi dupăolaltă şi la care mulţi au fost poftiţi şi mulţi s-au veselit, căci scripcarii de cum s-a început masa şi până s-a sfârşit, n-au mai încetat de cântat.

Şi tot la masa aceasta, înaintea oaspeţilor adunaţi, a sfetnicilor şi a bătrânilor de sfat, a vorbit împăratul Roşu şi a spus că aşa să fie şi nu altfel, adică cum că el e bătrân; şi nu mai poate purta cârma împărăţiei, deci lasă pe ginere-său în locu-i ca el s-o stăpânească şi s-o cârmuiască. Şi dorinţa bătrânului împărat s-a împlinit şi sfatul lui s-a ascultat. Şi ginere-său cu nevastă-sa au împărăţit şi stăpânit peste împărăţia împăratului Roşu şi amândoi au trăit lung timp împreună şi poate că vor fi trăind şi acuma de cumva n-au murit demult.

Am încălecat pe-o şa
Şi v-am spus-o aşa.
Am încălecat pe-o custură ruginoasă
Şi v-am spus-o cam mincinoasă.

Poveste auzită de la Niculce Ghiuţă, econom din satul Ilişeşti şi pregătită pentru tipar de Simeon Fl. Marian, teolog de IV an, Cernăuţi, 1874.

FRAŢII DE CRUCE

În vremile de demult a fost un fecior, carele nu avea nici tată, nici mamă, nici fraţi, nici amici, ci trăia singurel ca cucul fără să aibă cu oarecineva ceva de lucru şi de vorbă. Trăia singur în amărăciune şi întristare.

Văzând el de la o vreme că nu merge treaba a fi singur pe pământ fără nici vreun amic, se duse într-o zi la un om în sat, care avea un fecior de treabă. Cu acela s-a făcut el frate de cruce, jurând amândoi să petreacă toată viaţa lor în unire, dragoste şi frăţie. Adesea mergeau şi unul şi altul. Adesea se consultau amândoi despre cele viitoare.

Într-o zi orfanul, cam de către sară, se duse la frate-său de cruce. Pe drum s-a întâlnit cu un fecior mare şi zdravăn. Acesta cum îl văzu, de departe zise:

— Bună seara, frate! Încotro?

— Mulţumim dumnitale! Ia la frate-miu cel de cruce. Feciorul cel străin era dracul cu chip omenesc. Cum îl văzu zicând că se duce la frate-său cel de cruce, îi zise că şi el se apucă frate de cruce cu dânsul.

— Bine, zise orfanul, primesc!

— Dar aşa mă apuc cu tine frate de cruce, zise mai departe dracul, dacă nu mi-i întoarce niciun cuvânt îndărăpt, orişice ţi-oi vorbi eu, toate câte ţi-oi spune tu să mă asculţi.

— Bine! zise orfanul, neştiind cum că e dracul.

A doua zi dimineaţa era zi de târg. Dracul zise către frate-său de cruce ca să meargă împreună la târg şi să cumpere o pereche de boi, pentru că orfanul nu avea nici nemica pe lângă bordeiul său, era sărac şi gol ca napul.

— Bine, dară cu ce voi cumpăra eu boii? zise orfanul.

— Nu-mi întoarce cuvântul, răspunse dracul repede. Nu ţi-am spus să nu-mi întorci cuvântul?

Orfanul ascultă de dânsul şi amândoi se duseră la târg. Ajungând ei în târg, dracul îi zise să aleagă perechea cea mai bună şi mai grasă de boi din tot târgul.

— Dară cu ce i-oi plăti? zise orfanul.

— Nu-mi întoarce cuvântul, ci fă aşa cum îţi spun!

Orfanul se dete şi alese boii cei mai buni din tot târgul. Veni acum rândul la plată şi el nu avea cu ce plăti, dară din întâmplare tocmai atuncea treceau doi oameni, negustori bogaţi. Dracul, cum îi văzu, deauna se prefăcu nevăzut, se alătură de dânşii şi arse o palmă unuia peste obraz de-i scânteiară ochii. Acesta, văzând pe nimene altul pe lângă dânsul decât pe companionul său, se întoarse şi arse celuilalt armean o palmă mai dihai decât a dracului. Celălalt armean văzând că i-a dat palma degeaba-degeabuţa îi şi şterse palma îndărăpt. De-acolea au început armenii mei la harţă, la sfadă până pe urmă s-au înhăţat de cap, apoi au scos fiştecare câte un săculeţ de bani din buzunare şi cu acela se băteau peste cap, până ce s-au rupt săculeţele şi au căzut toţi banii pe jos.

Dracul, în acea vreme, se puse deoparte de dânşii şi râdea cu hohote, dară când a văzut că le-au căzut banii pe jos se dete şi culese mai toţi banii. Apoi s-a întors la frate-său de cruce, au plătit boii şi s-au întors amândoi acasă, tot nevăzuţi de armeni.

Venind acasă nici nu avea ce trage, nu aveau măcar un stâlpan de ce să lege boii, fără decât un bordeiaş în afară de sat.

Dracul îl sfătui să se ducă degrabă în sat, să roage pe mai-marele satului, ba pe toţi sătenii să-i încuviinţeze din imaşul satului să-şi facă o grădinuţă, cât va putea el îngrădi într-o noapte. Dară dacă voiesc ei a-i da, atunci să-i deie în scris căci

altmintrelea nu voieşte, ca mai pe urmă să i-o ieie îndărăpt. Asta l-a învăţat dracul să zică către săteni.

Sătenii, ştiind că el nu are niciun lemn pe lângă bordeiul său şi ştiind că el şi cu hargatul său, căci el zise că dracul îi e hargat, nu vor putea cuprinde un corn de ţară într-o noapte, se învoiră şi îi deteră în scris ca să-şi cuprindă locul într-o noapte cât va voi şi va putea.

Orfanul, cu scrisoarea întărită de către săteni în mână, se întoarse acasă la frate-său de cruce. Dracul, văzând scrisoarea, s-a bucurat şi abia aştepta sara să vie.

După ce a însărat bine s-a suit dracul pe un dâmbuşor şi de acolo când a chiuit o dată s-au strâns pe lângă bordeiul orfanului o mulţime de draci câtă frunză şi iarbă. Şi aşa umblau pe lângă căpitanul lor, căci fratele de cruce al feciorului era căpitanul dracilor, cum umblă furnicile înainte de ploaie şi încă şi mai tare. Care de care se apropia de stăpânul lor să vadă ce le-a spune.

Atunce dracul, comandantul lor, le porunci să se ducă degrabă în pădure şi într-un minut să facă vreo câteva mii de stânjeni de răzlogi şi pari, apoi să-i aducă şi să înceapă a îngrădi. Încă nu a fost poruncit bine şi dracii, ca puzderiile, au şi adus atâţia răzlogi şi pari că ar fi îngrădit nu o grădină, ci o ţarină întreagă. S-au apucat apoi la îngrădit şi când se zărea de zori atunci partea cea mai frumoasă şi mai mare din imaş era cuprinsă. Ba, încă şi curţi mari şi frumoase au făcut în acea grădină.

Dimineaţă, văzând aceasta, sătenii s-au minunat foarte, ar fi dat gardul gios dar nu puteau, fiindcă îi dase în scris despre cât va putea cuprinde într-o noapte.

Ei au cuprins grădina, dară încă nu era nemica arat, de aceea s-au apucat feciorul şi cu dracul să are. Dracul a înjugat boii, iară a strigat dracii săi şi venind aceştia au început altul de rotiţe, altul de jug a trage, adică numai ei trăgeau, iară boii mergeau rumegând pe brazdă. Cât pe ce şi grădina era mai gata de arat.

Întru aceea s-a întâmplat că a trecut un popă pe acolo şi văzând el cum de uşor şi cât de tare trag boii aceia s-a minunat foarte, s-a dus la orfan şi îl ruga să schimbe boii cu dânsul că el îi dă şase perechi pe acei doi. Orfanul, îndemnat fiind de dracul, îi dete boii în schimb, dară popa nu a câştigat nemica prin aceasta, pentru că boii nu aveau mai mare putere decât alţi boi.

Dracul şi cu frate-său, înjugând boii schimbaţi, au început a ara mai departe. Întru aceea a venit un boier pe acolo şi văzând şi boierul cât de repede ară şi fără osteneală s-a minunat deodată şi de aceea l-a rugat să schimbe cu dânsul că-i va da

douăsprezece perechi de boi pentru cele şase perechi. Au schimbat, dară s-a înşelat foarte, pentru că la dânsul nu puteau trage boii aşa de tare.

Veni toamna, orfanul acuma avea mulţime de boi, vaci, acareturi ca la cel mai mare boier, dar nu avea destul nutreţ pentru dânsele, de aceea, pe sfatul dracului, se duse la un boier din apropiere şi făcu tocmeală cu dânsul că atât cât vor putea ei amândoi îmblăti* într-o noapte din strânsura sa apoi din acele îmblătite să-i dea voie să ieie numai cât va putea duce argatul său odată în spate.

Boierul socoti aceasta de un lucru prea mic şi se învoi. Noaptea asemenea strânse dracul pe toţi dracii săi şi încă nu se făcu deene, când toată strânsura boierului era îmblătită şi vânturată.

A doua zi de dimineaţă, boierul, când a văzut aceasta, s-a minunat şi cu bucurie a lăsat să-şi ieie din fiecare specie de pâine cât va putea duce servitoriul odată. Servitoriul însă era dracul şi el când s-a pus pe aceea din fiecare specie de pâine lua mai toată, încât nu-i rămase boierului mai din toate pâinele numai câte o pătrime. Din paie nu lăsa dracul nemica pentru că acestea fură mai uşoare. Boierul văzând aceasta a rămas cu buzele drâmboiete, însă orfanul meu s-a făcut econom de frunte, că nu era altul ca el în tot satul.

Acuma îi veni rândul să se însoare pentru că era încă neînsurat. S-a dus cu dracul împreună la peţit. S-a dus în satul vecin la cea mai frumoasă fată. Pe aceasta a zis dracul să nu o ieie că are trei spete de drac şi i-a fi rău cu dânsa. S-au dus apoi în alt sat, acolo încă la fata cea mai frumoasă, dar nici pe aceasta nu-l lăsa dracul să o ieie, zicând că are două coaste de drac.

S-a dus în alt sat şi acolo fata cea mai frumoasă avea numai o coastă de drac, pe aceasta ia-o, zise dracul, măcar că are o coastă de drac, pentru că fiecare femeie are o coastă de drac. A luat-o şi a făcut o nuntă cum nu s-a pomenit pe lume pentru că era bogat. D-apoi dracul ce se veselea şi ce juca.

După ce a dus-o acasă, deseori bărbatul său cu dracul mergeau la vânat. Întru aceea când erau ei duşi de acasă tot venea o babă bătrână şi tot o smomea** pe tânăra nevastă să-şi caute un drăguţ că vede că bărbatul nu mai şede pe acasă. Nevasta slabă de minte, o ascultă. Într-o zi veni baba şi încă cu un fecior la dânsa. Întru aceea, când se aflau în cea mai mare fericire, veni bărbatul cu dracul de la vânat, dete peste dânşii

---

* a îmblăti – a bate cerealele, plantele cu păstăi etc. cu îmblăciul pentru a le scoate seminţele

** a smomi – a ademeni, a momi

acolo. Unde să se ascundă ei degrabă? Unde să se ascundă? Feciorul se ascunse sub pat, iar baba în trăistuţa dracului ce era aşezată într-un cui la uşă. Dracul cum intră în casă deauna zise către amicul să se deie de către uşă şi să ieie un topor în mână. Bărbatul făcu aşa cum îi zise dracul, apoi se duse dracul la trăistuţa din cui şi de acolo luă nişte harapnice. Acolo dete el de babă dar nu zise nemica, apoi porunci bărbatului să azvârlă toporul sub pat; el azvârli şi păli pe amantul femeii sale în cap, acesta ameţit ieşi şi a tuns-o la fugă, dracul îi mai trase şi el câteva harapnice apoi se duse la trăistuţa sa şi acolo a început a bate baba de mama focului.

Baba sări ca friptă din trăistuţă şi la fugă, zicând că n-a mai face ce-o făcut. După ce i-a bătut bine pe aceia, a zis dracul către bărbat:

Acum ia toporul şi cu muchea sfarmă tot în bucăţele coasta cea de drac a muierii tale, că apoi vei putea trăi în pace, altmintrelea nu!

Cela făcu aşa cum i-a spus şi, doamne, de atunci ce trai cu dulceaţă a mai avut şi acum poate trăiesc, dacă n-or fi murit.

În Ilişeşti, culeasă de S. Fl. Marian, de la frate-său, G. Fl. Marian.

FECIORUL PESCARIULUI

Era un pescar care cât lumea trăia numai din pescuit.

Într-o zi, ducându-se pescariul acela la pescuit pe un părău mare, a văzut un peşte umblând prin apă, cât un cal de mare. S-a necăjit cât s-a necăjit bietul pescar şi de-abia după vreo câteva ceasuri l-a putut prinde. După ce l-a prins, peştele a zis către dânsul:

— M-ai prins, omule, prins!

— Da, te-am prins, răspunse pescariul.

— Apoi dacă m-ai prins, zise peştele mai departe, du-mă în grădinuţa ta cu trandafiri şi mă aruncă în trandafirul cel dinaintea ferestrii, acolo să mă laşi două zile şi două nopţi, după aceea să mă tai în două bucăţi şi să mă îngropi în două cornuri de grădinuţă!

Pescariul avea o grădinuţă frumoasă ca un rai, plină cu feli de feli de flori. El a ascultat pe peşte şi cum a ajuns acasă l-a aruncat în tufişul cel mare şi frumos de trandafiri ce sta dinaintea fereştii. După două zile şi două nopţi l-a tăiat, după cum a zis el, în două bucăţi şi l-a îngropat în două părţi de grădinuţă. La o lună după ce l-a îngropat pe peşte, au răsărit din dânsul doi trandafiri foarte frumoşi, care când

te uitai la ei te fermecau. După vreo câteva zile s-au făcut, din trandafirii aceia, un om voinic din unul, iară din altul un cal.

Pescariul avea doi feciori. Omul cel făcut din trandafir a zis către pescar:

— Omule, tu ai doi feciori, pe aceştia să mi-i laşi să se ducă cu mine, să le dau eu toate moşiile şi toate averile mele câte le am eu!

Peştele, când l-a prins, s-a prefăcut numai în peşte, dară el era un năzdrăvan şi avea mulţime de averi şi mulţime de ţări, codri şi văi, dumbrăvi şi dudaie, toate erau ale lui şi toate jivinele şi toate fiarele îl ascultau pe dânsul, când le poruncea ceva, aşa putere avea dânsul.

Acuma pescariul şi-a lăsat feciorii. Omul de trandafiri s-a suit pe calul său de trandafiri şi luând pe cei doi feciori cu dânsul, s-a cam mai dus prin cele pustiuri făr' de margini. Într-o vreme a ajuns într-o poiană frumoasă, frumoasă, în poiana aceea omul trandafir a stat în loc şi când numai a gândit au şi venit la dânsul urşi, lei, pajuri şi fel de fel de sălbătăciuni. După ce s-au adunat toate acestea, a zis el către feciori:

— Iubiţilor mei, iacă eu vă dau aici la amândoi câte un leu, câte un urs şi câte o pajură. Mergeţi prin codrii aceştia şi să nu vă întoarceţi până ce nu veţi da de nişte cetăţi pustii. După ce veţi da de cetăţile acelea apoi să vă întoarceţi înapoi la mine, în poiana aceasta, că eu tot aicea voi fi până ce veţi veni înapoi!

Şi feciorii luându-şi leii, urşii şi pajurele cu dânşii s-au pornit şi s-au dus prin codri până la un loc. Într-o vreme au flămânzit atât ei cât şi dihăniile ce le aveau cu dânşii. Ajungând într-un loc şi-au făcut un foc mare. Pe lângă focul acela s-au pus ei şi stau şi se încălzeau. Pe când se încălzeau ei, pe atuncea a venit la dânşii o căprioară şi se juca în jurul focului. Un fecior a azvârlit c-un hanger, a pălit-o şi căprioara a picat jos. Ei s-au dus şi-au înjunghiat-o, au pus-o într-o căldare s-o mănânce, pentru că erau cu toţii foarte flămânzi. Carnea cea de căprioară, cum a început a fierbe apa în căldare, deauna a sărit jos din căldare şi împreunându-se într-una s-a făcut iară căprioară şi a apucat la fugă prin codru.

Fraţii, văzând această minune, s-au cam speriat deodată, socotind că pe acolo nu-i loc curat şi de aceea au plecat mai departe. Mergând ei prin pădure, de la un loc s-au despărţit delaolaltă. Cel mare s-a dus cu dihăniile sale la un boier şi acolo s-a apucat cioban, dihăniile nu le-a părăsit nicicând. Cel mai mic s-a dus cu ale sale prin codru mai departe, la o cetate pustie. Acolo, fiindcă era flămând şi ostenit de drum, a tras la un cârciumar în capătul târgului. Cum a tras la dânsul şi după ce s-a hodinit

şi a mâncat împreună cu căţelandrii săi, a început a se da în vorbă cu cârciumarul şi a-l întreba:

— De ce-i cetatea aceea aşa pustie?

Crâşmariul îi răspunse:

— Aici, nu departe de cetatea aceasta, este o fântână şi la fântâna aceea este un balaur, care în tot anul cere de la târg câte o fată s-o mănânce şi dacă nu vrea, acela cui vine rândul să-şi deie fata, apoi îi omoară pe toţi câţi se află în casa aceea. Aşa a făcut balaurul acela în toţi anii de când se află la fântâna până ce a gătat toate fetele câte au fost în târg şi nimeni n-a putut să-l omoare, orişicine a încercat până acum. Mâine vine rândul pe cea de pe urmă şi cea mai frumoasă fată din cetate, pe fiica împăratului şi nimeni n-o s-o poată scoate nici pe dânsa! De aceea îi cetatea aceasta aşa pustie şi aşa de tăcută, pentru că fiecare le jeluieşte pe bietele fete câte s-au petrecut de bala acea de balaur!

Auzind aceasta, feciorul l-a rugat pe crâşmar să se ducă cu dânsul să-i arate fântâna. Crâşmariul s-a dus şi i-a arătat-o. Feciorul, a doua zi, când avea să vină fata la fântână, s-a dus şi s-a ascuns dimpreună cu dihăniile sale într-un tufar, aproape de fântână.

A doua zi dimineaţa se auzeau feli de feli de cântece cântându-se la curtea împărătească, atât din gură, cât şi din scripcă, jelind pe fata cea frumoasă ca o zână a împăratului, ştiind că, cum s-a duce la fântână balaurul o s-o mănânce şi pe dânsa ca şi pe celelalte fete, fără s-o poată scoate cineva. Din toate părţile se auzea zgomot mare şi cântece de jale, iară fiica împăratului plângea de tremura cămeşa pe dânsa.

Nu mult după aceea numai ce vede că ieşi balaurul cu douăsprezece capuri din fântână, carele era aşa de mare şi urâcios, de te înfiorai de dânsul. Cum a ieşit pe mal, aştepta să vină fata ca s-o mânânce. Nu mult după aceea veni şi fata împăratului, într-o droşcă cu patru cai şi numai singură c-un vizitiu. Încă n-a ajuns aproape şi droşca a stătut în loc, iară fata, scoborându-se din dânsa, a început a plânge de se cutremura pământul şi se ducea la fântână spre balaurul cel urâcios. Însă tocmai atuncea când s-a repezit balaurul s-o înghită, tocma atuncea a sărit feciorul din tufiş c-un paloş în mână şi dintr-o lovitură i-a tăiat unsprezece capuri şi a rămas numai cu unul. Atuncea au sărit şi dihăniile sale şi îndată l-au făcut mii şi fărâmi. Fata însă a rămas nevătămată. Feciorul după ce a omorât pe balaur s-a dus şi i-a tăiat vârful limbilor, le-a pus într-o trăistuţă şi s-a dus iarăşi la crâşmar unde a tras în gazdă.

Vizitiul, văzând cum că a scăpat fata împăratului, s-a dus şi el şi a tăiat câte o bucăţică din limbile balaurului şi întorcându-se îndărăpt spre palatul împărătesc, pe drum a întrebat pe fată cine a scăpat-o de la moarte. Ea însă i-a răspuns:

— Tu m-ai scăpat!

— Apoi, aşa să spui şi acasă dacă te-i duce, zise vizitiul.

Feciorul cel cu dihăniile, cum a ajuns la crâşmar, i-a spus toate cum s-au întâmplat.

Iată cum că a doua zi după acea întâmplare, împăratul, de bucurie, a voit să-şi mărite fata după vizitiu, pentru că a scăpat-o. El a trimis în toate părţile vătăjei ca să poftească la nuntă. Avea să fie o nuntă foarte frumoasă. Toţi împăraţii şi craii aveau să se adune. Un vătăjel a mers prin târgul acela şi-a poftit. Iacă că a venit şi la crâşmar să-l poftească, pentru că crâşmariul era cel mai bun prieten al împăratului. Crâşmariul îndată l-a întrebat pe vătăjel:

— După cine mărită împăratul fata?

Vătăjelul însă îi răspunse:

— După vizitiul care a scos-o din gura balaurului.

Toţi nuntaşii poftiţi s-au adunat, lăutarii cântau, era o veselie nespusă. Mirele şedea în capul mesei pe perini, mireasa însă era supărată şi într-o vreme spuse ea împăratului că nu i se părea prea, prea viteaz. Împăratul însă n-a zis nemica fiindcă nu ştia de înşelăciune.

Crâşmariul a luat numaidecât pe oaspetele său la nuntă. Feciorul nu prea voia să meargă, zicând că el nu e îmbrăcat şi gătit pentru o nuntă împărătească. În urmă l-a cumpănit crâşmariul, de s-a dus cu dânsul, zicând că dacă şi-a luat şi pe căţelandrii săi, pe dihănii, atuncea toţi nuntaşii se vor uita la dânsele şi pe dânsul nu l-or prea băga în seamă şi el va putea privi de aproape toată nunta.

Bine! Ei s-au dus. Nuntaşii cum au văzut că vin dihăniile acelea cu dânşii, nu s-au uitat nicăieri în alt loc, fără numai la dânsele. Feciorul s-a vârât printre nuntaşi, iară crâşmariul s-a dus la împărat, l-a poftit deoparte şi i-a spus că nu e vizitiul acel ce a mântuit pe fiica sa de moarte, ci alt fecior, carele a venit acuma cu dânsul la nuntă şi a cărui sunt dihăniile acelea ce stau afară, de se uită toţi nuntaşii la dânsele. Acela e cel ce-a mântuit-o.

Împăratul atunci, îndată s-a dus la fecior să-l vadă. Cum l-a văzut şi l-a întrebat ori de el este acela ce a mântuit pe fata sa de la moarte, feciorul îndată a scos vârful limbilor şi le-a arătat împăratului, apoi a zis că şi dihăniile acele încă i-au ajutat de-au

omorât balaurul şi de nu-l crede pe dânsul, apoi să cheme pe mireasă şi ea va spune adevărul.

Venind mireasa, îndată l-a cunoscut că acela e apărătorul ei şi a spus împăratului adevărul. Împăratul atuncea a poruncit de-a luat pe vizitiu de pe perini şi legându-l de coada unui cal, să-l poarte toată cetatea.

Argaţii au ascultat şi îndată mii şi fărâmi au făcut pe vizitiu, iar pe fecior l-au îmbrăcat în straie de mire frumoase şi l-au cununat cu fata împăratului. Feciorul a poruncit leului să meargă să poftească toate fiarele de prin păduri la nuntă. Toate fiarele: iepuri, cerbi, căprioare, ciute, îndată au fost la nuntă şi i-au făcut o paradie minunată! Nuntă, aşa frumoasă cum a fost acolo, nici nu s-a pomenit să mai fie.

După nuntă, la câteva luni, feciorul s-a dus iară prin codri cu dihăniile sale, ca să caute pe frate-său şi pe omul trandafir-peşte. Ducându-se el prin pădure vreme de vreo câteva zile, ajunse la un boier unde era frate-său cioban. Cum s-a întâlnit cu frate-său îndată i-a spus ce-a păţit şi cum se afla acuma şi să vie şi el la dânsul, că vor trăi bine împreună. Fratele său n-a mai tărăgănat, ci i-a urmat. Boierul foarte tare s-a supărat că i-l ia, zicând:

— De când sunt, cioban ca acesta n-am avut nici n-oi mai avea! Să-l fi lăsat la mine, eu fata mi-o dam după dânsul, că aşa de bun, voinic şi credincios mi-a fost!

De-acolea s-au luat amândoi fraţii şi s-au dus până în poiana unde au lăsat pe peşte-trandafir-om. Ajungând acolo au aflat pe peşte-trandafir-om şi luându-l şi pe dânsul s-au dus până acasă la tată-său şi luându-l şi pe acesta, s-au înturnat cu toţii dimpreună la împăratul şi acolo au trăit cu toţii în bucurie şi veselie mulţi ani.

Am încălicat şi eu pe-o custură ruginoasă şi am spus-o mincinoasă.

Ilişeşti, 15 august 1870.

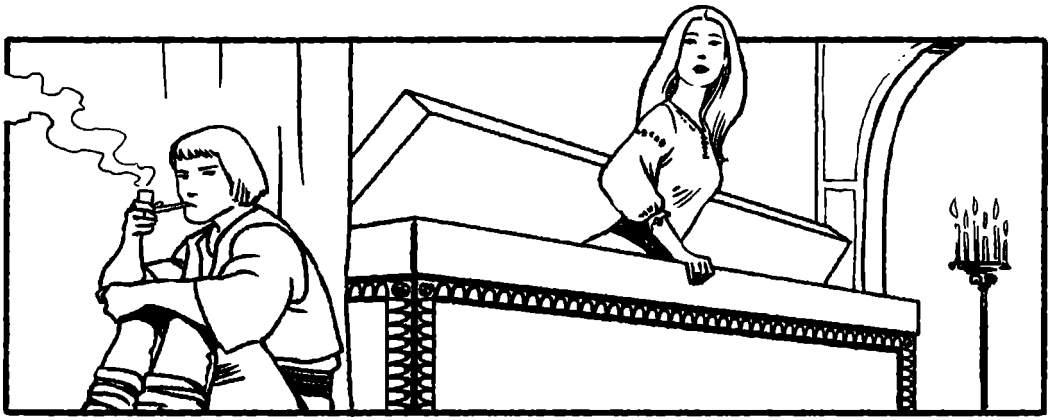

SÂNTU NICOLAI

Fost-a, fost când a fost,
Că dacă n-ar fi fost
Nici cum n-ar fi
Şi s-ar povesti.
Nu m-aş lega a minţi,
Ca un purice-a plesni,
Că nu-s de când poveştile,
Nici de când cu minciunile;
Că-s dincolo cu vreo două
Şi dincoace cu vreo nouă.
Maica mea când m-a născut
Pe la noi pe la poartă a trecut
O babă de la Odobeşti,
C-o traistă plină de poveşti.
Eu încă-am bătut-o bine
Şi m-a învăţat şi pe mine

Şi dumneavoastră dacă-ţi vra
Încă veţi putea-nvăţa
Că nu e cel lucru mare,
Să nu ştie fiecare.

Au fost odată un împărat şi o împărătească. Şi împăratul şi împărăteasa aceia aveau numai o fată, şi fata lor era aşa de frumoasă, că la soare te puteai uita, dar la dânsa ba. Era, adică, cum aş putea spune ca să nu mințesc, fata cea mai frumoasă şi mai aleasă din toată lumea. Şi părinţilor săi, pentru că o aveau numai pe dânsa, li era aşa de dragă, aşa de tare o iubeau, că din ziua în care s-a născut şi până ce-a crescut fata mare, bună de măritat, ferit-o Dumnezeu s-o fi pus la vreun lucru, ori să-i fi făcut ceva ce n-ar fi fost pe placul ei, ori s-o fi suduit pentru ceva, ori să-i fi spus vreun cuvânt de rău. Nimic. În scurt zis, ei o ţineau ca pe palmă, şi niciun păr din cap, pentru toată lumea aceasta, n-ar fi voit să i se clintească din pricina lor.

Iată că-ntr-o zi, fiind fata singură într-o casă, unde era o mulţime de talgere înşirate pe-o masă, nu ştiu ce-i plesneşte prin minte să joace şi jucând ea încolo şi încoace dete, din nebăgare de seamă, talgerele de pe masă jos, făcându-le toate hârburi şi bucăţele şi umplând toată casa cu ele.

Auzind împărăteasa vuietul hârburilor a alergat degrabă să vadă ce-i, ce s-a întâmplat?, şi văzând ea toate talgerele sparte, hârburile prin casă împrăştiate, iar pe fiică-sa jucând peste dânsele ca şi când nici n-ar fi fost, îi zise:

— Ai, juca-u-ai cu dracul să joci!

Atâta-i zise, mai mult nimică. Şi nici aceasta nu i-a zis-o din răutate, ci iaca-aşa într-o mânie şi poate că nici atâta nu i-ar fi spus dacă n-ar fi luat-o gura pe dinainte. Căci ei fiică-sa îi era cu mult mai dragă decât ca să-i spuie ea aşa ceva; dar în mânie adeseori omul singur nu ştie ce vorbeşte şi ce face. Aşa s-a întâmplat şi acuma cu împărăteasa.

Fata însă, dezmierdată şi înţânată cum era, fiind unică la părinţi, auzind cuvintele aceste din gura maicei sale, a gândit ceea ce n-ar fi trebuit să gândească, a gândit că maică-sa ceea ce i-a spus i-a spus-o întradins şi de aceea aşa de tare s-a supărat pe dânsa că de acuma a şi părăsit casa cu talgerele şi s-a dus în altă casă, în casa unde locuia şi dormea ea totdeauna şi acolo încuindu-se cu cheia pe dinăuntru a început a plânge cu hohote.

Cât a plâns, cât n-a plâns, nu vă pot spune, că eu n-am fost de faţă s-o văd cum plângea, destul atâta că după ce s-a săturat de plâns, s-a sculat de pe locul unde-a şezut şi-a început a-şi griji casa, apoi se griji şi pe dânsa, adică se îmbrăcă în straiele cele mai scumpe, mai curate şi mai frumoase care le avea şi colea când se îngână ziua cu noaptea a ieşit din curte afară ca să meargă, după zisa maicii sale, să joace cu dracul şi ieşind s-o pornit şi pornindu-se s-o dus.

Şi s-o dus, s-o dus, s-o dus
Şi s-o dus şi iar s-o dus
Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Cu cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte
Şi se pune pe prag
Şi ascultă cu drag;
Ascultaţi şi voi oameni buni
Că eu nu vă spun minciuni.

Şi se duse, duse până ce ajunse la o pădure de aramă, care era frumoasă peste samă. Dar ea aici nu s-o oprit, ci mai departe o trecut, şi mai departe se duse până ce ajunse la o pădure de argint, care n-am mai văzut de când sunt. Dar ea nici aici nu s-o oprit, ci tot mai departe o călătorit, până ce o ajuns la o pădure de aur.

Pădurea cea de aur cică era aşa de frumoasă şi de ademenitoare, că ea nu s-o putut răbda să treacă printr-însa iac-aşa, fără ca să rumpă şi să-şi ieie măcar o vărguţă cât de mică. Ea rupse cea dintâi vărguţă care-i stete dindămână. Dar ce s-auzi? Ce să vezi? Lucru nemaiauzit şi nemaipomenit! Cum a rupt ea vărguţa aceea, deauna o şi auzit dinapoia ei nişte ţiuituri şi nişte strigături aşa de grozave şi înfricoşătoare, că o început a tremura cum tremură varga când o bate un vânt cumplit.

Dracul însă, căci cel ce ţiuia şi striga dinapoia ei era dracul, cruce de aur în casă la noi, ajungând-o şi cuprinzând-o în braţe, îi zise:

— Stai, drăguţa mea, nu te spăria, că tu eşti a mea! Mă-ta mie mi te-a dat, ea ţi-o spus să joci cu mine şi tu singură ai venit să joci!

Fata nu zicea nimica, ci sta ca înlemnită şi se uita la dânsul. Dracul, e tot dracul, nici una nici două, vorbă multă nu întinse, ci o luă la joc şi jucară amândoi până la cântatul cocoşilor. Când începură cocoşii a cânta se făcu şi el nevăzut, iară fata se înturnă tot cu fuga spre casă şi după ce ajunse ea acasă, se vârî degrabă în odăile sale şi se culcă şi dormi până a doua zi dimineaţă.

A doua zi dimineaţă, împăratul, neştiind ce s-a petrecut peste noapte, nu se mai putea sătura de mirare, unde să fi fost fiică-sa şi ce să fi făcut ea, că a rupt patruzeci şi cinci de perechi de papuci. Dar n-avea de ce să se mire căci fiică-sa, când s-a întâlnit în pădurea cea de aur cu dracul, ducă-se pe pustii şi mâie acolo, unde-o însărat, iar la noi în casă cruce de aur, cum am spus când s-a întâlnit cu dracul şi acesta a apucat-o la joc, au jucat amândoi numai pe brice şi pe cuţite ascuţite şi de-aceea a rupt ea atâtea părechi de papuci şi cum, Doamne iartă-mă, să nu rupă ea atâţia papuci dacă joacă cu dracul, şi apoi încă pe brice şi pe cuţite ascuţite.

Ei bine, dar tocma aceasta n-o ştie împăratul. După ce s-a sculat şi fata şi s-a dus la tată-său şi-i spuse să-i mai facă încă patruzeci şi cinci de părechi de papuci şi acesta auzind-o, abia acum îl cuprinse o groază şi-o mirare ca aceea, din care nimic nu putea să-l scoată, nime nu putea să-i spuie adevărul ce să însemneze aceea, mă rog, să rumpă ea atâta amar de papuc într-o vreme aşa de scurtă. Şi fiică-sa nu voi să-i spună pricina ce şi cum a fost, pe unde a umblat şi ce a făcut.

Însă omul e tot om. Tocma când nu pricepe sau nu ştie ceva, el atunci ar vrea mai mult să priceapă şi să ştie. De aceea, împăratul, fiindcă nici el, nici altcineva nu putea să-i spuie adevărul şi voind numaidecât să ştie ce-i şi cum a fost şi să priceapă ce face fiică-sa de rumpe atâtea părechi de papuci, a pus pre un soldat de strajă lângă uşa odăilor unde dormea ea. Şi-i zise soldatului că de nu-i va putea da niciun răspuns bun în dimineaţa următoare are să-l împuşte.

Fata însă, tot cu dracul, auzind ceea ce spuse tată-său soldatului, s-a îngrijit de cu ziuă de un fel de holercă vrăjită, tare şi ameţitoare, ca să aibă ce-i da şi cu ce-l ameţi pre străjer, când va veni timpul să se ducă şi iarăşi să joace cu dracul, ucidă-l crucea pe necurat, să-l ucidă. Apoi îşi puse toate straiele cele frumoase dindămână şi colea, când o însărat bine, o luat holerca cea vrăjită, s-a dus la soldatul ce sta de strajă şi cinstindu-l c-un pahar de holercă, îi zise:

— Fecioraş dragă, să trăieşti la mulţi ani! Poftim un păhărel de holercă. Bea şi te mai înfierbântă un pic, că noaptea e mare şi friguroasă şi mie mi-i cam în grijă

să nu te răceşti şi să te bolnăveşti stând toată noaptea dinaintea căşilor mele şi păzindu-mă.

Soldatul, neştiind ce cugete are fata şi ce fel de holercă e aceea cu care îl îmbie, luă şi bău un pahar, de bine socotind că tinerei fete îi e milă de dânsul şi n-ar voi să-i dârdâie toată noaptea dinţii în gură de frig. Dar cum îl bău gata era de-acum, căzu jos şi adormi ca mort. Fata, apropiindu-i-se timpul de ducă, se luă iară:

Şi se duse, duse, duse
Şi se cam mai duse,
Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Cu cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune pe prag
Şi ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi oameni buni,
Că eu nu vă spun minciuni.

Şi se duse, duse, până ce ajunse la pădurea cea de aramă care e frumoasă peste samă. Dar ea aici nu s-o oprit, ci mai departe a trecut şi se duse, duse până ce ajunse la pădurea cea de argint, care n-am mai văzut de când sunt. Dar ea nici aici nu s-o oprit, ci şi mai departe o călătorit şi se duse, duse până ce ajunse la pădurea cea de aur. Ajungând ea în pădurea cea de aur ca şi-n sara trecută nu se putu răbda până ce nu rupse iară o vărguţă. Însă n-a apucat ea bine a rumpe vărguţa aceea când dinapoia ei iară se auzi un ţipet şi un vaiet grozav şi înfiorător venind după dânsa.

Cel ce ţiuia şi se văita, văile de se tulbura, pădurea de răsuna şi după dânsa alerga era dracul Gavril, căci aşa se numea dracul cu care a fost jucat ea în noaptea trecută.

Fata, cum îl zări, se spărie de dânsul şi rămase încremenită. Însă Gavril cuprinzând-o în braţe şi drăgostind-o, zise:

— Stai, drăguţa mea, nu te spăria, că tu eşti a mea!... Mă-ta mie mi te-o dat... ea a spus să joci cu mine şi tu singură ai venit să joci!

Şi cum zise aceste cuvinte dracul o şi apucă la joc şi iară jucară tot pe brice şi pe cuţite şi mai rupse patruzeci şi cinci de părechi de papuci. Iar când sosi vremea să cânte cocoşii, dracul se făcu nevăzut, şi fata se întoarse degrabă spre casă. Ajungând ea acasă, află pre soldatul de strajă dormind dus în locul acela unde l-a lăsat. Ea, clătinându-l şi hurducându-l, îi zise, prinzându-l cu mâna de umăr:

— Soldate, soldate, scoală!

Dar el botă. Dormea ca şi mort. Văzându-l fata aşa de tare dormind, zise iară:

— Cu străjeri de-aceştia poţi face orice-ţi place şi lasă de vei păţi-o ceva, nemica! După aceasta se băgă în odăile sale, se dezbrăcă, se culcă şi adormind, dormi şi ea dusă până dimineaţă.

Chemând a doua zi dimineaţa, adică în dimineaţa a treia cum s-ar zice, împăratul pre soldatul ce fusese de strajă şi întrebându-l ce-o văzut el peste noapte, acesta, de frică, tremura şi cămeşa pe dânsul şi nu ştia ce să-i răspundă: spune-a dreptate ori nu? În urmă însă, ştiind cine-i şi ce poate împăratul şi văzând că şi'şa şi'şa nu-i dupre tocma cum ar trebui să fie, socoti că decât îl va prinde cu oca mică spuse adevărul, cum că fata i-a dat un păhărel de holercă şi el neştiind ce fel de holercă e aceea, a băut, şi cum a băut o şi adormit dus, ca şi când i-ar fi luat cineva cu mâna toate puterile şi simţirile, şi aşa n-o putut nimica nici vedea nici auzi.

Împăratul, auzind aceasta, îndată s-a priceput şi a înţeles tot ce şi cum a fost, dar nu spuse soldatului nemica, ci îi dete bună pace să se ducă în treabă-şi.

A treia zi sara, puse împăratul pe alt soldat de strajă şi-i spuse acestuia anume cum şi ce să facă, îi zise, adică, să se ferească şi să nu beie niciun pahar de holercă ce i l-ar da fata, măcar orişicât să-l îmbie şi cât să-l roage, că de va bea şi se va îmbăta şi va dormi şi nu i-a putea da, a doua zi dimineaţa, răspuns cuvenit, n-are să-l ierte ca pre soldatul din sara trecută, ci are să-l împuşte fără doar şi poate.

Soldatul acesta ştiu şi se pricepu acuma de ce se prinde, ce face, deci fără să mai vorbească ceva se duse la locul arătat şi se puse de strajă.

Colea, când începe a se îngâna ziua cu noaptea, fata împăratului ieşi şi la acesta c-un şip de holercă de cea vrăjită şi începu a-l cinsti. Dar n-a fost să fie aşa precum şi-a închipuit ea. Străjerul din astă sară ştia acum gândul ei, ştia prea bine ce-o doare la inimă şi ce îi voia să facă, de aceea primind el paharul în mână şi ducându-l la gură, se făcu numai că-l bea, dar nu-l bău, ci-l vărsă jos. Fata, nevăzând şi nepricepându-se

ce face străjerul cu holerca, îi mai dete încă un pahar, socotind că cel dintâi nu i-a fost de-ajuns ca să se poată ameţi. El se făcu că-l bea şi pre acesta şi cum l-a vărsat jos, deauna s-a lăsat şi el lângă pragul uşii, făcându-se, vezi Doamne, că i-a ajuns la cap, s-a ameţit şi-a adormit.

Fata, bucuria ei, socotind că l-a adormit şi pre acesta, ca şi pre cel din sara trecută, se înturnă degrabă în casă, se îmbrăcă frumos ca şi mai-nainte şi ieşind afară iară se porni:

Şi se duse, duse, duse
Şi s-a dus şi iar se duse
Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune pe prag
Şi ascultă cu drag.

Dar soldatul nu dormea, el se făcea numai că doarme, şi auzea şi le vedea toate cele ce le făcea fata. Şi cum se porni aceasta şi el se luă, cât pe ici, cât pe cole în urma ei şi căută de-amănuntul la toate mişcările şi faptele fetei. Soldatul a fost în tot locul pe unde a fost şi fata şi nemica n-a făcut aceasta să nu vadă el, nimic n-a scăpat din vedere.

Când a trecut ea prin pădurea cea de aramă şi prin cea de argint şi el a fost de faţă. Când a ajuns în pădurea cea de aur şi-a rupt o vărguţă, când a început dracul a ţiui şi-a se lua după dânsa până ce-a ajuns-o şi-a cuprins-o în braţe, şi soldatul era acolo. El i-a văzut pe amândoi, pe drac şi pe fată, cum joacă pe brice şi pe cuţite ascuţite, dar ei nu l-au văzut. El a auzit pe drac cum îi vorbea fetei, zicând:

— Scumpa mea, vină la curţile mele, că eu am curţi mai frumoase decât curţile tătâne-tău, vină dragă să ne cununăm că acum e timpul cel mai bun şi mai potrivit. Vină, până ce nu apucă a cânta cocoşii, că tu eşti mireasa mea. Maică-ta mie mi te-a dat şi de-acuma înainte, din astă sară, tu de mine n-ai să scapi.

Soldatul ascuţi bine urechile ca să nu piardă nimica din auz, nici măcar un cuvinţel ce vorbeşte dracul şi cu fata. El văzu şi aceea, cum dracul nu voia nicidecum să deie drumul fetei ca să se depărteze, ci o făcea cu de-a sila să meargă la curţile lui şi să se cunune cu dânsul. Dar fata nu voia. Ea se împotrivea şi zicea: că-n astă noapte nu va rămâne, ci abia în noaptea cea viitoare.

În scurt zis, toate le auzi şi le văzu soldatul şi din tot locul pe unde a trecut el şi-a luat câte un semn, care cole, când socoti că se apropie timpul să cânte cocoşii, o tuli la fugă îndărăpt spre casă, înaintea fetei şi ajungând acasă şi culcându-se pe locul unde-l lăsase fata, când se înturnă aceasta, se făcu că doarme somnul morţilor.

Fata, cum ajunse la dânsul, de-acuma-l şi prinse de un umăr şi începu a-l hurduca şi a striga să se scoale. Dar el, botă, nu răspunde niciun cuvinţel, ca şi când n-ar fi auzit nimică.

— Poţi face şi cu acesta ce-ţi place! zise ea într-un târziu, văzând că nu se mai scoală soldatul şi după aceasta se băgă repede în casă, se dezbrăcă, se culcă şi dormi dusă până a doua zi.

— Da, vei fi putând, cum nu! grăi soldatul, sculându-se de jos, după ce-a intrat fata în casă. Te-oi vedea eu ce vei face tu după ce te-oi spune şi te-oi aşăza cum ştiu eu tătâne-tău. Pare-mi-se că de mâni înainte ţi-i mai pune pofta-n cui, nu-i mai juca cu cine nu-i de jucat, ţi-a sări zbânţuitul din cap, n-avea tu grijă! Şi până-n ziuă nu-i mai tăcu gura soldatului, ci totuna borborosea singur, mirându-se cum şi din ce pricină să se fi dat fata împăratului în dragoste cu dracul şi în toată noaptea caută toate mijloacele, doară poate scăpa şi merge să joace cu dracul, de-al cărui nume toată lumea se-nfioară şi-şi face cruce când îl aude, şi doreşte nici să nu mai audă de dânsul, da' decum să-l vadă.

A doua zi des-dimineaţă, adică în a patra zi dimineaţă, răfuind de la cea dintâi zi, trimise împăratul după străjer să vie şi să-i spuie toate cele ce s-o întâmplat peste noapte.

Soldatul, mergând şi puind mâna la cap, după obiceiul soldaţilor, când se întâlnesc cu unul mai mare dintre ai lor şi dându-i cinstea cuvenită unui împărat, îi zise:

— Înălţate împărate să aibi parte de sănătate, iacă cum şi iacă cum, şi începu a-i povesti din fir în păr toate câte le-a făcut, le-a auzit şi le-a văzut el, din minutul în care i-a dat fata cele două pahare de holercă şi până ce s-a întors din pădurea cea

de aur acasă. Apoi îi mai povesti încă şi aceea cum nu voia dracul nicidecum să o lase pre fiică-sa ca să se întoarne acasă, cum o făcea cu de-a sila să meargă la curţile lui, ca să se cunune amândoi şi în urmă îl sfătui şi zise împăratului să facă numai aşa şi nu altminterea s-o păzească bine pre fiică-sa că de nu va păzi-o cum se cade şi de va scăpa şi se va mai duce ea şi-n noaptea următoare, adică în noaptea a patra, dracul multă şagă n-o să facă cu dânsa, ci va lua-o şi va duce-o la curţile sale ca să se cunune cu dânsa, şi-apoi de-acolo înainte, dă Doamne pace şi sănătate, mai mult n-o vede, căci aşa e dracul, pe cine pune odată coada e a lui în veci şi pururе.

Împăratul, auzind aceasta i se făcu părul măciucă în cap, şi singur nu ştia ce să mai facă, de scârbă, de grijă şi de spaimă mare ca să nu-i fure dracul fata. Şi chibzuind şi văzând că în altfel nu se poate, ci numai aşa, precum şi-a gândit el, puse spre sara a patra atâtea străji lângă casa unde dormea fiică-sa, că acesteia nici într-un chip nu-i era acum cu putinţă să fugă.

Fata văzând aceasta, cunoscu şi cunoscând văzu că nu e modru să îmbete toate străjile ca să poată fugi printre dânsele, de aceea văzând că altmintrelea nu e chip de scăpare, socoti că aşa poate va fi mai bine, îşi călcă adică pe inimă şi chemă pe tată-său la sine şi-i zise:

— Tată, de nu mă laşi şi-n astă seară să mă duc ca să mă veselesc, să ştii bine că eu am să mor. Şi de nu mă-i lăsa şi nu mă-i lăsa nici într-un chip şi eu voi muri, apoi, una te mai poftesc, să mă îngropi în altarul bisericii şi pe toată noaptea să pui câte un străjer să steie lângă mormântul meu, că eu m-oi teme singură în biserică, iar de nu-mi vei îndeplini nici această dorinţă, zile bune cât vei trăi nu-i avea.

Împăratul, gândi ce gândi şi văzând că nu e cu cale să facă aşa precum îi spune fiică-sa, îi zise că nu va lăsa-o nicăiri de-acasă o dată cu capul, de-ar şti bine că orişice alta s-ar întâmpla cu dânsa, de-ar şti chiar c-ar şi muri. Dar nu apucase bine a rosti cuvintele aceste şi fiică-sa căzu moartă la pământ. Împăratul, văzând această întâmplare, se scârbi şi mai tare de cum a fost mai înainte. Abia acuma cunoscu el adevărul, ce-i şi cum, până acuma socoti că fata lui voieşte numai să-l scoată din minte, doară o lasă să meargă ca să joace cu dracul. El văzu că nu e tocma bine ceea ce e, dar ce avea să facă? Trebuia să rabde şi să sufere toate ca un părinte nenorocit, mângâindu-se cu cugetul că tot e mai bine că s-a întâmplat aşa decât ar fi luat-o dracul. Cine ştie, poate că aşa i-a fost împărţit de la Dumnezeu.

Însă nu numai împăratul şi împărăteasa erau scârbiţi, ci şi toată curtea împărătească s-a umplut de scârbă şi de jele. Toţi curtenii şi nu numai aceştia, ci şi întreaga împărăţie plângea că au pierdut pe cea mai frumoasă şi mai aleasă fată. Şi-n plânsete şi-n bocete o petrecură a treia zi cu toţii la mormânt şi-o îngropară, după cum i-a fost voinţa ei, în altarul bisericii. Şi după ce-a însărat împăratul îi puse un soldat de strajă.

Soldatul, ca soldatul, de voie de nevoie, trebui să asculte şi să se ducă la postul său, măcar că nu-i prea vinea la socoteală să şadă o noapte întreagă pe întuneric, închis în biserică.

A doua zi dimineaţă însă, când a deschis pălimariul* biserica şi-a intrat înuntru ca să deie drumul soldatului, acesta ca-n palmă, nicăiri. Numai ciolanele şi straiele de pe dânsul mai rămăseseră, alta nimica. Şi nimica nu era în biserica aceea, vreo dihanie sau aşa ceva, să fi zis că aceasta l-ar fi mâncat. De unde? Pălimariul închisese biserica de cu sară cum se cade, că nici soldatul nu putea să iasă afară, dar nici altul cineva nu putea să intre la dânsul, măcar nu ştiu ce să fi făcut.

Şi pălimarul cum a văzut aceasta, a lăsat biserica deschisă şi-a alergat, în ruptul capului, la curte să spuie împăratului toată întâmplarea, şi cum ajunse, cum îi spuse. Împăratul, dintr-un început nu voia să creadă, el socoti că numai i s-a năzărit ceva pălimariului, însă, după ce s-a dus şi-a văzut şi el singur, a crezut şi tare mare spaimă l-a cuprins de astă întâmplare nemaipomenită în toată împărăţia sa.

Şi a doua noapte puse el pre alt soldat de strajă, dar şi acesta n-o avut mai bună soartă ca premergătorul său. Ce-o păţit soldatul din sara trecută, aceea a păţit-o şi acesta, şi ce-a păţit acesta în astă sară, aceea o păţiră şi toţi ceilalţi care au mai fost de strajă după aceştia.

Aşa trecură trei ani dupăolaltă şi nimic, să zici că măcar unul să fi scăpat viu, nime.

În toată sara venea alt străjer la rând şi a doua zi dimineaţa îi afla numai ciolanele şi straiele. Fata pre toţi îi mânca, căci fata împăratului era aceea ce mânca pre străjeri.

De la o vreme, văzând împăratul şi curtenii că nu e lucru curat aceea ce se petrece în biserică, au intrat cu toţii în cea mai mare grijă, şi nu ştiau singuri ce să facă, ce să se prindă şi ce să mai dreagă, pentru că acuma nime nu se da dus o dată cu capul,

* pălimar/pălămar – paracliser

de strajă şi toată împărăţia s-a răsculat asupra împăratului, mânioasă pre el că pentru o fată îndrăcită pierde pre cei mai voinici şi mai de frunte feciori, şi-i spuse, prin trimişi, că de se va afla şi-a mai pune pre cineva cu de-a sila de strajă, n-o să iasă bine la capăt, ci va fi alungat de pe tron şi-n locul lui pre altul vor pune, care va fi mai cu rânduială şi se va purta mai bine şi nu va pierde atâtea cătane pe sama nu ştiu cui.

Şi tocma când era împăratul în cea mai mare nedumerire, când nu ştia singur ce e cu dânsul, cată că un fecior cu numele Nicolai, nu ştiu de unde şi până unde, de ce şi pentru ce?, fostu-i-o lui lihamete de viaţă?, era el aşa de voinic şi de tare că se bizuia în puterea lui, şi nu se temea că va păţi şi el ca şi ceilalţi feciori ce fusese mai nainte de strajă?, căpătat-o el aşa un gând de la Dumnezeu ca să se ducă de strajă?, ori ce i-o fost, nu ştiu, nu mă ţine mintea, destul atâta că se duse singur la împăratul şi-i spuse că el va merge în sara următoare de strajă.

Împăratul, bucuria lui, văzându-l aşa de voinic şi de curajos, fără de-a mai socoti ceva îi zise să meargă, măcar că într-aceea sară era alt fecior rânduit de strajă.

Nicolai, ieşind de la împăratul, se porni şi pornindu-se se duse.

Şi s-o dus, s-o dus, s-o dus
Pân' ce soarele-o apus,
Zi de vară
Până-n sară,
Cale lungă
Să-i ajungă.
Şi s-o dus,
S-o cam mai dus,
Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte tot mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune pe prag
Şi ascultă cu drag.

Şi s-o dus într-un târg. Şi ajungând el în târgul acela şi-a cumpărat o pâine şi-oleacă de miere să mănânce, că era bietul om cam flămând. Şi după ce şi-o cumpărat el pâinea aceea, o tăiet-o fălioare şi o uns-o cu miere şi-aşa a-nceput a o mânca. Şi săturându-se el de mâncat, se întoarse iară înapoi spre casă şi întorcându-se merse printr-o luncă, căci prin lunca aceea i se părea calea mai scurtă.

În lunca aceea, nu ştiu dincotro şi de unde îi ieşi înainte un moşneag bătrân, bătrân, cam cât de bătrân să fi fost moşneagul acela nu vă pot spune, dar tot o fi fost mai bătrân decât toţi moşnegii câţi mi-s mie cunoscuţi.

Moşneagul acesta, cum îl văzu, îl întrebă:

— Încotro, voinice?

— Ia mă duc şi eu, răspunse feciorul, de strajă la fata împăratului, că m-o pus păcatele să mă îmbii singur ca să fiu de strajă şi apoi niciunul din câţi feciori au străjuit-o, prin răstimp de trei ani, n-au scăpat vii, ci tuturora li s-au aflat dimineaţa numai ciolanele şi straiele şi acuma singur nu ştiu ce a mai fi şi cu mine. Mă tem că şi pe mine m-a mânca cela ce-a mâncat pe înaintaşii mei!

— Habar de grijă, fecioraş dragă! Nu te teme! zise moşneagul, ascultă-mă numai pe mine şi fă ce ţi-oi spune eu, că nu vei greşi! Întoarnă-te degrabă în târg de unde vii şi cumpără-ţi un sac de nuci şi unul de buci*. Şi după ce vei cumpăra tu aceste, ie şi înveleşte toate nucile una câte una în buci, te du apoi în altarul bisericii unde zici că e fata împăratului îngropată, presară toate nucile pe lângă mormântul acesteia, iar tu, după ce le-i presăra, te ascunde după icoana Sântului Niculai şi lasă dacă ţi-a fi ceva, nici capul n-are să te doară!

Atâta-i spuse moşneagul feciorului, mai mult nemica şi cum îi spuse se luă şi iar se duse în treabă-şi de unde-o venit, prăpădindu-se prin luncă.

Feciorul însă făcu aşa dupre cum îl învăţă moşneagul şi bine-o făcut. Cine-ascultă pre oamenii cei bătrâni rar când greşeşte, căci coaptă e mintea acestora şi multe au petrecut şi au văzut în viaţa lor şi când sfătuiesc ei pre cineva la ceva totdeauna cumpănesc mai întâi lucrul cum ar fi şi ar trebui să fie mai potrivit şi apoi îl sfătuiesc şi niciodată nu spun ceea ce n-ar fi cu cale să spuie. Fost-a adică aşa că se întoarse feciorul îndărăpt la târg, cumpără un sac de nuci şi unul de buci, învăli apoi toată

* buci – scame de cânepă, in; câlţi

nuca în buci şi aşa învălite luându-le, se duse cu ele şi le presară lângă mormântul unde era îngropată fata împăratului, iar el se ascunse după icoana Sântului Nicolai.

Nu mult după aceasta, iată că se deschide mormântul şi-o pară de foc iesă din dânsul şi cu para dimpreună şi fata împăratului, grăind:

— Oare ce mi-o mai trimis tată-meu în astă sară de mâncare? Şi cum zise ea cuvintele aceste dete cu ochii de nuci, şi cum dete cu ochii de dânsele începu a le dezvăli de buci şi a le mânca una câte una până ce le găti pre toate.

— Vai ce bună mâncare mi-o mai trimis tată-meu în astă sară! Dar oare unde să fie soldatul care mi le-o adus, că nu-l văd?

Aşa vorbi fata împăratului după ce sfârşi nucile de mâncat şi începu a căuta în toate părţile prin biserică, doară dă de cineva, dar nu află pre nime, orişicât s-o zbuciumat.

Feciorul de după icoana Sântului Nicolai vedea şi auzea toate cele ce le făcea şi vorbea fata, dar el nu zicea nemică, ci sta numai şi asculta şi abia după ce începură cocoşii a cânta, ieşi şi el din ascunzişul său, căci acuma nu se mai temea de fată, fiindcă aceasta, după spusa moşneagului, nu mai avea puterea aceea ce-o avusese înainte de cântatul cocoşilor.

Fata văzu pre fecior cum se scoboară de după icoana Sântului Nicolai, şi ciuda ei nu era proastă când îl văzu, l-ar fi mâncat cu dinţii dintr-o singură muşcătură, dar ce folos că nu putea. Nemic nu-i putu face, căci cocoşii cântaseră şi ea vrând-nevrând trebui să se bage în mormânt.

Şi aşa scăpă feciorul Nicolai de moarte.

A doua zi dimineaţă, când merse pălimariul la biserică să măture şi să scoată straiele şi ciolanele afară, după obicei, cum o făcu el aceasta şi mai înainte, află pre feciorul Nicolai preumblându-se prin altar, ca şi când nici n-ar fi fost peste noapte în biserică.

Pălimariul se spăimântă de dânsul când îl văzu. El socoti că poate numai umbra sau schima* feciorului, umblă prin altar şi nu el singur cum e şi o fost, cu trup şi cu suflet. De aceea, lăsând biserica deschisă, şi apucând la fugă nu se mai opri, ci tot într-un suflet fugi până la curtea împăratului. Iar când ajunse la împăratul, începu, spăriet cum era, a-i povesti cum a aflat pre fecior viu şi preumblându-se prin altar.

* schimă – formă, figură

Împăratul mult se miră de aceasta. Dintr-un început nici nu vru să creadă, dar mai pe urmă, după ce a început pălimariul a se jura pe toţi dumnezeii, că el l-o văzut pre fecior singur cu ochii săi, că e viu ca orişicare alt om viu, o crezut şi crezând o poruncit să-l aducă la dânsul.

Porunca se împlini şi Nicolai merse la împăratul. Împăratul, cum îl văzu, îl şi întrebă cum a scăpat. Acesta îi zise:

— Bine!... Dar cum şi-n ce fel nu-i spuse.

Împăratul îi zise iar să meargă şi a doua oară de strajă, adică şi-n noaptea viitoare. El însă nu vrea să meargă, ci grăi împăratului aşa:

— Înălţate împărate, eu cred că e destul o dată când merge omul singur, de bună voie şi eu am fost o dată, nu e destul cu atâta? Mai mult nu pot!

Împăratul însă e tot împărat, măcar zică cine ce-a vrea. El are putere să facă cu tine ce voieşte când voieşte. El zise feciorului să meargă mai bine de bună voie, ori de nu îl omoară, să-şi aleagă una din două!

Feciorul ce avea să facă, de voie de nevoie trebuia să asculte, căci n-avea încotro. Şi aşa scârbit cum era, că nu poate scăpa de împăratul cu una cu două, se întoarse şi se duse iară la târgul unde fusese şi în ziua trecută să-şi cumpere câte una alta de rândul gurii, căci împăratul nici atâta nu s-a priceput să-i deie măcar o falie de pâine şi cu ceva acolo ca să mănânce şi să nu umble flămând. Iar când să se întoarne de la târg spre casă, nu se înturnă pe unde o mers în ziua trecută, ca să nu se întâlnească cu moşneagul din sara trecută. Acum de, de ce şi pentru ce nu voia el să se întâlnească cu moşneagul, nu ştiu, nu mă pot pricepe, destul atâta că el se ferea ca să nu deie cu ochii de dânsul. Dar nu mult o apucat el a se duce şi numai ce vede că se trezeşte cu moşneagul dinainte.

— Încotro, voinice? îl întrebă acesta de departe.

— Ia mă duc şi eu moşule, încotro m-or duce ochii şi picioarele, doar pot scăpa cu viaţă, căci împăratul mă face cu de-a sila să stau şi la noapte de strajă.

— Ce, eşti copil! Unde vrei să mergi? Doară nu vei lua lumea în cap pentru un lucru de nemică?

— Lucru de nemică e acela când trebuie să te duci, văzând cu ochii, la moarte?

— Omule! Vină-ţi în fire! Ce vorbeşti?! Ce moarte?! Ieri n-ai fost de strajă? Ai murit? Aşa-i că fata nu ţi-a făcut nemica?

— Nu!

— Apoi ce mai vrei?

— Mă tem că dacă nu mi s-a întâmplat astă noapte nemica, să nu mi se întâmple la noapte ceva.

— N-avea nicio teamă! Ascultă-mă ce te-oi învăţa eu şi lasă dacă nu-i umbla bine! Du-te îndărăpt în târg, cumpără mere, pere şi alte verdeţuri câte vei putea lua şi duce în spate. Du-te apoi cu acestea de strajă şi le presură pe lângă mormântul fetei, şi n-avea frică că ţi se va întâmpla ceva, căci fata când va ieşi din mormânt are să se apuce mai întâi de mâncat merele şi perele şi celelalte verdeţuri ce le vei mai duce tu, şi abia după ce s-a hrăni bine de acestea are să te caute şi pre tine după icoana Sântului Nicolai, dar tu de astă dată să nu te ascunzi după icoana Sântului Nicolai, ci să te sui tocma deasupra catapitezmei şi acolo să te ascunzi, că ea acolo orişicât te-a căta nu te-a putea afla şi tu iară vei scăpa.

Feciorul, mulţumind moşneagului pentru sfatul cel bun, se despărţi de el şi apucă drumul îndărăpt spre târg, cumpără cele ce-i spuse moşneagul şi se duse la biserică şi toate le făcu aşa după cum a fost învăţat.

Fata împăratului, cum ieşi din mormânt deauna se apucă de mâncat merele şi perele şi celelalte verdeţuri ce le aduse feciorul, care după ce le sfârşi de mâncat, zise:

— Vai ce bune bucate mi-o mai trimis tatăl meu şi-n astă sară, dar oare unde să fie soldatul care mi le-o adus, că nu-l văd?

Şi cum vorbi ea acestea se dete să-l caute pre fecior după icoana Sântului Nicolai, dar ea aici nu-l află, îl căută apoi prin toate ungherile bisericii dar degeaba i-o fost toată osteneala, că-ndată începură cocoşii a cânta şi ea nu-l putu afla, fără tocmai când trebui să se bage în mormânt, iată că atunci îl zări, coborându-se de pe catapiteazmă, dar ce folos că atunci nimica nu putu să-i facă.

A doua zi dimineaţa, când merse pălimariul să descuie biserica şi să ieie ciolanele şi straiele, îl află iară pre feciorul Nicolai preumblându-se fără de grijă prin biserică. Şi iară apucă pălimariul la fugă înapoi şi se duse la împăratul şi-i spuse:

— Înălţate împărate, feciorul cel de strajă iară a scăpat viu.

— Aduceţi-l la mine! zise acesta.

Nu peste mult şi Nicolai sta dinaintea împăratului. Împăratul îi zise:

— Nicolai, din cât ai scăpat tu de două ori de la moarte trebuie să stai şi-n astă noapte de strajă, ori de nu singur te omor! Atâta-i zise, mai mult nimica.

Bietul Nicolai ce-avea să facă? El nu zise de astă dată nici da nici ba, nici c-o sta nici n-o sta, ci făcând plocon împăratului se-ntoarse îndărăpt, scârbit ca vai de dânsul. Şi dus pe gânduri cum era se porni acuma a treia oară la târg să-şi cumpere câte ceva de rândul gurei, iară când să se întoarcă de la târg înapoi, ca să nu se mai întâlnească cu moşneagul, apucă drumul cu totului tot în altă parte, prin alt corn de luncă, nu pe-acolo pe unde trecuse în cele două rânduri de mai înainte, şi apucând a merge s-o dus.

Şi s-o dus, s-o dus, s-o dus
Pân' ce soarele-o apus...
Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste
Că-nainte tot mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune pe prag
Şi ascultă cu drag.

Dar iacă tocmai când ora să iasă din luncă, hop şi moşneagul înainte:

— Încotro, voinice? întrebă acesta.

— Acuma mă cam mai duc, răspunse feciorul, mă duc unde m-or duce ochii şi picioarele, căci cu greu să mai scap şi de astă dată de la moarte, şi împăratul voieşte numaidecât să fiu şi la noapte de strajă. Până acuma o fost cum o fost, dar acuma n-am nădejde să scap curat nici aşa, nici aşa. De mă duc la fată, mă tem să nu mă mănânce, de nu mă duc, împăratul mă omoară. Ce e acuma de făcut?... Încotro s-apuc?

— Ştii ce, voinice? întrebă moşneagul.

— Dacă mi-i spune, moşule, oi şti, de ce nu! răspunse acesta, ca şi când n-ar fi fost cu toate gândurile acasă.

— Ascultă dar, tu mai mult de azi înainte n-ai să stai de strajă, ci numai în astă noapte şi de-acolea ai să scapi şi scăpat vei fi pentru totdeauna şi după ce vei scăpa foarte mult vei câştiga, multe bunătăţi are să-ţi deie împăratul. Dar dacă eu te-oi învăţa cum şi ce să faci şi-n astă noapte ca să scapi cu viaţă, cuvânt să avem între noi

şi cuvântul cuvânt să rămâie, tu trebuie, adică, să împărţeşti cu mine tot câştigul drept în jumătate, de-ai câştiga orişice vei câştiga. Te prinzi?

— Bine, mă prind, de ce nu! răspunse feciorul, oi împărţi tot ce-oi câştiga drept în jumătate, numai de-ar da Dumnezeu să fie aşa, să câştig şi să nu mor.

— Nici vorbă de moarte! Du-te numai, acuma unde te-i duce, îţi rămâne în voie, du-te şi cumpără-ţi titiun (tutun) şi după ce vei cumpăra tu titiun, pune-l în lulea şi te du, cole, când o-nsăra, în biserică, aprinde-ţi luleaua, începe a fuma, a fluiera şi a te preumbla prin biserică până cam către unsprezece ceasuri de noapte, iar atunci te du şi te ascunde alăturea de mormântul fetei, că ea când a ieşi din mormânt n-are să te vadă, ci are mai întâi şi-ntâi să te caute pe catapiteazmă, apoi prin biserică. Tu însă cum va ieşi ea ie-te iute şi te bagă în mormântul ei şi să nu ieşi din mormânt afară, de te-ar ruga, măcar orişicât te-ar ruga, şi de-ar face cu tine orişice, tu să nu te dai la nemica înduplicat până ce n-a spune toate rugăciunile câte le ştie. Eu ştiu prea bine că ea te-a spărie în tot feliul, dar tu să nu te sparii, ştiu că ţi s-a ruga ca însuşi lui Dumnezeu, dar tu să n-o asculţi, să nu te dai o dată cu capul amăgit, ci să te faci că nici n-o auzi, şi lasă dacă ţi se va întâmpla ceva, niciun păr din cap n-are să ţi se clintească! Însă cum vei asculta-o, cum eşti pierdut şi-atunci vina ta va fi, nu a mea.

Feciorul făcu toate dupre cum l-o învăţat moşneagul. Se duse, adică, în biserică, îşi aprinse luleaua, începu a fuma, a fluiera, şi-a se preumbla. Iar când o fost pe la unsprezece ceasuri de noapte, se ascunse lângă mormântul fetei.

Nu apucase însă bine a se ascunde şi numai ce vede că fata iese din mormânt şi după dânsul. Acesta, până ce nu ştiu ce, ţup, în mormântul ei şi nu vorbi un cuvânt, cum tăcea mormântul aşa tăcea şi el, că prea bine ştia de la moşneag că de se va da de gol e pierdut. Fata dă-ncolo, dă-ncoace, feciorul ca-n palmă, nicăiri, caută-i urma dacă nu ştii unde. Aşa l-o căutat ea mai bine de-un ceas prin tot locul, prin tot unghe-riul, pe catapiteazmă, chiar şi prin vârfurile turnurilor s-o suit şi l-o căutat, doară-l poate afla. Dar de unde? Nici vorbă să-l afle. Toată truda şi osteneala ei i-o fost în zădar. Iaca începe cocoşii a cânta şi ea tot nu mai poate afla pre fecior. Ciuda ei nu era proastă. Şi de ciudă şi de mânie mare nu ştie singură ce să facă. Rumpe straiele de pe dânsa, ca şi când straiele i-ar fi fost de vină, şi suduie şi blestemă că toată biserica se cutremura de strigătele şi blăstămurile ei. Şi văzând, de la o vreme, că nu mai

poate da de fecior şi cocoşii de mult cântaseră, se duse să se bage în mormânt, dar când să se scoboare înăuntru dă peste fecior.

— Noa!, încă numai atâta i-o mai lipsit.

Cum să-l scoată ea acuma? Unde să se ascundă? Ce să facă? Ce să dreagă? Dă-ncolo, dă-ncoace, în zădar! Nu merge! Trebuie să caute cum va putea doar să se bage în mormânt, căci în alt loc nu e cu putinţă. Ea socoti ce socoti că-l va putea amăgi oarecum, ori l-a spărie, de aceea luă puşca să-l împuşte, căci feciorul avea la sine puşcă şi baionet, dar Nicolai, ţinându-se de spusa moşneagului, se făcea că nici nu-i pasă, nici n-o aude şi nu zice nemica. Luă fata baionetul să-l străpungă, el niciun cuvânt, cari prea bine ştia că ea n-are acum nicio putere asupra lui, fiindcă cocoşii cântaseră, şi-apoi nu-i schimă, nu-i moroi, nu-i strigoi, nu-i îndrăcit, care când aude cocoşii cântând să nu fugă şi să se ascundă care-şi în mormântul său.

Toate schimele şi toate duhurile cele necurate, când aud cocoşii cântând, pierd toată puterea lor şi se ascund şi nu se mai arată până a doua zi sara.

Văzând fata că nu poate nemica face cu răul, nu poate să-l scoată din mormânt afară, o început cu binele, socotind că aşa va ieşi mai bine la capăt. O început a se ruga, a-l săruta şi a-i zice câte şi mai câte cuvinte dulci şi drăgălaşe. Doară, doară se îndură de dânsa s-o lase în mormânt. Feciorului abia acuma îi veni la socoteală şi-i zise:

— Dacă vei spune toate rugăciunile câte le ştii te-oi lăsa, până atunci numai degrabă te munceşti să mă amăgeşti, că nu te las!

Fata începu a spune rugăciuni, dar n-o apucat bine a începe şi-o şi încetat, căci necuratul, duce-s-ar pe pustii să se ducă şi-ar mâne acolo unde o însărat, a reţinut-o şi iară o început a-l ruga pre fecior s-o lese în mormânt. Feciorul iarăşi îi zise:

— Dacă vei spune toate rugăciunile până-ntr-una câte le ştii de rost, bine de bine, te-oi lăsa, până atunci, ţi-am spus şi-ţi mai spun încă o dată, nu te osteni în zădar a mă ruga, că eu nu te las să ştiu bine că nu ştiu ce va fi!

Biata fată, văzu şi ea acuma că nu e încotro, că feciorul nu se lasă cu una cu două amăgit şi nu ştia ce să facă. Mai cercă încă o dată, doară, doară, îl poate îndupleca să-i deie drumul în mormânt, dar feciorul se făcea că nici n-o aude. De la o vreme, văzând că nici într-un fel n-o poate scoate la capăt, începu a spune pe-ncet, pe-ncetişorul toate rugăciunile câte le ştie de-a rostu' şi până ce le sfârşi pre toate de zis, iată că prinde a se face ziuă.

Feciorul ieşi acuma afară, fata însă în loc să se bage în mormânt, îl cuprinse, îl îmbrăţişă şi-l sărută şi aşa petrecură ei împreună până ce s-o făcut ziua cumsecade şi nici nu-i mai veni fetei acuma prin gând să se mai bage în mormânt, ea uitase, acuma, cu totul de aceasta... Ei i se pare că toate câte s-o petrecut şi câte le-o făcut au fost numai cât un vis. Ea nici nu voia să creadă c-a fost moartă şi îngropată şi când îi aduse feciorul Nicolai aminte de toate cele petrecute, ea se mira şi nu voia să creadă c-ar fi fost cu putinţă să facă ea aşa ceva.

Când veni pălimariul să vadă ce s-a mai întâmplat şi-n astă noapte, îi găsi pre amândoi, pre fecior şi pre fată, vorbind, râzând şi preumblându-se de subsuoară prin biserică.

Nu apucă însă bine a-i vedea şi se şi înturnă la împăratul să-i spuie cum şi ce a văzut.

Împăratul, de bucuria cea mare, când auzi aceasta, nu ştiu degrabă alta ce să facă, ci porunci să meargă un regiment de cătane, să-ncunjure biserica şi să-i ieie pre amândoi şi cu mare pompă să-i ducă la curtea împărătească.

Cum o poruncit aşa s-o şi făcut.

Feciorul Nicolai luă pre fată de subsuoară şi aşa se duse cu dânsa până la împăratul, petrecuţi amândoi de regimentul cel de cătane.

Împăratul şi împărăteasa, când văzură pre fiica lor vie ca toţi viii, nu ştiau ce s-or face de bucurie, cum să mulţămească şi cu ce să-i răsplătească feciorului pentru că le-a scos-o din mormânt şi li-o adus-o vie, tocma aşa precum a fost când au îngropat-o. Oricum să se fi socotit nici nu puteau altfel să facă mai bine decât aşa cum au făcut, luară, adică, şi-i deteră feciorului drept răsplată jumătate din împărăţie şi pre fiica lor de soţie, ca Dumnezeu la mulţi ani să-i ţie şi fericită viaţa lor să fie. Şi au rânduit şi au trimis veste în ţară, că mai mult nime dintre ostaşi n-are să moară pentru fiica împăratului, căci aceasta iară a-nviet şi nunta ei se face acuma şi toţi câţi pot şi voiesc să vie, sunt poftiţi la nunta ei. Şi au început a se face pregătiri ca acele de nuntă, de care s-a dus vestea peste nouă ţări şi nouă mări şi toţi craii şi împăraţii auzind de-aceasta au alergat şi ei ca să fie de faţă la astă veselie, căci veselie trebuie să fie aceea nu alta, când se întâmplă una ca aceasta, adică să se întoarcă omul de unde nu-i de întoarcere.

Pe când se întâmpla aceasta la curtea împăratului, adică pe când se făceau pregătiri de nuntă şi nimeni nu vorbea nici cugeta la altăceva decât numai la aceea cum a scăpat fata împăratului şi cine a scăpat-o, cât de frumoasă are să-i fie nunta, mirele, adică tot feciorul Nicolai, îşi aduse aminte de moşneag şi de făgăduinţa sa. Deci ca să se ţie de cuvânt luă pe mireasa sa şi se duseră amândoi până unde-or putea da de moşneag.

Şi se duse, duse, duse
Pân' ce soarele apuse...
Multă lume-mpărăţie.
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Ca-nainte mult nu este,
Şi povestea se sfârşeşte.

Şi se duse, duse până ce ajunse şi-o dat de moşneag în luncă, unde s-o fost întâlnit feciorul şi mai înainte cu dânsul.

— Ei, voinice! zise moşneagul de departe cum zări pre fecior şi cu fiica împăratului, aşa-i c-ai învins?!

— Învins!

— Acuma, dară, trebuie să împărţeşti tot câştigul drept în jumătate cu mine, dupre cum ne-a fost vorba.

Feciorul, fiindcă o câştigase şi pre fiica împăratului, nu se pricepe cum să împărţească câştigul drept în jumătate. Împărţi-vor numai averea câştigată ori şi pre fată, care avea să-i fie soţie? De aceea întrebă el pre moşneag:

— Dar bine, moşule, cum să împărţim noi câştigul drept în jumătate?

— Cum? Nici atâta nu te pricepi? Iaca cum: împăratul ţi-a dat jumătate de împărăţie, nu-i aşa?

— Ba aşa!

— Jumătate din jumătatea aceea mi se cuvine mie.

— Bine!

Împăratul ţi-a mai dat încă şi pre fiică-sa.

— Da, mi-a dat-o!

— Aşadară şi o parte din dânsa mi se cuvine, dacă e ca să împărţim câştigul drept în jumătate.

— Bine! zise feciorul, fiindcă ni-o fost vorba aşa, eu nu mă pun de pricină, s-o împărţim, ca să nu zici pe urmă că nu-s om de cuvânt şi că ceea ce ţi-am făgăduit nu am împlinit. Şi cum vorbea, rădică sabia ca să despice pre mireasa sa drept în două.

Dar când era s-o pălească cu ascuţişul săbiei, un şerpe gros, lung şi fioros ieşi ţiuind din fată şi apucă la fugă prin luncă.

Feciorul încremeni când văzu şerpele şi fata nu mai puţin decât dânsul. Dar moşneagul ştia ce ştia el, căci atunci când voi feciorul de a doua oară să despice pre fată în două, el îl opri şi-i zise:

— Stai locului, n-o tăie, căci eu n-am voit nemica să împărţesc cu tine, ci am voit numai să-ţi fiu mână de ajutor ca să poţi scoate pre acest diavol din dânsa, căci şerpele ce-o ieşit acuma din mireasa ta şi-o fugit, e diavolul ce-o jucat cu dânsa în pădurea ceea de aur. Pe dânsul, pre diavolul l-am vânat eu, doară-l pot scoate, şi iată că l-am scos, cu ajutorul lui Dumnezeu, dar dacă nu l-aş fi scos, tu nicio zi bună n-ai fi avut cu soţia ta, căci ea, precum ai văzut şi singur, era îndrăcită şi numai dracul, nime altul, numai el a pus-o la cale să facă celea ce le-o făcut ea până acuma.

Şi eu ţi-am stat ţie mână de ajutor mai mult şi de aceea, pentru că şi tu te-ai arătat când erai mititel de vreo câţiva ani foarte omenos cu mine. Tu nu-ţi aduci aminte cum, pentru că nici nu mă ştii cine-s eu şi nici n-ai cum să ştii.

— De unde să te ştiu, dacă nu te-am văzut până mai alaltăieri niciodată în viaţa mea? zise feciorul.

— Eu sunt Sântu Nicolai. Tu erai mic, mititeluţ când eram eu zugrăvit pe-o icoană şi m-o cumpărat un om din târg. Omul acela însă ce m-o cumpărat pre mine era foarte mare mişel, era un mişel şi jumătate, căci după ce m-o cumpărat, în loc să-mi deie cinstea cuvenită, el mă chinuia fel şi formă: mă taie, mă ciocârţeşte, mă azvârle în tot locul şi mă mâzgăle, apoi iară mă strânge, mă comânjeşte cu nişte zugrăveală şi mă duce la târg de vândut. Iată că într-o zi, fiind omul acela cu mine de vândut, ai venit tu cu maică-ta şi m-ai cumpărat de la muncitoriul meu cu douăzeci de lei. Maică-ta nu prea voia să mă cumpere, fiindcă eram prea ciocârţit şi mâzgălit, însă tu nici de fel n-ai lăsat-o până ce nu m-o cumpărat. După ce m-o cumpărat mă-ta de la omul acela, tu m-ai luat binişor în braţe, m-ai dus acasă, m-ai

pus în rând cu celelalte icoane şi totdeauna mi-ai dat aceeaşi cinste ca şi celorlalte icoane măcar că acelea erau cu mult mai frumoase decât mine.

— Vezi, de aceea ţi-am fost eu ţie şi ţi-oi fi totdeauna mână de ajutor, oriunde te vei duce, oriunde vei fi şi ori în ce primejdie te vei afla. Eu totdeauna voi fi cu tine şi niciodată nu te-oi lăsa la dricul nevoiei să nu ştii de năcaz şi nevoie ce faci, ci te-oi scoate de la toate relele, precum şi tu m-ai scos pre mine. Deci, du-te la împăratul, socru-tău, şi mulţămeşte-i pentru binele ce-ţi face, dar nici el, nici împărăteasa, nici tu, nici nevasta ta să nu uitaţi de mine, ci să vă aduceţi aminte de Sântu Nicolai, care v-a scos de la un mare rău.

Şi zicând aceste cuvinte Sântu Nicolai, fără să mai aştepte cum i-a mulţămi feciorul, se făcu nevăzut. Feciorul Nicolai însă şi cu mireasa sa, se întoarseră îndărăpt acasă şi toate cele ce vi le-am spus despre Sântu Nicolai le istorisiră şi ei părinţilor săi.

Împăratul auzind şi de-această întâmplare se bucură şi mai tare, şi de bucurie mare au făcut să fie nunta fiicei sale cu apărătoriul şi mântuitoriul ei, feciorul Nicolai, mai dehai de cum avea să fie. Au fost, adică, toţi împăraţii cu împărătesele şi craii cu crăiesele şi cei mai aleşi şi mai vestiţi voinici şi viteji la nunta aceasta şi fel de fel de scripcari şi-au cântat şi-au jucat şi s-au petrecut, şi a ţinut veselia nouă luni de iarnă şi nouă de vară.

Şi cine avea
În traistă mânca,
Iară cine n-avea
Ochii înholba.

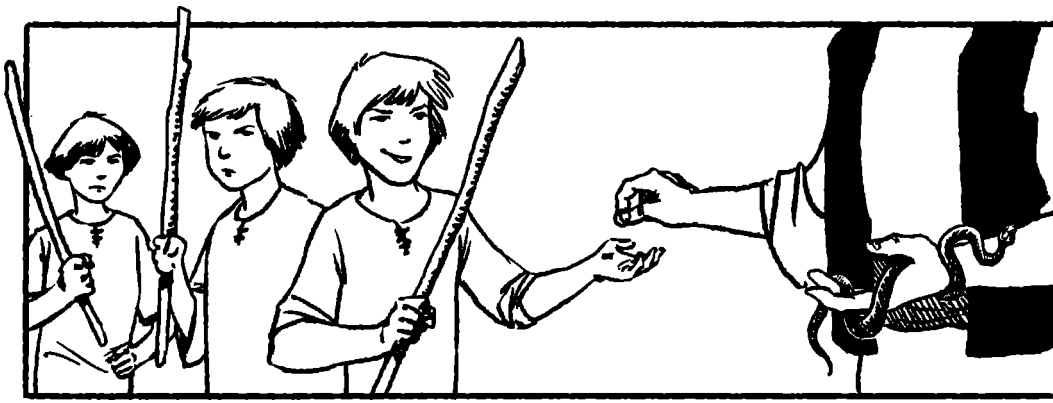

SĂRĂCUŢUL

Fost-a, fost, când a fost,
Că dacă n-ar fi fost
Nici acum n-ar fi
Şi s-ar povesti;
Nu m-aş lega a minţi,
Ca un purice-a plesni.
Că nu-s de când poveştile,
Nici de când cu minciunile,
Că-s dincolo cu vreo două
Şi dincoace cu vreo nouă...
Maica mea când m-a născut,
Pe la noi pe la poartă a trecut
O babă de la Odobeşti,
C-o traistă plină cu poveşti.
Eu înc-am bătut-o bine

Şi m-o-nvăţat şi pe mine
Şi dumneavoastră dacă-ţi vra,
Încă veţi putea-nvăţa,
Că nu e cel lucru mare,
Să nu ştie fiecare.

Zice că a fost o femeie şi avea un băiet şi băietul se numea Sărăcuţul. Sărăcuţul însă nu era numele cel adevărat al băietului, ci el a fost căpătat acest nume de la alţi băieţi din sat. Iară băieţii aceştia îl porecliră pre dânsul astfel nu din pricina lui, ci din pricina maicei sale, pentru că maică-sa era femeie săracă şi el era băietul femeii celei sărace.

Toată averea acestei femei zice că se mărginea întru ceea ce putea ea câştiga şi căpăta lucrând şi muncind pe la cei oameni şi dintr-o căsuţă mică, tiptilă, unde trăgea sara şi se odihnea peste noapte.

Din câştigul acesta apoi, mult, puţin, cât era, trăia ea şi fiul său, mulţumind lui Dumnezeu că e sănătoasă şi poate lucra şi dobândi măcar atâta, dacă nu mai mult cât i-i de lipsă pentru susţinerea vieţii sale şi a fiului său şi nu dormea, noaptea, pe la casele oamenilor, nici sub cer, ci în căsuţa sa în linişte şi pace.

Şi aşa a trăit femeia aceasta cum a putut, şi mai bine şi mai rău, ca omul cel sărac şi nevoiaş, până ce i-a crescut băietul mare.

Iată că într-o zi, după ce-a crescut Sărăcuţul mare, şi era acuma bun de orişice slujbă, îl cheamă maică-sa la sine şi zice:

— Dragul mamii, tu eşti acuma mare, bun de orişice lucru, eu însă cum mere nu-s mai mult aceea ce-am fost odată, am slăbit! Mi-am trăit traiul şi mi-am mâncat mălaiul, cum zice vorba, nu-s în stare să lucru atâta ca să te pot ţine şi pe tine în spatele mele, e vremea ca să mă ajuţi acuma şi pre mine, deci mergi şi-ţi caută tu undeva vreo slujbă! Agoniseşte şi tu ceva şi nu uita: „capul plecat sabia nu-l taie“ şi că totdeauna „sârguinţa ţesă pânza“ şi „cel ce se scoală mai dimineaţă acela ajunge mai departe“, pe când:

Lenea e cucoană mare,
Dară n-are de mâncare.

le sama! Fii cuminte, plecat, ascultător şi sârguincios!

Sărăcuţul, băiet blând şi bun, ascultă pre maică-sa, îşi luă ziua bună de la dânsa şi se porni de-acasă ca să meargă unde va putea afla şi el vreo slujbă şi pornindu-se s-a dus.

Şi s-a dus, s-a dus, s-a dus,
Pân ce soarele-a apus;
Multă lume împărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte,
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, feţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci vă spun adevărat,
Cum a fost şi s-a-ntâmplat,
Că de n-ar fi fost şi-ar fi
Eu de unde-aş povesti?

Şi s-a dus, s-a dus, până ce cole, în amurgul sării a ajuns într-un sat. În satul acela se abătu el la cel dântâi om despre carele gândea el că-l va năimi argat şi abătându-se i se îmbia ca să-l primească în slujbă.

Omul acela la care s-a abătut el era om avut şi ţinea mai mulţi argaţi. Însă cum s-a vâjit* treaba? Fost-a norocul omului ori al Sărăcuţului? Nu ştiu! Destul că omul l-a primit bucuros în slujbă, fiindcă tocma c-o zi mai nainte de-aceasta îi împlinise un argat şi acuma trebuia să-şi cate pe altul în locul aceluia. Pre omul acesta apoi l-a slujit Sărăcuţul, ani dupreolaltă.

Bine, că l-a slujit! Dar cum l-a slujit?! L-a slujit aşa, că-n întreg satul nu se afla niciun argat să fie aşa de harnic, cu credinţă şi ascultător ca dânsul. Tot ce era de lucrat, pe lângă casă şi afară de casă, toate le făcea Sărăcuţul, singur, fără ca să-i poruncească cândva stăpânul său, ori să-l înveţe cum şi ce să facă. Şi nicio pricină nu

* a se vâji – a se potrivi

i-a aflat stăpânu-său prin aceşti trei ani de zile. Nemic, nici cât e negru sub unghie, pentru că el nu era de cei ce:

Vara-ntins la umbră doarme
Şi iarna moare de foame,

ci el era de acei ce se scoală mai de dimineaţă şi se culcă mai târziu şi lucră când e de lucrat, neaşteptând de la nime să-i zică:

— Fă asta! Fă aceea!

Dupre ce s-au împlinit aceşti trei ani, merge Sărăcuţul la stăpânu-său şi-l pofteşte să-i deie hacul* de pe dânşii, că lui îi voia să meargă acasă, fiindcă l-a ajuns dor de maică-sa şi nu ştie nemica de dânsa, ce face, trăieşte ori a murit?

Stăpânu-său îl îmbia să mai rămâie şi să se mai apuce argat, măcar pe un an. El însă nu voi să rămână, ci-i zise că mai mult nu se poate apuca argat, trebuie să-l lese şi să se ducă!

— Apoi, ce mi-i pofti pe aceşti trei ani? îl întrebă stăpânu-său, văzând de la o vreme că Sărăcuţul nu vrea nici într-un chip să rămâie la dânsul.

— Ce să-ţi cer? Mult ştiu că nu ţi-oi cere! Sunt îndestulat şi cu atâta, dacă mi-i da câte jumătate de griţar pe fiecare an! răspunse Sărăcuţul.

— Ce spui? zise stăpânul său plin de mirare. De la mine jumătate de griţar? Oare ce-ar zice lumea când ar auzi că eu, un om atât de bogat şi atât de vestit în tot ţinutul acesta, am dat argatului meu numai câte jumătate de griţar pe an, pentru că m-a slujit aşa de bine şi cu priinţă şi niciodată n-am avut între noi, să zici, că măcar un singur cuvinţel de rău!

— Ce să zică? Ce-ţi pasă dumitale de lume? Bine că eu nu-ţi cer mai mult!

— Bine că tu nu-mi ceri mai mult! Însă când vor auzi oamenii n-or spune că tu n-ai cerut mai mult, ci ei vor spune că eu n-am vrut să-ţi dau mai mult! Şi atunci unde e cinstea mea? Atunci dă badeo, cinstea pe ruşine.

— Cât despre aceasta, nu purta dumneata nicio grijă, că eu nu-s omul acela, să mă fălesc la lume: ce-am căpătat şi ce n-am căpătat! Ce-oi căpăta va fi al meu şi cu nime n-am să împărţesc! Lumea caute-şi de nevoile şi de grijile sale şi eu mi-oi păzi treaba mea!

---

* hac – salariu, leafă

— Ei, lasă, lasă! Spune mai bine alt cuvânt! Iacă aici ai o păreche de boi, dincoace o meleapcă*! Ie-ţi boii aceştia şi meleapca şi mai na încă şi vro câţiva leuşcani, că-ţi vor prinde bine odată.

— De vrei să-mi dai câte jumătate de griţar pe an, bine de bine! De nu, eu nu te silesc! Mai mult însă decât atâta nu primesc nicio leţcaie şi mă duc în treabă-mi de unde-am venit şi-aşa fără de hac!

Văzând stăpânul că Sărăcuţul nu voieşte nici într-un fel să primească mai mult decât un griţar şi jumătate ca simbrie pe trei ani ce l-a slujit, desbăieră punga, scoase trei firfiligi şi-i dete, zicând:

— Iaca aici sunt banii câţi i-ai cerut! Deie bunul Dumnezeu ca să-ţi ajungi cu dânşii ţinta care o doreşti!

Sărăcuţul, sărută mâna stăpânului său, îi mulţumi de pâine şi de sare, luă apoi firfiligii şi ziua bună de la dânsul şi lăsându-l în pace se porni şi pornindu-se se întoarse spre casa părintească.

Întorcându-se el şi mergând cât va fi mers spre casă, iată că pe-o toloacă** dă de nişte băieţi alergând cu botele în după un pui de şarpe, voind ca să-l omoare.

— Staţi măi, nu-l omorâţi, zise el băieţilor. Na-vă jumătate de griţar pe el şi daţi-mi-l mie!

Băieţii stătură locului, primiră firfiligul şi deteră şarpele.

Sărăcuţul luă şarpele, îl vârî în sân şi se porni mai departe şi merse înainte.

Mai încolo, după ce-a trecut el de toloaca aceasta şi-a ajuns pe-un imaş, întâlneşte pe un băiet ducând un căţeluş de frânghie.

— Măi, băiete, unde duci tu căţeluşul acesta? îl întrebă el.

— Unde să-l duc? Ia îl duc şi eu să-l spânzur, că nu e nici de-o treabă, nici nu bate, nici nu dă la oameni, în scurt zis, nu e nici de zama ouălor, mai digeaba îl hrănim.

— Na jumătate de griţar pe el şi dă-mi-l mie!

Băietul primi firfiligul şi-i dete căţelul. Sărăcuţul luă căţelul de frânghie şi iară se porni mai departe şi se duse, duse, cum numai el putea să se ducă, mânat fiind de dorul maicii sale, care poate că acuma de mult îl aştepta să se întoarcă acasă ca să vadă ce i-a aduce feciorul său.

---

* meleapcă – vacă mai tânără de doi ani, mânzată

** toloacă – păşune, islaz

Mergând el aşa o bucată de loc întâlneşte pe-o copilă ducând o mâţă s-o azvârle într-o gârlă.

— Unde duci tu, copilă, mâţa aceasta? întreabă el.

— Ia, o duc şi eu s-o arunc oareundeva, într-o gârlă, că n-aveam niciun folos dintr-însa, nu prinde niciun şoarec, ne face numai năcaz şi neplăceri, că cociobăieşte pe unde apucă şi toate oalele cele cu smântână ni le limpoţeşte.

— N-o duce nicăiri, ci mai bine na un firfilig pe dânsa şi dă-mi-o mie!

Copila primi bucuroasă jumătatea cea de griţar şi-i dete mâţa, că doară se mântuieşte mai degrabă de dânsa.

Sărăcuţul luă mâţa în braţe şi aşa cu şarpele în sân, cu căţeluşul de frânghie şi cu mâţa în braţe se porni iară la drum şi se duse, se duse, până ce cole, când era soarele pe la chindii, ajunse acasă la maică-sa pre care o află sănătoasă precum a lăsat-o acum trei ani, când s-a fost dus de la dânsa.

Maică-sa, ca una ce nu l-a văzut de multă vreme, îl întrebă ba de una, ba de alta, pe unde a umblat, ce-a văzut, ce-a făcut şi abia în urmă îi zise:

— Ei!, dar ce mi-ai adus? Ce-ai câştigat tu prin aceşti trei ani de când ai fost la slujbă?

— Trei capuri de vită ţi-am adus, mamă! răspunse Sărăcuţul, adică: un şarpe, un căţeluş şi-o mâţă! Atâta e tot ce ţi-am adus, mai mult nemic!

— Dar întrebu-te, băiete, ce vei face tu cu aceste trei capuri de vită? Cu ce le-i ţine? Cu ce le-i hrăni, dacă n-ai mai adus şi altăceva cu tine?! Eu n-am cu ce ţi le ţine! Eu am gândit că, Doamne!, cine ştie ce mi-a mai aduce feciorul meu, când el, poftim!, mi-aduce în loc de bani sau aşa ceva, nişte gângănii pe capul meu, ca să le mai hrănesc încă şi pe acestea, nu destul că de-abia mă pot hrăni singură pe mine.

Aşa grăi mă-sa mânioasă şi necăjită că i-a adus ei gângăniile acestea în casă.

Sărăcuţul însă îi răspunse:

— Cu ce să le ţin? Cu ce-oi avea! Ce alta? Din aceea ce mi-i da mie de mâncare, dintr-aceea voi rumpe şi le voi da şi lor, căci, Doamne iartă-mă!, nu ştiu cum mai eşti şi dumneata, mămucă! Câine nu trebuie la casă? Mâţă nu trebuie? Nu ştii dumneata că

Unde nu e mâţă-n casă
Şoarecii fac joc pe masă?!

— Ei bine, treacă meargă asta! Da' şarpele? Acesta la ce mi l-ai adus?

— Şarpele ca şarpele! De ce să nu-l ţin şi pe dânsul? E mare lucru?

Auzind aceasta maică-sa nu zise mai mult nemica, ci tăcu, căci vede ea acum că n-are cu cine ce vorbi.

Sărăcuţul însă din ceea ce avea, din ceea ce n-avea rumpea de la gură, ba de multe ori se lăsa chiar şi pe sine să rabde de foame, iar vietăţilor sale le da de mâncare şi le hrănea şi le creştea. Şi, minunat lucru!, vietăţile acestea creşteau aşa de iute cum nu mai cresc altele. Ce creşte alta într-o lună, acestea creşteau într-o zi. Ce creşteau aceste într-o lună altele abia ar fi crescut într-un an întreg.

Şarpele mai ales, el era ce era, el a fost crescut într-un an şi jumătate aşa de mare, că Sărăcuţul şi maică-sa n-aveau, acuma, nici măcar atâta loc unde să se învârtească prin casă de dânsul.

De la o vreme, văzând Sărăcuţul căci, drept să vă spun, nu e lucru de şagă când vede omul aşa ceva, văzând, adică el, că şarpele pe zi ce merge tot mai tare şi mai mare creşte şi din ce în ce tot mai mult se întăreşte, s-a spăimântat şi a cugetat în sine: ce va fi oare din această jiganie, la ce sfârşit va ajunge cu dânsul? Că el a scos-o de la moarte, a hrănit-o şi a crescut-o şi acuma n-are nici măcar atâta loc unde să se învârtească prin casă din pricina ei.

Dar nu e totdeauna aşa cum cugetă omul, ci şi cum i-mpărţit de la Dumnezeu.

Şarpele, văzând că Sărăcuţul nu e mai mult acela ce-a fost mai înainte, ci că el, pe toată ziua ce merge, e tot mai scârbit, mai gânditor şi mai posomorât, îndata mare l-a cunoscut că trebuie să-i lipsească ceva şi, de aceea, îi zise:

— Stăpâne, eu văd că acuma ţi-e greu de mine, pentru că am crescut aşa de mare şi am umplut mai toată casa, că n-ai nici unde te-învârti. Dar n-ai de ce te supăra! Eu mai demult am avut de gând să mă duc acasă la maică-mea, dar tot aşa, de azi pe mâine am amânat mersul şi am rămas. Acuma însă mi-a sosit vremea şi mie să mă pornesc şi eu odată, deci, sui călare pe mine şi hai! Du-mă la maică-mea că ea îţi va plăti ţie foarte bine şi cu mare mulţămită, pentru că m-ai scos de la moarte, m-ai crescut mare şi tare şi m-ai dus încă până şi la dânsa acasă.

Sărăcuţul, nici una, nici două, bucuros că are să scape odată de şarpe, ţup!, pe dânsul călare şi la drum băiete. Porniră amândoi la drum şi pornindu-se s-au dus:

Şi s-au dus, s-au dus, s-au dus,
Pân' ce soarele-a apus;
Multă lume împărăţie,

Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă ş-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, feţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci vă spun adevărat,
Cum a fost şi s-a-ntâmplat,
Căci de n-ar fi fost şi-ar fi
Nici eu nu v-aş povesti,
Nu m-aş lega a minţi,
Ca un purice-a plesni.
Că mi-i drag să mai trăiesc
Ca să vă mai povestesc...

Şi cum mergeau, cum călătoreau, zise şarpele către Sărăcuţul:

— Stăpâne! Maică-mea, de bucuria cea mare, când te-a vedea pre tine şi pre mine, că mă duci acasă, are să te înghită, dar tu defel să nu te sparii de aceasta, căci ea pe urmă iară are să te sloboadă afară şi după aceea, ca mulţumită şi răsplată pentru că m-ai scos de la moarte şi pentru că m-ai ţinut şi m-ai crescut, are să te îmbie cu tot feliul de odoare scumpe şi preţioase precum: aurării, rubinuri, smaragduri, diamanturi şi cu câte alte pietre alese şi nestemate... Ea are să te îmbie cu turme de oi, cirezi de boi, herghelii de cai, tu însă din toate aceste nemica, dar îţi spun şi tu trebuie să m-asculţi, căci de nu mi-i asculta numai degeaba te duci cu mine!, îţi spun, nemica să nu iei, ci să ceri numai mărgica ce-o poartă ea pe măseaua fălcii drepte din fundul gurii. Şi de-a vrea ori n-a vrea să ţi-o deie, tu alta să nu primeşti, căci ea pe urmă dacă a vedea şi-a vedea că n-are încotro vâşca, că tu nu te dai nici într-un chip înduplicat, are să ţi-o deie şi după ce ţi-a da-o apoi mult bine vei câştiga tu cu mărgica aceea.

Pe când sfârşi şarpele de zis cuvintele acestea, iată-i că ajung la maică-sa.

Împărăteasa şerpilor, căci maica şarpelui aceluia era împărăteasa şerpilor, cum văzu pre fiul său, deauna îl şi întrebă:

— Unde ai fost, fiule, atâta vreme? Eu am gândit că tu demult vei fi pierit şi nici ciolane n-or fi rămas din tine, pe când tu eşti mai mare şi mai tare decât mine?

— Apoi, dă, mamă, am fost şi eu pe unde am fost, răspunse şarpele şi începu a-i povesti toată întâmplarea din fir-în-păr, cum a fost cu dânsul, pe unde a umblat şi ce a păţit de cum s-a dus de acasă şi cum l-a scăpat Sărăcuţul de la moarte şi l-a crescut mare cum îl vede.

— Dar cine e Sărăcuţul acela? îl întrebă mă-sa.

— Acesta e acela! răspunse şarpele, arătând pe Sărăcuţul.

Şerpoaica, de bucurie mare când auzi aceasta, se repezi şi înghiţi dintr-o dată pe Sărăcuţul şi apoi iară îl slobozi afară pe de-o sută şi pe de-o mie de ori mai frumos şi mai voinic de cum a fost acesta mai înainte. Iară după ce-l slobozi ea, îl întrebă:

— Fecioraş dragă, ce voieşti tu de la mine pentru binele ce mi l-ai făcut, că ai scos pre fiul meu de la moarte şi mi l-ai crescut mare şi mi l-ai adus încă şi acasă?

— Ce să-ţi cer? Nemica alta decât mărgica ce-o porţi dumneata pe măseaua fălcii drepte, din fundul gurii! răspunse Sărăcuţul.

— Cine te-a învăţat pre tine să ceri tu aşa ceva de la mine? întreabă şerpoaica, plină de mirare.

— Dumnezeu! Cine să mă înveţe altul?

— Dar, spune-mi: ce vei face tu cu mărgica aceasta? Ce ţi-e bună? Na-ţi mai bine rubinuri, smaragduri, diamanturi, tot pietre scumpe şi alese; na-ţi boi, na-ţi cai, na-ţi turme de oi! Ce vrei dintre acestea, aceea-ţi dau!

— Nu vreau nemica alta, ci numai mărgica ce-o porţi în gură!

— Bine!... Dar mărgica aceasta nu ţi-o pot da!

— Dacă nu mi-o poţi da, eu nu te silesc! Rămâi sănătoasă, că eu mă duc! N-am când rămâne aicea să pierd timpul în zădar!

Văzând şarpele că maică-sa nu voieşte să deie Sărăcuţului mărgica, se puse şi el cu binele pe lângă dânsa şi-o rugă să i-o deie, zicând:

— Dă-i-o, mamă, dă-i-o! Nu vezi dumneata că feciorul acesta m-a scăpat de la moarte şi m-a crescut cu ce avea şi cu ce putea. Ba!, nu destul atâta, el m-a adus încă până şi acasă! Să nu fi fost el, nici eu n-aş fi acuma şi dumneata ai fi trebuit să-mi duci dorul, fără ca să mă mai vezi vreodată!

Şerpoaica nu avu acuma ce să mai zică, cum să se mai codească, ea se înduplică, scoase mărgica din gură şi i-o dete Sărăcuţului, întrebându-l:

— Iacă, aice ai mărgica! Dar ştii tu ce să faci cu dânsa?

— Ba, asta n-o ştiu! răspunse Sărăcuţul.

— Apoi, cum de-o ceri, dacă nu ştii că să faci cu dânsa?

— Dumnezeu e bun! El m-a învăţa ce să fac!

— Şi-aşa e bine, dar până atunci să te învăţ eu!

— Dacă m-ai învăţa, n-ar strica!

— Ascultă dar! Tu să porţi mărgica aceasta totdeauna în gură ca şi mine, cum am purtat-o eu până acuma şi numai atunci când vei voi şi vei avea ceva de gând să faci, atunci s-o scoţi din gură, şi s-o pui în palmă şi ea, atunci, te-a întreba ce voieşti şi tu să-i spui voinţa ta şi ea ţi-a împlini-o, tocma aşa dupre cum vei dori. Însă tu, nimănui să n-arăţi şi nimănui să nu spui niciun cuvânt despre dânsa, căci cum vei spune, ori vei arăta-o cuiva, nemica mai mult nu vei dobândi cu dânsa, ba încă la multe neajunsuri şi neplăceri are să te aducă, şi cu moarte poţi să răsplăteşti nebunia ce vei face-o!

Sărăcuţul luă mărgica şi rămas-bun de la şerpoaică şi de la şarpe, vârî mărgica în gură, o scoase apoi iară afară şi punându-o în palmă gândi să fie la dânsul acasă.

Cum gândi aşa se şi făcu. Numai vede că se trezeşte hop, la maica-sa acasă.

Sosit acasă, scoate el iară mărgica din gură, o pune în palmă şi zise:

— Vezi căsuţa aceasta cât e de mică şi tiptilă, toată să-mi fie într-aurită şi-o masă în mijlocul ei şi pe masă tot feliul de bucate.

De îndată, cum a gândit şi a zis el aceasta, căsuţa cea mică şi tiptilă se făcu mai dihai decât la împăratul. Ba, ce zic? Pe de-o sută şi pe de-o mie de ori mai frumoasă. Iară în mijlocul căsuţei o masă şi pe masă tot feliul de bucate, dar bucate ştii cole, nu ceva, tot bucate scumpe şi-ntrales, că ţi se ducea inima când numai te uitai la dânsele, da' încă să le fi gustat? Nici nu trebuia să mânânci, că numai să le fi mirosit şi erai sătul. Aşa erau bucatele acelea!

Mama Sărăcuţului nu ştia nici cu spatele despre aceasta, că căsuţa ei s-a schimbat cu totul şi că e cu mult mai frumoasă şi decât curţile împăratului. Pentru că pe când a sosit feciorul său acasă nu era ziuă, ci demult înserase şi ea dormea dusă pe cuptior. Sărăcuţul însă, după ce s-a împlinit ceea ce a gândit el, o trezi din somn şi-i zise:

— Vino, mamă şi mănâncă, că ţi-am adus şi dumitali ceva de rândul ospăţului, vină mai iute că poate vei fi flămândă!

Maică-sa, sculându-se cam buimacă din somn, s-a spăriat de frumusaţa cu care era împodobită căsuţa sa şi nici nu-i venea a crede că e la dânsa acasă, ci gândea că cine ştie cum şi în ce fel a ajuns ea oareundeva în nişte curţi sau palate sau aşa ceva, ce nu se pricepe ea cum. Iar când feciorul său îi dete de cunoscut că ea e la dânsa acasă şi că masa cu bucatele e masa lor şi că de acuma înainte ei tot aşa o să mănânce, tot de aceste bucate, îi zise ea:

— De unde vine asta, dragul mamei? Ce minune a lui Dumnezeu să mai fie şi asta? Ori poate eu visez că e căsuţa mea aşa de frumoasă? Aşa-i că visez? D-apoi încă bucatele aceste! Ce însemnează acestea? Nici moşi din strămoşi de-ai tăi n-au mâncat aşa fel de bucate.

— Ia lasă, mamă, lasă, nu te mai mira atâta, cum şi ce! Pune-te, mai bine ici la masă să ospătăm ceva, că eu sunt cam flămând!

După aceasta se aşezară amândoi la masă şi ospătară cât ospătară şi apoi se sculară de la masă şi se culcară.

A doua zi dimineaţa, după ce s-a sculat Sărăcuţul, zise maicei sale:

— Mamă! Mie mi-a venit acuma vremea de însurat, deci du-te dumneata la împăratul şi cere-i fata s-o deie după mine.

— Vai de mine! Da' cum se poate aşa ceva? grăi mă-sa. Cu ce obraz să mă duc eu să cer fata împăratului s-o deie după tine? Unde ai mai văzut tu pre vreun împărat să-şi mărite fata dupre un fecior ca tine, de neam aşa de jos, şi pe lângă toate încă şi sărac? Asta nu se poate! Mă mir cum de ţi-a mai plesnit aşa ceva prin minte, ori pre semne nu ştii că:

Ce nu-ţi este de potrivă
Îţi va fi tot împotrivă!

— Du-te numai, du-te, şi n-avea dumneata nicio grijă: cum va fi, cum nu va fi! Împăratul trebuie să-mi deie fata şi ea trebuie să fie nevasta mea!

Maică-sa, văzând că feciorul său stă lipcă de capul ei* şi numaidecât stăruieşte pe aceea ca să se ducă la împăratul şi să-i ceară fata, n-avu ce face, trebui să se ducă şi, cam cu greu, cam cu greu se porni şi se duse.

* a sta lipcă pe capul cuiva – a starui mult pe lângă cineva

Ajungând la împăratul, biata femeie nici nu îndrăznea să se bage înăuntru, ci sta la poartă în cumpăne: să intre, să nu intre, ori mai bine să se întoarne şi să se cam mai ducă dorului de unde a venit.

Împăratul însă, stând din întâmplare pe cerdacul curţilor sale şi uitându-se încoace şi încolo, o zăreşte la poartă şi cum o zăreşte zice unui argat:

— Măi tu, cum te cheamă? la du-te şi ie şi dă babii aceleia ceva să se ducă de la poartă!

Auzind aceasta baba, adică mama Sărăcuţului, prinse şi ea acuma la curaj şi zise:

— Ho, înălţate împărate, nu fii aşa de darnic, că eu n-am venit la Măria-ta să cerşesc, ci eu am venit ca să-ţi peţesc fata, s-o dai după feciorul meu!

— Ai tu, ticăloasă de babă ce eşti! răcni împăratul roşu ca focul de mânie când auzi aceasta. Tu mai îndrăzneşti ca să bleşteşti* ceva? Să ceri fata mea s-o dau după un nimenea, după un sărăntoc ca tine! Să lipseşti până ce te văd dinaintea ochilor mei, ori de nu, îndată poruncesc argaţilor să te amuţe cu câinii şi te fac toată zdrele! la caută tu la dânsa! Să-ndrăznească ea a cere fata mea de nevastă pentru un cine mai ştie ce mangosit! Uită-te cole, de unde eu n-am vrut s-o dau dupre alţi feciori mai avuţi şi mai cinstiţi, feciori de crai şi de împăraţi şi acuma, poftim peţitor! Să piei satano, că acuşi nu rămâne niciun ciolănel din tine!

Baba hai!, pe ici ţi-e drumul, să te duci neicule, mai dihai decât o fată mare. Fuga e ruşinoasă, dară sănătoasă! Dă pinteni picioarelor şi cât ai scăpăra dintr-un amnar ajunge acasă şi gâfâind şi tot uitându-se înapoi să n-o apuce cineva de ceafă, povesteşte feciorului său întâmplarea cu împăratul.

Sărăcuţul o ascultă cu luare-aminte şi din ce în ce fruntea tot mai tare i se încreţea şi tot sângele i se sui în obraz de ciudă şi, când sfârşi mă-sa de povestit cum şi ce a păţit ea, îi zise el:

— Mamă, du-te îndărăpt la împăratul şi spune-i aşa, că eu i-am spus să nu şuguiască** mult cu mine, ci să-mi deie fata de soţie, dacă nu-i voia să păţească ce n-a mai păţit de când l-a născut mă-sa!

— Da cum, păcatele mele, să mă duc, n-ai auzit ce mi-a spus? Să mă mai duc încă o dată ca să mă asmuţe cu câinii?

---

* a bleşti – a îngăima, a crâcni, a grăi

** a şugui – a glumi

— N-avea nicio grijă! Lasă dacă ţi-a face ceva. Du-te numai şi spune aşa cum ţi-am spus!

Baba, văzând că nu e încotro, se luă iară şi se duse la împăratul şi-i spuse tot ce i-a spus să-i spuie feciorul său.

— Dar cine e, mă rog, feciorul tău, ce voinic aşa de mare, că îndrăzneşte a cere fata mea de nevastă? întreabă împăratul mânios.

— Cine să fie?! răspunse baba, feciorul meu e Sărăcuţul şi eu sunt maica lui!

— Şi-apoi eu dupre Sărăcuţul să dau pre fiica mea? Da' stăi doară, să vedem! grăi mai departe împăratul. Dumneata, precum văd eu vrei numaidecât să te încuscreşti cu mine! Bine, fie! Dacă feciorul dumitale va face toate dealurile, câte le vezi dinaintea curţilor mele, până dimineaţa, şes şi o parte de şes o va semăna cu păpuşoi şi aşa că o parte de păpuşoi să răsară, o parte să sloboadă mătase, o parte să fie „în lapte", o parte „în zer", o parte „în ţintă" şi o parte coaptă, bună de cules şi de măcinat, iar cealaltă parte de şes să o semene cu mălai mărunţel şi mălaiul să fie tot secerat şi pus în jumătăţi şi clăi. Apoi să ieie un blid de mălai de acela şi să-l piseze şi să-l fiarbă în lapte dulce şi aşa fiert să mi-l aducă dimineaţa. Aceasta dacă va face-o feciorul dumitale eu îi voi da fata, iară de nu, capul are să-i steie unde îi stau picioarele şi picioarele unde-i stă capul!

Baba, auzind aceasta, s-a spăriat acuma şi mai tare şi mai groaznic decât mai înainte, când i-a spus c-a luat-o pe fugă cu câinii şi foarte mâhnită şi tot plângând şi văierându-se s-a întors acasă. Ajungând ea acasă şi văzând-o feciorul său aşa de scârbită şi plânsă, o întrebă:

— Mamă! Ce eşti dumneata aşa de scârbită, de ce ai plâns? Ce ţi-a mai spus împăratul?

— Apoi iaca ce şi iaca ce mi-a spus el şi dacă tu nu vei putea face aceasta până dimineaţa, amândoi suntem pierduţi! Cică ţie are să-ţi steie capul unde-ţi stau picioarele şi picioarele unde-ţi stă capul. Cum să nu te superi, când auzi aşa ceva? Ţi-a trebuit şi ţie fata împăratului! Las' că te-i sătura tu acuma de fete de împărat, n-avea grijă! Şi tot plângea biata babă şi vorbea şi nu se mai putea molcomi de plâns.

— Nu te supăra, maică dragă! Culcă-te mai bine şi dormi pe-o ureche că până mâine dimineaţă toate vor fi gata dupre cum voieşte împăratul să fie.

Şi mai plânse cât plânse maică-sa şi plângând adormi. Sărăcuţul însă, scoase mărgica din gură şi punând-o în palmă, gândi şi gândind s-au făcut toate într-un

buc* aşa dupre cum a spus împăratul să fie. Apoi se culcă şi dormi şi el fără de grijă, ca omul ce şi-a împlinit toate trebile şi n-are nemica la inima sa, niciun cuget nu-l mustră.

A doua zi dimineaţa, când s-a sculat împăratul şi-a văzut înaintea curţilor sale numai şes cât puteai cuprinde cu ochii şi o parte din şes fiind plin, împănat, cu tot feliul de păpuşoi, începând cu răsăritul şi trecând prin praşă, până la cules, iară altă parte presărată c-o mulţime mare de clăi de mălai mărunţel, s-a minunat şi nu se putea desbăta de cap: cum şi în ce fel să fi putut face Sărăcuţul aşa ceva ce el s-a socotit că e peste putinţă şi ce nu s-a mai pomenit vreodată să se fi făcut cândva pe faţa pământului?

Aşa a fost împăratul. Iar când s-a sculat baba, mălaiul cel mărunţel era fiert gata şi feciorul său i-a zis:

— Mamă, ia acest blid şi du-l împăratului şi spune-i să-mi deie acuma fata, că eu i-am împlinit ceea ce a poruncit!

Baba luă blidul cu păsatul cel fiert în lapte dulce şi se duse la împăratul. Acesta nu era acuma mai mult ca în ziua trecută, ci el a poftit-o pe babă în curţile sale şi chemând pre un stolnic sau cine a fost acolo, i-a zis:

— le şi cinsteşte pre viitoarea mea cuscră!

Apoi, întorcându-se către babă, urmă:

— Îmi place de toate aceste şi mă bucur când văd că feciorul dumitale e aşa de voinic, însă totuna aş mai vrea să-mi facă. Vezi jirezile aceste de pâine albă?

— Văd!

— Dacă feciorul dumitali le-a îmblăti pre toate aceste până mâine dimineaţă, dar aşa să le îmblătească, că numai grăunţele să le scoată, fără ca să urnească nici măcar un singur snop din jirezi. Jirezile să rămâie întregi cum sunt, iar grăunţele dupre ce le va scoate să le vânture, apoi să facă trei vravuri dintr-însele; într-un vrav să fie grăunţele cele de frunte, în unul cele de mijloc şi în unul cele de coadă. Iar din gozuri, din turnumele şi din pleavă să facă vravuri deosebite. Aceste toate dacă mi le va face el până mâine dimineaţă îi dau fata, de nu, îi va sta capul unde-i stau picioarele şi picioarele unde-i stă capul!

Baba, auzind aceasta, iară s-a cărăbănit şi întorcându-se acasă spuse feciorului său cum şi ce i-a zis împăratul.

---

* într-un buc – imediat, într-o clipă

Feciorul său însă, adică Sărăcuţul, prin ajutorul mărgelei sale îmblăti până dimineaţă toate jirezile, fără ca să urnească măcar un singur pai dintr-însele. Iară din grăunţe făcu alăturea cu jirezile, pe de-o parte, trei vravuri, iar pe de cealaltă parte de jirezi, alte trei vravuri şi anume de gozuri, de turnumele şi de pleavă.

Împăratul, văzând şi aceasta, gândi în sine: nu e încotro, trebuie să mărit fata după Sărăcuţul, dar, totuşi, spuse el babii a doua zi când a venit la dânsul să-i ceară fata, cugetând că asta poate n-a fi în stare s-o facă, îi spuse aşa:

— Dacă feciorul dumitale va face, de la curţile mele şi până la dumneata acasă, drum de aur şi cu poduri de argint, iar pe de laturile drumului fel de fel de pomi, unii să înflorească, unii să fie cu poame verzi şi unii cu poame coapte, iar prin pomi fel de fel de păsări măiestre şi păsările să cânte fel de fel de cântece şi la fiecare pod să puie câte o strajă. Încă numai aceasta de mi-a mai face-o, apoi de bună samă că-i dau fata, iar de nu, îi va sta capul unde-i stau picioarele şi picioarele unde-i stă capul!

Sărăcuţul, până în dimineaţa următoare, făcu şi drumul cel de aur şi peste drum poduri de argint şi la fiecare pod puse câte un străjer ca să-l străjuiască. Iar pe de laturile drumului fel de fel de pomi tot într-ales şi pomii unii înfloreau, alţii aveau poame verzi şi alţii poame coapte şi-o mulţime de păsări, care de care mai gingaşe şi mai frumoase, zburau prin pomi şi care de care se întreceau cântând mai frumos şi mai plăcut. Cine s-ar fi uitat şi-ar fi văzut drumul şi pomii aceştia şi-ar fi ascultat cum cântă păsările, ar fi zis că rai e acesta, nu alta.

Împăratul, văzând că şi drumul e gata şi toate celelalte aşa precum a spus el să fie, n-avea acuma încotro a se mai codi şi cum o mai cârni, ci era nevoit să-şi mărite fata după Sărăcuţul. Deci, porunci el argaţilor săi să-i spele şi să-i grijească cea mai frumoasă căruţă şi să înhame cei mai frumoşi, mai scumpi şi delicaţi cai la dânsa, că lui e voia să meargă până la cuscra sa, să vadă unde locuieşte. Şi cum porunci, aşa se şi făcu.

Se sui apoi împăratul în căruţă şi purcese la drum să meargă la vedere să ştie unde locuieşte viitoarea sa cuscră. Dar iată că, atunci când ajunge la cel dintâi pod, străjeriul îl opreşte şi-i zice:

— Ho! Luminate împărate! Nu trece, că nu e iertat nimănui să treacă peste acest pod, până ce nu va trece mai întâi şi stăpâna lui peste dânsul.

Împăratul ce avea să facă? Îi plesnea pielea pe obraz de ruşine şi de mânie nu ştiu ce-ar fi făcut străjeriului, l-ar fi rupt tot bucăţele. L-ar fi rupt, zău, el, dar ce folos?

Frica e din rai, se teme de Sărăcuţul şi se întoarse cu buzele drâmboiete înapoi, măcar că era împărat.

Sărăcuţul însă trimise într-aceea pe maică-sa să-i spuie împăratului să facă şi el acuma ceva, că destule a făcut Sărăcuţul, îi zise, adică, să facă din cheutoarea* căşii o viţă de vie, dar aşa s-o facă, ca viţa să crească şi să intre printr-o fereastră în casă, în casă să facă viţa struguri, iar vârful să iasă prin horn afară şi să se lăţească pe haizaşul** căşii.

Mă-sa se duse şi spuse şi aceasta împăratului. Împăratul însă îi răspunse că aşa ceva el nu e în stare să facă.

Sărăcuţul, văzând că împăratul nu e în stare să facă ce i-a poruncit, gândi el să fie şi să se facă o asemenea viţă de vie. Şi îndată s-a făcut o viţă de vie din cheutoarea curţilor împărăteşti şi s-a vârât printr-o fereastră într-o casă şi în casa aceea până dimineaţă s-au făcut fel de fel de struguri şi strugurii erau aşa de frumoşi că ţi se duceau vederile când te uitai la dânşii, iar vârful viţei ieşi pe horn afară, şi se răzlăţi peste tot haizaşul curţilor.

Împăratul şi cu împărăteasa, când se sculară a doua zi dimineaţa şi văzură strugurii aşa de frumoşi şi copţi, nu se putură răbda să nu guste dintr-înşii. Ei luară şi gustară şi ziseră că aşa fel de poamă de vie cât au trăit n-au mâncat şi-or mai trăi încă şi n-or mânca, căci era poama aceea şi mai bună şi mai dulce decât fagurul cel de miere.

Şi-a fost apoi aşa, că mai după aceea, cole, cam pe când era soarele la prânzul cel mic, Sărăcuţul şi cu maică-sa se porniră amândoi de-acasă de la dânşii, spre curţile împărăteşti într-o butcă trasă de opt cai, ca vulturii din plai, negri ca corbul şi iuţi ca focul şi se porniră pe drumul cel de aur şi se duseră până ce ajunseră la curţile împăratului şi pe unde treceau ei pomii li se închinau, păsările cântau şi mare veselie făceau. Şi apropiindu-se de curţile împărăteşti, împăratul cu împărăteasa şi cu fata lor şi cu întreg alaiul împărătesc le ieşiră înainte şi-i întâmpinară cum se cuvine unui ginere de împărat să fie întâmpinat şi-i poftiră pe amândoi în casă şi-i aşezară la masă. Iară după aceasta, orândui împăratul să se facă pregătiri de nuntă. Şi s-a făcut apoi o nuntă ca aceea, decât care alta mai frumoasă, mai aleasă şi mai strălucită

* cheutoare/cheotoare – locul unde se împreună bârnele la colţurile caselor
** haizaş – acoperiş

nu s-a pomenit să mai fi fost vreodată pe faţa pământului. Şi-a ţinut nunta aceea mai multe zile dupăolaltă.

După nuntă s-a strămutat Sărăcuţul şi cu maica-sa, cu tot ce aveau ei, aproape de curţile împăratului, în curţile sale ce şi le-a făcut el să fie şi să rămâie mai frumoase şi mai bogate decât cele mai frumoase şi mai scumpe curţi din lume.

Ştiut însă este şi aceea că a doua zi după cununie, mirele şi cu mireasa se culcă într-o casă.

Aşa s-a întâmplat şi aicea.

Însă, când mireasa s-a apropiat de patul mirelui să se culce, acesta n-a vrut s-o lase în pat, ci a depărtat-o de la sine. Acum, de ce şi pentru ce n-a voit el s-o lase să se culce cu dânsul, nu mă taie prin cap! Pesemne că s-o cerce să vadă ce plăteşte. Acesta cred că va fi fost scopul lui, căci alta ce putea să fie? Pe mine unul nu mă ajunge mintea ce să fi fost asta. Mai ştii, poate că el numai aşa a voit să şuguiască cu dânsa şi aceasta e cu putinţă.

Ei!, dar miresei nu i-a plăcut aceasta, ea şi-a pus-o la inimă, s-a întristat şi a doua zi dimineaţa, hai!, fuga la mă-sa şi se jeluieşte şi-i spune tot ce şi cum s-a întâmplat. De la mă-sa merge la un arap, ce se afla pe lângă curtea împărătească şi care era totodată şi drăguţul ei şi i se jeluieşte şi acestuia.

Mă-sa îi zise să rabde, că toate vor fi bune, fiindcă bărbatul său numai aşa a voit să şuguiască cu dânsa, el n-a voit nemica de rău.

Arapul însă, crăpa de ciudă pe Sărăcuţul. El, de mânia cea mare ce avea pe dânsul, unde l-ar fi căptuşit acolo l-ar fi mântuit de zile. Dar ce folos? Se temea! De aceea zise el drăguţii sale:

— Întreabă pre bărbatul tău: ce dar are el că face atâtea şi aşa de minunate lucruri? El poate că dintr-un început n-a vrea să-ţi spuie, tu însă plânge, îngenunchează dinaintea lui şi-l roagă să-ţi spuie că el de la o vreme trebuie să se înduplece şi să-ţi spuie, şi după ce ţi-a spune apoi lasă-te numai pe mine, că eu i-oi veni lui de hac, de m-a pomeni cât a trăi şi-a fi!

Fata împăratului îl ascultă pre drăguţul său mai degrabă decât pe mă-sa şi la orişice prilej bun nu înceta de-a întreba şi a iscodi cu ce dar face el toate acele lucruri minunate. Acesta însă, ori de câte ori îl întreba ea despre darul său, totdeauna îi răspundea că toate câte le face cu puterea lui Dumnezeu le face.

Aşa trecu mai mult timp, fără ca Sărăcuţul să se scape cu cuvântul şi să-i spuie nevestei sale ceva despre mărgică.

Nevastă-sa, însă, tot lucru rău, numai ca să nu fie pace şi linişte în casa omului, nu mai înceta odată, ci mereu îl cincăia şi-l întreba despre puterea lui. Şi dacă văzu şi văzu că aşa cu rugămintea nu poate nemica scoate la capăt, a început a plânge şi-a se văiera şi-a zice că dacă nu i-a spune, ea mai mult nu trăieşte, ci are să moară. Auzi tu viclenie femeiască, să spuie că moare pentru că ea nu poate descoperi secretul bărbatului său!

Ei, şi-apoi ce socotiţi? Gândiţi că n-a izbutit? Ba!, izbutit zău aşa, căci femeia e în stare toate să le facă.

Într-o zi, nu ştiu cum s-a întâmplat şi ce-a dres, destul că Sărăcuţul ie şi-i spune cum că toată puterea lui de-a face aşa lucruri minunate stă într-o mărgică pe care o ţine el totdeauna în gură şi când o scoate din gură şi-o pune în palmă orice gândeşte i se împlineşte.

Atâta i-a trebuit ei, mai mult nemica! Ca în astă sară a auzit ea şi ca mâine dimineaţă arapul ştiu acuma şi planul cum să scoată mărgica de la Sărăcuţul din gură. El aşa a sfătuit pre drăguţa sa: ca ea, când va merge cu bărbatul său la culcat, să întrebuinţeze toate mijloacele doară, doară poate pune mâna pe mărgică şi apoi e treaba lui mai departe ce are să facă cu dânsa.

Fata împăratului a şi făcut aceasta. În noaptea următoare, când dormea bărbatul său mai bine, ea îi fură mărgica şi o dă arapului.

Împăratul şi cu ginere-său, chiar pe a doua zi dimineaţa aveau să se ducă la vânat şi cum se zări de ziuă se porniră. Sărăcuţului în grabă, cu gândul de ducă, nici nu-i mai plesni prin minte de mărgică, el uitase a pământul de dânsa, şi se duse.

Arapul însă şi cu drăguţa sa, rămânând acasă, au croit un plan diavolesc că, adică, să părăsească pre împăratul şi să fugă în ţara arăpească. Deci, pe când era împăratul şi cu ginere-său la vânat, Dumnezeu mai ştie prin ce codri, atunci a scos arapul mărgica din gură, unde o purta şi el acuma şi-o puse în palmă.

— Ce voieşti, stăpâne? întrebă mărgica de cum a scos-o.

— Ochii ginerelui împăratului! răspunse arapul. Nu apucă însă bine a rosti aceste cuvinte şi Sărăcuţul rămase fără de vederi cine ştie unde, prin ce fundoaie de păduri.

— Ai, netrebnică şi ticăloasă de femeie ce eşti, dar amarnic m-ai mai înşelat! zise Sărăcuţul, trezindu-se fără de ochi şi fără de mărgică. Bine m-ai mai pus la cale! Dar las că-ţi va veni şi ţie timpul vreodată, n-avea tu grijă. Şi aşa, tânguindu-se şi

văierându-se, de-ţi era mai mare mila de dânsul, a început în gura mare a striga pre împăratul, socru-său, doară-l aude, şi vine la dânsul ca să-l ieie acasă, că el, bietul, nu se poate urni nici măcar un pas din loc, fiindcă, cum se urnea, deauna da busta* şi se ducea tot de-a rostogolul peste crengi, peste gropi şi rădăcini sau peste ce mai da. Şi de ce se pălea şi se zdruncina, de aceea răcnea mai tare, doară-l aude socru-său. Dară de unde să-l audă împăratul, dacă el acuma de mult se întorsese acasă. Şi ajungând împăratul acasă n-a aflat nici fată, nici ginere, nici arap şi nici urmă din curţile ginere-său. Şi văzând el aceasta, mare scârbă l-a cuprins şi nu se putu răbda de a nu blestema în tot feliul pre Sărăcuţul, gândind că acesta l-a înşălat şi-a fugit cu fiică-sa, luând curţile şi pre arap cu dânşii.

Căţeluşul şi cu mâţa încă se întristaseră când văzură că tot aşteaptă şi aşteaptă şi stăpânul lor tot nu mai vine. Ei nu-şi puteau închipui ce s-a făcut cu dânsul. Încotro a apucat? Unde s-a dus, că nu se mai întoarce? Amarnic se mai jeluiau, că n-are acuma cine să le deie măcar o fărâmătură de pâine, iar curtenii îl ieu pe fugă. Deci, văzând ei de la o vreme că numai degeaba îl aşteaptă, că el tot nu se mai întoarce, gândiră în mintea lor: „semn bun nu e acesta". Drept aceea se sfătuiră amândoi: ce să facă?, ce să înceapă, să-l mai aştepte ori să apuce lumea-n cap, doară-i dau undeva de urmă? Iară după ce ţinură sfat aflară de bine ca să nu-l mai aştepte, ci să se ducă şi să-l caute.

— Da, mai bine-i aşa! Să mergem după stăpânul nostru, decât să rămânem aicea de batjocura tuturora!

Se luară apoi amândoi şi se porniră la drum şi pornindu-se s-au dus, şi s-au dus, s-au cam mai dus

Zi de vară
Până-n sară,
Cale lungă
Să le-ajungă!

Şi-au mers, şi-au mers: astăzi aşa, mâine aşa şi tot aşa vreo câteva zile dupăolaltă, prin păduri, prin munţi, prin codri pustii, pe unde au apucat pe acolo s-au dus şi după ce au străbătut şi au trecut prin câte şi mai câte sihle** dese, pe unde nu vedeau

* busta – buzna.
** sihlă – pădure tânără şi deasă

nemică alta decât pământul sub ei, prin câte sehelbi* şi tufişuri şi huciuri**, cată că într-o vreme, când nici nu mai gândiră că doară l-or afla, cată că atunci îl află într-un deset*** rezemat de un butuc mai mult mort decât viu.

— Iată-l-ai! strigă căţeluşul, dând cu ochii de Sărăcuţul şi alergă tot într-o fugă şi începu a se guduri pe lângă dânsul.

Sărăcuţul cunoscu pre căţeluş dupre glas şi-i zise să-i ajute, că iacă ce-a păţit el, ce i-a făcut stăpână-sa, cum l-a lăsat fără de vederi. Căţelul şi cu mâţa pricepură acuma toată viclenia stăpânei lor şi fiindu-le milă de Sărăcuţul îl apucară unul de-o mână şi altul de alta şi aşa, cu mare trudă şi greutate, îl scoaseră ei din desetul acela şi-l duseră până la împăratul acasă.

Împăratul, când îl văzu, în loc ca să-l compătimească pentru că a rămas fără de vederi, începu din nou a-l batjocuri şi a-l blestema, mai ales îl înfruntă el pentru drumul cel de aur şi pentru curţile cele frumoase, zicându-i că cine ştie unde le va fi mistuit pre toate acestea dimpreună cu fiică-sa şi cu arapul.

Sărăcuţul asculta şi răbda, căci ori de câte ori voia să se dezvinovăţească, că nu e el vinovat, împăratul totdeauna nu vrea să-l asculte, ci tot pre dânsul punea vina.

Arapul şi fata împăratului luând mărgica desfăcură drumul cel de aur şi curţile Sărăcuţului şi suindu-se într-o căruţă trasă de patru cai ca vulturii din plai, se luară şi se duseră în împărăţia arăpească, de unde era arapul, şi acolo se cununară amândoi.

Împăratul a dat ginere-său un bordeiaş deoparte de curţile împărăteşti şi acolo porunci el slugilor sale ca să-i ducă din când în când nişte fărmituri de mâncare numai ca să nu piară de foame.

Acolo, în bordeiaşul acela, a petrecut Sărăcuţul mai mult timp şi numai a doua, a treia zi căpătă câte ceva de mâncare.

Mâţa şi căţelul, văzând starea cea jalnică a stăpânului lor şi gândindu-se la aceea cât bine le-a făcut el, că i-a scos de la moarte şi i-a crescut mari, socotiră să-i facă şi ei un bine. De aceea se luară şi se porniră iară prin ţară, şi prin lumea unde vor putea da de arap şi de fata împăratului, care a furat mărgica.

---

* sehelbă/selbă – pădure tănără
** huci – crâng
*** deset – desiş de tufe sau de copăcei

Şi pornindu-se, s-au dus
Şi s-au dus, s-au dus, s-au dus
Pân' ce soarele-a apus.

Şi s-au dus prin pustietăţi, prin locuri necălcate de picior de om şi Dumnezeu mai ştie pe unde şi s-au dus, s-au tot dus pân' ce într-o vreme au ajuns în împărăţia şoarecilor. Acolo ajungând au dat peste o nuntă de şoareci făcând o veselie şi un hărăhăt* ca acela de se răsuna cine ştie până unde. Mâţa, vorba aceea, „ce se naşte din mâţă tot şoareci mănâncă", cum a zărit atâta amar de şoricărime la un loc, fiind şi cam flămândă, ţup!, în mijlocul lor şi hăţ!, un şoarece de guler.

Mirele, căci şoarecul acela era mire, văzând că mâţa nu şuguieşte cu dânsul, a început a ţiţii, a striga şi-a se ruga să-l lese, că el orişice l-ar ruga ea are să-i facă, numai dacă-i va dărui viaţa.

— Bine! zise atunci mâţa, dacă mi-i spune unde se află arapul ce-a furat pe fata împăratului nostru şi mărgica Sărăcuţului, stăpânul meu, îţi dăruiesc viaţa, dar de nu, pe loc te mănânc!

— Eu nu ştiu unde locuieşte arapul acela, răspunse mirele, dar te sfătuiesc să te duci până la împăratul nostru, că el, de bună samă, va şti unde este împărăţia arăpească şi are să te îndrepte la arap.

Se luară acuma căţeluşul şi cu mâţa, lăsând pre mire în pace şi se porniră şi se duse, se duse şi se tot duse până ce ajunseră la curţile împăratului şoarecilor.

La curtea împăratului şoarecilor erau toţi sfetnicii adunaţi la sfat, numai unul mai lipsea, dar şi pe acela îl aşteptau să pice pe mică pe ceas.

Mâţa şi cu căţelul intrară până la împăratul. Acesta văzându-i, i-a întrebat ce poftesc.

— Înălţate împărate, nemica nu poftim alta, decât să faci bine şi să ne spui unde e împărăţia arăpească, răspunse mâţa.

— Despre aceasta nu ţi-oi şti spune nemica, zise împăratul, dar mai este un sfetnic care lipseşte... şi pe care îl aştept să vie cât mai degrabă. Acela poate că va şti spune unde e împărăţia arăpească. Şi cum zise aceasta împăratul deauna a şi început a buciuma, că doară vine mai degrabă şoarecul care lipseşte. Dar şoarecul n-a venit până n-a buciumat de a treia oară. Atunci abia a venit. Şoarecul acela era şchiop.

* hărăhăt – hărmălaie

— Unde-ai fost tu de te-ai întârziat atâta vreme? întrebă împăratul.

— În ţara arăpească! răspunse şoarecul.

— Aşadară dumneata, dacă vii din ţara arăpească, întrebă acum mâţa, vei fi ştiind unde se află arapul care a furat pe fata împăratului nostru.

— Cum să nu ştiu? răspunse şoarecul. Chiar acuma vin tocmai de la curţile lor. I-am lăsat pe amândoi culcaţi într-un pat şi dormind într-o cămeşă.

Împăratul şoarecilor, auzind acestea s-a bucurat şi ca să facă şi el un bine vecinului său, împăratului mâţei şi a căţelului, a poruncit sfetnicului său, şoarecului celui şchiop, să petreacă pe mâţă şi pe căţel până la curţile arapului.

Şoarecul cel şchiop, ascultător întru toate cele ce-i poruncea stăpânul său, se luă şi se porni să petreacă pe mâţă şi pre căţel. Şi se porniră tustrei şi se duse, duse până ce, colea, pe când însărase bine, ajunseră la curţile arapului. Arapul şi cu fata împăratului, înainte de a ajunge ei, s-au fost culcat într-o casă şi amândoi dormeau într-o cămeşă.

Mai nainte însă de a intra în casa aceea, se sfătuiră mâţa, şoarecul şi cu căţelul cum să intre ei înuntru şi cum să fure ei mărgica de la arap.

Şoarecul, ca unul ce mai umblase pe-aice şi cunoştea foarte bine toate ungherele şi cotloanele curţilor acestora, zise:

— Ştiţi ce?

— Ce?

— Eu mă duc înainte, tu mâţă vină după mine, iar tu căţelule rămâi afară şi păzeşte să nu deie cineva cu crucea peste noi, c-apoi suntem cu toţii pierduţi. Întâmplându-ţi-se să vezi sau să auzi ceva ce nu ţi-ar mirosi a bine, îndată să ne dai de ştire ca din bună vreme să ne căutăm de drum! M-ai înţeles?

— Înţeles!

Cum s-au sfătuit, aşa au şi făcut.

Căţelul rămase afară, la pândă, iar şoarecul şi cu mâţa se luară încet, pe-ncetişorul şi mergând numai pe vârful degetelor, să nu-i simţească nime, intrară pe borta de la pragul uşii în casa unde dormeau arapul şi fata duşi, de ţi se părea că şi patul de sub dânşii doarme.

Arapul horăia grozav, gândeai că e o moară stricată.

În casa aceea, pe lângă multe alte podoabe scumpe, se afla şi o masă, iară pe masă o solniţă cu piper şi-o tabacherniţă plină cu tabac.

— Ştii ce, măi mâţa? şopti şoarecul, după ce intră în casă.

— Ce?

— Moaie-ţi tu coada în apă şi trage-i vârful prin solniţă şi tabacherniţa de pe masă ca să se prindă piperi şi tabac de dânsa, suie-te apoi încet pe pat şi atinge cu coada pre arap la nas, că el după ce i-a intra piper şi tabac în nas, are să strănute şi va scăpa mărgica din gură şi eu apucând-o degrabă am să tulesc cu dânsa la fugă şi tu după mine să nu mai stai niciun pic!

Ziseră şi făcură.

Arapul, intrându-i piper şi tabac în nas, a început a strănuta de toată casa se răsuna şi strănutând el aşa îi sări mărgica cât colo din gură.

Şoarecul, hop!, ia mărgica şi la fugă, băiete. Mâţa, după dânsul şi să te duci, neicule!...

Ieşind ei afară, dete şoarecul căţelului mărgica. Căţelul, care sta tupilat şi pândea lângă pragul uşii, luă mărgica în gură şi prinseră apoi iară, cu toţii, la fugă, şi fugiră nu ceva, şi fugiră de numai colb ieşea denapoia lor şi fugiră de mama focului, temându-se de arap să nu se trezească şi dând că nu e mărgica să nu se ia la goană după dânşii.

După ce fugiră ei cât fugiră, socotind că acuma nu i-a mai putea ajunge arapul, începură a merge mai pe-ncetul, în paşi mai lini.

Iată că mai încolo, hăt-departe, pe când mai, mai erau să ajungă la o apă foarte mare şi adâncă, mâţa zise căţelului:

— Măi căţele, ştii ce?

— Ce?

— Dă-mi mărgica mie, s-o mai duc şi eu o bucată de loc, că destul ai dus-o tu!

Căţelul nu se puse de pricină şi-i dete mărgica.

Şi până ce nu ştiu ce, din vorbă în vorbă, din una în alta, iată-i-ai ajunşi la apa cea mare şi afundă.

Cum să treacă ei acuma apa? Punte nu era, de pod nici vorbă. Trebuia să treacă de-a-notul. Dar cum? Se sfătuiră cât se sfătuiră şi la urmă rămase la aceea, că adică mâţa să se suie pe căţel, pentru că el ştie mai bine înota, iară şoarecul să se suie pe mâţă şi aşa să treacă ei apa.

Cum se sfătuiră aşa şi făcură. O luară de-a-notul. Însă iată!, când ajung la mijlocul apei, mâţa zăreşte o mreană şi cum o zăreşte, ciuşti!, sare-n apă după mreană şi sărind scapă mărgica şi mărgica se scufundă în apă.

Ce să facă ei acuma? Cum să scoată mărgica?

Căţelul se făcu foc de mânie pe mâţă şi după ce ieşiră pe ţărmul apei, începu a o sudui şi a o blăstăma că i-a luat mărgica şi nu l-a lăsat s-o ducă el, măcar atâta, până ce vor fi trecut apa. Apoi, apucară unul la deal şi altul la vale pe lângă ţărmul apei, unul în dreapta şi celălalt în stânga, că doară, doară vor da undeva cu ochii de mărgică. În zădar însă, că oricât se zbuciumară ei nu putură da cu ochii de dânsa... Şi cum, mă rog, puteau s-o zărească, dacă mărgica s-a fost cufundat în apă şi apoi încă tocmai pe la mijlocul apei? De unde s-o vadă?

În urmă, şoarecul, mai ajuns de cap, strigă:

— Ho, fraţilor, staţi locului, ce vă zbuciumaţi atâta alergând unul în jos şi altul în sus de-a lungul malului?! Nu merge treaba aşa!

Şi cum zise el aste cuvinte, zvârli cine ştie unde cămeşa de pe dânsul şi huştiuliuc!, se toarnă în apă. Şi dă-ncolo, dă-ncoace, caută-n sus, caută-n jos... mărgica nicăieri! Mai iesă deasupra apei, se mai odihneşte oleacă, înotând pe spate, apoi iară se cufundă şi cată şi iară cată mai toate bulboanele şi cotloanele şi pietrele le cerceta, şi nu da peste dânsa, până ce într-un târziu, când pierduse mai toată nădejdea că va afla-o, dă de dânsa, tocmai în fundul apei, ascunsă sub un bicaş*. Cum o zări o şi înşfăcă în gură şi începu a ţiţii de toată apa se clocotea pe unde trecea şi din mal în mal se izbea şi de bucurie că a aflat mărgica i se părea că a prins pe Dumnezeu de un picior şi cât ai spune unu, doi, ieşi pe mal cu dânsa şi i-o dete căţelului.

Căţelul, luând mărgica, îi mulţămi din toată inima şoarecului pentru bunătatea lui cea mare, că a fost aşa de bun şi i-a condus până la arap, precum şi pentru aceea că a scos mărgica din apă, şi îşi luă rămas-bun de la dânsul. Şi şoarecul zicându-le că nu le-a făcut prea mare bunătate, ci numai atâta cât i-a fost cu putinţă, se luă şi se duse în treabă-şi, iară căţelul şi cu mâţa se întoarseră în treaba lor.

Cum ajunseră ei la curţile împăratului, se duseră ţintă la Sărăcuţul, stăpânul lor, care se afla ca vai de dânsul în bordeiaşul, unde l-a fost aruncat socru-său.

De trei zile bietul om nu mâncase nemică, pentru că slugile împăratului îl urâseră cu totul şi nu-i duceau nemică de mâncare.

Cum au ajuns acuma căţelul şi cu mâţa la dânsul, deauna i-au dat mărgica.

---

* bicaş – cremene

Sărăcuţul, nemaispunând nemică, o luă degrabă şi o vârî în gură, apoi iară o scoase afară şi punând-o în palmă, zise:

— Ochii la loc! Şi ochii îndată au fost la loc.

Apoi iară a zis ca în bordeiaşul în care se află să se facă şi să fie mai frumos decât în curţile împăratului. Şi se făcu. Bordeiul era acuma pe de-o sută şi pe de-o mie de ori mai frumos decât curţile socru-său, era aşa că-ntr-însul strălucea cum străluceşte soarele.

În urmă a zis să se facă o masă cu tot feliul de bucate şi băuturi. Şi acestea s-au făcut.

Se puse acum Sărăcuţul la masă să mănânce, că era rupt în coş de foame. Chemă pre mâţă şi pre căţel să steie să se ospăteze şi ei cu dânsul şi să-i povestească cum a fost aceea, prin ce meşteşug au furat ei mărgica de la arap?

Mâţa şi căţelul îi povestiră toată păţărania lor decum s-au pornit de-acasă şi până ce iară s-au întors înapoi. Şi Sărăcuţul, auzind acestea, mult se mira de isteţimea şi vitejia şoarecului celui şchiop.

Pe când însă sta Sărăcuţul la masa cea strălucită şi asculta cu luare-aminte de cele ce-i povesteau mâţa şi căţelul, iată că tocmai atunci soseşte şi-o slujnică de-a împăratului c-o turtă de cenuşă în mână şi dând buzna în bordei să arunce turta Sărăcuţului, se opreşte deodată lângă prag înholbând ochii şi mirându-se de frumuseţea ce-o vedea.

Sărăcuţul îi apucă turta din mână şi i-o trânteşte slujnicei în cap, apoi o înhaţă de spate şi o izbeşte afară.

Slujnica începu a plânge şi se înturnă degrabă la împăratul şi-i spuse toate cele ce le-a văzut şi a păţit la ginere-său.

Împăratul, dintr-un început, nu voia să creadă, însă mai pe urmă gândi că, cine ştie, poate că să fie şi drept şi de aceea, spre încredinţare, se duse să vadă şi el, aşa-i ori nu? Şi mergând a intrat înăuntru şi intrând s-a minunat că în bordeiul ginere-său e cu mult mai frumos decât la sine.

— De unde vine aceasta? întrebă el într-un târziu pre ginere-său.

— De unde vine? răspunse Sărăcuţul într-un ton aspru ca şi când n-a fi împăratul acela ce vorbeşte cu dânsul. De unde vine? Stai puţin aice şi îndata mare te vei încredinţa de unde vine! Îndată vei vedea cine e cel vinovat, căci până acuma tot mie mi-ai scos ochii, spuneai că eu aş fi un fărmăcătoriu, un mişel, un blăstămat

şi Dumnezeu mai ştie ce? Acuşi o să te încredinţezi că fata ţi-a fost cea vinovată, precum ţi-am mai spus şi de-o sută de ori, şi nu eu!

Şi cum vorbi Sărăcuţul acestea, scoate mărgica din gură, o pune în palmă şi gândeşte să vie arapul şi cu drăguţa sa aşa precum se află unde se află.

Cum gândi aşa se şi împlini.

Arapul şi cu fata împăratului veniră amândoi cum dormeau într-o cămeşă.

Împăratul, când îi văzu, rămase înlemnit şi nemaiputând suferi o ruşine aşa de mare, scoase sabia şi tăie pre amândoi în mii de bucăţele.

Sărăcuţul însă, fără a mai sta mult pe gânduri, luă mărgica, căţelul şi mâţa şi rămas-bun de la socru-său şi s-a dus, dar unde s-a dus? S-a dus acuma unde s-a dus, numai ca să nu rămâie mai mult cu socru-său, pentru că nu-i era de dânsul, s-a dus, adică, în altă parte a ţării şi s-a însurat cu o fată cinstită şi de treabă. Şi-a făcut o nuntă ca acelea de i-a mers vestea peste nouă ţări şi nouă mări. Zice că la nunta aceea să fi fost şi şoarecul cel şchiop, sfetnicul împăratului şoarecilor, şi să se fi chefăluit şi să fi jucat de mama focului, tot în pinteni şi-n călcâie, că numai colb sărea în urmă-i. Şi-a ţinut nunta aceasta mai multe zile şi:

Cine avea-n traistă mânca
Cine nu, ochii-nholba,
Şi-am încălicat pe-o şa
Şi v-am spus-o tocm-aşa,
Şi m-am suit pe-o prăjină
Şi v-am croit o minciună.

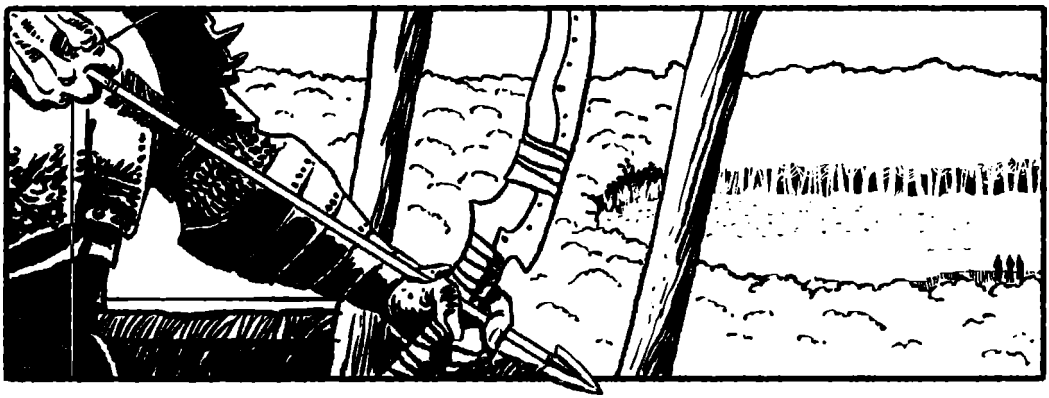

CALIMENDRU

A fost odată
Ca niciodată,
Că de n-ar fi
Nu s-ar povesti.

A fost odată un om şi omul acela era sărman şi de sărman ce era trăia el şi şapte feciori ce avea, numai din ceea ce puteau câştiga şi căpăta lucrând şi muncind pe la cei oameni din sat.

Iată că de la o vreme, îmbătrânind omul, moare, şi murind rămân cei şapte feciori fără de părinţi şi fără de nicio moştenire, căci tatăl lor nu le lăsase nemica alta, decât numai un fier de plug.

Ce să facă acuma bieţii flăcăi c-un fier de plug? Ce să-nceapă ei cu dânsul? Cum să-l împărţească, ca niciunul dintre dânşii să nu rămâie înstrâmbătăţit?

— Ei, lasă, că ştiu eu ce-oi face cu dânsul, daţi-mi numai pace, zice feciorul cel mai mare şi cum zice, haţ!, fierul în spate şi la ţigan cu el.

După ce ajunse la ţigan, aruncă fierul cât colo din spate jos şi porunceşte fierarului, căci fierarul era ţiganul acela, porunceşte, adică, să-i facă dintr-însul şapte secerele tot una ca alta de mari şi secerelele să fie bine oţelite şi cu mănunchiuri bine potrivite.

Ţiganul, meşter iscusit, ştiind cumsecade rândul fierului şi pricepându-se bine la lucruri de acestea, îndata mare începe a sufla din foale şi colea, când nici n-ai mai fi socotit, iată că secerele sunt gata.

Acuma feciorul, după ce-au fost secerele gata, plăteşte ţiganului ce-a avut de plătit, ia secerele şi întorcându-se cu dânsele acasă la ceilalţi fraţi, dă fiecăruia câte una în mână, zicându-le:

— Na-vă fraţilor! Aşa-i că v-am împărţit fierul la toţi frăţeşte?

— Aşa e! răspunseră ceilalţi fraţi. Fierul ni l-ai împărţit cum se cuvine, dar întrebându-te ce să facem noi acuma cu secerile acestea? Ce să începem cu dânsele?

— Ce să facem? Ce să-ncepem? Asta e încă o întrebare. Să mergem undeva cu dânsele la secerat, că de ce alta mi-s bune? Numai de secerat!

— Oare să mergem?

— Fireşte lucru! Trebuie să mergem!

Vorba multă sărăcia omului! Asta o ştiu aceşti fraţi încă de când erau mici, căci încă pe când se învăţau a îmbla în picioare şi-a vorbi, le-a fost spus-o tatăl lor, şi apoi pentru copiii cei buni, blânzi şi ascultători, cuvintele părinţilor totdeauna sfinte sunt. Deci, fără a mai întinde multă vorbă, se luară toţi şapte fraţii şi se porniră, cu Doamne ajută!, unde vor putea afla ceva de secerat. Şi pornindu-se se duseră, şi se duseră, duseră...

Şi se duseră, se duseră, vreme de o zi. Dar oricât au mers ei, nicăieri n-au aflat nicio holdă care le-ar fi venit la socoteală.

Pe cole, ici-cole, deteră ei, ce e drept, câte de-o holdiţă, dar ce aveau să înceapă cu dânsa?

— Ce-am secera noi la o palmă de loc? ziceau ei. Nici n-am apuca bine a începe şi-o şi gătim şi tot nemica nu dobândim! Să mergem mai bine înainte, până ce vom da de altă holdă mai mare, la care încalte, când ne-am apuca de dânsa, să avem cu toţii ce lucra, să nu ne râdă oamenii văzându-ne că ne-am apucat, atâţia de noi, să secerăm la nişte holdiţe ca acestea.

Gândiră şi se porniră mai departe.

Ei!, dar cum să meargă ei mai departe? Bine e a zice şi a face, când omul e odihnit şi sătul, dar greu îi pică ostenit şi flămând şi-apoi feciorii aceştia erau osteniţi şi flămânzi, flămânzi bieţii, că numai de abia se vedeau unul pe altul de foame. O zi întreagă cutreierară ei prin cele ţarini şi nemică nu dobândiră, nimeni nici măcar o fărmătură de pâine nu le-a fost dat. Asta nu le prea plăcea lor. Dar bine! Ce aveau să facă? Ei merseră ziua aceea întreagă şi cine mai ştie pe unde nu umblară şi tot degeaba.

Sosi noaptea.

Ce să mai înceapă de acuma şi noaptea? Noaptea e dată de la Dumnezeu, ca în timp cât pământul stă înholbat în întunecosul său văl, omul să se lese de toate trebile sale şi să se odihnească, ca cu atâta să fie pe a doua zi mai spornic la lucru.

Făcut-au şi fraţii aceştia aşa?... Dormit-au şi ei? Nu. Ei nici n-au aţipit măcar, şi toată noaptea merseră mai departe, tot mai înainte.

Se zărea de ziuă şi ei tot nu mai aveau de gând să steie locului. Gândul lor era unde vor putea da cu ochii de o holdă mare. Acolo apoi gândeau ei să rămâie şi să se apuce de muncă, doară pot dobândi ceva. Iată că, după ce-a răsărit acuma şi soarele, ajung lângă o pădure.

— Unde să mai mergem noi şi prin pădurea aceasta? zice unul dintre dânşii. Ce? Să mai treierăm acuma şi pădurile? Nu ni-i destul cu atâta, c-am umblat prin cele ţarini, fără să dobândim măcar cât e negru sub unghie? Încă numai aceasta ne-ar mai trebui şi-apoi am pus-o de brânză cu seceratul. Foamea o să ne doboare la pământ!

— Ian lasă-te, lasă-te! Nu mai începe şi tu acuma! vorbi fratele cel mai mare. Şi apoi, cine mai ştie? Poate tocma dincolo de pădurea aceasta ne-aşteaptă norocul, poate că dincolo de ea vom da peste vreo holdă şi ne-om apuca de secerat. A cui va fi holda, ştiu bine c-o să vie la noi şi atunci o să ne alunge, ori că ne dă ceva de mâncat! Una din două trebuie să fie. Dar tot ştiu eu că, dacă va fi holda coaptă, nimeni n-o să ne alunge, căci orişicine şi orişicum să fie nu-şi va lăsa pâinea să se treacă cu coptul, şi încă va fi bucuros că ne-am apucat de secerat. Ei! Ce gândiţi? Bine zic?

— Bine, frate, bine! răspund ceilalţi într-un glas. Să mergem într-un noroc şi cu ajutorul lui Dumnezeu, căci el ni-i tată şi mamă! Să trecem şi pădurea aceasta, să vedem ce ne mai aşteaptă şi dincolo de dânsa.

Cum vorbiră, aşa şi făcură.

Se porniră acuma feciorii prin pădurea aceea de-a dreptul pe unde apucară şi mergând ei prin pădure, deteră ei de câte un pâlc de mure, mai încolo, de nişte zmeură şi mai încolo de nişte merişoare, afine, păltinele, răchiţele şi alte pomiţe. Se luară cu acestea, îşi mai stâmpărară puţin foamea şi, până ce nu ştiu ce, din una în alta, din vorbă în vorbă, iată-i-ai că pe neaşteptate numai ce văd că se trezesc, colea, pe la prânzişorul cel mic într-o poiană.

Poiana în care ajunseră ei era pe de lături verde şi împănată cu tot feliul de flori frumoase, iar în mijlocul ei era o holdă mare, un lan de holdă cât puteai cuprinde cu ochii şi holda era nici prea verde, nici prea coaptă, ci aşa la vreme, cum e, adică, o holdă mare, bună de secerat.

Pe marginile poienii, printre tufişuri şi printre crengile copacilor, cântau feli de feli de păsări: privighetori, mierle, sturzi, granguri, cuci, turturele, în scurt o mulţime de dânsele, căci nu le mai ştiu spune pe nume şi care de care cântau mai frumos şi mai plăcut, de-ţi era mai mare dragul să stai şi să le asculţi.

— Ia, acolea-i de noi! zise unul dintre fraţi plin de bucurie, când dete cu ochii de holdă. Acolea drept că avem de secerat.

— Nu v-am spus eu vouă mai odinioară, adăugi cel mai mare, să trecem pădurea şi voi încă mai staţi, nu ştiu ce, pe gânduri! Aşa-i că aicea avem ce secera? Dar ce mai atâta vorbă! Să ne apucăm de lucru, căci amuşi e soarele la amiazi!

Abia sfârşiră aceste cuvinte şi deauna se apucară cu toţii de secerat din capătul unde se aflau, fără ca să mai spună ceva sau să întrebe a cui e holda.

Holda aceea era însă holda unui zmeu, ce nu locuia departe de acolo. Zmeul, stând lângă curţile sale într-un foişor din vârful unui copac, vedea peste toată poiana şi chiar şi-o pasăre, dacă ar fi avut să treacă peste poiană, el n-o suferea să treacă, ci deauna întindea arcul şi o săgeta. Nimeni nu se putea apropia de holda lui. Păsările cântau împrejurul poienii prin cele tufişe, dar ferit-a Dumnezeu să se apropie vreuna de holdă sau să zboare peste dânsa! Nu, căci zmeul, cum le vedea, cum le săgeta, şi ele ştiau acuma aceasta şi se fereau.

Ei, şi-apoi dacă zmeul acesta era aşa de tiran şi crunt, că nu suferea măcar pre păsări să se apropie de holda lui, ce-a făcut el acuma când a văzut pre cei şapte fraţi apucându-se de secerat?

Ce să facă? Iacă ce-a făcut! Cum a văzut că se apucau feciorii de secerat, deauna s-a scoborât din foişor şi la dânşii, neicule!

— Măi! Da' cine v-a pus pre voi să seceraţi aice? strigă în gura mare când ajunse la feciori. Nu ştiţi voi ca holda aceasta e holda mea şi că eu nu sufăr nici pasăre să zboare peste dânsa, dar cum pre voi?

— N-am ştiut, răspunseră feciorii.

— Apoi, dacă n-aţi ştiut, la ce v-aţi apucat de dânsa?

— La ce? Iacă la ce! Văzând noi că holda aceasta e cum mai bună de secerat, am socotit că, dă!, ce să-ţi spunem?, nu ştiu bine am nimenirit ori rău? Noi am socotit căci stăpânul ei, fie oricine-a fi, văzându-ne secerând are să vie la noi şi dacă va veni şi i-o fi cu voie şi cu plăcere, are să ne lese să secerăm mai departe, iar de nu, noi pe nimeni nu-l silim, ne vom duce în treabă-ne unde vom vedea cu ochii şi încotro ne-o îndrepta Dumnezeu. Aceasta a fost părerea noastră când ne-am apucat de secerat. Acuma nu ştim, cum socoţi şi dumneata! Dacă vrei să-ţi secerăm, bine de bine! Dacă nu, pe aici încolo ni-i drumul!

Zmeul, auzind cuvintele acestea, mult se miră de feciori şi de îndrăzneala lor, însă, fiind din firea lui om răutăcios, socoate în mintea sa: bine, bine! Lasă că v-oi răsplăti eu vouă, n-aveţi voi grijă. Iară după aceasta zice:

— Dacă-i aşa treaba, apoi seceraţi, dragilor mei, seceraţi, că eu mă întorc acasă să vă aduc ceva de mâncare de prânz, ştiind prea bine că veţi fi flămânzi. Şi cum zise el aceste cuvinte, se porni îndărăpt spre curţile sale, iar feciorii rămaseră secerând.

Calimendru însă, fratele cel mai mezin, care până acum nu vorbise încă nemică, ci mergea şi el unde se duceau fraţii săi, ştia ce zace în zmeu, el ştia tot gândul lui, pentru că era năzdrăvan.

Drept aceea, întorcându-se zmeul spre curţile sale, se luă şi Calimendru în urma lui până ce ajunse şi el la curţile acestuia, iar după ce ajunse el la curţile zmeului, se ascunse sub un părete ca să asculte şi să audă tot ce va face şi va vorbi zmeul, după ce-a intra în casă.

Pre fraţii săi mai mari îi lăsă secerând, fără să le spuie măcar un cuvinţel de ce se ia în urma zmeului. Aceştia însă nu ştiau nemică că fratele lor mai mic e năzdrăvan. Ei gândeau că cine mai ştie unde merge fratele lor. De aceea nici nu-l mai întrebară unde se duce, ci-l lăsară să se ducă în treabă-şi.

— Noa! zise feciorul cel mai mare, după ce se depărtă şi Calimendru, nu v-am spus eu vouă că trebuie să fie oarecine, care să ne deie de mâncare. Să secerăm bine şi cu spor, căci amuşi numai ce vezi pre zmeu că pică cu prânzul. Să-i arătăm ce putem!

Şi-ncepură feciorii a secera de mama focului.

Zmeul, cum ajunse acasă strigă pre zmeoaica, nevasta sa, şi-i zise:

— Fă feciorilor celora ce-mi seceră holda degrabă pâne caldă şi zamă de mâncat, pânea să fie mândră, albă şi curată, cum e de la Dumnezeu lăsată, zama însă să fie cu venin, cătrană amestecată!

— Bine! răspunse zmeoaica, voi face.

Şi îndată îşi suflecă de frământat pâne şi de fiert zamă, după cum îi poruncise bărbatu-său.

Calimendru, stând sub păretele unde s-a fost ascuns, auzi tot ce vorbi zmeul şi după ce auzi se întoarse degrabă la fraţii săi şi cum ajunse la dânşii, le şi spuse:

— lacă, fraţilor, ce-a spus zmeul, cică să ne facă zmeoaica de mâncare pâne şi zamă. Pânea să fie mândră, albă, curată cum e de la Dumnezeu lăsată, zama însă să fie cu venin şi cătrană amestecată. Să vă ferească Dumnezeu să mâncaţi zeamă de aceea, dacă vi-s dragi zilele! Căci cum mâncaţi, cum vă înveninaţi şi muriţi! Văzut-aţi voi zmeul dracului? El în loc să ne plătească ca un om de omenie, pentru că-i secerăm holda, el vrea încă să ne omoare. Dar las că şi-a dat peste om, i-oi veni eu de hac!

— De unde ştii tu că zmeul vrea să ne învenineze? întrebară fraţii săi.

— De-acolo, că pornindu-mă eu de aicea m-am dus după dânsul până acasă la el şi ajungând m-am ascuns sub un părete şi l-am auzit tot ce-a vorbit cu zmeoaica, soţia sa şi ceea ce-am auzit aceea vă spun şi vouă, deci voi băgaţi-vă mintea-n cap şi luaţi sama ce veţi face, că de nu suntem pierduţi cu toţii!

Însă Calimendru nu apucă bine de spus fraţilor săi ceea ce le spuse şi zmeoaica a şi gătit de copt şi zama de fiert.

Luă, acuma, zmeul pânea şi zama, pe lângă aceasta mai luă el încă şi vreo câteva şipuri de vin şi rachiu şi se porni spre feciori şi cum ajunse la dânşii deauna îi şi chemă la ospăţ, dându-le ce le aduse, el însă porneşte primprejurul holdei ca să nu-i vadă, după ce vor fi mâncat cum s-or chinui şi muri.

Feciorii şi mai cu samă Calimendru ştiau de ce se duce. Şi unde se duce zmeul, dar cu atât mai bine pentru dânşii. Ei se puseră jos împrejurul bucatelor aduse, cum

adică se pun secerătorii la masă când se află pe ogor, aşternură un suman jos, puseră pânea, vinul şi rachiul pe dânsul, iar după ce se depărtă zmeul, săpară degrabă cu secerile, cum putură, o groapă, vărsară zama în groapă şi-o astupară bine ca să nu se cunoască, apoi se deteră la ospăţ şi mâncară toată pânea şi băură tot vinul şi rachiul până ce n-a rămas nici măcar un strop. Iar după ce s-au săturat de mâncat şi de beut s-au sculat şi au început cu toţii a se trânti, cum adică se trântesc feciorii cei zburdalnici când sunt sătui şi care de care se încorda mai tare, care de care se trântea mai voiniceşte. Când socoti că acuma vor fi gătit de mâncat se întoarse şi zmeul la dânşii să vadă dacă murit-au toţi ori încă nu!

Da' cum nu! Parcă e cineva aşa bătut cu leuca să mănânce zamă de-aceea! Încă nu şi-o urât nimeni zilele ca să se învenineze! Vorba celuia: şi moşnegii că şi-au trăit traiul şi şi-au mâncat mălaiul, nu-şi doresc aşa degrabă moartea, d-apoi încă nişte feciori ca aceştia, tineri şi voinici, să moară când li-i mai dragă lumea? Numai una ca aceasta nu se poate!

— Ei, hrănitu-v-aţi? întrebă zmeul plin de mirare, când ajunse la dânşii şi-i văzu trântindu-se.

— Hrănit! Mulţămim lui Dumnezeu de pâne, şi de sare!

— Da' cum a fost zama?

— Bunişoară! Ceva ni s-a părut că-i cam acră, cam amară sau aşa ceva, dar nu strică nemică, căci şi aşa cum a fost am mâncat-o, uită-te colea! Gândeşti că nici n-a fost! Niciun strop n-a mai rămas dintr-însa!

Cu aceştia nu ies eu cu una cu două la capăt, gândeşte acuma zmeul în mintea sa, trebuie să le dau altceva de mâncat!

Calimendru însă ştia toate ce gândeşte el, pentru că era năzdrăvan şi apoi năzdrăvanii ştiu toate, toate, chiar şi toaca când toacă în cer şi când cântă cocoşii de trezesc pe îngeri şi-acestea le ştie Calimendru.

Zmeul umflă în spate toate vasele ce le aduse cu demâncare şi se întoarse îndărăpt spre curţile sale.

Calimendru, haide şi el în urma zmeului, înainte însă de a se porni, spuse fraţilor săi:

— Luaţi sama, fraţilor, şi vă apucaţi de secerat şi seceraţi neîntrerupt ca nu cumva când va ajunge zmeul acasă să vă vadă că staţi târşiţi la soare, ori că vă jucaţi şi lucraţi nemica, că apoi e vai şi amar de pielea voastră! Zmeul are lângă curţile sale,

într-un vârf de copaci, un foişor din care când se suie într-însul, vede peste toată poiana aceasta şi de se va sui el în foişorul acela şi va vedea că nu seceraţi are să vă săgete pe toţi până-n unul. M-aţi auzit? Are să vă săgete şi apoi? Vina mea să nu fie! Eu vă spun ceea ce ştiu eu, acum voi faceţi ceea ce ştiţi voi!

Fraţii îl ascultară şi se apucară de lucru şi secerară, secerară, cum numai ei puteau să secere şi aşa de tare secerau că mergea pârjol înainte-le, iar în urmă-le stau snopii pe mirişte înşiraţi tot unul lângă altul şi cu spicele întoarse în sus spre soare ca aşa să se uşte mai degrabă.

Zmeul, cum ajunse acasă, trânti oalele, şipurile şi străchinile de toate se făcură hârburi şi după ce le trânti şi le sfărmă, începu a striga pe zmeoaică de toate curţile se cutremurau.

Zmeoaica, auzindu-i glasul, îndata mare veni la dânsul şi-l întrebă:

— Ce-i?

— Cum ai făcut tu zama aceea că secerătorilor nu le-a fost nemica de dânsa? întrebă el mânios.

— Cum le-am făcut-o, cu venin şi cu cătrană, după cum mi-ai spus tu! Cum să le-o fac altfel?

— Dacă ai făcut-o aşa, de ce nu le-a fost nemică?

— De ce? Ştiu eu de ce? Tu trebuie să ştii mai bine decât mine, pentru că ai fost de faţă.

— Să le faci, dară, acuma pânea cu venin şi cu cătrană, iar zama şi celelalte să le leşi aşa precum şi de la Dumnezeu sunt lăsate.

— Bine, le-oi face!

Şi cum zice, cum se apucă zmeoaica de frământat pâne şi cât ai scapăra dintr-un amnar, bucatele fură gata. Calimendru, fiind şi acum ascuns în dosul unui părete, ascultă şi auzi tot ce zise zmeul către zmeoaică şi cum auzi la fugă înapoi să le spuie fraţilor săi. Şi cum ajunse la dânşii le şi zise:

— Ştiţi ceva, fraţilor?

— Ce?

— Zmeul a spus zmeoaicii sale că de astă dată să ne facă pânea cu venin, iar celelalte bucate să fie curate, precum sunt de la Dumnezeu lăsate. Deci să nu vă puie păcatul să mâncaţi pâne de aceea, că muriţi cu toţii. M-aţi auzit?

— Auzit! N-avea nicio teamă! Bine că ne-ai spus!

— Aşa! Acuma să lucrăm, să secerăm până ce va veni bala de zmeu!

Când era soarele cruce-amiazi, iată că numai ce văd pre zmeu venind c-o pereche de desagi în spate pline de pâne, de şipuri cu vin şi rachiu şi alte mărunţişuri, iar într-o ţindeică c-o oală mare de zamă. Şi cum ajunge la feciori, îi chemă ca şi mai înainte la ospăţ, aşterne singur un suman pe iarbă, le dă pânea şi celelalte bucate să mânânce şi să bea, că doar o putea mai degrabă muri. El însă se ia şi se duce iarăşi primprejurul holdei, făcându-se, vezi Doamne, că se preumblă, numai ca să nu-i vadă chinuindu-se şi murind.

Dar feciorii, după ce s-a depărtat el, făcură cu pânea ca şi cu zama la prânz, săpară adică degrabă o groapă în pământ, astupară toată pânea în groapă, iar zama şi celelalte le sorbiră dintr-un buc*, şi apoi, după ce le-au gătit, se sculară şi iară se apucară la trântă. Zmeul, când se întoarse îndărăpt şi iarăşi îi află pe toţi buni, teferi, trântindu-se, glumind şi râzând, ce să facă? Ciuda lui nu era proastă? Şi mult se mai mira el cum de nu le-a fost şi de astă dată nemică! Şi aşa mânios cum era, fără să mai zică ceva, se porni tot pufnind spre curţi.

Feciorii, văzându-l aşa, nu se putură stăpâni de râs de dânsul, şi după ce se mai odihniră oleacă de amiazi, se apucară iar de muncă şi de seceră până în deseară.

Când a fost de către sară, merge zmeul la feciori şi, de astă dată, îi pofteşte la dânsul la casă, zicându-le:

— Veniţi în ia-sară la mine de mas, că eu vă voi ospăta bine şi mâne iară veţi secera la holda mare.

— Bine! De ce nu? Bucuroşi! răspunseră feciorii şi fără să se lase mult îmbieţi şi poftiţi se luară şi se porniră spre curţile zmeului.

Ajungând ei la curţile zmeului, acesta îndată-i duse într-o casă deosebită, frumoasă şi împodobită cu fel de fel de odoare scumpe: cu aurării, argintării, diamanturi cu covoare de mătase pe podele şi pe pereţi, cu nişte oglinzi ca acelea de te vedeai într-însele din cap până în picioare. Spunu-vă că o casă mai bogată, mai frumoasă şi mai strălucită de cum era casa aceea, n-am văzut. Ba, ce zic eu?, despre aşa una nici n-au visat feciorii aceştia în toată viaţa lor, dar de cum să mai vadă.

Acolo, în casa aceea, apoi i-a poftit zmeul să şadă până ce va fi cina gata.

Feciorii, ca unii ce n-au mai văzut în viaţa lor aşa ceva, aşa nişte curţi strălucite şi nişte lucruri aşa de minunate, frumoase şi scumpe, după ce ieşi zmeul din casă,

* dintr-un buc – într-o clipă, pe dată

începură a se primbla încoace şi încolo şi a se uita când în oglinzile cele mari de pe păreţi, când la covoarele de pe podele, când la una când la alta, şi aşa se pierdură în gânduri de tot feliul şi se uitară uitându-se, că singuri nu au ştiut pe ce lume-s.

Calimendru însă, ca unul ce era năzdrăvan şi ştia multe şi de toate, pricepându-se îndată ce are de gând să facă zmeul cu dânşii, cu fraţii săi, nu prea căuta la d-ale de-acestea lucruri şi gândind în sine cum să scape din cursa ce le croieşte şi cum ar păcăli pre zmeu ca să nu-l uite niciodată.

— Fraţilor! zise el într-un târziu, ce staţi şi vă înholbaţi atâta în toate părţile? De ce nu vă mai gândiţi şi la voi?

— Da' ce-i?

— Ce să fie? la nu-i prea bine! Zmeul acesta are şapte fete tot una ca alta şi are să ne puie cu dânsele la masă, are să ne deie de băut vin din cel vechi şi tărie ca să bem şi să ne îmbătăm cu toţii, iar după aceea, după ce vom mânca şi vom bea, are să ne aştearnă ca să dormim într-o casă cu fetele sale, şi acolo, dacă vom fi beţi şi vom dormi duşi, are de gând să ne taie la toţi capurile, dar voi să nu vă puie păcatul să beţi şi să vă îmbătaţi, c-apoi aicea vi s-a sfârşit viaţa, m-aţi înţeles?

Dar nu apucă bine Calimendru a rosti cuvintele acestea, când zmeul şi intră la dânşii şi-i pofti la masă.

Ei se luară şi se duseră.

Calimendru şi acuma îi făcu luători de samă.

Dar degeaba. Fraţii săi, când deteră cu ochii de fete care erau tot una ca alta, pare că ar fi fost de-a gemene, şi aşa de frumoase că şi celui mai retras pustnic din lume i-ar fi răpit minţile, uitară ca pământul de cuvintele lui şi se deteră la mâncat şi la băut şi iară la băut şi la mâncat şi orbiţi fiind de frumuseţea fetelor acelora atât mâncară şi băură până nu mai putură.

Fetele, beau şi ele, dar numai cu ţârâita câte un strop, ca fetele. Calimendru încă se făcea că bea dară el nu bău nici oleacă, ci numai a mâncat bine, ştiind că dacă va bea şi el ca şi fraţii săi şi se va îmbăta şi el ca dânşii, atunci pierduţi sunt cu toţii. El, când îi venea rândul să beie, făcea ce făcea şi arunca toată băutura deoparte şi aşa rămase treaz, trezuţ, pe când fraţii săi, de atâta cât au fost băut şi de ameţiţi ce erau nu se mai puteau ţine pe picioare, ci se clătinau în toate părţile ca unii ce au căutat prea mult în fundul paharului şi-au prins ciocârlanul.

După ce s-au sculat acuma de la masă, fetele erau ameţite, feciorii însă, afară de Calimendru, erau morţi-beţi, că singuri nu ştiau unde le stă capul.

Zmeul, văzându-i aşa de bine tocmiţi, bucuria lui, îndată a poruncit să li se aştearnă paturile la toţi într-o casă lor şi fetelor la un loc, fetelor spre uşă, iar feciorilor spre păretele din fundul căşii şi paturile feciorilor să fie lipite de paturile fetelor.

Calimendru trăgea numai cu coada ochiului şi vedea din fir-în-păr tot ce se făcea, dar ca să nu se priceapă zmeul cum că el e treaz, se făcea că e cu mult mai ameţit decât fraţii săi.

Gătindu-li-se paturile de aşternut s-au culcat cu toţii: fetele în paturile despre uşă, iar feciorii în paturile despre părete, şi cum s-au culcat, cum adormiră cu toţii, numai Calimendru rămase treaz.

Ce să facă acuma Calimendru? Cum să scoată el pre fraţii săi de la moarte, că zmeul are îndată să vie şi să le taie la toţi capurile.

Ei!, lasă mări, câne de zmeu ce eşti, vorbi el către sine. Aşa ţi-e treaba? Tu, în loc să ne mulţumeşti şi să ne plăteşti ca un om cinstit pentru că ţi-am secerat holda, tu încă vrei să ne omori! Asta ţi-e mulţumita ta? Dar las, degeba ţi-a fi! Nu-i ajunge tu acele zile să ne omori pre noi până ce trăiesc eu! Lasă că ţi-oi face eu ţie una, că cât vei fi şi-i trăi ai să mă pomeneşti!

Şi cum rosti el cuvintele acestea, îndată sări drept în sus şi luă pe câte un fecior în braţe şi-l mută în patul unei fete, iar pe fată în patul feciorului. Şi aşa s-a năcăjit el până ce a mutat pre toţi fraţii săi în paturile fetelor, iară pe fete în paturile fraţilor săi şi în urmă s-a culcat şi el în locul unei fete, rămânând însă tot treaz şi nici c-a mai vrut el să doarmă în noaptea aceea, ca să nu-i omoare zmeul.

Zmeul, pe când socoti el că acuma va fi adormit feciorii, se sculă încet din casa unde era, luă paloşul în mână şi intră în casa unde dormeau fetele şi feciorii.

El ştia că fetele dorm de către uşă şi feciorii de către părete, fiindcă în casă era întuneric, se apropie pe-ncetul de paturile fetelor unde gândea că dorm feciorii şi le tăie la toate capurile, apoi, pe neauzite, se retrase iară îndărăpt, ieşi pe uşă şi se duse în casă să se culce.

Calimendru, auzind şi văzând totul ce face zmeul, cum îşi taie fetele una câte una, pe rând, nu zise nemica, nici cârr, ci tăcu ca piticul. Iar după ce ieşi zmeul din

casă şi se duse să se culce, se sculă încet şi începu a trezi pre fraţii săi. Dar de unde să se trezească vreunul? Toţi dormeau morţi că nici cu dracul nu i-ai fi putut scula.

Ce să facă acuma bietul Calimendru? Cum să-i trezească? Cum să-i scoale? Frica lui nu era proastă când se gândea că nu i-a putea trezi şi zmeul va veni şi i-a omorî pre toţi până într-unul. Dă-ncolo, dă-ncoace, hurducă pre unul, hurducă pre altul, îi gâdele pe la tălpile picioarelor, pe subsuoară, pe unde apucă, degeaba!, nu merge!, niciunul nu deschide măcar ochii. Şi iară începe a-i hurduca şi a-i gâdeli, în zădar! Dacă nu se trezesc, nu se trezesc, pace bună! Ce să le faci? Să strigi? Asta nu se poate, căci cum ar fi strigat, zmeul auzea şi venea şi-apoi numai atâta i-ar fi trebuit! Ce avu să facă? Îi plesni în urmă prin gând să-i scoată cum va putea din casă afară, unul câte pe unul aşa cum dorm şi să fugă încotro i-or duce ochii şi picioarele.

Asta-i una şi bună! Au nimerit-o cum se cade! Ce să mai steie mult pe gânduri? Când socoti că acuma va fi adormit zmeul, înşfăcă pe câte un frate în spate, şi-afară cu dânsul! Şi cât ai scăpăra dintr-un amnar, toţi fraţii erau afară. Iară după ce i-a scos, iată că şi fraţii lui se trezesc şi încep a se freca pe la ochi şi a căsca, ca omul ce-a dormit mult şi greu.

— Vai, săracilor somnoroşi!, am gândit că nu vă veţi mai trezi! zise Calimendru către dânşii, după ce-i văzu treji. Dar mulţămită cerului că v-aţi venit odată în ori! Haidem degrabă să fugim, că iaca ce-a făcut zmeul şi-a tăiet toate fetele în loc să ne taie pre noi, şi acuma de se trezeşte şi dă cu crucea peste noi, îndată ne face pre toţi fărâmi!

— Ei dracul! Dară nu şi-a tăiat fetele!?

— Ba tăiet, zău, el! I-am făcut una cât zece de m-a pomeni cât a trăi.

— Săracii de noi! Ce ne facem acuma? Unde să fugim? Unde să ne ascundem?

— Unde? Ce mai staţi atâta de vorbă? Au doară vi-e voia tot aşa să mă ascultaţi ca şi asară? Sărmanilor, să nu fi fost eu aţi dormi acuma cu toţii somnul morţilor! Zmeul la toţi v-ar fi tăiet capurile. Numai mie trebuie să-mi mulţămiţi că v-am scos de la moarte şi acuma dacă încă nu v-aţi urât zilele, vi-i drag de lumea asta, să spălăm degrabă putina că nu e timp de pierdut, să fugim încotro ne-or duce ochii şi picioarele!

Vorbă multă nu mai făcură, căci nu era mult timp de vorbit, ci de fugit, îşi luară, deci, cu toţii catrafusele şi-o tuliră la fugă şi fugiră, şi fugiră în ruptul capului, până ce ieşiră şi se depărtară de hotarele zmeului.

Zmeul, trezindu-se a doua zi de dimineaţă şi mergând în casa unde dormiseră feciorii, să vadă ce-a făcut cu ei şi văzându-şi toate fetele moarte, iar feciorii ca-n palmă, nicăieri, şi-a pus mâinile în cap şi nu ştia ce să se mai facă de scârbă şi de mânie.

— Ei lasă, măi, Calimendre, că ţi-oi face şi eu ţie una, de mă-i pomeni şi tu pre mine! zise el într-un târziu, după ce-şi mai veni o ţâră în fire.

Zmeul ştia de Calimendru mai de mult, dară nu ştiu că-i între feciorii aceştia, că să fi ştiut atuncea altmintrelea s-ar fi purtat cu dânşii până ce i-ar fi căptuşit la strâmtul lor şi la largul său.

Acum ce avea să facă? Trebui să rabde şi să-şi îngroape fetele.

Calimendru însă şi cu fraţii săi, după ce ieşiră de pe hotarul zmeului se duseră, se duseră prin ţarini, prin păduri, peste câmpuri de-a dreptul pe unde apucară şi s-au dus, s-au dus, poate o zi întreagă, poate şi două, fără să se oprească, că nicăieri nu deteră nici peste un sat unde ar fi putut să se oprească, ca să capete măcar ceva de mâncare.

Şi mergând ei tot aşa şi ajungând la o pădure, şi trecând prin pădurea aceasta, ajunseră, într-un târziu, la curţile unui împărat.

Ce să facă ei acuma? Să se oprească aice? Să treacă mai departe? Sau ce să facă? Ar fi stat, s-ar fi dus la împăratul, se temeau cum să deie ei faţa cu dânsul, ce le-ar zice împăratul?

Aşa se întrebau ei şi nici nu se duceau mai departe şi nici nu cutezau să intre la împăratul, ci stau locului neştiind singuri ce să înceapă şi ce să facă.

De flămânzi erau flămânzi, că le cârâia maţele de foame şi de nicăiri nu putură căpăta, pentru că în tot ţinutul acela nu era nicăiri niciun sat, nici măcar un bordeiaş cu un suflet de om, care să se îndure de dânşii şi să le deie măcar ceva de gustare, măcar atâta, dacă nu mai mult, cât s-ar fi putut stâmpăra foamea, da' de unde? După ce cât puteau ei cuprinde cu ochii nu era nicio casă de zeranie, ci numai câmpuri şi curţile împăratului aceluia.

Şi văzând ei de la o vreme că n-au încotro, au început unul pe altul a se mâna la împăratul ca să-l roage, doar le dă vreo slujbă ceva, că ei mor de foame şi nu mai ştiu acuma unde să-şi plece capul.

— Măi, du-te tu!

— Ba du-te tu!

— Ba meargă celălalt!

Şi tot aşa se îmbiau unul pe altul şi niciunul nu vrea să se ducă, până ce în urmă, văzând Calimendru că nu e Doamne-ajută cu dânşii, că-s aşa de fricoşi se duse el, măcar că era cel mai mezin între dânşii şi cum ajunse la împăratul, fără multă chibzuială şi chiteală îi zise:

— Înălţate împărate! Noi suntem aici vreo şapte fraţi şi n-avem nici tată nici mamă, amândoi au murit şi noi am rămas acuma fără niciun sprijin, fără de o bucăţică de loc, sărmani ca vai de noi şi îmblăm de-o bucată de vreme unde om putea afla ceva de lucru, ca să ne agonisim pânea de toate zilele, sau să ne apucăm argaţi, dar degeaba ni-i toată umblarea şi osteneala, căci nicăieri nu aflăm nici de lucru, nici nu ne putem apuca la cineva argaţi. Şi-acuma, sosind cu mare greu până aici la curţile măriei-tale, ne-am abătut la măria-ta ca să te poftim să ai bunătatea a ne primi în slujbă, şi a ne da de lucru, că doară ne agonisim şi noi ceva să nu pierim de foame îmblând numai degeaba pe cele drumuri.

Împăratul, văzând pre Calimendru aşa de ofilit şi-atâta rugându-se i s-a făcut milă de dânsul şi i-a spus să cheme şi pre ceilalţi fraţi ca să-i vadă şi pre ei cine-s şi cum sunt.

Calimendru se duse şi-i chemă.

Împăratul, după ce veniră acuma şi ceilalţi fraţi ai lui Calimendru, văzându-i că, începând de la cel mai mare până la cel mai mic, toţi sunt mari, tari şi curăţei, i se făcu milă de dânşii şi-i apucă argaţi, rânduindu-i: pre unul cioban, pre al doilea bouar, pre al treilea văcar, pre al patrulea herghelegiu, în scurt pre care unde le-a putut, acolo le-a rânduit.

Pre Calimendru însă, fiindcă el era cel mai mic, mai isteţ, mai curăţel şi mai frumuşel, l-a făcut stolnic*.

Calimendru făcea de mâncare împăratului şi celorlalţi curteni, nu uita însă nici de fraţii săi, ci el le făcea şi le da şi lor cele mai alese şi mai bune mâncăruri şi împăratul îl avea foarte drag.

Dar iată că de la o vreme, văzând fraţii săi că Calimendru trăieşte aşa de bine, că lui îi vin toate din gata, numai să facă de mâncare; că nu-l plouă, nu-l arde soarele, nu-i bate vântul, nu-l mănâncă frigul ca pe dânşii, începură a-l pizmui şi urî.

Aşa-i omul! Nemulţămitor! Când vede că a ajuns şi el la ceva, îi merge binişor, ar vrea ca şi mai bine să-i meargă şi dacă din întâmplare nu izbuteşte, apoi cearcă toate mijloacele cum ar putea mai lesne să ajungă la ceea ce doreşte el. Şi dacă nici

* stolnic – dregător care purta grija mesei domneşti

aşa n-o scoate la capăt, apoi se apucă de capul celui ce i-a făcut bine; parcă acesta i-ar fi cu ceva vinovat, prinde ură pe dânsul, îl pizmuieşte şi caută din răsputeri a-i strica, a-i face rău, a-l nimici numai şi numai din pricină că el nu este ca acela şi acela e mai presus decât el. Aşa a păţit şi Calimendru cu fraţii săi. Aceştia, în loc să-i mulţumească pentru că el de două ori i-a scos de la moarte, întâi când a vrut zmeul să-i învenineze şi a doua oară când a vrut să-i taie cu paloşul şi s-a pus pentru dânşii pe lângă împăratul şi l-a rugat să-i primească în slujbă ca să nu piară de foame cutreierând câmpurile, căutau acuma toate mijloacele cum s-ar putea curăţi de dânsul, cum l-ar mântui mai degrabă numai şi numai din pricină că lui îi mergea ceva mai bine decât lor şi pentru că împăratul îl iubea mai mult decât pre dânşii.

— Lăsaţi-l numai pre mine, zise fratele cel mai mare într-o vreme. L-oi aşeza eu amuş împăratului, că mulţi pureci n-o să mai facă pe aice.

— Cum aşa? întrebară ceilalţi fraţi.

— Ştiu eu cum! Daţi-i numai pace!

Şi cum vorbeşte, cum se duce ţintă la împăratul şi-i spune:

— Înălţate împărate! Calimendru, fratele nostru, mi s-a lăudat mai dinioară, că el e în stare să fure şi să-ţi aducă cămeşa cea de păioară* a zmeului pre care l-a păcălit de şi-a tăiet fetele.

— Da? Nu mai spune.

— Da, da, aşa mi s-a lăudat, că ţi-o aduce.

Şi cum zise feciorul cuvintele aceste, ieşi pe uşă afară plin de bucurie că s-a mântuit de frate-său Calimendru.

Împăratul, cum auzi acestea, fără a mai sta mult pe gânduri, cheamă pe Calimendru la sine şi-i zice:

— Iacă ce şi iacă cum mi-a spus frate-tău, cică tu te-ai lăudat şi i-ai spus că mi-i aduce cămeşa cea de păioară a zmeului pe care l-ai păcălit de şi-a tăiet fetele.

— Ba eu, zău, nu m-am lăudat nimănui, răspunse Calimendru, plin de uimire. Minciuni ţi-a spus frate-meu când ţi-a spus aşa ceva! Cum pot eu să aduc cămeşa aceea după ce zmeul zi şi noapte îmblă şi doarme într-însa?

— Ba, tu trebuie să mi-o aduci, că de nu mi-i aduce-o, ţi-a sta capul unde-ţi stau picioarele şi picioarele unde-ţi stă capul!

---

* păioară – ţesătură fină de in, de bumbac sau de mătase

Calimendru, văzând că împăratul nu şuguieşte cu dânsul, se prefăcu că plânge şi se văiera cum a merge el la zmeu, cum a aduce el cămeşa aceea, dacă zmeul nu se dezbracă nicicând de dânsa... Ce-o face el? Dar după ce ieşi de la împăratul din casă, mult nu zăbovi, ci se şi porni spre curţile zmeului.

Cum se duse, cum nu se duse, după ce s-a pornit, ca vântul ori ca gândul? Ca gândul ori ca vântul? Nu ştiu! Că eu unul n-am fost pe acolo să-l văd mergând. Dar destul atâta că, cum ajunse la curţile zmeului, se dete de trei ori peste cap şi-ndată se prefăcu într-un şoarec şi după ce s-a făcut el şoarec, a căutat pe unde va putea da de o borticică şi după ce-o aflat şi-o borticică, colea, când socoate el că s-or fi culcat toţi curtenii şi vor fi dormind, ţuşti pe borticică şi fuga până la uşa căşii unde ştia că doarme zmeul.

Ajungând la uşa căşii unde dormea zmeul, căută şi aici o borticică şi cu mare greutate află una şi cum o află, haidi! se vârî înăuntru la zmeu.

Acuma, după ce-a intrat şi-n casă, iară se dă de trei ori peste cap şi se preface într-un purice mare, sare apoi la zmeu în pat, îi intră în cămeşă şi începe a-l pişca.

Zmeul, cum simţi că-l pişcă ceva, deauna sare ca fript drept în picioare, iară văzând după aceea că nu-l mai pişcă nemica iar se culcă. Puricele, adică Calimendru, cum vede că se culcă, iară-l muşcă. Zmeul iară acuma de-a doua oară, sare drept în picioare şi mult se miră el: cum de până acuma nu l-a muşcat niciun purice şi-acuma îl muşcă aşa de tare, dar dând încolo şi-ncoace şi neaflând nemică iarăşi se culcă. Când însă îl pişcă puricele de-a treia oară, sări zmeul până în pod şi de ciudă mare că nu poate scăpa de purice, zvârle cămeşa cine ştie unde şi iară se culcă.

Calimendru, bucuria lui, asta a dorit-o! Îndată se preface iarăşi în şoarece, ie cămeşa de-o mânecă şi pe-ncetişorul, fără să facă cel mai mic zgomot, o târâie afară prin borticica prin care a intrat.

După ce-a ieşit el cu cămeşa şi din ogradă afară, se dă din nou de trei ori peste cap şi se preface în om, cum a fost mai înainte şi la fugă, neicule, cu cămeşa şi tot o fugă a ţinut până ce-a ajuns la împăratul. Iară după ce-a ajuns îi dete cămeşa, zicând:

— Poftim, înălţate împărate! Cămeşa cea de păioară a zmeului, care mi-ai poruncit să ţi-o aduc, ţi-am adus-o!

Ce-a fost Calimendru drag până acuma împăratului, acum când a văzut că i-a adus cămeşa cea de păioară şi mai drag i-a fost şi şi mai bine l-a ţinut.

La curţile împăratului era mare bucurie, nu aşa însă şi la curţile zmeului.

Zmeul, când s-a trezit a doua zi dimineaţa şi-şi căută cămeşa, cămeşa nicăiri.

— Ei lasă, tu, Calimendre! Asta ţi-i treaba ta? Ţi-oi face-o şi eu ţie odată pe faptă, n-avea tu grijă!

Aşa zicea zmeul văzând că nu-şi mai poate afla cămeşa. El îndată îşi aduse aminte şi pricepu că numai Calimendru trebuie să fie acela care i-a furat-o şi nu ştie ce să se mai facă de mânie.

Ca şi zmeul şi poate cu mult mai mânioşi decât dânsul erau fraţii lui Calimendru, când văzură că acesta aduse cămeşa. Ei socotiră în mintea lor cea proastă că dacă împăratul l-o mânat după cămeşa zmeului, zmeul l-a prinde şi l-a omorî. Însă n-a fost după cum au gândit ei, căci Calimendru era năzdrăvan şi năzdrăvanii pot toate.

— Lasă-l numai, că i-oi face-o eu! zise, după vreo câteva zile, cel mai mic decât cel mai mare frate.

— Ei, faci!

— Ba zău, fac!

Se duse şi acest frate la împăratul şi-i zise:

— Înălţate împărate, Calimendru mi s-a lăudat că el ţi-o aduce şi calul zmeului, de cum cămeşa!

— El, lăudat?

— Lăudat, zău, el!

Împăratul chemă iară pre Calimendru şi-i zise:

— Te-ai lăudat, Calimendre, că mi-i aduce şi calul zmeului?

— Da' de unde? Nimănui nu m-am lăudat! Cum pot eu să aduc calul zmeului dacă acela e închis tocma într-al treilea grajd, după a treia uşă şi pe cal îl ţin patru oameni de picioare: unul de coadă şi unul de căpăstru, cine e în stare să-l fure dintr-atâţia oameni şi să-l aducă?

— Ba tu trebuie să mi-l aduci! zise împăratul, că de nu mi li-i aduce ţi-o sta capul unde-ţi stau picioarele şi picioarele unde-ţi stă capul!

Mai stă Calimendru ceva pe gânduri ca şi când n-ar şti ce să facă, cum s-o chitească, doară o ieşi mai bine la capăt, zise împăratului:

— M-oi duce şi l-oi aduce, însă mai întâi trebuie să-mi dai un fuior de cânepă, două funii şi o cheie de la grajdurile Măriei-tale!

— Ţi-oi da! răspunse împăratul. Şi peste câteva minute îi dete toate cele cerute.

Calimendru, după ce-a luat fuiorul, funiile şi cheia, s-a pornit tot într-o fugă spre zmeu. Mergând pe drum, a mai luat cu sine încă vreo câteva cioate mari, că şi aceste-i erau de trebuinţă. Ajungând acuma la porţile curţilor zmeului află două străji răzămate de stâlpii porţii de către drum, două în ogradă, două la uşorii uşii grajdului din afară şi tot aşa câte două până lângă cal. Uşile erau toate încuiate. Străjile dormeau duse.

Calimendru fiindcă era năzdrăvan, ştiu ce să facă cu dânsele. Luă adică câte pe una pe-ncetişorul, ştii colea ca şi când nu le-ar fi atins şi le rezemă de alţi stâlpi şi păreţi, ceva mai departe de unde avea să treacă. Iar după ce depărta el astfel străjile din afară, descuie cu cheia ce i-a dat-o împăratul, porţile şi uşile grajdurilor şi tot aşa descuind şi mutând pe câte o strajă, intră el până într-al treilea grajd, la cei ce ţineau calul de coadă, de picioare şi de căpăstru.

Ce să facă el acuma? Să ieie el calul fără ca să se trezească străjile?

Ori şi pre care altul, afară de Calimendru nu l-ar fi tăiat prin cap cum, însă el, fiindcă era năzdrăvan ştiu cum. El îi dete străjerului ce ţinea calul de coadă, să ţie fuiorul ce l-a fost luat de la împărat. Celor ce ţineau calul de picioare le-a pus fiecăruia câte o cioată putregăioasă în mână, iar celui ce ţinea de căpăstru îi dete să ţie funiile aduse cu sine. Şi aşa a luat el frumuşel calul şi cu-ncetişorul l-a scos afară, fără ca să simţească sau să audă măcar una din străji.

Lui i-a fost numai atâta mai greu, până ce s-a văzut ieşit afară din grajduri, de-acolo, n-ai grijă, că se duse cu cuşma pe-o ureche tot fluierând şi cântând. Şi cât ai scăpăra dintr-un amnar ajunse la împăratul şi cum ajunse îi zise:

— Iacă, luminate împărate, ţi-am adus şi calul!

Ce era Calimendru, mai înainte de aceasta, iubit de împărat, acuma îl avea el şi mai drag şi-l ţinea ca pe palmă.

Iar calul zmeului nici nu şi-l mai luă, ci îl lăsă lui.

Zmeul, după ce s-a sculat a doua zi dimineaţă, se duse la grajd să vadă ce-i mai face calul. Străjile erau toate lângă păreţi, porţile şi uşile erau încuiate, cum le-au fost încuiat de cu sară.

Acuma trezi el străjile de lângă uşile grajdurilor şi se vârî în grajdul unde era calul şi cei ce-l păzeau.

Dar cum a intrat înăuntru şi-a pus mânile în cap văzând că străjile ce-aveau să ţie picioarele calului ţin, fiecare, câte-o cioată în mână, cela ce avea să ţie coada, ţine

un fuior şi cel ce avea să-l ţie de căpăstru ţine două funii şi cum le vede stând aşa şi dormind, începe a bate într-însele şi a bate şi a bate, strigând:

— Dar voi aşa-mi păziţi calul?

De la o vreme, după ce s-a săturat de bătut în străji şi străjile au apucat care încotro, iese din grajd afară tot blăstămând şi zicând:

— Ei lasă, Calimendre, lasă! Că mi-i pica şi tu vreodată în mână, ţi-oi face-o şi eu pe faptă de mi-i pomeni!

Tot aşa s-a lăudat el de vreo câteva ori, dar tot degeaba. Pe Calimendru nici capul nu-l durea.

Fraţilor lui Calimendru, ce le era mai înainte ciudă pe dânsul, acuma le era şi mai ciudă. Şi cu cât împăratul îl avea mai drag, cu atâta şi poate încă îndoit mai mult creştea mânia şi ura lor.

Într-o vreme, zise cel de-al treilea frate către ceilalţi:

— Lăsaţi-vă numai pe mine, căci cum ţi l-oi aşeza eu împăratului şi unde l-a mâna acuma nu cred să se întoarcă mai mult îndărăpt.

— Da' ce-i spune tu împăratului? îl întrebară ceilalţi fraţi.

— Asta e treaba mea ce i-oi spune! răspunse acesta şi, cum răspunse, deauna se şi duse la împăratul şi-i spuse:

— Luminate împărate, Calimendru s-a lăudat că el ţi-o aduce şi paloşul zmeului!

— Nu mai spune.

— Lăudat, zău, el!

Împăratul, haide, iar cheamă pe Calimendru şi-i spuse:

— Iacă ce mi-a zis un frate de-al tău, căci tu te-ai lăudat către dânsul că mi-i aduce şi paloşul zmeului.

— Eu nu ştiu ce au fraţii aceştia cu mine! Nu mă pot pricepe ce rău le-am făcut eu lor că nu pot încăpea de mine. Da' unde se află să mă laud? N-am spus nimănui nemică! Cum se poate una ca aceasta: să aduc eu paloşul acela, după ce el, când îl scoate zmeul din teacă, cântă ca cocoşii, iar când îl bagă înapoi în teacă, cântă ca un voinic. Cine e în stare să aducă o armă ca aceasta? răspunse Calimendru, făcându-se că-i dau lacrimile din ochi ca şi cum ar vrea să plângă şi să se roage să nu-l trimită.

— Ba nu! Tu trebuie să-mi aduci şi paloşul acela, dacă nu mi li-i aduce ţi-o sta picioarele unde-ţi stă şi capul şi capul unde-ţi stau picioarele!

Calimendru, văzând că nu e încotro, că împăratul stă numaidecât pe aceea, să-i aducă şi paloşul, ce-avu să facă? Trebui să se supuie şi să se ducă, într-un noroc, după paloş, măcar că acuma i se părea cam cu greu să poată izbuti.

După ce însă a ieşit de la împăratul, fără să mai zăbovească ceva, încălică pe calul său cel de la zmeu, luă încă un argat cu sine şi se porniră amândoi spre curţile zmeului. Şi după ce încălică el pe cal şi după ce se porni la drum se duse, se duse cum numai un năzdrăvan se poate şi nimeni altul, se duse adică aşa că zbârnăiau copitele lui şi din potcoave ieşeau scântei şi până ce ai fi gândit că el e gata de ducă, el ajunse acuma în pădurea zmeului. În pădure lăsă el calul şi argatul ce l-a fost luat cu el, iar el se duse la zmeu. Când a fost lângă porţile zmeului se aruncă de trei ori peste cap şi se prefăcu, ca întâiaşi dată când a furat cămeşa acea de păioară, într-un şoarec, a căutat apoi o borticică şi pe borticica aceea a intrat în ogradă. Când a ajuns la uşa căşii unde dormea merse întins la borticica pe unde a intrat mai înainte şi prin aceea intră el şi acum. Iar cum a intrat în casă, paloşul îl simţi şi sări de lângă zmeu şi se agăţă într-un cui din părete. În casă era foarte întuneric, căci afară era pâclă. Calimendru, bucuros de această întunecime, se suie pe părete până la paloş şi după ce se suie începu a roade curelele paloşului, şi cum a gătit curelele de ros, paloşul cade jos şi cum cade începe a cânta.

Zmeul, care până acuma dormea dus, cum căzu şi-ncepu a cânta, deauna se trezi din somn, însă nevăzând pe nimeni prin casă socoti c-o fost vreo mâţă şi aceea a dat paloşul jos. Şi nici visând măcar de Calimendru, nu mai căută să vadă unde e paloşul, el iară se culcă în pat şi dormi.

Calimendru, văzând că zmeul iară se culcă, luă paloşul încet şi-l trase pe borticică afară şi cum a ieşit afară, deauna s-a dat iară de trei ori peste cap şi s-a făcut om ca mai înainte şi-o tuli până în pădure unde şi-a lăsat calul. Ajungând la cal îndată îl închingă cu curelele paloşului, vârî paloşul în teacă şi cum îl vârî, paloşul începu a cânta ca un voinic, de toată pădurea se răsuna de cântecul său.

Zmeul, auzind paloşul cântând, s-a trezit şi trezindu-se s-a sculat ca fript din pat să vadă ce-i, dar când căută în cui, paloşul nu-i!

Unde să fie paloşul? Dă-ncolo, dă-ncoace prin casă, nu-l găseşte şi paloşul cântă mereu! Iesă acuma afară din curte să vadă dacă nu cumva l-a uitat undeva pe-afară. Şi ieşind aude paloşul într-o depărtare, cine ştie unde prin pădure, cântând ca un cocoş şi fluierând ca un voinic şi din ce în ce tot mai tare depărtându-se de el.

— Mare ţi-e păcatul! Oare Calimendru să-mi fi furat paloşul? Da, el, hoţul, trebuie să mi-l fi furat!

Aşa grăia zmeul către sine, pe când Calimendru zbura ca o pasăre fără de nicio grijă spre împăratul. Şi cum ajunse el dinaintea curţilor împărăteşti scoase paloşul din teacă şi cum îl scoase, paloşul iară începu a cânta ca un cocoş până ce ajunse dinaintea împăratului. După ce a ajuns dinaintea împăratului l-a băgat iar în teacă şi a început a cânta ca un voinic şi aşa cânta de munţii se cutremurau, apele se tulburau şi oricine-l auzea cântând plângea de jelea şi mândrenia cântecului ce-l cânta paloşul acela.

— Luminate împărate, mi-ai spus să-ţi aduc şi paloşul zmeului, iată că ţi l-am adus. Poftim na-vi-l! Şi grăind îi întinse Calimendru paloşul.

Împăratul văzând acesta, s-a mirat foarte mult de vitejia şi isteţimea lui şi singur nu ştia de bucuros ce să-i deie, cu ce să-l mai mulţămească, că i-a adus şi paloşul zmeului. Ce i-a fost drag mai înainte, acuma îi era mai drag decât toţi curtenii.

Însă ciuda fraţilor, scârba lor, că Calimendru, pe zi ce merge intra tot la mai mare cinste şi mărire şi trăieşte cu mult mai bine decât înainte şi de nemică nu-i pasă, nu îmblă ca dânşii prin ploaie şi frig, şi de-ar fi putut l-ar fi sorbit într-o lingură de zamă, aşa drag li era!

— Ei, lasă, mări, Calimendre, nu ţi-a merge ţie treaba tot aşa de bine, te-oi pune eu la cale, nu te-i mai întoarce tu îndărăpt până-i lumea şi pământul.

Aşa vorbi unul dintre cei mai mici fraţi şi cum vorbi, se duse la împăratul şi-i zise:

— Înălţate împărate, Calimendru, fratele nostru şi stolnicul cel vestit al Măriei-tale, mi s-a lăudat, după ce-a adus paloşul, că e în stare să-ţi aducă nu numai lucruri de pe lângă curţile zmeului, ci, de voieşti, chiar şi pre zmeu.

— Mare minune!

— Aşa zău! Pune-l numai să ţi-l aducă!

Atunci împăratul porunci să vie Calimendru.

— Cum e treaba, Calimendre? îl întrebă împăratul după ce veni acesta. Te-ai lăudat că mi-i aduce şi pre zmeu!

— Mare ţi-i păcatul! Cine s-a lăudat? Eu nu m-am lăudat nimănui şi nici că l-oi aduce pre zmeu până e lumea aceasta. Cum pot eu să-l aduc, dacă el îmblă după mine c-o falcă-n ceri şi cu una în pământ, doar, doar, mă poate căpăta şi omorî pentru

că l-am făcut de şi-o tăiet fetele şi pentru că i-am furat cămeşa cea de păioară, calul şi paloşul.

— Ba tu trebuie să mi-l aduci! zise împăratul, că de nu mi-l vei aduce, ţi-a sta capul unde-ţi stau picioarele şi picioarele unde-ţi stă capul.

— M-oi duce! zise Calimendru după ce-o mai cugetat un pic, voi cerca şi aceasta într-un noroc, dar Măria-ta trebuie să faci aşa ca să meargă cu mine doisprezece butnari, doisprezece fierari şi un car tot de fier, iar la car să fie doisprezece bivoli înjugaţi. Dacă îmi vei face acestea voi merge şi l-oi aduce, de nu, nu!

Împăratul porunci ca îndată să i se deie cele cerute şi să meargă doisprezece butnari şi doisprezece fierari cu dânsul.

După ce căpătă Calimendru carul cel de fier cu bivolii şi cu douăzeci şi patru de meşteri se luară cu toţii şi se porniră spre zmeu.

Pe drum, la vreo câteva mile în depărtare de curţile împărăteşti, Calimendru se dase de trei ori peste cap şi se prefăcu într-un moşneag bătrân, bătrân, cărunt şi cu barbă până din jos de genunchi.

Se făcu adică aşa că nici cei ce mergeau cu dânsul nici într-o sută de ani nu l-ar fi cunoscut să nu-l fi văzut cu ochii schimbându-se şi ar fi jurat că nu e el, ci cine ştie ce moşneag.

Aşa apoi merseră ei cu toţii, vreme de o zi, până ce ajunseră în pădurea cea de stejar a zmeului. Şi cum ajunseră ei în pădurea aceasta, îndată au dejugat bivolii de la car şi le-au dat drumul prin iarbă să pască, iar ei s-au dat cu toţii şi-au început a tăia cei mai drepţi, mai groşi şi mai frumoşi stejari.

Zmeul, care sta în foişorul său din vârful copaciului, cum i-a văzut c-au intrat în pădurea sa şi s-au apucat de tăiet stejari, îndată s-a scoborât jos şi s-a dus la dânşii c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ, gata să-i înghită pre toţi într-o clipită de ochi.

— Ce lucraţi voi aice? Cine v-a pus pre voi să-mi tăieţi pădurea? răcni el de se cutremura pământul şi toată pădurea se răsuna.

— Împăratul ne-a trimis aicea, răspunse moşneagul, ştiind că numai dumneata ai pădure de stejari şi s-a rugat să fii aşa de bun şi să ne laşi să facem o bute de stejar şi s-o legăm cu cercuri de fier, că a prins pre hoţul cel mai mare din lumea aceasta, adică pe Calimendru, dacă vei fi auzit vreodată de numele lui, şi-acuma ar voi să-l bage în butea ce vom face-o noi, ca-ntr-însa să moştinească în vecii vecilor, să mântuiască lumea de-un om ca dânsul.

Zmeul nu mai putea de bucurie când auzi această veste, socotind că-i tocma aşa cum spunea moşneagul.

— Bine-a făcut că l-a prins, că şi mie mi-a făcut hoţul acesta foarte multă şi mare pagubă, zise zmeul mai dup-aceea. Vai, Doamne, când aţi şti câte mi-a mai făcut, v-aţi pune mânele-n cap. Faceţi numai butea, că vă las în voie să tăieţi câţi stejari vreţi şi mai mulţi decât vă trebuie, numai s-o faceţi cât mai degrabă şi să fie aşa de tare ca să nu poată ieşi hoţul dracului dintr-însa în veci.

— Aşa ni-i voia şi nouă! zise moşneagul, dar vezi, dumneata eşti mai tare decât noi şi mai ajuns de cap şi la pădure te cunoşti cu mult mai bine decât noi, de aceea tare bine ai face când ai sta şi ne-ai ajuta şi dumneata, doară gătim butea mai degrabă, până nu apucă a scăpa hoţul acela din mânile împăratului, că apoi am gătit-o. Tâlhariul dracului poate să ne stingă la toţi viaţa şi de scăpăm de dânsul, nu scăpăm de împăratul.

Zmeul, numai ca să nu scape Calimendru mai nainte de-a fi butea gata, lepădă toate straiele de pe dânsul, rămase numai în cămeşă şi se apucă acuma şi el de lucru de-a valma cu meşterii împăratului.

După ce au gătit toate doagele, cercurile şi fundurile, s-au dat cu toţii a le aşeza laolaltă şi după ce i-au pus butii vreo câteva cercuri şi-un fund, au suit-o în carul cel de fier şi au înjugat bivolii la car. Dar după ce-au suit-o nu se lăsară de lucru, ei lucrau mereu. Iar când a fost acuma spre sfârşit, când avea să-i mai puie butii numai celălalt fund, zise moşneagul, adică Calimendru, către zmeu:

— Dumneata eşti un om foarte tare decât care altul nu se mai află pe-aicea prin ţinutul acesta şi noi am voi ca butea aceasta să fie foarte tare şi trainică, ca să nu poată ieşi Calimendru dintr-însa, c-apoi, ni curmă zilele, de aceasta te-am ruga pre dumneata ca să te bagi în bute şi după ce vom fi pus celălalt fund şi toate cercurile, atunci să le întinzi în cap şi-n picioare să vezi or ţine bine fundurile acestea, ori va trebui să facem altele, căci în funduri e puterea cea mai veşnică şi dacă fundurile vor fi slabe, Calimendru nici n-a avea ce să facă cu dânsele: cum se-ntinde cum le despică, şi-apoi am păţit-o!

Zmeul, nici plesnindu-i măcar prin minte că moşneagul ce vorbeşte către dânsul e însuşi Calimendru, socoti că ceea ce-i vorbeşte acesta este adevărat aşa şi, fără a mai sta mult pe gânduri, se vârî în bute ca s-o cerce cât de tare-i.

Calimendru şi cu soţii săi, bucuria lor, cum s-a băgat zmeul în bute deauna a şi pus fundul ce nu-l pusese încă, mai bătură apoi vreo trei cercuri, care singure ar fi fost de-ajuns să ţie ca să nu mai iasă nimeni din bute, însă ca să nu bage zmeul de samă ce vreau aceştia să facă cu dânsul, zise Calimendru:

— Ian cearcă acuma, ţine-or fundurile şi doagele? Fi-vor destul de tari?

Zmeul se întinse odată din toată puterea, dar unde să le poată sparge după ce fundurile erau poate şi de-un şuc* de groase şi aşa de tari, că om trebuie să fie acela nu ceva, care l-ar fi putut despica.

— N-ai putea ieşi? întrebară ei.

— Nu! răspunse zmeul. Cât e lumea nu mai ieşi de-aicea.

— Apoi, dacă e aşa, mai stai puţin înăuntru până ce vom bate vreo câteva cercuri pe la mijloc, că nouă ni se pare că pe la mijloc e cam slabă butea. După aceea vom dezbate un cerc de la margine, vom scoate un fund şi ţi-om da drumul!

— Numai degrabă! strigă zmeul dinăuntru, că nu mai pot sta de cald.

— Îndată! Îndată! răspunseră ei şi după ce mai bătură vreo câteva cercuri pe bute, ziseră zmeului:

— Mai încercă încă o dată şi vezi, fi-va destul de tare?

Zmeul se îmflă înc-o dată din toată inima, dar nu putu face nemică, fiindcă butea era acuma aşa de-nferecată şi tare, că să fi fost el încă pe-atâta de voinic şi puternic, n-ar fi spart-o.

— Nu mai este vreo crăpătură pe oareunde, s-o astupăm şi pe-aceea ca să nu se vadă nemică? întrebă Calimendru.

— Ba a mai rămas una micuţă, ia aice! răspunse zmeul, arătând locul unde era crepată butea, şi-apoi, dacă veţi astupa-o şi pe aceasta nu iesă de-aice cât e cerul şi pământul.

Atunci butnarii şi cu fierarii, care de care mai degrabă, înferecară butea şi-o legară ţapăn de car ca nimeni să n-o poată urni, astupară apoi crăpătura ce le-o arătase zmeul. Şi după ce-au gătit bine de înferecat şi legat şi după ce-au socotit că n-a mai putea ieşi zmeul din ea, l-au întrebat:

— Ei ce socoţi? Pute-s-ar ieşi acuma ori nu?

— Nu vă temeţi, că nu iesă până-i Prutul şi Pământul!

---

* şuc – măsură de lungime, aproximativ a treia parte dintr-un metru

Atunci zise Calimendru:

— Dacă e aşa, apoi să-ţi fie de bine, că eu-s Calimendru! Şezi acuma, dihanie de zmeu ce eşti, acolo! Ai vrut tu să mă omori pe mine şi pe fraţii mei pentru că ţi-au secerat holda, n-ai ştiut însă cu cine-ţi faci de lucru, n-ai ştiut că eu-s Calimendru, şi cine se-ncepe cu mine nu sfârşeşte niciodată bine! Dacă nu ţi-a fost bine să fii slobod şi să vezi soarele, şezi acuma închis la întuneric!

Zmeul, auzind aceasta, s-a îmflat în mânia sa cea mare aşa de tare, că a sărit butea cu tot cu carul cel de fier până din sus de vârful stejarilor. Însă în zadar că nu s-a stricat nemică. Butea era aşa de înferecată şi aşa de tare legată de car şi să n-o fi ţinut boii, zmeul s-ar fi dus cu dânsa pe lume şi de la o vreme, izbind-o de cei copaci şi stânci, ar fi sfărmat-o şi-atunci ar fi fost ce-ar fi fost, atunci nu ştiu cum ar fi ieşit butnarii şi fierarii la capăt. Vai şi-amar ar fi fost de capul lor, şi nu ştiu cum i-ar fi mers treaba şi lui Calimendru. Dar degeaba, căci Calimendru era năzdrăvan şi pe năzdrăvani nimeni nu-i învinge!

După ce văzură că zmeul nu poate face nemică, se luară cu toţii, cu carul şi cu butea şi se porniră spre împăratul.

Împăratul, cum i-a văzut că vin şi-a văzut butea cea mare în car, s-a spăriat. Iară ei au intrat în ograda curţii ş-au desprins bivolii, au dezlegat butea şi-au dat-o jos din car şi cum au dat-o jos, zise Calimendru:

— Iacă înălţate împărate, ţi-am adus şi pre zmeu!

Zmeul, auzind aceasta, când s-a umflat odată a început butea a îmbla din zid în zid prin ogradă şi el striga de clocotea pământul.

Împăratul şi toţi ceilalţi curteni şi sfetnici împărăteşti stau ca înlemniţi şi se uitau la bute cum aceasta se învârteşte ca un prâsnel prin ogradă şi cum se bufneşte de ziduri ca berbecii de la piuă şi când se bufneşte toate zidurile şi curţile se cutremură.

În urmă, văzând împăratul şi minunea aceasta, drept mulţumită a dăruit toată împărăţia sa lui Calimendru şi ca adaos pe lângă acesta, i-a mai dat încă şi pe unica sa fiică de soţie. Iar fata aceasta a împăratului era aşa de frumoasă, că nu se pomenea să mai fie alta ca dânsa şi câţi feciori de împărat au peţit-o, după niciunul n-a vrut să se ducă; se vede că a fost partea lui Calimendru.

Iar după ce s-a cununat Calimendru cu fata împăratului şi după ce s-a sfârşit nunta, care a ţinut mai o lună întreagă, ca la împăraţi, împăratul, nu ştiu cum şi din ce pricină, îi veni să cugete, că acela din bute nu e zmeul, ci altul cineva. Şi ca să se

încredinţeze merse la bute şi c-un sfredeluş îi făcu o borticică. Iar cum a făcut el borticica aceea, zmeul îndată l-a supt printr-însa înăuntru şi fiindcă acuma avea pe unde se răsufla, când s-a umflat odată şi când s-a zmâncit, a sărit butea de-un stânjen de sus peste zidurile cetăţii şi cum a sărit s-au cam mai dus amândoi, cu butea, zmeu şi împărat, pe-o mare, şi cine ştie unde s-or mai fi dus şi prăpădit, căci nici până în ziua de astăzi n-a mai dat nimeni de dânşii.

Fraţii lui Calimendru, văzând că nu e bine ceea ce au făcut ei, că Calimendru poate acuma cine ştie ce să le facă, s-au spăriet şi s-au dus şi ei pe lume, încotro i-au dus ochii şi picioarele şi nici de dânşii nu se ştie nemică, încotro au plecat şi unde s-au pierdut.

Calimendru însă a rămas însurat cu fata împăratului şi cu împărăţia acestuia şi-a fost el împărat în locul socru-său şi-a trăit cu nevasta sa în pace şi sănătate şi poate că mai trăiesc încă şi acuma dacă n-or fi murit demult.

Şi-am încălicat pe-o şa
Şi v-am spus-o tocm-aşa.
Şi-am încălicat pe-o prăjină
Şi v-am croit o minciună.

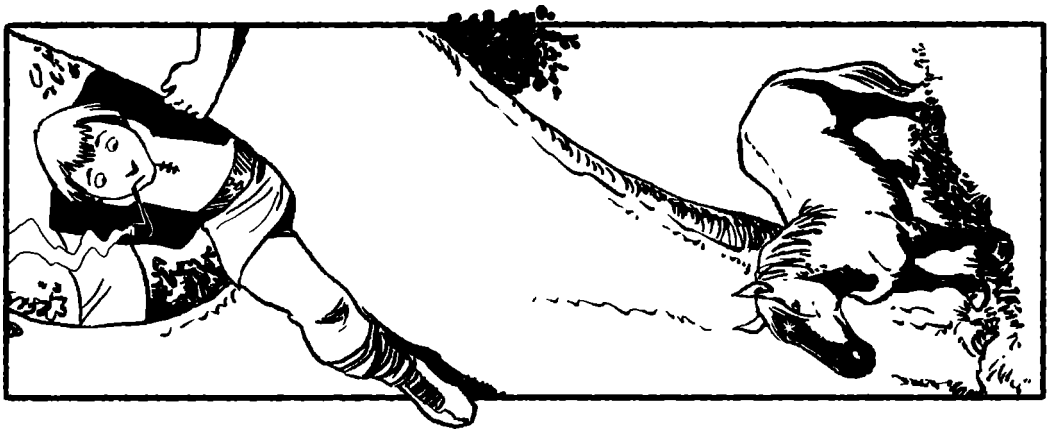

PROSTUL NĂZDRĂVAN

A fost un moşneag şi o babă. Aceia au avut trei feciori. Doi erau mai cuminţi, mai frumoşi şi lucrau orişice lucru pe lângă casă, iară unul era prost şi cât era lumea el nu făcea alta decât că şedea cu picioarele în foc, fumând dintr-o ciobacă sau cioplind cu o custurice, ce o avea legată de o aţişoară, cu care era încins. Fraţii lui, văzând că ei muncesc în toate părţile şi prostul şede numai în vatra focului în cenuşă şi se hrăneşte din munca lor, au început odată a-l bate şi bate, şi bate, până era mai să-l sfârşească de zile, zicându-i să meargă şi el la lucru nu numai ei. Azi aşa, mâine aşa, şi tot l-au bătut ei mai mult timp.

Iaca odată, nemaiputând prostul răbda plăgile lor, s-a luat şi el şi s-a dus în lume, unde şi-a putea afla ce mânca. El nu şi-a luat cu sine nemica decât custuricea ce-o avea pe lângă sine. Mergând el mai multe zile prin pustiuri, iacă, într-o vreme, dă de nişte curţi. Acolo locuia o zmeoaică bătrână. El s-a dus aşa cum era la dânsa şi a rugat-o să-l primească să lucre şi el ceva numai ca să-i deie de mâncare, spunând cum că fraţii lui nu-l pot răbda pe lângă casa părintească.

— Bine, zise zmeoaica, eu te-oi primi şi nu ţi-oi da mult de lucru, fără numai să-mi păzeşti holdele de pe lângă pădure că vin mulţime de herghelii de cai sălbatici

şi toate mi le pasc noaptea. Dacă mi-i putea păzi aceste holde până ce s-or coace, eu ţi-oi da ce-i voi, iar de nu, atuncea te omor şi capul ţi-l pun într-un par!

Zmeoaica a avut mulţime de servitori, însă niciunul nu i-a putut păzi holda şi de aceea toţi au fost omorâţi şi capurile lor puse în pari. Prostul a văzut capurile acelora, dară totuşi nu s-a temut, pentru că el era năzdrăvan şi nu se temea de nemica. El a zis că se prinde şi că va păzi holda. După aceea, arătându-i zmeoaica holda, s-a dus prostu' acolo şi-a făcut foc bun de vreascuri şi după ce s-a potolit focul s-a pus în cenuşă şi şedea acolo fumând din pipă. Iacă într-un târziu numai ce aude răsunând pădurile de tropote. Aceea era o herghelie de-o mulţime de cai fel de fel. Auzind prostul că vine herghelia, s-a suit într-un stejar mare şi tufos şi acolo a aşteptat să vină. Cum ajunse herghelia pe lângă stejarul acela, iacă vine un cal cu luceafărul de sară în frunte şi se scarpină de stejarul cu prostul. Prostul atuncea de pe stejar, ţup pe cal şi hăţ de coamă. Calul s-a speriat şi a zis către mama hergheliei aceleia:

— Vai, mamă, nu ştiu ce s-a suit pe mine, om pământean trebuie să fie!

— Aruncă-te odată în ceri, din ceri pe pământ, încongioară pământul de trei ori şi atuncea trebuie să pice de pe tine ce a fi!

Calul a făcut cum i-a spus mamă-sa dară prostul, pentru că era năzdrăvan, n-a picat de pe dânsul.

— Acesta e stăpânul nostru, zise calul către mă-sa, apoi zise către prost:

— Stăpân mi-ai fost, stăpân să-mi fii. Ia şi caută în urechea mea dreaptă şi vei afla fel de fel de veşminte de aur şi de argint, iar în stânga vei afla un frâu de aur. Când vei avea tu nevoie şi vei scutura din frâul acela, eu atuncea voi fi la tine.

Prostul năzdrăvan a luat frâul cu sine, iar hainele i le-a lăsat calului şi herghelia s-a înturnat îndărăpt, fără să strice măcar ceva la holdă.

A doua zi sara, prostul se afla iară în cenuşă fumând, când numai ce aude sunând văile şi cutremurându-se dealurile de tropote de cai. El iară s-a suit în stejarul acela şi-a aşteptat numai să vină. Venind herghelia tocma sub stejarul acela s-a oprit un cal cu luceafărul miazănopţii în frunte şi a început a se scărpina de el. Prostul atunci, ţup pe cal şi hăţ de coamă. Calul a început a necheza, a bate cu picioarele, a zvârli, dară în zadar că prostul nu cădea de pe dânsul. Calul atunce zise:

— Mamă, nu ştiu ce este pe mine şi nu voieşte să cadă!

— Aruncă-te în naltul ceriului şi în fundul pământului şi de trei ori înconjoară pământul, apoi trebuie să cadă de pe tine!

Calul a făcut cum i-a spus mama hergheliei, dară totuşi n-a putut da pe prost jos.

— Acesta e stăpânul nostru! zise calul către mă-sa, văzând că nu-l poate da pe prost la pământ.

Apoi a zis prostului:

— Caută în urechile mele că vei afla veşminte de aur şi de argint. Şi-a găsit prostul şa de aur, frâu de aur. Prostul a luat numai frâul şi apoi a dat drumul calului şi toată herghelia s-a dus îndărăpt, fără ca să strice ceva.

A treia zi sara iară a venit o herghelie de cai sălbatici. Prostul iarăşi s-a suit în stejarul acela şi când a venit herghelia s-a aruncat iar pe calul cu luceafărul de dimineaţă. Celălalt a făcut toate ca mai înainte şi nici această herghelie nu a stricat nemica la holda zmeoaicei. El a avut să servească zmeoaicei numai trei sări şi apoi a scăpat fără să aibă vreo daună. El s-a luat de-acolea şi s-a dus către curţile zmeoaicei să-i plătească pentru servit. Iacă pe drum s-a întâlnit cu o babă bătrână:

— Unde te duci tu, voinicule? l-a întrebat baba.

— Ia mă duc să-mi iau plata de la zmeoaică, pentru că i-am servit cu credinţă, răspunse el.

— De te duci, voinicule, după plată, eu te sfătuiesc, ca o babă bătrână şi trăită în lume, să nu-i iei orice ţi-ar da, pentru că ea va voi să-ţi deie orişice-i cere, ci să ceri numai o verigă şi-o biciuşcă, care amândouă stau agăţate într-un cui la perete. Numai acele să le cei, alta nemica. Şi de n-a voi să ţi le deie, că ea te va îmbia cu alta: cu boi, cu cai, cu galbeni, tu să nu voieşti a lua nemica, ci mai bine să ieşi fără plată.

— Bine, zise el şi se duse mai departe.

Ajungând la curţile zmeoaicei, ea l-a întrebat:

— Ce voieşti tu acuma de la mine pentru că mi-ai servit aşa cu credinţă, de nu mi-a păscut herghelia holda? Vrei tu să-ţi dau aur şi argint, îţi dau, vrei tu boi, cei mai frumoşi cai? Ce voieşti aceea-ţi dau!

— Mătuşă dragă, nu voiesc nemica din acestea, ce să fac eu cu boii, ce-mi trebuie boi şi cai, ce să fac eu cu dânşii, unde să-i duc? Dă-mi mai bine veriguţa şi biciuşcuţa cea din cui, acelea mai degrabă le-aş lua decât orişice, cu acelea m-aş duce şi m-aş juca şi mi-ar mai trece din cel timp!

— De te-o învăţat cineva să ceri acelea de la mine, bine ţi-a priit, zise zmeoaica, iară de le ceri tu singur, mare voinic eşti! Dară totuşi ce-ţi trebuie ţie jucăriile acelea? Oare n-ar fi mai bine să-ţi dau ţie orişice alta, ca să te duci bogat de la mine?

— Dacă voieşti, mătuşă, să mi le dai acelea, bine de bine, dacă nu, rămâi sănătoasă, că mie bogăţii nu-mi trebuiesc! zise prostul mai departe.

Zmeoaica a fost nevoită să i le deie pe acelea şi, când i le-a dat, a zis:

— Voinice! Ştii tu acuma ce să faci cu acestea?

— Ba nu ştiu decât să mă joc, răspunse prostul.

— Nu ştiai? urmă mai departe zmeoaica, veriguţa aceasta când vei păli-o cu biciuşcuţa se va face o masă de aur cu fel de fel de bucate, din care vei mânca şi tot nu s-ar mai sfârşi şi când vei plesni, masa iară s-a face verigă, iară biciuşcuţa când vei fi în orişice primejdie cât de mare şi vei face de trei ori în cruciş într-acolo de unde vine primejdia, să ştii că nu-i în stare o lume întreagă să-ţi poată face vreun rău!

Şi aşa zicându-i acelea, s-a luat prostul şi s-a întors iar acasă la părinţi şi fraţi. Văzându-l fraţii că tot aşa de rău îmbrăcat şi tot aşa de prost s-a înturnat înapoi, s-au mâniat iar pe dânsul şi au început din nou a-l bate şi a-l chinui în tot felul. Prostul nu-şi făcea nemica dintr-aceia, ci îşi păzea treaba ca mai înainte.

Iaca într-o zi a sosit o scrisoare de la împăratul prin toate satele, să se ducă feciorii până la împăratul.

Împăratul avea dinaintea curţilor sale un păr mare, mare şi făcea nişte pere cum îi aurul şi dulci ca mierea, dară el era aşa de mare că nimeni nu se putea sui într-însul să culeagă pere. Împăratul de aceea a fost dat poruncă în toată împărăţia sa, ca să se adune toţi feciorii, că aceluia care va putea coborî o traistă de pere din vârful părului, acelui îi va da fata sa. Iaca, scrisoarea aceea a ajuns şi la dânşii. Prostul se ruga la fraţii lui să meargă şi el cu dânşii.

— Da' unde vei merge tu, mă neputinciosule şi măi nătângule, ziseră fraţii, unde, dacă tu numai în cenuşă şezi? Unde te-i duce tu să te râdă toată lumea?!

Apoi au început a-l bate. După ce l-au bătut bine s-au luat şi s-au dus la împărat. Prostul, după ce s-au depărtat ei, s-a dus şi el până într-o poiană din apropiere şi acolo a scos frâul calului cu luceafărul de sară, şi când l-a scuturat odată, îndată văzu că vine calul său mâncând pământul, frumos şi sprinten ca un şoim. Cum a ajuns a şi zis:

— Ce voieşti, stăpâne?

— Voiesc să merg până la împăratul, că iacă ce poruncă a ieşit!

— Bine, zise calul. Bagă mâna în urechea dreaptă, scoate de acolo veşmintele celea de aur, te îmbracă şi haidem. Prostul a băgat mâna în urechea calului şi a scos fel de fel de straie, carele luceau ca soarele, a scos şi o şa cu poclăzi şi cu scări de aur,

s-a îmbrăcat cu straie şi s-a făcut voinicul cel mai mare şi feciorul cel mai frumos de pe lume. A pus şeaua pe cal şi era gata ca să pornească. Calul, atuncea, l-a întrebat:

— Cum să te duc, ca gândul ori ca vântul?

Năzdrăvanul a zis:

— Du-mă ca vântul!

Când s-a urcat odată în sus, şi când s-a avântat odată, îndată a fost la împăratul. Acolo era mulţime de popor strâns din toată lumea, dar nimenea nu se putea sui ca să culeagă pere. Năzdrăvanul nostru, când a venit prin aer pe sus ca o rândunică, îndată s-a lăsat cu cal cu tot pe un crac de păr şi cât pe ce a cules o traistă de pere, carele au fost mai frumoase şi apoi, scoborându-le jos, iară a zburat cu calul prin nori până în poiana aceea de unde s-a pornit, a băgat iar straiele acelea de aur în urechea calului, i-a dat drumul, şi el s-a dus apoi singur pe gios acasă.

Împăratul şi tot poporul mult s-au mirat. Cine să fie omul acela, aşa de voinic şi frumos îmbrăcat?

— Trebuie să fie cine ştie ce năzdrăvan. El a poruncit să mai vie la lună să mai culeagă pere doară va veni şi voinicul acela şi poate-l vor putea prinde ca să-l cunoască cine e.

La lună s-au adunat iară toţi feciorii de prin ţara lui.

Năzdrăvanul s-a dus iară în poiana de mai înainte, a scuturat frâul calului cu luceafărul miezii-nopţii. Calul îndată a venit şi a scos toate veşmintele cele mai frumoase din urechile calului. S-a suit călare şi s-a dus spre împărat. Pe drum a cam flămânzit, a scos veriguţa şi plesnind-o cu biciuşca s-a făcut o masă mândră de argint plină cu fel de fel de bucate şi băuturi. A mâncat bine, s-a săturat şi de-acolea s-a dus ca vântul până la împăratul. Când a ajuns el acolo, mulţime de popor se afla şi care de care cerca ca să poată scoborî pere, dară niciunul nu putea. Iacă, cum a venit prostul călare pe calul său, îndată a cules o traistă şi iară a scoborât-o pe încetul jos, de-acolea s-a cam mai dus. Împăratul a văzut că nu voieşte să stea nicidecum de vorbă, a mai dat poruncă să mai vină odată la lună, că apoi se trec perele. Cum s-au dus fraţii prostului acasă, îndată au început să istorisească cum s-a întâmplat că a venit un voinic aşa şi aşa. Prostul sta şi asculta, pe urmă zise şi el:

— Eu încă am văzut că m-am suit pe coteţ!

S-au dus şi-au risipit coteţul, să nu mai fie.

Iacă luna mai se împlinea, împăratul a dat poruncă să suie pe fiica sa pe scripţi până în vârful părului, acolo să facă un foişor şi să aştepte pe când va veni voinicul cel frumos să-l pecetluiască.

Luna s-a împlinit. Fiştecare fecior, din toată împărăţia lui, trebuia să se ducă din nou la împăratul, căci aşa au avut poruncă.

Prostul încă s-a dus mai întâi în poiana anumită, a scuturat frâul calului cu luceafărul de dimineaţă. Calul îndată a venit, şi-a luat straiele din urechea cea dreaptă, s-a suit pe dânsul şi s-a pornit. Calul l-a întrebat:

— Cum să te duc, ca gândul ori ca vântul?

— Ca vântul! zise prostul. Şi nici n-au trecut zece minute şi a şi fost la împăratul.

Acolo, s-a suit sus în păr să culeagă pere, dară tocma când culegea, tocma atuncea a văzut pe fiica împăratului mai frumoasă decât orice fată pe pământ, sta într-un foişor. Fata, cum l-a văzut pe dânsul că-i aşa de frumos şi-aşa de mândru, l-a poftit să şadă măcar oleacă cu dânsa la sfat, acolo. El însă nu voia nicidecum. În urmă, totuşi, l-a înduplecat fata şi a şezut ceva cu dânsa la vorbă. Într-aceea când vorbeau, pe nebăgate de seamă, pune fata o pecete feciorului şi în urmă îl amăgeşte că-i dă şi inelul ei din deget.

— Bine!

El a scoborât perele în jos şi s-a cam mai dus.

Fata i-a spus împăratului că i-a dat inelul ei şi l-a pecetluit la mâna stângă. Împăratul a dat poruncă, apoi, porni toate satele să caute, unde va afla pe cel cu inelul şi cu pecetea. A venit şi la casa ceea cu prostul. Au găsit în casă pe cei doi fraţi, n-au aflat nemica la dânşii, apoi au întrebat, nu mai au vreun fecior, părinţii au zis că mai au unul dar acela-i prost. Împăratul a poruncit să căutăm pe tot prostul. Au căutat la prost. Iacă el avea inelul fiicei împăratului în aţişoara cu care se încingea tot plin de cenuşă. Căută la mână, l-au aflat pecetluit. Hai cu dânsul la împăratul. Când l-a văzut împăratul aşa de pogan, deauna era să moară de ciudă. A luat pe fiica sa şi l-a dat şi pe dânsul într-o cămăruţă deoparte de curtea împărătească, acolo să şadă să nu-i mai vadă cât o fi lumea. Prostul, fiindcă era năzdrăvan, cum a intrat în cămăruţă cu soţia sa, a pus veriguţa ce-o avea de la zmeoaică jos şi când a plesnit-o o dată cu biciuşcuţa s-a făcut o masă cu tot felul de vase frumoase de aur. Apoi, s-a pus prostul pe un pat şi când s-a întins odată, în căsuţă era pe de o mie de părţi mai frumos decât la împărat. El, cât şedea cu soţia sa nu se arăta că-i prost, ci numai

atunci când ieşea afară în lume. Iacă într-o vreme se naşte o bătaie cu împăratul. Prostul se duce şi cere de la împărat să-i deie şi lui un cal să se ducă şi el în bătaie. Împăratul îi zise:

— Tu, măi ticălosule, mă vei ajutura ceva?

Cu toate acelea tot i-a dat o iapă să meargă la bătaie. Iacă trece toată oastea împăratului pe lângă un pârâu. Prostul a fost împlântat iapa sa acolo în mâl şi se făcea că nu o poate scoate. Trecând pe lângă dânsul toată oastea şi văzându-l ce face, altul îi era milă de dânsul şi-i da câte una, alta, altul însă îl suduia în tot felul, măcar că era ginerele împăratului. Cum a trecut toată oastea şi cum a început a se bate cu duşmanul, prostul, atuncea, deauna a scos iapa sa cea albă şi a lăsat-o pe un tăpşan păscând şi îndată a scuturat un frâu şi i-a venit un cal carele zbura în nori. Iute s-a îmbrăcat în straiele cele mai frumoase şi s-a suit călare şi-a luat o sabie şi biciuşcuţa şi tocma când era să învingă pre socru-su, tocma atuncea a sosit şi el în mijlocul oastei sale şi când a făcut o dată cu biciuşcuţa în cruciş către duşmani, îndată i-a învins pe toţi şi după aceea i-a fugărit. El iute s-a înturnat la părău şi când s-a întors oastea împăratului iară l-a aflat acolo năcăjind iapa în glod. Aceasta a repeţi-o el până a treia oară. A treia oară în luptă, celălalt împărat era mai să-i taie capul lui socru-său, când el deodată a venit ca fulgerul pe calul său şi făcând odată cruciş cu zbiciuşca, puterea adversarului a slăbit. Iară când avea să-i taie capul socru-său, atuncea deauna a pus mâna şi nu l-a lăsat.

Împăratul cel străin a dat cu sabia şi a încrustat rău pe prostul năzdrăvan. Socrul năzdrăvanului tare s-a minunat de această a lui apărare şi de aceea, ca să se arate mulţumitor lui, îndată a luat atuncea, când îi curgea lui sânge de la mână, basmaua sa de la grumaz şi l-a legat. După aceea năzdrăvanul a zburat cu calul său în nori până la părăul numit. Toată oastea socrului său foarte se mira, cine să fie omul acela viteaz care acum de trei ori a scos pe împăratul lor de la moarte şi acuma a treia oară încă a şi omorât cu paloşul său pe împăratul cel străin. Toţi s-au mirat, dar nimeni n-a ştiut, pentru că prostul nu voia să se arate cum că el e omul cel năzdrăvan. Acuma, după ce s-a mântuit împăratul de adversarul său şi după ce a venit cu prostul acasă, prostul s-a culcat în căsuţa sa şi a adormit. Nevastă-sa, fiica împăratului, a văzut la dânsul năframa tătâne-său şi a spus mâne-sa. Mă-sa a venit să vadă ori de este adevărat. Când a venit în căsuţa lor s-a speriat ce era la dânşii,

mult mai frumos decât în curtea împărătească. S-a dus îndată şi i-a spus împăratului. Împăratul, dintâi a suduit-o şi a fugărit-o din curte ca să nu-i mai amintească de prostul şi nebunul acela.

Pe urmă, totuşi, de curios, s-a dus să vadă şi când a văzut cum îi în căsuţa lor de frumos şi luminat şi când a văzut basmaua lui adevărată legată la mâna prostului, atuncea s-a speriat, a căzut la patul prostului şi i s-a rugat de iertare. Prostul l-a iertat, spunându-i:

— Bine ar fi să te chinuiesc şi eu acuma cât m-ai chinuit? Tu ai socotit că eu îs om mai prost?

După aceea, unde a poruncit împăratul să-i vie trăsuri, butci şi să-i ducă la curţile împărăteşti. Apoi a făcut, a doua oară, nuntă strălucită că nu s-a mai pomenit în toate împrejurimile acelea. Prostul nu s-a mai arătat. A trăit mulţi ani în fericire.

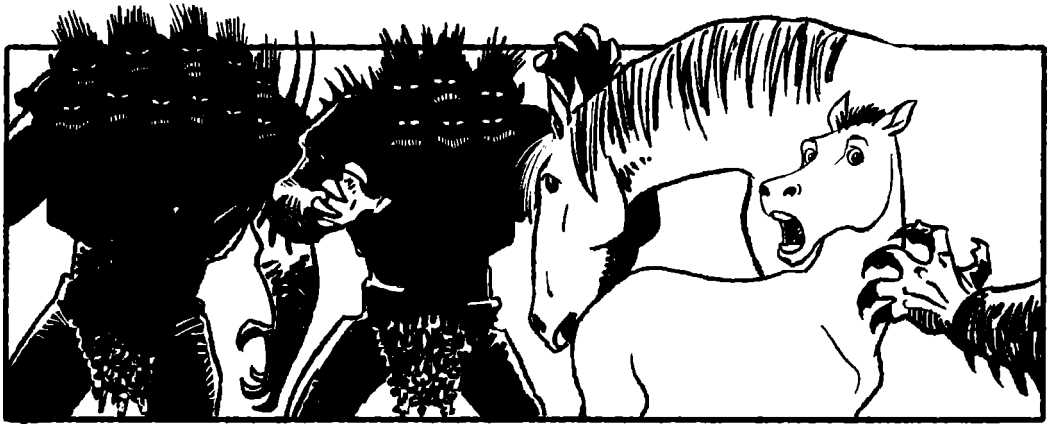

FIUL IEPEI

Cine duce veste,
Veste şi poveste
Zice c-aşa este
Cum se povisteşte,
C-aşa de n-ar fi
Nu s-ar povesti
Nici noi n-am grăi.
Că şi Dumnezeu binevoieşte
Ca-n toată sara câte-o poveste
Ca ceea ce este
Noi să spunem.
Dar noi zicem
Că nu suntem
De când cu poveştile,
Nici de când ca minciunile,
Ci dincolo cu vro două

Şi dincoace cu vro nouă;
De când purecele se potcovea
Şi-n naltul ceriului sărea;
De când se potcovea
Cu nouă ocă de fier la un picior
Şi tot i se părea că-i prea uşor.
Noi când îl vedeam
Ne veseleam
Şi-l trimiteam
Să se ducă până la Odobeşti
Să ni-aducă cărţi domneşti,
Să spunem şi noi poveşti.

Zice c-a fost odată o iapă năzdrăvană, şi iapa aceea a avut un mânz cu douăsprezece inimi.

Iată însă că-ntr-o zi vin trei zmei, unul cu şase, unul cu douăsprezece şi unul cu douăzeci şi patru de capuri şi fură mânzul iepei şi-l iau cu dânşii şi-l duc în Lumea-neagră.

Când a prins iapa de veste că i s-a furat mânzul, îţi era mai mare jelea să te uiţi la dânsa, aşa de tare râncheza şi alerga încolo şi-ncoace ca şi când şi-ar fi ieşit din minte.

Dar nu trecu mult timp la mijloc după această întâmplare şi iapa cea năzdrăvană născu iarăşi, însă nu ca mai nainte un mânz, ci ea de astă dată, nu ştiu cum şi în ce fel s-a întâmplat, destul atâta că născu un băiet frumos cu douăzeci şi patru de inimi. Şi băietul acesta nu era, ca fratele său, numai pe jumătate năzdrăvan, ci el era năzdrăvan deplin, ca toţi năzdrăvanii.

Mult se bucură mă-sa, când văzu că Dumnezeu i-a dat un pui de băiet grăsuţ ca un pepenaş şi frumuşel ca un bobocel. Dar cum să-i puie ea acum numele? Oricum fireşte că nu putea să i-l puie! Gândeşte ce gândeşte şi-n urmă se hotărăşte să-i puie numele Fiul Iepei.

După aceasta îi dete mă-sa de supt şi-l hrăni trei ani dupăolaltă, fără să-i zică vreun cuvânt. Iară după trei ani de zile, îl luă de mână şi ducându-se cu dânsul într-o pădure deasă şi întunecoasă, îi arătă un copaci mare de doisprezece ţoli de gros şi-i zise:

— Ian să te văd, fiule, pute-vei tu smulge acest copaci şi arunca peste ostroavele mării?

Fiul Iepei cuprinde copaciul cu mânele, se opinteşte cât se opinteşte ca să-l smulgă şi să-l arunce peste ostroavele mării, dar în zădar îi fu osteneala toată, că nu-l putu nici măcar clătina, da încă să-l mai şi smulgă şi să-l arunce.

Văzând mă-sa că fiul său nu e-n stare să smulgă copaciul cel de doisprezece ţoli, se-ntoarse cu dânsul acasă şi-i mai dete încă trei luni ţâţă de supt.

După trei luni se duse ea iarăşi cu dânsul în pădure şi, arătându-i şi de astă dată un copac de doisprezece ţoli, îi zise:

— Ian să te văd acuma, fiule, pute-vei smulge acest copaci şi azvârli peste ostroavele mării?

Fiul Iepei, când se opinti de astă dată nu numai că smulse copaciul cu rădăcini cu tot, ci mi ţi-l şi azvârli cine ştie unde peste ostroavele mării.

— Aferim! Acum îmi mai vii de-acasă! Acum văd că ai destulă tărie! zise mă-sa plină de bucurie, după ce a văzut că fiul său a smuls şi a azvârlit copaciul. De acum înainte poţi trăi şi fără mine! Mergi deci în lume şi te hrăneşte cum vei şti şi vei putea mai bine! Nu uita însă şi de frate-tău, care l-au furat zmeii şi l-au dus cu dânşii în Lumea-neagră.

Fiul Iepei, bun şi ascultător ca totdeauna, nu s-a pus de pricină, ci luându-şi un paloş de aur, o tolbă plină cu săgeţi, un arc şi rămas-bun de la mă-sa, se porni la drum prin pădurea cea deasă şi întunecoasă şi după ce s-a pornit se duse, se duse:

— Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune lângă prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum a fost şi nu mai este.

Şi mergând el prin pădurea aceea prin care s-a pornit, când însăta bea apă de prin izvoare şi păraie, iar când îl ajungea foamea se hrănea cu vânătoria. Săgeta, adică, fel de fel de sălbătăciuni, precum: cerbi, căprioare, capre şi ţapi sălbatici, grauri, potârnichi, mai pe scurt tot ce-i ieşea înainte şi era bun de mâncat.

Iată că-ntr-o zi, umblând el la vânat prin pădurea cea mare şi pustie, dă într-o desime peste un urieş, care se vede că n-avea altă nemica de lucru, pentru că toţi copacii cei drepţi, câţi îi vedea, îi apuca de vârf şi plecându-i spre pământ, îi gânjoia* şi strâmba în tot feliul, iară pre cei strâmbi îi făcea drepţi ca lumina.

Şi era urieşul acela înalt de statură şi groaznic la făptură, că cine-l vedea, fiori reci prin tot trupul îi treceau.

Fiul Iepei, cum îl zări, puse arcul la ochi şi voi să-l săgete.

Urieşul însă, văzându-l şi el la rândul său cu arcul întins spre dânsul şi cunoscând îndată încotro merge treaba, zise:

— Fiul Iepei, voinic ai fost, voinic eşti, voinic vei fi, strânge-ţi arcul şi nu mă săgeta că, trăind în lume, ţi-oi prinde şi eu cândva vreun bine!

— Dar cine eşti tu? întrebă Fiul Iepei, uitându-se lung la dânsul.

— Eu sunt Strâmbă-Lemne! răspunse acesta.

— Şi care este breasla ta? întrebă Fiul Iepei, mai departe.

— Breasla mea e aceea care ai văzut-o şi singur! Să strâmb toţi copacii drepţi, iară pre cei strâmbi să-i îndrept!

Uitându-se Fiul Iepei şi plăcându-i acest om ciudat, se prinse cu dânsul frate de cruce şi se porniră apoi împreună prin pădurea cea pustie la vânat, şi se duse, se duse până ce ajunse pe malul unui pârău, ce curgea printre doi munţi înalţi şi pietroşi. Aici apoi se opriră şi-şi făcură pe malul acestui pârău o căsuţă şi peste noapte mâneau în căsuţă, iar peste zi îmblau amândoi la vânat cerbi, căprioare şi alte sălbătăciuni.

Dar de cum s-au oprit ei în acel loc, văzu Fiul Iepei, spre cea mai mare mirare, că pârâul, pe al cărui mal şi-au făcut ei căsuţa, nu vine niciodată limpede, ci totdeauna tulbure.

— Oare ce să-nsemneze aceasta? întrebă el într-o zi pe Strâmbă-Lemne, că de când am venit noi aici, pârâul acesta niciodată nu l-am văzut să fie limpede, ca alte păraie, ci tot numai tulbure. Şi-apoi, câteodată, vine aşa de mare şi-nfuriat, de ţi se pare

* a gânjoi – a răsuci, a împleti la nuiele

c-o duce cu sine tot ce-i stă în cale, măcar că pe aice nu plouă nicicând aşa de tare, ca prin alte locuri, iară de altă dată vine aşa de mic şi aşa de lin, ca şi când n-ar fi plouat luni întregi şi tot tulbure vine!

— Ce să fie? răspunse Strâmbă-Lemne, ia va fi de bună samă Sfarmă-Piatră, un uriaş cu mult mai dehai decât mine! Al lui trebuie să fie lucrul acesta, căci cât ţi-i ziulica de mare, el altă grijă şi alt lucru n-are, fără numai să sfarme toate pietrele, câte le vede şi le aruncă apoi în cel mai de-aproape părău. De aice vine că şi părăul acesta e totdeauna tulbure!

— Aşa-i treaba! Bine că mi-ai spus! zise iară Fiul Iepei. Haidem acuma după dânsul să-i arăt cine sunt eu şi cum răsplătesc tuturor acelora ce-mi fac vreo neplăcere! Fă degrabă înainte şi mi-l scoate colea în faţa arcului ca să-i aflu mai degrabă leacul, căci iată şi eu vin după tine!

Strâmbă-Lemne n-aşteaptă să-i mai spuie o dată, ci şi pe loc mi-o tuleşte la fugă spre deal, unde cugeta el că se va fi aflând Sfarmă-Piatră. Şi cum mergea el, pare că era apucat, niciun copaci nu rămânea în urma lui neatins:

Ci care cum mi-l vedea
De vârv că mi şi-l prindea,
La pământ îl gânjoia
Şi din drept strâmb îl făcea,
Iar pe cei strâmbi i-ndrepta
Şi mai departe alerga...

Fiul Iepei, cu arcul încordat şi-ntins, gata numai să-l săgete pre Sfarmă-Piatră, cum va da cu ochii de dânsul, mergea în urma lui.

Şi tot aşa gânjoind, strâmbând şi-ndreptând, de se răsuna pădurea întreagă de pocnetele copacilor şi fâsâitul frunzelor, cât ai bate în palme ajunse Strâmbă-Lemne pe vârful unui munte înalt, unde se afla Sfarmă-Piatră.

Sfarmă-Piatră nici visând măcar de ceea ce i se pregăteşte, sărea mereu de pe un munte pe altul şi care piatră, care stâncă, cum mi-o apuca în mână, deauna mi ţi-o făcea făină şi-apoi o arunca în pârâul care curgea printre cei doi munţi.

Strâmbă-Lemne, cum îl zăreşte, înhaţă degrabă vro câţiva copaci în mână, îi smulge din rădăcină şi începe a arunca cu dânşii în Sfarmă-Piatră şi-l mâna spre Fiul Iepei.

Sfarmă-Piatră, văzându-se pe neaşteptate împroşcat din toate părţile cu copaci, se spărie şi-o tuleşte la fugă spre vale.

Dar şi Fiul Iepei nu stă niciun pic pe gânduri, ci cum mi ţi-l zăreşte că vine spre dânsul, deauna îmi întinde arcul şi vrea să mi-l chitească tocmai în numele tatălui.

Sfarmă-Piatră, văzându-se acuma deodată între două focuri, stă locului şi zice-nspăimântat:

— Fiul Iepei! Voinic ai fost, voinic eşti, voinic vei fi, stai locului şi nu mă săgeta, că şi eu îţi voi prinde cândva vreun bine!

Fiul Iepei, văzându-l că se roagă de iertare, îşi călcă pe inimă, strânse arcul, se apropie de Sfarmă-Piatră şi se prinse şi cu dânsul frate de cruce ca şi cu Strâmbă-Lemne.

Şi-acuma, după ce Fiul Iepei s-a prins şi cu Sfarmă-Piatră frate de cruce, se luară şi se duseră tustrei la vânat prin pădurea cea pustie.

Iată însă că tocmai într-această vreme, cei trei zmei, care au furat pre fratele Fiului Iepei şi-l duseră cu dânşii în Lumea-neagră, se suiră în naltul ceriului, şi culegând de pe dânsul toţi luceferii şi toate stelele şi puindu-le într-o beşică de peşte, le luară cu sine, le duseră acasă la mama lor în Lumea-neagră şi acolo le-nchiseră apoi pre toate într-a noua pivniţă.

Şi oare ce fel de pivniţă să fi fost aceea? Era adicătelea mai întâi şi-ntâi o pivniţă făcută şi zidită în pământ, după aceasta altă pivniţă, care era împreunată cu cea dintâi numai prin o singură uşă şi mai afund alta şi tot aşa, până ce dai într-a noua pivniţă care era mai în fundul pământului decât toate celelalte... Într-această pivniţă au băgat şi închis ei luceferii şi stelele.

Fiul Iepei, care, după cum am spus, era năzdrăvan, ştiu îndată a cui e fapta aceasta. De-aceea, făcându-se el foc şi pară de mânie pe zmei, zise fraţilor săi de cruce:

— Fraţilor, rămâneţi voi aice, că eu mă duc să scot stelele şi luceferii de la balele cele de zmei, care mai nainte au furat pre fratele meu, iară acuma s-au apucat să fure şi stelele de pe ceri. Căutaţi însă să nu vă depărtaţi nicăieri, că eu nu voi întârzia mult!

Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră rămaseră în pădurea cea pustie, iară Fiul Iepei s-a pornit la drum ca să scoată luceferii şi stelele din ghearele zmeilor şi pornindu-se s-a dus, s-a dus:

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste

Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum a fost şi nu mai este...

Şi s-a dus, până ce-a intrat în Lumea-neagră. Iară după ce a intrat în Lumea-neagră, s-a dus mai departe şi s-a dus până ce a ajuns la nişte curţi mari şi frumoase.

Curţile acelea erau curţile celor trei zmei care au furat pe frate-său şi toate stelele şi luceferii de pe ceri.

Şi cum ajunse el lângă curţile acelea, s-a dat de trei ori peste cap şi s-a prefăcut într-un mâţ frumos cu păr de aur şi-a început apoi a îmbla încoace şi-ncolo pe lângă curţi şi-a mieuna.

O argată de-a zmeilor, care din întâmplare tocmai atunci se afla pe afară, auzindu-l mieunând, se duse la dânsul să vadă ce mâţ e şi de ce miaună. Şi cum îl văzu că e aşa de frumos şi că-i străluceşte părul ca aurul, deauna s-a întors înapoi şi s-a dus tot într-o fugă la zmeoaica cea bătrână, mama zmeilor şi la nurorile acesteia şi le-a spus că iacă cum şi iacă ce fel de mâţă se află afară lângă curţi.

Zmeoaica cea bătrână şi nurorile sale, cum auziră vestea aceasta, îndată trimiseră pre argată să facă ce va face, să prindă mâţul şi să-l ducă în casă.

Argata ieşi afară, se duse la mâţ şi voi să-l prindă. Dar mâţul din început se făcea că vrea să fugă, că nu voieşte a se lăsa prins. Mai pe urmă tot se lăsă a fi prins. Şi argata, cum puse mâna pe dânsul, bucuria ei, îl luă frumuşel subsuoară şi tot într-o fugă îl duse stăpânelor sale în curte.

Zmeoaicele, cum îl văzură că e aşa de frumos, nu ştiau singure ce să facă cu dânsul de bucuria cea mare. Mult se sfătuiră ele ce i-ar da de mâncare şi unde l-ar ţinea ca să nu scape şi să fugă. În urmă, zise o noră:

— Ce mai atâta vorbă şi chibzuire! Ce să facem cu dânsul şi unde să-l ţinem? Ia să-l ducem şi să-l închidem şi pre dânsul unde sunt luceferii şi stelele închise! Alt loc mai nimerit şi mai potrivit pentru dânsul, mai ales că e cu părul de aur, nici

că poate fi ca acesta! La un loc cu luceferii şi cu stelele e bine să steie şi de acolo ştiu că n-o mai scăpa cât e Prutul şi pământul!

Bătrâna zmeoaică şi celelalte nurori se învoiră bucuroase cu sfatul acesta. Şi luând apoi pre mâţ, îl duseră şi-l încuiară tocmai într-a noua pivniţă, la un loc cu luceferii şi stelele.

Mâţul, adică Fiul Iepei, când se văzu singur în pivniţă, bucuria lui nu era proastă. Şi fiindcă tocmai atuncea când a fost el închis, tustrei zmeii erau duşi de acasă prin codri la vânat, sau cine mai ştie pe unde vor fi fost duşi, putea acum fără multă bătaie de cap şi grijă să facă tot ce-i place.

Luceferii şi stelele erau legate într-o beşică de peşte şi puse tocmai în fundul pivniţei.

Mâţul, adică Fiul Iepei, cum dete de beşică deauna o luă într-o labă, iar cu cealaltă sparse uşa de la pivniţă, după aceasta de la a doua pivniţă şi tot aşa sparse el toate uşile de la fiecare pivniţă şi ieşind apoi pe nesimţite afară, pe ici încolo ţi-i drumul sforăilă!

Se duse tot într-o sărită de-i zbârnâiau călcâiele, până ce ajunse la un loc depărtat de curţile zmeilor. Aice apoi se opri locului, se dete de trei ori peste cap şi prefăcându-se iarăşi în om cum a fost mai nainte, sparse beşica cea de peşte şi aruncă toate stelele şi luceferii spre cer.

Acestea, cum se văzură scăpate din beşică bucuria lor, mai iute de cum ai clipi din ochi se suiră în naltul ceriului şi cât ai scăpăra dintr-un amnar se lipi fiecare la locul său şi începu iarăşi a luci ca şi mai nainte.

Zmeoaicele şi zmeii, când văzură luceferii şi stelele lucind iarăşi pe ceri, îndată se pricepură cine a fost acela, care le-a făcut-o aceasta. Ei ştiură îndată că numai Fiul Iepei şi nimeni altul a putut s-o facă. Deci, nu stătură mult pe gânduri, ei se luară cu toţii din toate părţile după dânsul, doară îl pot prinde şi pedepsi pentru îndrăzneala lui cea mare. Dar în zădar le-a fost toată alergătura şi ostineala, căci Fiul Iepei era năzdrăvan şi apoi pe năzdrăvani nimeni nu-i poate cu una cu două încelui şi prinde, fie aceia chiar şi zmei.

Pe când zmeii se luară după Fiul Iepei, acesta trecuse acuma cine ştie unde peste hotarul împărăţiei lor şi de mult ajunse la Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, fraţii săi de cruce, care, văzând şi ei că luceferii şi stelele lucesc pe ceri, îl aşteptau cu cel mai mare dor şi bucurie, ştiind prea bine că a scăpat teafăr din ghearele zmeilor.

Şi-acum după ce a ajuns Fiul Iepei la fraţii săi de cruce şi după ce s-a mai odihnit puţin, căci de alergătura cea mare era foarte ostenit, s-a pus în cale cu dânşii ca să părăsească pădurea cea pustie şi să se ducă în alt loc la vânat, căci în această pădure, nemaiavând nemică ce să vâneze, numai degeaba ar fi stat.

Şi cum se sfătuiră, aşa şi făcură. Se luară, adică, cu toţii şi se porniră la drum şi se duse, duse:

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum a fost şi nu mai este...

şi se duse, duse până ce ajunse într-o pădure de argint.

După ce au sosit ei în pădurea aceasta, deteră de o curte foarte frumoasă, care era toată de argint. Însă, orişicât îşi bătură ei capul, orişicât căutară, nu putură să afle nicio uşă pe unde să intre înăuntru. Curtea aceasta era adică aşa făcută, că nu puteai cunoaşte dacă are ea vreo uşă ori nu. În urmă însă, după multă zbuciumare şi căutare, Fiul Iepei, totuşi, dete de o uşă mică. Prin uşiţa aceasta apoi intrară ei înăuntru.

Când intrară înăuntru li se păinjeniră ochii de ceea ce văzură, aşa frumuseţe şi strălucire era în curtea aceea. Pe jos nu era, ca alte curţi, podită cu scândură, ci pardosită cu bani de argint. Iar în mijlocul odăii celei mai mari se afla o masă şi pe masă trei pahare, unul de aur, unul de argint, şi unul de aramă. Apoi trei blide unul de aur, cu lingură, cu cuţit şi cu furculiţă de aur lângă dânsul, unul de argint cu lingură, cu cuţit şi cu furculiţă de argint şi unul de aramă, cu cuţit, lingură şi furculiţă de aramă. Iară într-un cui din părete se aflau trei garoafe şi acestea încă erau una de aur, una de argint şi una de aramă. Afară de aceste lucruri scumpe şi frumoase, în toată curtea

nu se afla nici ţipenie de om... Îmblară ei cât îmblară încolo şi-ncoace prin toate cotloanele şi ungherele, doară vor afla pre cineva, dar nu dădură peste nimeni.

Şi după ce au văzut acuma că nu află pre nimeni, se făcură ei stăpâni pe casă şi a doua zi dimineaţă zise Fiul Iepei către Sfarmă-Piatră:

— Sfarmă-Piatră rămâi tu acasă, că eu şi cu Strâmbă-Lemne ne ducem prin pădurea asta de argint ca să vânăm şi să aducem ceva de ospăţ. Dar bagă bine de samă doară vei vedea pre cineva îmblând pe aice, căci nu se poate ca în curtea aceasta atât de mare şi frumoasă să nu locuiască nimeni!

Sfarmă-Piatră nu se puse de pricină, ci rămase după cum i s-a spus. Fiul Iepei însă şi cu Strâmbă-Lemne îşi luară arcurile şi tolbele cu săgeţile şi se porniră prin pădure la vânat. Şi îmblând ei pe unde vor fi îmblat şi cât vor fi îmblat, împuşcară un cerb şi o capră sălbatecă. Iar după ce au împuşcat şi cerbul şi capra cea sălbatecă îi junghiară pre amândoi, le luară carnea şi pielea cu dânşii, iară maţele le deteră vulturilor şi corbilor, care zburau prin pădure, ca să le mănânce.

Dar pe când Fiul Iepei şi cu Strâmbă-Lemne jupuiau în pădure cerbul şi capra, pe-atunci în curte se-ntâmplau nişte lucruri nemaipomenite.

Cele trei garoafe, care nu erau alta decât trei fete de împărat prefăcute în garoafe, cum se porniră Fiul Iepei şi cu Strâmbă-Lemne la vânat şi cum ieşi Sfarmă-Piatră afară ca să vadă de nu va da preste un suflet de om, deauna săriră din cuiul unde au stătut până atunci, se dete fiecare de trei ori peste cap şi se prefăcură în trei fete frumoase, cât nu vă pot spune şi una alergă degrabă după apă, una mătură şi deretică iute curtea, iar a treia aţâţă focul, puse de mâncare şi, cât ai bate în pălmi, curtea era măturată şi deriticată, apa adusă, bucatele fierte şi puse pe masă. Iar după ce isprăviră ele toate lucrurile acestea se deteră iarăşi câte de trei ori peste cap, se prefăcură în garoafe cum au fost mai înainte şi se suiră în cui.

Sfarmă-Piatră, îmblând cât va fi îmblat pe afară şi neaflând pre nimeni, nici măcar un singur suflet de om, se întoarse iarăşi înăuntru, în curte. Dar ce mare-i fu mirarea, când intră el acum înăuntru şi află cele trei blide de pe masă pline cu bucate, din care ieşeau aburi, iară lângă fiecare blid aşezate, în cea mai bună rânduială, lingurile, cuţitele, furculiţele şi paharele cele de aur, de argint şi de aramă, adică după cum erau şi blidele lângă care s-au aşezat acestea.

Iată că nu mult după aceasta pică înăuntru şi Fiul Iepei cu Strâmbă-Lemne, fiecare câte c-o piele şi câte c-un dărab mare de carne în spate.

— Cine a făcut bucatele acestea? întrebă Fiul lepei pe Sfarmă-Piatră, cum dete cu ochii de bucate.

— Apoi dă!, ştiu eu cine le-a făcut? răspunse Sfarmă-Piatră. Nu ştiu! că eu, cum v-aţi pornit voi, am ieşit afară să caut doară dau de cineva şi când am intrat în curte am aflat bucatele pe masă, cum le-aţi aflat şi voi acuma!

Văzând Fiul lepei că nu poate afla ceea ce dorea el să afle, nu zise mai mult nemică, ci se puseră cu toţii la masă, ospătară ca nişte boieri şi apoi se culcară şi dormiră duşi până a doua zi de dimineaţă.

A doua zi de dimineaţă, zise Fiul lepei:

— Rămâi acuma tu, Strâmbă-Lemne acasă şi caută de pune mâna pe cel ce face aceste bucate minunate, că de n-o pui, să ştii că e rău de tine!

Strâmbă-Lemne rămase acasă. Iară Sfarmă-Piatră cu Fiul lepei se duse prin pădurea de argint la vânat ca şi-n ziua trecută. Şi îmblară cât îmblară şi împuşcară iară un cerb şi o capră. Iară după ce împuşcară şi jupuiră cerbul şi capra, carnea şi pielea le luară cu dânşii, iar maţele le dete vulturilor şi corbilor să le mânânce.

Şi pe când Fiul lepei şi cu Sfarmă-Piatră îmblau după vânat, pe atunci pe Strâmbă-Lemne, care rămase acasă, îl păli un somn ca acela, că cu toată stăruinţa lui de a rămâne treaz, totuşi trebui să se lese măcar cât de puţin pe-o laiţă şi cum puse capul pe mână, dormi dus.

Garoafele, adică fetele cele de împărat, care trimiseră somnul cel greu asupra lui Strâmbă-Lemne, când văzură că acesta e dus pe cealaltă lume, bucuria lor, săriră degrabă din cui, se deteră de trei ori peste cap şi cât ai scăpăra dintr-un amnar, apa era adusă, curtea măturată, bucatele făcute şi puse pe masă ca şi-n ziua trecută. Apoi se deteră iarăşi de trei ori peste cap, se prefăcură în garoafe şi se puseră în cui.

Când se trezi Strâmbă-Lemne bucatele abureau în blidele de pe masă. Şi când le văzu, ciuda lui nu era proastă, să nu poată el pune mâna pe cel ce le-a făcut! Şi-apoi dacă ar fi fost numai atâta, ar fi fost cum ar mai fi fost, dar el avea frică şi de Fiul lepei că l-a batjocori şi pedepsi, pentru că n-a putut nemică să isprăvească. Şi pe când se frământa el cu gândurile, ce minciună să croiască când se vor întoarce fraţii săi de cruce acasă, iată că şi Fiul lepei şi Sfarmă-Piatră intrară ca vântul pe uşă:

— Cine a făcut mâncările? întreabă Fiul lepei cum a intrat înăuntru.

— Apoi dă, nu ştiu! răspunse Strâmbă-Lemne ca cu gura altuia.

— Ce vorbă e aceasta? zise iarăşi Fiul Iepei. Cum să nu ştii cine le-a făcut, după ce eu te-am lăsat acasă anume ca să pândeşti şi să prinzi pre cel ce le-a face? Ce-ai păzit tu?

— Apoi iacă cum şi iacă cum s-a întâmplat! răspunse Strâmbă-Lemne, cum v-aţi dus voi de acasă m-a lovit un somn aşa de mare, că orişicât m-am împotrivit nu mi-a fost nicidecum cu putinţă ca să nu adorm. Şi cum am adormit, nu ştiu cum s-a întâmplat mai departe, căci eu nici n-am auzit, nici n-am văzut nemică.

Fiul Iepei, când auzi această dezvinovăţire, se făcu foc şi pară de mânie pe dânsul şi porunci lui Sfarmă-Piatră să-i tragă o sfântă de bătaie, ştii colea, de la roate, ca să ţie minte şi de altă dată să nu mai doarmă.

Sfarmă-Piatră ce era să facă? Trebui să se supuie, căci de nu, al lui ar fi fost dracul. Luă deci pre Strâmbă-Lemne de toarta capului şi-nvârtindu-l de vreo câteva ori încoace şi-ncolo, îi trase o sfântă de bătaie de s-a dus vestea.

Strâmbă-Lemne răbdă şi tăcu, căci n-avea ce face.

După aceasta se puseră iarăşi cu toţii la masă şi mâncară şi băură pân' ce se săturară, apoi se culcară şi dormiră ca nişte miei până a doua zi.

A doua zi de dimineaţă, zise Fiul Iepei:

— Acum rămâi tu Sfarmă-Piatră acasă, dar caută, ie sama bine, de nu mi-i prinde sau de nu mi-i şti măcar cine e cel ce face bucatele, al tău e dracul! Scărmănătura ce-i căpăta-o cu mine nu vei putea-o împărţi! M-ai auzit?

— Auzit şi prea auzit!

— Caută, dară, să nu păţeşti mai rău ca frate-tău!

Dar Sfarmă-Piatră n-a fost mai norocos ca frate-său Strâmbă-Lemne, căci cum se depărtară fraţii săi de cruce, fetele cele de împărat făcură cu dânsul ca şi cu Strâmbă-Lemne, trimiseră adică şi asupra lui un somn greu şi după ce-l adormiră dus, se coborâră de pe cui şi toate făcură ca şi-n zilele trecute.

Când sosi Fiul Iepei cu Strâmbă-Lemne acasă, el nu ştiu nemica ce să le spuie şi cum să se dezvinovăţească. Atâta numai le ştiu spune că, cum s-au pornit ei de acasă, a adormit şi de-acolo n-a ştiut mai mult nemica ce s-a întâmplat cu dânsul şi ce s-a petrecut în curte.

— Aşa ţi-i treaba? răcni Fiul Iepei mânios, aşa m-ai ascultat? Pentru aceasta te-am lăsat eu acasă, ca să te culci şi să dormi? Strâmbă-Lemne, acum ţi-a venit şi ţie rândul! Apucă-mi-l şi mi-i dă o sfântă de bătaie, cum ţi-a dat şi el ieri, pentru că nu şi-a împlinit slujba cum ar fi trebuit să şi-o împlinească.

Strâmbă-Lemne nu aşteptă să-i mai spuie încă o dată, ci înşfacă pe Sfarmă-Piatră de toarta capului şi-i dete o scărmănătură ştii colea, de la roate. Apoi se puseră ei toţi la masă şi ospătară din bucatele gătite de fetele cele de împărat, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nemică.

A patra zi dimineaţă rămase Fiul lepei acasă şi la vânat se duseră fraţii săi. Vânară şi aceştia un cerb şi-o capră şi, după ce-i jupuiră, deteră maţele vulturilor şi corbilor, iară carnea şi pielea le luară şi le duseră cu dânşii acasă.

Fiul lepei, rămânând acasă, nu aşteptă ca fraţii săi să-i pice mură-n gură, ci el se-ntinse pe-o laiţă şi unde nu începu a horăi de se răsuna curtea. Cugetai că doarme să nu se mai scoale, aşa de tare horăia.

Garoafele, socotind că-l vor fărmăca şi ameţi şi pre dânsul ca şi pre fraţii săi de cruce, trimiseră şi asupra lui un somn mai dihai decât asupra celorlalţi.

Dar Fiul lepei era năzdrăvan, nu ca fraţii săi şi năzdrăvanii nu se lasă aşa de lesne înceluiţi, ca alţi oameni. El se făcea că doarme dus, dar nu dormea defel. Şi garoafele, socotind că doarme, săriră din cui, se deteră de trei ori peste cap şi se prefăcură, ca mai nainte, în trei fete frumoase de ţi se ducea inima, când te uitai la dânsele. Apoi, una alergă degrabă după apă, una mătură iute curtea şi una aţâţă focul şi, cât ai bate din pălmi, toate erau gata şi-n cea mai bună rânduială. Puseră şi mâncările pe masă. Dar mâncările erau cum mai bune de mâncat, când răspândeau mirosul lor cel plăcut prin toată curtea şi fetele voiră să se deie peste cap ca să se prefacă iarăşi în garoafe, atunci Fiul lepei sare iute de pe laiţă, dă cu mâna de trei ori în cruciş asupra fiecărui blid cu bucatele şi fetele rămân fete, nu mai pot mai mult să se prefacă în garoafe. Şi aşa Fiul lepei, fără multă alergătură, chibzuire şi osteneală le prinse în laţ.

Fetele, la rândul lor, văzând că nu-i modru de a se preface mai mult în garoafe, nu ziseră nemică, ci se supuseră. Poate că şi lor le-a părut bine c-au rămas aşa. Nu mult după aceasta veniră şi Strâmbă-Lemne cu Sfarmă-Piatră din pădure cu vânatul şi când intrară în curte şi văzură fetele cele frumoase, stătură locului ca încremeniţi. Aşa nişte fete de mândre nu mai văzură în viaţa lor.

Dar ei nu stătură mult astfel, căci Fiul lepei, care era bucuros de izbândă, îi pofti să se puie cu toţii la masă. Şi se puseră cu toţii la masă, atât fraţii de cruce, cât şi fetele cele de împărat, şi ospătară şi se veseliră împreună. Iară după ce se sculară de la masă, făcură fraţii sfat întreolaltă, cum că, adică, să fie şi să rămâie fata care a fost garoafa de aur nevasta Fiului lepei, cea de argint nevasta lui Strâmbă-Lemne, iar cea de aramă, nevasta lui Sfarmă-Piatră. Şi cum s-au sfătuit, aşa a şi rămas.

Şi acum, după ce fiecare avea nevasta sa şi trăiau cu toţii în curte în cea mai deplină înţelegere şi fericire, doi dintre fraţi se duceau în fiecare zi prin pădurea cea de argint la vânat, iară unul rămânea acasă cu nevestele, ca nu cumva să li se întâmple vreo nenorocire sau vreo neplăcere.

Într-o zi însă, nu ştiu cum şi din ce pricină, destul atâta că tustrei fraţii se duseră la vânat, şi rămaseră numai nevestele singure acasă. Pe unde au îmblat ei la vânat, nu vă pot spune, că eu n-am fost cu dânşii ca să-i văd, dar destul că se întârziară şi nu veniră până a doua zi acasă.

Iată însă că peste noapte, tocmai pe când erau nevestele mai singure acasă, vine la dânsele Petrea Şchiopul, moşul zmeilor care au furat stelele şi luceferii, din Lumea-neagră, călare pe fratele Fiului Iepei şi cum ajunge şi intră în curte nici una, nici două, apucă pe câte una de cozi şi începu a le smunci încolo şi-ncoace şi a le bate. Şi-atâta ce le-a scărmănat de cap şi atâta ce le-a bătut, până ce toată pielea de pe dânsele a tăiat-o şi a sfârtecat-o. Iară după ce le-a bătut, până ce s-a săturat, a încălecat iară pe fratele Fiului Iepei, s-a pornit la drum şi s-a cam mai dus în treabă-şi de unde a venit. Când s-au întors a doua zi fraţii de cruce, adică cumnaţii, de la vânat, aflară pre nevestele lor plângând şi văitându-se, de-ţi era mai mare mila de dânsele.

— Ce este? Ce vi s-a întâmplat? De ce plângeţi şi vă văieraţi aşa de tare? întrebă Fiul Iepei când le văzu astfel văitându-se.

— D-apoi iaca cum şi iaca cum! răspunseră acestea plângând de se cutremurau cămeşile pe dânsele. Voi v-aţi dus de acasă şi ne-aţi lăsat singure şi-a venit Petrea Şchiopul din Lumea-neagră şi-atâtea ce ne-a scărmănat de cap şi atâta ce ne-a bătut, până ce-a sfârtecat toată pielea de pe noi.

Auzind acestea Fiul Iepei şi cu fraţii săi se sfătuiră ce să facă şi sfătuindu-se hotărâră ca în zilele următoare să nu se ducă defel la vânat, ci să steie tustrei acasă, ca întâmplându-se să mai vie Petrea Şchiopul iarăşi, să-l prindă şi să-l înveţe cum are el să se poarte cu nevestele, când li-s duşi bărbaţii de-acasă.

Dară şi Petrea Şchiopul nu era aşa de pălit cu leuca şi de prost, după cum şi-l închipuiau ei. Cât stătură ei pe-acasă el defel nu-şi arătă cinstita faţă. Pare că ar fi intrat în pământ!

Şi aşa, de la o vreme, văzând fraţii că nu se mai arată nimeni, socotiră ce socotiră şi iarăşi se duseră tustrei la vânat, iarăşi se-ntârziară şi nu veniră peste noapte acasă.

Petrea Şchiopul, care, nu ştiu de la cine şi prin cine, prinsese de veste că Fiul Iepei şi cumnaţii săi s-au dus la vânat, că nevestele au rămas iarăşi singure acasă, vine iarăşi la dânsele, însă el, de astă dată, nu vine călare pe fratele Fiului Iepei sau pe vrun alt cal zdravăn şi voinic ca acesta.

Ci el vine-n fugă mare
Pe-un iepure şchiop călare,
Călare pe-un iepure şchiop.
În mână c-un bici de foc
Şi cu trei pietre de moară
Legate c-o aţişoară,
De cureaua lui cea lată
Şi pe şolduri în jos dată.

şi cum soseşte şi intră în curte, nu stă mult pe gânduri, ci deauna apucă pe tustrele nevestele de cârpă, le aruncă pe iepurele său cel şchiop, se sui şi el apoi călare, dă pinteni iepurelui şi tulai, băiete, să te duci cu dânsele în ruptul capului. Şi cum ajunge în Lumea-neagră, pre nevasta Fiului Iepei o dete nepotului său, adică zmeului celui cu douăzeci şi patru de capuri, pre nevasta lui Strâmbă-Lemne o dete zmeului celui cu douăsprezece capuri, iară pre a lui Sfarmă-Piatră zmeului celui cu şase capuri.

Când se-ntoarseră acuma fraţii de la vânat, aflară curtea pustie. Caută ei nevestele cât le caută, dar nici vorbă să le mai afle. Şi cum puteau să le afle, după ce Petrea Şchiopul de mult acuma era cu dânsele în Lumea-neagră!

Ce să facă ei acuma? Încotro să apuce? Unde să le mai caute? Şi fiindcă nu ştiau ce să mai înceapă, începură a se dăuli* cu toţii ca nişte copii. Dar ce le ajuta aceasta? Nemică! De aceea zise, în urmă, Fiul Iepei:

— Fraţilor, ştiţi una?

— Ce? Poate ai dat peste vrun mijloc de aflare?

— Da! Haideţi cu mine că bun e Dumnezeu, trebuie să dau de urma lui Petrea Şchiopul încotro ne-a dus nevestele, căci numai a lui treabă e aceasta, numai el şi nimeni altul trebuie să ni le fi furat!

— Haidem! Haidem! răspunseră într-un glas Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră.

* a dăuli – a jeli, a plânge

Şi cum se-nvoiră, aşa şi făcură. Se luară tustrei cumnaţii şi se porniră la drum şi se duse, duse:

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum a fost şi nu mai este.

Şi luară lumea de-a lungul şi de-a curmezişul şi căutară zi şi noapte, doară, doară vor putea da de urma lui Petrea Şchiopul şi vor afla unde a dus el pre nevestele lor.

Iată că-ntr-o vreme, după ce au cutreierat toată Lumea-albă în lung şi-n curmeziş, sosesc la Buricul pământului.

Iară Buricul pământului ce era? Era o groapă ca aceea fără fund, care ducea în Lumea-neagră. Şi după ce sosiră ei acolo, îndata mare cunoscură că numai printr-însa şi nu prin alt loc a trebuit Petrea Şchiopul să coboare pre nevestele lor în Lumea neagră...

Deci, cum văzură ei groapa aceasta fără de fund, nu stătură mult pe gânduri ce să facă mai departe, ci alergară degrabă în Târgul de argint şi cumpărară toată mătasa câtă o găsiră acolo şi făcură dintr-însa două funii aşa de groase şi de lungi că nu le mai dai de sfârşit. Mai cumpărară tot din acel târg încă şi o găleată mare şi un buzdugan de nouăzeci şi nouă de oca de fier şi cu diamante în capete, precum şi douăsprezece ialoviţe grase.

După ce cumpărară ei toate lucrurile acestea, se înturnară cu dânsele iarăşi la Buricul pământului şi cum sosiră aice, zise Fiul Iepei:

— Fraţilor, eu am să mă cobor acum în Lumea-neagră şi nu m-oi lăsa, până n-oi afla pre nevestele noastre şi după ce le-oi afla, nu mă las până ce nu le-oi aduce la gura de dedesubt a acestei borte fără de fund, ce-i zic Buricul pământului. Şi când oi sosi

eu şi-oi prinde funiile acestea de mătasă şi le voi clătina, să ştiţi bine că am sosit cu nevestele şi voi atunci, când oi da semn, să trageţi găleata în sus. Până atunci voi de fel să nu vă depărtaţi de-aice, că de nu veţi sta şi nu veţi aştepta să ştiţi că nu veţi vedea pre nevestele voastre până-i Prutul şi pământul!

— Bine! răspunseră Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, vom sta şi vom aştepta să ştim că nu ştiu ce s-a întâmpla!

Şi după ce rostiră ei cuvintele acestea, bătură degrabă două furci mari şi groase, una de-o parte de bortă şi alta de cealaltă parte, înţepeniră într-însele un sul, învârtiră funiile cele de mătasă pe lângă sul, legară de capetele lor găleata, puseră într-însa cele douăsprezece ialoviţe grase, cari aveau să fie de mâncare Fiului Iepei. Apoi, luându-şi Fiul Iepei paloşul său cel de aur, arcul şi tolba cu săgeţile, buzduganul cel de nouăzeci şi nouă de oca de fier şi rămas-bun de la cumnaţii şi fraţii săi de cruce, se sui şi el în găleată, îşi făcu de trei ori cruce şi spuse apoi să-l sloboadă pe borta cea fără de fund în Lumea-neagră.

Strâmbă-Lemne şi cu Sfarmă-Piatră nu stătură mult pe gânduri, ci prinseră de torţile sulului şi începură a slobozi găleata în jos şi-o sloboziră, şi-o sloboziră, până ce Fiul Iepei ajunse în Lumea-neagră.

Ajungând în Lumea-neagră, Fiul Iepei se scoborî din găleată, luă toate cele ce se aflau într-însa cu sine şi apoi se porni la drum prin Lumea-neagră, şi se duse, se duse, duse

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune lângă prag
Şi stă s-asculte cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste,
Cum a fost şi nu mai este.

Şi se duse, duse până ce ajunse la o pădure mare de aur. Iar după ce a ajuns el la pădurea aceea, a intrat într-însa şi-a mers mai departe până ce-a ajuns la un pod de aur. Aice, apoi, a stat locului, s-a băgat sub pod şi a aşteptat să vie zmeul cel cu douăzeci şi patru de capuri, a cărui era pădurea şi podul cel de aur şi care ţinea acuma pe nevasta sa.

Nu mult însă, după ce s-a ascuns el sub pod, iată că şi zmeul, care tocma atuncea era dus prin pădure la vânat, se-ntoarce spre casă. Şi pe când era el trei mile în depărtare de pod, i se poticneşte calul şi un pic de nu l-a trântit jos în mijlocul drumului.

Zmeul, văzând că i se poticneşte calul pe drumul drept, se făcu foc şi pară de mânie pe dânsul şi răcnind de se răsuna toată pădurea, zise:

— De haram de cal!
Ce te poticneşti,
Ce te cumpăneşti?
Mânca-ţi-ar cioarele
Picioarele
Şi corbii
Scoate-ţi-ar ochii!
Peste butuci ai sărit
Şi nu te-ai poticnit,
Da' acum, pe drumul drept,
Sănătos, voinic, deştept,
Cum de mi te poticneşti
Şi de ce te cumpăneşti?
Că doar nu-i pe-aice frate-tău,
Că numai de dânsul m-aş mai teme eu!
Dar el, chiar pe-aice de-ar fi,
Tu tot n-ai avea de ce te poticni,
Că nici de dânsul nu mă prea-nfric,
Măcar că-i aşa de voinic!...

— Ba trebuie să te-nfrici, că eu îs pe aici, câne de zmeu ce eşti! strigă deodată Fiul Iepei, sărind de sub pod şi înaintând cu paşi repezi şi-ndesaţi spre dânsul. Apoi zise mai departe:

— Jos de pe frate-meu, că destul te-a purtat nouă ani în spate! Vină dacă te încumeţi şi te luptă cu mine, cu Fiul Iepei, năzdrăvanul năzdrăvanilor şi voinicul voinicilor de pe Lumea cea albă şi de pe cea neagră!

Zmeul, când auzi glasul Fiului Iepei, îi trecură fiori reci prin tot trupul şi cercă să spele putina, ştiind prea bine că:

Fuga-i ruşinoasă,
Dar e sănătoasă.

Însă nu putu. Era prea târziu. Deci, cum se apropie de pod, se scoborî frumuşel de pe cal, adică de pe fratele Fiului Iepei, căci calul acela era frate drept cu Fiul Iepei şi cum se scoborî îl legă de corlatele* podului şi zise:

Cum voieşti să ne luptăm?
Din paloşe să ne tăiem
Ori la trântă să ne dăm?

Fiul Iepei, înaintând spre dânsul, răspunse:

Ba la trântă,
Că-i mai dreaptă.
Căci cel ce mi se trânteşte
Ori învinge voiniceşte,
Ori îmi cade bărbăteşte,
Dar nicicând nu-nceluieşte!

Însă mai nainte de-a se da în trântă, îşi cercară puterile. Zmeul, care avea, ca şi Fiul Iepei, un buzdugan de nouăzeci şi nouă de oca de fier, zise:

— Hai mai întâi şi ne-om schimba buzduganele şi după aceea ne-om lupta!

— Bucuros! De ce nu! răspunse Fiul Iepei, întinzându-i buzduganul său şi luând pe al zmeului.

---

* corlată – parapet, balustradă

— Acuma aruncă-mi buzduganul să te văd cât de departe l-ăi arunca! zise iarăşi zmeul.

— Ba aruncă-l tu mai întâi pe al meu să te văd pe tine ce putere ai! răspunse Fiul Iepei.

Zmeul nu se lăsă mult poftit, ci luând buzduganul Fiului Iepei, cel cu diamante în capete, îl zvârli tocmai în naltul ceriului, aşa că mai multe ceasuri dupăolaltă nu-l zăriră defel. Iară după aceea pică buzduganul nu departe de dânşii şi când pică se cutremură pământul şi toate fiarele pădurii s-ascunseră prin culcuşurile lor de spaima cea mare.

Acum luă Fiul Iepei buzduganul zmeului şi când mi se opinti odată şi când mi ţi-l zvârli a fost în veci, pururea, căci orişicât căutară după dânsul şi orişicât îl aşteptară, nu s-a mai întors nici până astăzi înapoi.

Văzând zmeul că buzduganul său nu se mai întoarce, întrebă zicând:

— Oare de ce nu mai vine buzduganul meu?

— Că nici va mai veni cât e lumea şi pământul, căci doară eu nu l-am aruncat, ca tine, colea prin apropiere ca să te trezeşti deodată cu dânsul, ci eu l-am aruncat peste ostroavele mării şi de-acolo nu s-a mai întoarce de l-ai aştepta aicea chiar şi până ce ţi-ar putrezi ciolanele!

— Aşaaa!

— Cam aşa! D-apoi cum ai socotit tu?

— Eu am socotit că l-ai zvârlit ca mine, în naltul ceriului!

— Da, cum nu! Parcă mie aceea mi-a fost în cap, să-l zvârl ca tine şi nu cum ştiu eu!

— Aşadară, acum nu ne rămâne nemică alta de făcut, decât să ne luptăm?

— Cam aşa socot şi eu!

— Dar cum vrei să ne luptăm?
Din paloşe să ne tăiem?
Ori la luptă să ne dăm?
— Ba la luptă,
că-i mai dreaptă!
Şi cum cuvânta,
Prinse-a se lupta.

Şi se luptară,
Se luptară,
Zi de vară,
Până-n sară;
Luptă lungă,
Să le-ajungă;
Luptă-nverşunată,
Să le-ajungă odată!

Şi s-au luptat trei zile şi trei nopţi, dupăolaltă şi nu s-au putut învinge.

După trei zile şi trei nopţi au stat puţin amândoi şi s-au odihnit. Iară după ce s-au odihnit s-a făcut zmeul o stâncă mare de piatră, iară Fiul Iepei o piatră de moară şi s-a suit unul într-un munte, celălalt în alt munte şi au început apoi a se repezi şi-a se izbi unul în altul ca nişte berbeci şi când se izbeau din zmeu ieşea pară roşă, iară din Fiul Iepei pară verde şi se-nălţa para amândurora până în naltul ceriului. Şi aşa de tare se luptau ei şi se trânteau că din zmeu săreau sfardii roşii.

Trei zile şi trei nopţi s-au luptat ei astfel şi totuşi nici de astă dată nu se putură învinge. Şi văzând ei că nici în chipul acesta nu se pot învinge, se prefăcură iarăşi cum au fost mai nainte şi din nou, şi cu mai mare înverşunare se-ncleştară la luptă.

Zmeul apucând acum pe Fiul Iepei de mijloc cum l-a învârtit şi ce-a făcut cu dânsul, nu ştiu, destul atâta numai că, când l-a ridicat odată în sus şi când i-a dat drumul jos a intrat până în genunchi în pământ.

Dar şi Fiul Iepei nu de flori de cuc era năzdrăvan, când a văzut că nu e lucru de şagă, că acuşi îi ajunge cuţitul la os, făcu ce făcu, se zmânci odată voiniceşte şi ieşind din pământ, prinse pre zmeu de mijloc şi rădicându-l în sus, aşa de avan* mi ţi-l trânti, că a intrat până-n brâu în pământ. Iar după aceasta se dete ceva mai deoparte şi se puse jos ca să se mai răcorească şi odihnească puţin.

Vulturii şi corbii din pădurea de argint, pre care Fiul Iepei şi cu cumnaţii săi Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, în mai multe rânduri îi hrăniseră cu maţe de cerb şi capră sălbatecă, veniră şi ei din Lumea-albă, prin Buricul pământului,

* avan – straşnic, grozav, cumplit

în Lumea-neagră după Fiul Iepei şi acuma, când lupta era mai înverşunată şi mai crâncenă, se învârteau pe deasupra podului de aur şi croncăneau.

Zmeul, cum îi văzu pe deasupra capului său învârtindu-se şi croncănind, zise:

— Vulturilor şi corbilor, zburaţi până-n târgul verde şi aduceţi-mi de acolo un maldur de său şi mă ungeţi pe trup, doară mă mai întăresc puţin, că dacă mi-ţi ajuta şi voi putea învinge şi omorî pre Fiul Iepei am să vă fac de mâncare pe două luni de zile.

Dar vulturii şi corbii nu voiră să-l asculte. Ei se făcură că nici nu l-au auzit şi de aceea totuna se-nvârteau şi croncăneau pe deasupra luptătorilor. Şi ei ştiau prea bine de ce se-nvârt.

Începură duşmanii din nou a se lupta. Şi aşa de amarnică şi cumplită era lupta aceasta, că acuma din zmeu ieşea pară verde, iar din Fiul Iepei pară roşă. Şi văzând Fiul Iepei că nicidecum nu e chip să-nvingă pe zmeu, că se topeşte de căldură şi nu se mai poate ţine pe picioare de osteneală, zise vulturilor şi corbilor, care tot se mai învârteau şi croncăneau pe deasupra capurilor lor:

— Vulturilor şi corbilor, care v-am hrănit şi eu odată cu ce am putut şi cu ce am avut, când eram în largul meu, dacă socotiţi că v-am făcut atunci bine, duceţi-vă în târgul roşu şi-mi aduceţi de acolo un maldur de său şi ungeţi-mi trupul meu, să vă mai duceţi să-mi aduceţi şi oleacă de apă ca să beu, măcar odată să mă răcoresc, că de voi putea învinge pe bala asta de zmeu, vă voi face hrană dintr-însul pe trei luni!

Vulturii şi corbii, se vede că asta o aşteptară, căci cum ascultară ruga Fiului Iepei, nu se învârtiră mai mult, ci deauna zburară la târgul roşu şi aduseră un maldur de său şi-i unseră tot trupul. Şi iară zburară şi-i aduseră şi apă şi-i deteră de băut, iar cu aripile îl stropiră şi-l răcoriră cum se cade, că toată puterea, cât o avut-o înainte de luptă, a căpătat-o.

Fiul Iepei, când se văzu în putere, se răpezi iarăşi asupra zmeului şi când mi ţi-l înşfăcă, de astă dată îl izbi şi împlântă până-n subsuori în pământ. Apoi, scoţând paloşul său cel de aur, începu a-i tăia toate capurile.

Zmeul, văzând că-i taie capurile, apucă iute fiecare cap cu mâinile şi voia să le puie iară la locul lor.

Dar Fiul Iepei nu-i dete rând, ci el tăindu-i degrabă şi mâinile, a făcut douăzeci şi patru de grămezi de hoit dintr-însul. Apoi dete grămezile celea vulturilor şi corbilor ca să le mănânce, după cum le-a fost făgăduit.

Şi-acum, după ce a învins pre zmeu şi după ce l-a dumicat în mii şi mii de bucăţele, s-a dus la frate-său, l-a dezlegat de corlăţile podului, s-a suit pe dânsul călare şi s-a pornit apoi spre curţile zmeului omorât.

Calul, cum văzu pre fratele său călare pe dânsul, zise:

— Ei, frate, frate! Dumnezeu să-ţi deie sănătate şi zile îndelungate, că de la mare greutate m-ai mai scos! Tu-mi pari uşor ca o pană, dar bala cea de zmeu era aşa de grea că, cât l-am purtat nouă ani de zile se gujbeau ciolanele în mine.

— De-acum nainte, mulţumită lui Dumnezeu, mai mult nu-l vei purta! Cu ajutorul celui de sus amândoi ne-am mântuit de dânsul! răspunse Fiul Iepei.

Apoi zise, mai departe:

— Dar ian spune, frate, cum ai fost răpit de zmei şi cum ai dus-o în decursul celor nouă ani, cât ai fost la dânsul?

— Greu, frate, mai greu nici că se mai poate! răspunse calul, povestindu-i din fir-în-păr toată păţania sa de la început, de când a fost răpit şi până ce a fost legat de corlatele podului.

Şi după ce schimbară ei cuvintele acestea, se porniră la drum şi se duseră, se duseră tot într-un suflet, până ce ajunseră la curţile cele de aur ale zmeului pre care l-a omorât Fiul Iepei.

Şi cum a ajuns la curţi, Fiul Iepei deauna s-a dat jos de pe cal şi s-a vârât înăuntru, căci nu mai putea de dorul nevestei sale, de când a furat-o Petrea Şchiopul şi-a dat-o acestei iasme de zmeu cu douăzeci şi patru de capuri.

Nevasta sa, când îl văzu, încremeni. Iară după ce-şi mai veni puţin în fire, zise:

— Vai de mine şi de mine, bărbăţele dragă! Ce vânt te-a adus în această lume şi cum de te-ai rătăcit, pe unde nici pasărea măiastră n-a străbătut, da' însă om pământean? Întoarce-te dragă, cât mai degrabă de pe aceste locuri blăstămate şi afurisite, căci de-a veni şi de te-a afla zmeul, a cărui sunt curţile acestea, şi care, de cum m-a furat moşul său de la tine mă ţine închisă într-însele, e vai şi amar de viaţa ta! Cum te vede, cum te omoară!

— Cât despre aceasta, nici capul să nu te doară, nevăstuică! răspunse Fiul Iepei zâmbind, căci mai nainte de a sosi aice m-am grijit eu şi de dânsul! L-am pus bine la podul de aur, unde vulturii şi corbii fac acuma praznic din dânsul!

Tânăra nevastă, când auzi vestea aceasta, bucuria ei nu era proastă. Şi spre semn de mulţumire cuprinse pre Fiul Iepei în braţe şi-l sărută de mai multe ori cu dulceaţă, rugându-l să-i povestească şi ei toată întâmplarea.

Fiul Iepei nu se puse de pricină, ci-i povesti din fir în păr toată întâmplarea de cum s-a pornit de-acasă, din pădurea de argint şi până ce-a ajuns la dânsa.

Iară după ce sfârşi de povestit se puseră amândoi la masă şi ospătară şi se petrecură, ca doi soţi plini de iubire, care nu s-au văzut de-un timp mai îndelungat.

Zmeul ce l-a omorât Fiul Iepei la podul de aur avea într-o nouă pivniţă o beşică mare de peşte plină de putere şi o râşniţă de diamant.

Nevasta, cât stătură ei la masă, între multe altele, îi povesti şi despre aceste două lucruri preţioase ale zmeului.

Fiul Iepei, cum auzi de una ca asta o şi mână pre nevastă-sa într-a noua pivniţă ca să i le aducă.

Nevasta, de dragul bărbatului său, nu aşteptă mult rugată, ci cât ai bate în pălmi se duse şi i le aduse.

Fiul Iepei, cum căpătă beşica în mână, beu jumătate de putere dintr-însa, anume ca să se mai întărească pentru luptele şi alergăturile ce avea să le facă de acuma înainte, iară jumătate de putere o puse într-o ploscă, păstrând-o pentru mai târziu. După aceea, a zis nevestei sale:

— Scumpa mea nevastă, eu mă duc să scot acuma din mâna zmeilor şi pe cumnatele mele, adică pe surorile tale, iară tu rămâi aice şi să aştepţi până mă voi întoarce!

— Ba asta n-o mai face! zise nevasta îngrijorată. Abia ai scăpat de-o primejdie şi-acuma voieşti să te bagi în alta!... Rămâi mai bine cu mine!

Dar Fiul Iepei, cu toată rugămintea şi plânsetul nevestei sale, n-a voit s-o asculte, ci luându-şi rămas-bun de la dânsa, s-a pornit iarăşi la drum şi s-a dus, s-a dus,

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag

Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum a fost şi nu mai este.

Şi s-a dus, s-a dus până ce-a ajuns lângă un ogor mare unde arau douăsprezece pluguri iară în urma lor mergând o namilă de om înalt şi pântecos mânca toate brazdele şi totuşi striga:

— Vai de mine şi de mine!, ce să mă fac că n-am destulă hrană cu ce să mă hrănesc!

— Măi desfundatule, da cine eşti tu, că mânânci mereu şi totuşi strigi cât îţi ie gura că n-ai cu ce te sătura? îl întrebă Fiul Iepei, cum îl văzu.

— Eu sunt Flămându'! răspunse acesta, căscând o gură cât o şură.

— Poate vrei să zici Flămânzilă!

— Flămânzilă ori Flămându' tot un drac, fie cum o fi! Atât ştiu că sunt rupt în coş de foame.

— Dacă într-adevăr tu eşti Flămându', apoi vină cu mine, că îmblând prin lume poate vei da undeva de mai multă hrană şi cine mai ştie, poate că te-i sătura şi tu vreodată!

Flămându', bucuros de tovărăşie şi poate şi mai bucuros de ceea ce auzea, nu stete mult pe gânduri, ci mai înfulecând încă vreo câteva brazde dintr-o singură înghiţitură, se porni la drum cu Fiul Iepei.

Iată că mergând ei o bucată de loc acuma cât vor fi mers, dau peste altă namilă mai dihai decât Flămânzilă, stând ghemuit ca un arici între doisprezece stânjeni de lemne ce ardeau şi strigând, cât îl lua gura, că piere de frig.

— Măi, da cine eşti tu şi cum te cheamă că stai între doisprezece stânjeni de lemne care ard şi tu totuşi strigi că îţi este frig? întreabă Fiul Iepei.

— Eu sunt Frigu'! răspunse acesta, sculându-se de jos şi răspândind în jurul său un frig ca acela că şi lemnele ce ardeau pocneau de ger.

— Poate vrei să spui Friguricea!

— Friguricea, Tremuricea, Gerilă ori Frigu' totuna-i, dar de frig ştiu că mi-e frig că şi inima tremură-n mine.

— Dacă eşti Frigu', zise mai departe Fiul Iepei, apoi hai şi tu cu mine, că îmblând prin cea lume cine mai ştie, Dumnezeu e bun, poate că ţi-am afla şi ţie vreun leac!

Frigu' se porni bucuros şi se duse şi el împreună cu Fiul Iepei şi cu Flămându' şi se duse până ce ajunse în pădurea de argint. Iar după ce au ajuns la pădurea aceasta se băgară într-însa şi merseră mai departe, până ce ajunseră la un pod de argint. Aice, apoi se opriră, căci pădurea aceasta era a zmeului celui cu douăsprezece capuri, care ţinea acuma pe cumnata cea mijlocie a Fiului Iepei, adică pe nevasta lui Strâmbă-Lemne. Iară zmeul tocmai atuncea se afla prin pădure la vânat.

Şi cum sosiră ei la podul cel de argint, se băgară tustrei sub pod şi aşteptară cu nerăbdare, doară vine mai degrabă ca să-l mântuiască şi pre acesta de zile, ca şi pre frate-său, cel de la podul de aur, din pădurea cea de aur.

Iată că nu mult după aceasta, sosind şi zmeul de la vânat spre casă, când erau trei mile depărtare de pod, i se poticneşte calul şi cât pe ce era să cadă jos şi să-şi frângă capul.

Zmeul, cum vede că se poticneşte, strigă mânios:

— De, haram de cal!
Ce te poticneşti?
Ce te cumpăneşti?
Mânca-ţi-ar cioarele
Picioarele
Şi corbii
Scoate-ţi-ar ochii
Peste butuci ai sărit
Şi nu te-ai poticnit,
Da' acuma pe drum drept,
Sănătos, voinic, deştept,
Cum de mi te poticneşti
Şi de ce te cumpăneşti?
Că dacă nu-i pe-aici Fiul Iepei,
Că numai de dânsul m-aş mai teme,
Dar, el chiar pe-aici de-ar fi,
Tot n-ai avea de ce te poticni!

— Ba aice sunt şi eu, bală de zmeu ce eşti! răcni Fiul Iepei, sărind de sub pod înaintea lui şi ţinând în mână buzduganul său cel de nouăzeci şi nouă de oca de fier.

Zmeul, când îl văzu, singur nu ştia ce să facă de înfuriat şi de mânios ce era, se desculţă întâi de-o ciubotă şi zvârlind-o spre curţile sale cele de argint, sări acoperământul curţii cine ştie unde şi când căzu jos se făcu mii şi mii de fărâmi. Apoi s-a scoborât de pe cal şi apropiindu-se de Fiul Iepei, îi zise, plin de furie şi mânie:

— Cum voieşti să ne luptăm?
Din paloşe să ne tăiem,
Ori la trântă să ne dăm?
— Ba la trântă,
Că-i mai dreaptă!
Căci cel ce mi se trânteşte
Ori învinge voiniceşte,
Ori îmi cade bărbăteşte!
Dar nicicând nu-nceluieşte!

răspunse Fiul Iepei cu sânge rece, ca şi când ar fi fost vorba de-o trântă de-a băieţilor.

Şi cum cuvânta
Prinse-a se lupta.
Şi se luară
Pe subsuoară
Şi se luptară
Zi de vară,
Până-n sară,
Luptă lungă,
Să le-ajungă,
Luptă-nverşunată,
Să le ajung-odată.

Şi se luptară cât se luptară, dar niciunul nu putu să-l dovedească pe celălalt.

Flămându' şi Frigu' stau sub pod şi ascultau cum se trântesc, dar de ieşit afară niciunul nu ieşi. Se vede că Fiul Iepei le-a spus anume ca să nu iasă.

Nu mult după aceasta iată că soseşte un cârd de vulturi şi corbi şi-nvârtindu-se pe deasupra luptătorilor începură a croncăni de-ţi lua auzul.

Erau aceiaşi vulturi şi corbi pe care i-a hrănit Fiul Iepei în Lumea-albă cu maţe de cerb şi de capră sălbatică şi care i-au ajutat să omoare pe zmeul cel cu douăzeci şi patru de capuri, de la podul de aur.

Zmeul, cum îi văzu zburând şi croncănind pe deasupra capului, zise:

— Vulturilor şi corbilor, zburaţi până în târgul roşu şi nu aduceţi un maldur de său şi ungeţi trupul meu, că de mi-aţi aduce şi voi învinge pre Fiul Iepei, am să vă fac dintr-însul de mâncare pre trei zile.

Dar vulturii şi corbii nu voiră să-l asculte, ci ei se-nvârtiră şi mai departe pe deasupra lor.

— Vulturilor şi corbilor, zise acum Fiul Iepei, dacă socotiţi voi că v-am făcut şi eu cândva vreun bine, ascultaţi-mă pre mine şi duceţi-vă în târgul roşu şi-mi aduceţi un maldur de său să-mi ung trupul meu şi-mi aduceţi şi apă să beu ca să mă mai răcoresc şi întăresc puţin, că apoi vă dau de mâncare cât v-a pofti inima!

Vulturii şi corbii, cum auziră pe Fiul Iepei vorbind, deauna zburară în târgul roşu şi-i aduseră un maldur de său şi-i unseră tot trupul şi-i aduseră şi apă de băut şi-l stropiră cu penele şi Fiul Iepei s-a răcorit şi împuternicit şi-acuma când l-a prins pre zmeu l-a izbit până în grumaz, în pământ. Apoi a scos, degrabă, paloşul său cel de aur şi i-a tăiat toate douăsprezece capuri şi a făcut douăsprezece grămezi de hoit din trupul zmeului şi le-a dat apoi vulturilor şi corbilor spre mâncare.

Iară după ce a omorât acuma şi pre acest zmeu, s-a întors Fiul Iepei la pod, a luat pre Flămându' şi pre Frigu' cu sine şi s-au pornit tustrei spre curţile de argint ale zmeului.

Când ajunse Fiul Iepei la curţi şi când l-a văzut cumnată-sa se-nspăimântă de dânsul şi-i zise:

— Cumnăţele dragă, ce vânt te-a abătut pe aice, pe unde nici pasăre măiastră nu străbate, dar încă un om pământean? Întoarce-te degrabă înapoi, că unde ai sosit bine n-ai nimerit, că dacă vine zmeul care mă ţine acuma pe mine şi care trebuie să fie foarte mânios, pentru că odinioară a sfărmat tot acoperământul curţilor cu o ciubotă de-ale sale, ce-a azvârlit-o din depărtare ca semn că se apropie de casă şi de te află aice, să ştii că nu rămâne niciun ciolănel din tine!

— Ba, rămâne, zău! răspunse Fiul Iepei, căci zmeul de care-mi vorbeşti dumneata, nu este mai mult între cei vii!... Şi dacă nu mă crezi, iată aicea am doi martori! zise el mai departe, arătând pe Flămându' şi pe Frigu', aceştia pot să-ţi spuie, dacă vrei, ce s-a întâmplat cu zmeul tău!... Corbii şi vulturii se hrănesc acuma dintr-însul la podul de argint, unde i-am scurtat zilele. Şi nu numai pe dânsul l-am omorât eu, ci şi pre frate-său cel cu douăzeci şi patru de capuri!

Cumnată-sa, când auzi de una ca asta, se împlu de bucurie şi singură nu ştia cum să-i mulţumească şi cu ce să-l primească mai bine, că a scăpat-o din robie.

Trei zile şi trei nopţi a stat Fiul Iepei la această cumnată ca să se mai odihnească. Şi trei zile şi trei nopţi cumnata sa îl ţinu ca pe palmă. Dar nici Flămându' şi nici Frigu' nu fură trecuţi cu vederea, ci şi acestora li se dete de mâncare şi de băut cât le pofti inima şi-a făcut pentru Frigu' un focşor de s-a dus vestea, căci slavă Domnului era de unde să facă.

În revărsatul zorilor de-a patra zi însă, zise Fiul Iepei către cumnata sa:

— Cumnăţică dragă, eu plec acuma cu fraţii mei mai departe, ca să caut şi să omor şi pre cel de pe urmă zmeu, pentru că numai aşa şi nu altfel voi putea scăpa şi pre cealaltă cumnată, adică pre sora dumitale cea mai mică, iară dumneata rămâi aice până ce m-oi întoarce.

Şi rostind cuvintele acestea se porni Fiul Iepei, dimpreună cu fraţii săi, Flămându' şi Frigu' iarăşi la drum şi se duse, duse

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă s-asculte cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste,
Cum a fost şi nu mai este.

Şi se duse, duse, până ce ajunse într-o pădure de aramă. Şi după ce au intrat ei în pădurea cea de aramă, merseră tot înainte până ce ajunseră la un pod de aramă. Aici, apoi, se băgară tustrei sub podul acesta şi aşteptau să vie zmeul cel cu şase capuri, care era dus la vânat şi a cărui era pădurea şi podul cel de aramă.

Iată că nu mult după aceasta, la o îndepărtare de trei mile de la pod, calul zmeului, care venea acuma de la vânat spre casă, se poticni şi cât pe ce de nu-l izbeşte la pământ.

Zmeul mânios şi înfuriat de această întâmplare neaşteptată, când îl vede poticnindu-se, îi zice:

— De, haram de cal!
Ce te poticneşti?
Ce te cumpăneşti?
Mânca-ţi-ar cioarele
Picioarele
Şi corbii
Scoate-ţi-ar ochii!
Peste butuci ai sărit
Şi nu mi te-ai poticnit,
Da' acuma pe drum drept
Sănătos, voinic, deştept,
Cum de mi te poticneşti
Şi de ce te cumpăneşti,
Că doar nu-i pe-aici Fiul Iepei?
Şi el chiar pe-aici de-ar fi
Tu tot n-ai avea de ce te poticni!
Că eu nu mă prea tem de dânsul!

— Ba-s aici, câne de zmeu ce eşti! răcni Fiul Iepei sărind de sub pod şi înaintând spre dânsul.

— Dacă tu eşti pe aici, adăugi zmeul înfuriat, spune-mi ce cauţi şi ce voieşti de la mine?

— Ce caut? Ţi-oi arăta eu ţie ce caut! Scoboară-te numai de pe cal! strigă Fiul Iepei şi mai tare.

Zmeul, nu leneş, sări repede de pe cal şi zise:

— Dacă-i treaba aşa, spune-mi
Cum voieşti să ne luptăm?
Cu paloşe să ne tăiem,
Ori la trântă să ne dăm?
— Ba la trântă.
Că-i mai dreaptă!

răspunse Fiul lepei cu sânge rece.

Şi cum cuvânta,
Prins-a se lupta.
Şi s-apucară
Pe subsuoară.
Şi se luptară,
Zi de vară,
Până-n sară,
Luptă lungă,
Să le ajungă,
Luptă înverşunată,
Să le-ajungă odată.

Şi s-a luptat Fiul lepei şi cu acest zmeu o zi întreagă şi nu l-a putut învinge.

Iată însă că, pe când lupta lor era mai înverşunată, se-apropie vulturii şi corbii de mai nainte şi croncănind zboară pe deasupra lor.

— Vulturilor şi corbilor, zise zmeul cum îi văzu, zburaţi până în târgul roşu şi-mi aduceţi un maldur de său şi-mi ungeţi voi trupul meu, că de mi-a ajuta Dumnezeu să omor pre Fiul lepei vă fac de mâncare pentru trei zile.

Însă vulturii şi corbii se făcură că nici nu-l aud.

Zise, apoi, Fiul lepei:

— Vulturilor şi voi, corbilor, pene albe, dacă socotiţi că v-am făcut şi eu cândva vrun bine, zburaţi până în târgul roşu şi-mi aduceţi un maldur de său şi-mi ungeţi trupul meu şi-mi aduceţi şi apă şi-mi daţi să beu ca să mă mai răcoresc puţin, că de-mi ajută Dumnezeu să-nving şi pre acest zmeu, vă fac şase grămezi de hoit dintr-însul ca să aveţi ce mânca şi cu ce vă sătura!

Vulturii şi corbii, cum îl auziră pre Fiul lepei vorbind, deauna zburară în târgul roşu şi aduseră un maldur de său, şi-i unseră tot trupul şi aduseră apoi şi apă şi-i deteră de băut, iară cu aripile îl stropiră şi răcoriră. Şi prinse Fiul lepei la putere.

Şi Fiul lepei, cum a prins acuma la putere şi s-a mai odihnit puţin, deauna a apucat pre zmeu de mijloc şi când s-a învârtit cu dânsul şi când mi l-a trântit odată s-a băgat zmeul până subsuoară în pământ. Apoi a scos iute paloşul şi i-a tăiat toate capurile şi-a făcut dintr-însele şase grămezi de hoit şi le-a dat vulturilor şi corbilor spre mâncare. Iară după aceasta, întorcându-se la pod, a strigat pe Flămându' şi pe Frigu' să iasă din ascunzişul lor afară. Şi ieşind aceştia de sub pod, se porniră cu toţii mai departe şi se duseră până la curţile cele de aramă ale zmeului, unde se afla cumnata sa cea mai mică.

Ajungând la curţi şi intrând tustrei înăuntru, stăpâna de casă, când îl văzu pre Fiul lepei se înspăimântă şi zise:

— Cumnăţele dragă, ce vânt te-a abătut pe aice, pe unde nici pasăre măiastră nu poate străbate, da' încă om pământean? Întoarce-te înapoi şi fugi degrabă de pe-aceste locuri pângărite şi afurisite, că de-a veni zmeul şi de te-a afla, e vai şi amar de capul tău! Cum te vede, cum te omoară!

— Cât despre aceasta să n-ai nicio teamă, scumpa mea cumnăţică, că eu mai nainte de a mă porni şi sosi la aceste curţi, m-am îngrijit şi de zmeu! Dumneata să fii sănătoasă, că lui n-are să-i mai cânte cucu! l-am venit de hac la podul de aramă unde vulturii şi corbii fac acuma praznic din carnea lui!

Cumnata sa, când auzi această ştire neaşteptată sări drept în sus de bucurie, şi nu ştia singură cum să-i mulţumească şi cu ce să-l primească mai bine, pentru că a mântuit-o de zmeu. Aduse apoi de mâncare şi-i pofti pe tustrei la masă şi se puseră cu toţii la masă şi ospătară până ce se săturară.

Iară după ce au mâncat şi băut cât le-a poftit inima, se culcară tustrei fraţii ca să se odihnească, căci erau foarte osteniţi de drum şi mai ales Fiul lepei. Acesta numai de-abia se mai putea ţine pe picioare de vlăguit ce era. Şi nici e de mirare după ce el a avut atâta să se lupte cu zmeul.

Şi-acuma, tustrei zmeii erau morţi. Vulturii şi corbii de mult avură parte de dânşii. Fetele cele de împărat erau slobode, puteau să se ducă orişiunde ar fi voit, căci zmeii nu puteau mai mult nemica să le facă.

Acum Fiul Iepei foarte lesne ar fi putut să le ieie şi să se întoarcă cu dânsele în Lumea-albă. Dar el nu se întoarse aşa degrabă, ci era cineva pre care nu putea să-l lase în pace, mai cu samă că de la acela i s-au tras toate neplăcerile şi neajunsurile câte avu să le sufere.

Acel cineva era Petrea Şchiopul, moşul zmeilor, care a furat din Lumea-albă pre fetele împăratului, soţia Fiului Iepei, a lui Strâmbă-Lemne şi a lui Sfarmă-Piatră.

Deci, a doua zi de dimineaţă, cum se sculară, îşi luă Fiul Iepei rămas-bun de la cumnata sa şi se porni cu cei doi fraţi ai săi, Flămându' şi Frigu', doară poate or da undeva de Petrea Şchiopul, doară poate or pune mâna pe dânsul ca să-l trimită pe urma nepoţilor săi. Şi pornindu-se tustrei, se duse, se duse,

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune lângă prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, fraţi buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Că eu vă spun o poveste,
Cum a fost şi nu mai este...

Şi se duse, se duse, până ce ajunse la un bordei mare de fier, ai cărui păreţi erau de doi stânjeni de groşi.

Acela era bordeiul lui Petrea Şchiopul. Într-însul locuia moşul zmeilor.

Fiul Iepei, cum dete cu ochii de dânsul şi cum înţelese acuma de la cine şi prin cine va fi înţeles, că acest bordei e al lui Petrea Şchiopul, deauna izbi într-însul de vreo câteva ori cu buzduganul cel de nouăzeci şi nouă de oca de fier, de ţi se părea că are să-l facă mii de fărâmi. Dar oricât se munci el ca să-l sfarme, nu putu, pentru că bordeiul lui Petrea Şchiopul nu era de sama bordeielor celor ţigăneşti, făcute din vro câteva scânduri şi acoperite cu lut, ci el era aşa de tare că buzdugan trebuia să fie acela, da' încă să-l mai şi sfarme.

Şi pe când Fiul Iepei stupia foc şi pară, pentru că toată munca îi era în zădar, pe-atunci Petrea Şchiopul sta închis într-însul ca într-o cetate şi nici gând nu avea să iasă afară.

Văzând Fiul Iepei că nu poate defel sfărma bordeiul şi din pricina lui nici pe Petrea Şchiopul nu putea pune mâna ca să mi-l trimită în cealaltă lume, pe urma nepoţilor săi, porunci Frigului să aducă degrabă nouăsprezece stânjeni de lemne şi să facă cu dânşii foc împrejurul bordeiului, iară Flămândului îi zise să aducă atâta lut cât socoteşte el că i-ar ajunge spre acoperirea celor doisprezece stânjeni, ca aceştia să ardă înăbuşit deasupra bordeiului.

Frigu' şi Flămându' nu aşteptară să le mai spuie încă o dată, ci fiind foarte bucuroşi de această poruncă, alergară tot într-o fugă, dârdâindu-i celui dintâi dinţii din gură ca şi cum l-ar fi apucat toate năbădăile, iar cel din urmă căscând o gură cât o şură de ţi se părea că are să înghită tot ce-i va ieşi înainte şi cât a-i bate din pălmi aduse Frigul doisprezece stânjeni de lemne, iar Flămândul ca la vreo douăzeci şi patru de cară de lut. Şi cum se-ntoarseră înapoi, clădiră lemnele deasupra bordeiului şi le deteră foc, iară peste lemne puseră lut ca să ardă înăbuşit. Şi pe când ardea focul mai tare şi căldura era mai mare, pe-atunci Frigu' se tologia în toate părţile şi se prăjea la foc, iară Flămându' înhăţa câte un car de lut cu cărbuni cu tot şi-l da deodată pe gură. Şi aşa Frigu' săturându-se de căldură, iară Flămându' de mâncare, arse întreg bordeiul şi dimpreună cu dânsul arse şi Petrea Şchiopul.

Dar deoarece Petrea Şchiopul măcar că l-au ars de viu totuşi ar fi avut să învie ca o salamâsdră*, dacă l-ar fi lăsat acolo, de aceea au luat şi toată cenuşa bordeiului şi-a Petrii Şchiopului şi ducând-o de-acolo, au îngropat-o pe muntele Ilionului.

Ş-acum după ce s-a mântuit şi de Petrea Şchiopul s-a întors Fiul Iepei cu fârtaţii săi la cumnata sa de la curtea de aramă. Şi cum ajunse, îi zise cumnatei sale să se gătească de drum, că el a venit acuma s-o ieie şi s-o ducă la bărbatul său.

Cumnata sa, plină de bucurie că a scăpat cu totul din ghearele zmeilor, şi mai bucuroasă că în curând se va întoarce la bărbatul său cel adevărat, cât ai scăpăra dintr-un amnar fu cu toate gata de drum, numai să se pornească.

* salamâsdră – salamandră

Fiul Iepei, văzând că cumnata sa e acum gata, dete de trei ori în cruciş cu paloşul asupra curţii, şi curtea, dimpreună cu toate odoarele câte se aflară într-însa, se prefăcură într-un măr de aramă. Luă apoi mărul şi-l puse în sân.

După aceasta, pornindu-se Fiul Iepei cu cumnata sa şi cu cei doi fârtaţi ai săi, se duse cu dânşii până la curtea cea de argint. Aici, dând iarăşi de trei ori în cruciş cu paloşul asupra curţilor, curţile, cu toate podoabele şi odoarele dintr-însele, se prefăcură într-un măr de argint. Fiul Iepei îl puse şi pre acesta în sân, luând pre cumnată-sa şi porniră cu toţii mai departe spre curtea cea de aur unde se afla nevasta sa.

În urmă ajungând la nevasta sa, a luat de aicea mai întâi douăsprezece ialoviţe grase, ca să aibă merinde pe drum şi-o râşniţă de diamant şi punând ialoviţele, râşniţa şi tustrele nevestele, pe frate-său, care de când Fiul Iepei a omorât pre zmeul cel cu douăzeci şi patru de capuri, nu s-a mai depărtat nicăiri de-acasă, s-a suit şi el călare, şi dând apoi iarăşi în cruciş asupra curţii şi aceasta s-a prefăcut cu toate odoarele dintr-însa într-un măr de aur. Şi luând Fiul Iepei pre acest măr şi băgându-l în sân, s-au pornit mai departe şi s-au dus, s-au dus, până ce au ajuns cu toţii la Buricul pământului.

Strâmbă-Lemne şi cu Sfarmă-Piatră de cum s-a coborât Fiul Iepei în Lumea-neagră ca să caute pre nevestele lor, nu se depărtară defel de lângă Buricul pământului, ci stătură aice şi-l aşteptară cu cea mai mare nerăbdare până ce s-a întoarce. Şi dacă li s-a sfârşit mâncarea sau băutura, unul rămânea de strajă, iară celălalt lua arcul, trăgea şi da o raită prin apropiere, săgeta care sălbătăciune îi ieşea mai întâi înainte, o înhăţa în spate şi-ntr-o mică de ceas se-ntorcea iară înapoi. Se temeau ca nu cumva părăsind pe mai mult timp Buricul pământului, tocmai atunci să vie Fiul Iepei cu nevestele şi să n-aibă apoi cine îi scoate afară.

Acuma, sosind Fiul Iepei la Buricul pământului, puse pre neveste, pre cele douăsprezece ialoviţe şi pe frate-său în găleată şi clătinând odată şi bine funiile cele de mătasă, de care era legată găleata, dete de ştire fraţilor de cruce şi cumnaţilor săi de pe Lumea-albă să tragă în sus, iară el, Frigul, Flămândul şi râşniţa cea de diamante, rămaseră jos. Fiind, cum am mai spus, la locul lor, cum văzură semnul dat, deauna prinseră amândoi de funii, traseră voiniceşte găleata în sus şi-o scoaseră afară cu tot ce era într-însa. Şi după ce se scoborâră nevestele şi mânzul iepei din găleată, o sloboziră iarăşi în jos.

Ce face însă acum Fiul Iepei? Socotiţi că el s-a suit în găleată, după cum a fost zis? Nici vorbă! El era cu mult mai ajuns de cap şi prefăcut, decât să facă o neghiobie ca aceasta! El voi mai întâi să se încredinţeze de-i sunt cumnaţii săi aşa de credincioşi şi priincioşi, cum le-a fost şi el lor şi-apoi să se suie. De aceea, în loc să se suie acuma singur în găleată, puse într-însa râşniţa cea de diamant ca să vadă: scoate-or cumnaţii săi, ori nu? Şi dacă vor scoate-o, de vor avea vreun gând rău cu dânsul, atunci va rămâne cel puţin cu viaţa.

Şi pe când s-au suit nevestele în găleată, el le-a zis că, după ce vor fi scoase în Lumea-albă, să nu spuie nemică fârtaţilor săi, că el ar mai avea ceva pe lângă sine, ci să le spuie dacă vor fi întrebate, că a rămas singur ca cucul. Şi aşa au şi spus ele, când au fost întrebate.

Strâmbă-Lemne şi cu Sfarmă-Piatră cugetând că nu alta, ci Fiul Iepei e în găleată, traseră găleata cu râşniţa până la jumătate de Buricul pământului şi de-acolea, tăind pe nevăzute funiile, se făcură că scapă găleata. Şi aşa îi deteră drumul.

Când ajunseră jos găleata şi cu râşniţa de pământ se făcură mii şi fărâmi. Iară nevasta lui Fiul Iepei leşină de spaimă.

— Ei lasă, mări blestămaţilor şi mişeilor ce-mi sunteţi! Aşa vi-i treaba? Asta vi-i mulţumita şi recunoştinţa voastră pentru că mi-am pus viaţa la mijloc până ce v-am scos nevestele din ghearele zmeilor şi vi le-am adus de-a gata numai să le cuprindeţi în braţe! Doară să nu mai ies eu de-aice cât va fi lumea şi pământul şi să nu mai dau ochii cu voi! Numai aşa veţi putea scăpa teferi din mâinile mele! Dar bun e Dumnezeu şi meşter dracu'!

Aşa cuvânta Fiul Iepei plin de amărăciune şi mânie, când văzu căzând găleata. Apoi, întorcându-se către Frigu' şi Flămându', fraţii săi din Lumea-neagră, le zise:

— De acum, fraţilor mei, vă-ntoarceţi şi vă duceţi încotro v-or duce ochii şi picioarele, căci cu mine n-aveţi ce mai căuta! Am socotit să vă iau şi pre voi în Lumea-albă şi să vă mulţămesc mai bine pentru ajutorul şi prietenia ce mi-aţi arătat până acum, dar vedeţi şi voi singuri că nu mi-am putut îndeplini dorinţa. Blăstămaţii şi mişeii de cumnaţi mi-au zădărnicit toate planurile!

Frigu' şi Flămându' nu voiau să se despărţească de dânsul o dată cu capul, ci ziceau că vor merge şi ei de-ar şti bine că-i duce drept la moarte.

Dar Fiul Iepei nu voi defel să-i ieie şi zise că, dacă-i doresc binele, să-l lese singur, şi ce se va mai întâmpla, întâmple-se, că lui, de acuma înainte, prea puţin îi pasă.

Ce era să facă acuma Frigu' şi Flămându'? Să-l lase singur nu le da mâna! Să meargă cu dânsul, iară nu le da mâna, că n-ar fi voit pentru toţi dumnezeii să-l mai supere de cum era, şi era Fiul Iepei foarte supărat, supărat, că nu vă pot spune... Îi făcură deci pe voie, se despărţiră de dânsul şi se duse fiecare în treabă-şi.

Fiul Iepei, rămânând acuma singur în Lumea-neagră, îşi luă buzduganul cel de nouăzeci şi nouă de oca de fier şi paloşul, care arme rămăseseră la dânsul, se-ntoarse înapoi de la Buricul pământului şi pornindu-se prin Lumea-neagră se duse, se duse

Multă lume împărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste
Că-nainte tot mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, oameni buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum n-a fost şi nu mai este...

şi se duse, duse, până ce ajunse la o curte mare şi frumoasă, de ţi se duceau ochii când te uitai la dânsa.

Această curte, peste care a dat el acuma, era a Frumoaselor.

Şi fiindcă era foarte ostenit de drum şi nu ştia singur încotro să mai apuce, socoti să intre în curtea aceasta, să vadă cine locuieşte înăuntru, şi apoi, după ce se va mai odihni, să plece mai departe încotro l-or duce ochii şi picioarele.

Şi cum socoti aşa şi făcu. Se duse şi bătu în uşă.

Frumoasele, cum auziră că bate cineva în uşă, îndată sosiră ca să vadă cine-i. Şi nu mică le-a fost mirarea şi uimirea când deschiseră uşa şi văzură înaintea lor un voinic înalt şi frumos cum nu văzuseră ele de multă vreme.

Dar las' că nici Fiul Iepei n-o păţit mai bine. Şi când dete cu ochii de dânsele, rămase ca încremenit. Aşa nişte fete frumoase n-a văzut de când l-o născut mă-sa, măcar c-o umblat atât Lumea-albă, cât şi cea neagră în lung şi curmeziş.

Dar nici n-avea cum să nu se uimească de dânsele, căci doară nu de flori de cuc se numeau ele Frumoasele.

— Ce vânt te-abătu pe aice, voinice? întreabă Frumoasele, după ce-şi veniră în ori.

— Vânt bun, căci mă abătu pe la voi, cele mai frumoase fete din lume, câte le-am văzut şi le cunosc până acuma! răspunse Fiul Iepei, zâmbind.

— Şi care ţi-i numele, dacă ne este iertat să te întrebăm? ziseră Frumoasele mai departe.

— Numele meu e Fiul Iepei! răspunse acesta. Dar al vostru care-i?

— Al nostru e Frumoasele!

— Aşa! Apoi să aveţi parte de frumuseţe! zise Fiul Iepei, puţin cam îngrijorat când auzi numele acesta. Căci el ştia din bătrâni că Frumoasele, pe cât sunt de frumoase şi drăgăstoase, pe atâta sunt şi de răutăcioase şi rar care bărbat, însă mai cu samă rar care voinic tânăr şi frumos scapă teafăr când încape pe mânele lor. Dar las' că nu degeaba era şi el năzdrăvan. Ştie el cum să le vie de hac, numai dacă le-ar fi plesnit prin minte să-i facă vreun rău.

Frumoasele, bucuria lor, cum auziră că voinicul ce-a sosit la dânsele e Fiul Iepei, îl poftiră înăuntru, îl duseră în cea mai mare şi mai frumoasă odaie din câte încăperi avea curtea şi-l poftiră să şadă pe-un divan de mătase, cugetând în sine că acuma e al lor, că mai mult nu le va scăpa din mână.

Fiul Iepei nu se puse de pricină, mai ales că era foarte ostenit de drum. Dar, în acelaşi timp, scoase o trişcuţă de sub brâu, care asemenea o purta totdeauna cu sine şi din care, ori şi de câte ori avea vreun alean la inimă, trăgea câte-o doină de cele bătrâneşti ca să se mai aline, sau câte-o horă ca să-i mai treacă din cea jale şi urât.

Frumoasele, cum se aşeză Fiul Iepei pe divan, se puseră şi ele, una de-o parte şi alta de altă parte de dânsul, pe divan, iară a treia în faţă, pe-un scaun şi începură a-l întreba câte de toate. Şi de ce-l întrebau, de ce le istorisea mai multe, ele de aceea se apropiau şi se lipeau mai tare de dânsul şi începură a-l dizmerda, săruta, doară, doară îl scot din sărite, căci aşa-i obiceiul Frumoaselor când le pică în mână câte un străin voinic şi frumos.

Fiul Iepei însă, cunoscându-le năravul şi văzându-le că prea tare se înfocă şi se apropie de dânsul, pune trişca la gură şi unde nu mi-ţi începe a trage o horă, ştii colea una din cele voiniceşti, că de piatră să fi fost şi totuşi ai fi sărit drept în sus şi-ai fi prins a juca.

Aşa făcură şi Frumoasele, când auziră hora săriră ca nişte căprioare drept în sus şi unde nu mi se prinseră la joc şi unde îmi începură a se-nvârti şi a juca de se cutremura pământul sub dânsele. Şi cu cât Fiul Iepei zicea mai frumos din trişcă, ele cu atâta mai mult se fărmăcau de cântecul lui şi cu atâta mai tare săreau în sus şi tropăiau. Şi atâta ce jucară şi atâta ce mi se zbuciumară, până ce picară la pământ ca moarte de vlăguite ce erau.

— Ei, cum v-a plăcut cântecul meu? întrebă Fiul Iepei după ce le-a văzut pre dânsele tologite la pământ.

— Foarte frumos! Mai frumos nici nu se poate! răspunseră acestea gâfâind.

— Dacă ziceţi că v-a plăcut aşa de tare, apoi faceţi-mi şi mie una pe plac! zise mai departe Fiul Iepei.

— Bucuroase, de ce nu, numai spune-ne ce doreşti, că acuşi îţi împlinim orice dorinţă ai avea!

— De bună samă?

— Încă ne mai întrebi?

— Dacă-i aşa treaba, apoi spuneţi-mi cine m-ar putea scoate de aicea în Lumea-albă, sau îndreptaţi-mă voi, dacă ştiţi cum, să ies de aice.

— Ba bădiţă, asta n-am mai face-o! Nu vezi că noi suntem singure aice, şi tocmai acuma, când s-o îndurat Dumnezeu să ne trimită şi nouă un suflet de voinic în casă, care ne-ar putea apăra de toate relele, să te lăsăm pe dumneata ca să te duci aşa degrabă de la noi? Nu ştii dumneata că de s-ar întâmpla una ca aceasta, noi ne-am topi de pe picioare de doru-ţi?

—Vai că şirete şi prefăcute mai sunteţi! Mare gogoman o mai fi acela care v-ar crede aşa degrabă, şi nici una, nici două s-ar lua după vorbele voastre!

— Şi de ce, voinice?

— De aceea, pentru că dacă aţi fi voi alte zâne, şi n-aţi fi Frumoasele, atunci altă vorbă ar fi. Aşa însă, fiindcă voi sunteţi Frumoasele şi eu sunt Fiul Iepei, care nu se lasă aşa lesne tras pe sfoară, de aceea spuneţi-mi, dacă puteţi şi vreţi, cine m-ar putea

scoate pe Lumea-albă, iar de nu, rămâneţi unde v-am aflat că mi-oi ajuta şi eu cum oi putea!

— Ba asta n-o mai fi! Până într-atât de rele la inimă, cum socoţi tu, nu suntem noi!

Şi cum rostiră Frumoasele cuvintele acestea, ieşiră cu dânsul din curte şi-l îndreptară să meargă la Cetatea-neagră, că acolo se află o pajură care de nouă ani neîntrerupt scoate pui şi când puii sunt zburători, atuncea vine un balaur cu douăzeci şi patru de capuri şi-i mănâncă puii... Dacă pajura aceasta, care-i umblată prin lume, şi care, cum se zice, a trecut prin foc şi prin apă, nu te va putea scoate în Lumea-albă, apoi să ştii, nimeni altul nu te mai poate scoate, ziseră zânele, adică Frumoasele.

Fiul Iepei, mulţămind Frumoaselor pentru primire şi pentru sfatul ce i-au dat şi luându-şi rămas-bun de la dânsele, se porni iarăşi la drum şi se duse, duse,

Multă lume împărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Că cuvântul din poveste,
Că-nainte tot mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă s-asculte cu drag.
Ascultaţi şi voi, oameni buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum n-a mai fost şi nu mai este.

Şi se duse, duse până ce ajunse la Cetatea-neagră. Şi se afla lângă Cetatea cea neagră, să nu vă spui minciuni, un copac cât o casă de gros. Iară în vârful copaciului se afla un cuib cât un stog de mare şi-n cuib erau puii pajurei, despre care spuseseră Frumoasele.

Pajura, ştiind că tocmai în ziua când a sosit Fiul Iepei în locul unde-i era cuibul, are să vie balaurul ca să-i mănânce puii şi ştiind prea bine că precum mai înainte, aşa şi acuma, nu va fi în stare să-i mântuiască, se duse de acasă ca să nu vadă cum i-o mânca dinaintea ochilor săi balaurul, căci nu putea de mila şi jalea lor.

Puii stau singuri în cuib şi ţipau şi se văitau de-ţi era mai mare mila să stai şi să-i asculţi.

Fiul lepei, cum ajunse în dreptul copaciului şi auzi aşa de tare văierându-se de-ţi era mai mare mila, stete locului şi-i întrebă, zicând:

— Ce plângeţi voi puilor? De ce vă tânguiţi aşa de tare? Ce vi s-a întâmplat?

— Voinice, voinice! strigară puii, ce flori te poartă pe-aice, pe unde până acum niciun om pământean n-a călcat, afară numai de un singur voinic, de Fiul lepei? îi ziseră. Numai acesta avea să vie pe aici, după cum ne-a spus maica noastră. Şi de cumva nu eşti tu Fiul lepei, apoi întoarce-te cât mai degrabă îndărăpt de unde-ai sosit, până nu apucă a veni balaurul, că de-o veni balaurul şi de te-o afla aice, e vai şi amar de pielea ta! Destul că ne va mânca pre noi această bală spurcată, nu trebuie să te mai mântuiască încă şi pre tine de zile.

— Nu vă temeţi, dragii mei puişori, căci nici mie şi nici vouă nu vi s-a întâmpla nemică, căci eu sunt Fiul lepei despre care aţi auzit că va veni pe aice! Spuneţi-mi mai bine, unde-i maica voastră?

— Maica noastră? A fugit, sărmana, de-acasă, căci îndată are să vie un balaur cu douăzeci şi patru de capuri, care din nou îi mănâncă pre toţi puii, câţi îi scoate maica şi astăzi are să ne mănânce şi pre noi.

— Şi oare nu mi-aţi putea voi spune ce mi-ar da maica voastră, când v-aş scoate eu din ghearele balaurului despre care îmi vorbeşti, şi din pricina căruia vă temeţi şi vă văicăraţi aşa de tare?

— De dat, nu ştim ce ţi-ar da, dar ştim atâta că ce-ai voi, aceea ar face!

— Bine! Acum spuneţi-mi cam din care parte cugetaţi că are să vie balaurul la voi? Şi pe ce fel de semne se poate cunoaşte el când vine?

— Vine pe cărarea cea bătută dintre copaci şi când se-apropie, atunci se răsună toată împrejurimea căci e mare şi groaznică dihania dracului, da' să te ferească Dumnezeu sfântul, nici să-l visezi, da' de cum să-l mai şi vezi.

Auzind aceasta Fiul lepei s-a suit degrabă în copaci, unde erau puii, s-a pus pe marginea cuibului şi fiindcă încă nu era vremea ca să vie balaurul, a început a povesti puilor toate câte le-a păţit el de când e pe Lumea-neagră. Cum a omorât pre cei trei zmei şi pe Petrea Şchiopul, cum l-au înceluit Strâmbă-Lemne şi cu Sfarmă-Piatră şi acuma dacă maica lor l-ar scoate în Lumea-albă, el ar omorî pre balaur şi i-ar scoate de la moarte.

Puii ascultară cu cea mai mare luare-aminte şi după ce sfârşi de povestit îi făgăduiră că maica lor, de bună samă, l-o scoate de unde doreşte, numai să-i scape de la moarte. Ei vor întrebuinţa toate chipurile şi mijloacele ca să-l scoată.

Fiul Iepei, având acuma cea mai bună nădejde că pajura l-a scoate în Lumea-albă, se aşează fără grijă pe marginea cuibului şi ascuţindu-şi paloşul aştepta cu nerăbdare pre balaur.

Pe la două ceasuri, adică pe la amiazi, iată că vine şi balaurul pe cărarea cea dintre copaci de se cutremură pământul sub dânsul şi cum ajunge lângă copaciul unde era cuibul cu puii, întinde capurile pe rând, unul câte unul, ca să apuce şi să înghită pre cei patru pui ai pajurei, căci pajura avea patru pui.

Puii, când îl zăriră, începură de frică a ţipa şi-a striga de-ţi ţiuiau urechile şi se zvârcoleau ca nişte turbaţi prin cuib.

Fiul Iepei însă, care se ascunse ca să nu-l vadă iasma de balaur, cum se apropie acesta şi începu a-şi întinde capurile, deauna ridică paloşul său cel ascuţit ca briciul şi cât ai clipi din ochi îi şi tăie douăsprezece capuri.

Balaurul, simţind că i se taie capurile, se uită lung împrejurul său ca să vadă cine i le taie, dar nevăzând pe nimene, începu, din nou, a întinde celelalte capuri spre pui.

Fiul Iepei, dintr-o singură lovitură îi mai taie nouă şi balaurul rămâne acum numai cu trei capuri. Şi văzând el că nu e lucru de şagă, se uită iară în toate părţile şi nezărind pe nimeni, începe a lipi capurile îndărăpt, la locul lor.

Dar şi Fiul Iepei nu-i dete răgaz, ci cât ai bate în palme îi tăie şi celelalte trei capuri şi apoi scoborându-se jos, începe a mi-l dumica bucăţele şi făcând douăzeci şi patru de grămezi de hoit dintr-însul, l-a înşirat pe lângă copaci şi apoi s-a suit iară în cuib.

— Vino, voinice, şi te ascunde degrabă, ziseră acuma puii pajurei, văzându-se scăpaţi de cel mai mare duşman al lor. Haide iute, căci de va veni maica noastră şi de ne va afla că am scăpat, are să te înghită de bucurie. Ascunde-te până ce i-a trece bucuria!

Abia apucară puii a rosti cuvintele acestea şi iată că începu a se răsuna toată împrejurimea Cetăţii-negre de-o vâjâitură groaznică.

Era pajura, care venea de se cutremurau copacii pe unde trecea. Şi cum ajunse ea lângă cuib şi văzu puii săi vii, iară pre balaur mort şi prefăcut în douăzeci şi patru de grămezi înşirate pe lângă copaci, întrebă:

— Cine mi-a făcut acest mare bine? Cine a omorât pre balaur şi v-a scăpat viaţa?

— Dacă ne făgăduieşti că nu-i vei face nemică ţi l-om spune cine-i, răspunse puii.

— Vă făgăduiesc că nu-i voi face niciun rău, nici cât e negru sub unghie!

— De bună samă?!

— De bună samă!

— Cel ce ne-a scăpat e un voinic din Lumea-albă şi numai iacă că cu vro câteva minute mai nainte s-a dus pe ici pe colo! răspunseră puii arătând într-o parte încotro s-ar fi dus mântuitorul lor.

Pajura, auzind aceasta, zboară repede în toate pârtiile Lumii-negre şi caută în dreapta şi în stânga, dar în zadar, că nu putu nicăieri afla. Şi unde să-l fi aflat după ce el era în cuibul puilor săi, sub aripile acestora? Şi s-a întors pajura îndărăpt.

— Nu l-ai găsit? întrebară puii.

— Nu, dragilor mei, răspunse acesta.

— Dacă dumneata nu i-ai face nemica noi ţi-am spune în ce loc se află, aşa însă ne temem ca să nu i se-ntâmple vreun rău în loc de răsplată şi mulţumită pentru binele ce ni l-a făcut, căci ne-a apărat de la moarte, din ghearele balaurului!

— N-aveţi nicio teamă, că nu i-oi face nemica, ci dimpotrivă, îi voi fi foarte recunoscătoare pentru binele ce l-a făcut vouă, cât şi mie!

Atunci, puii ridicară aripile şi Fiul Iepei se arătă pajurei.

Pajura, plină de bucurie, cum l-a văzut, deauna l-a şi înghiţit.

Puii, văzând aceasta, prinseră a plânge şi-a se tângui amar, că maica lor nu şi-a ţinut cuvântul. Însă Pajura nu-l ţinu mult într-însa, ci îndată îl vărsă afară pe de-o sută şi de-o mie de ori mai frumos de cum a fost mai nainte şi după aceasta îl întrebă:

— Cine eşti tu şi de unde eşti, şi cum te-ai rătăcit pe aice, pe unde om pământean încă n-a călcat? Nu eşti tu cumva vestitul voinic Fiul Iepei din Lumea-albă, despre care am auzit că are să vie odată pe aici?

— Ba, eu sunt singur acela, cu care vorbeşti acuma! răspunse Fiul Iepei.

— Tu eşti acela, care a omorât pre cei trei zmei, ce-au furat pre mânzul iepei năzdrăvane din Lumea-albă şi pre Petrea Şchiopul, care a furat nevestele unor voinici, tot din Lumea-albă?

— Eu! răspunse Fiul Iepei şi mânzul cel furat e fratele meu. Eu am potopit pre toată păgânitatea câtă s-a aflat în această lume. Şi începu a-i istorisi toată istoria de la început.

— Şi ce pofteşti tu acuma de la mine pentru binele cel mare ce mi l-ai făcut, că ai omorât pre balaur şi mi-ai scăpat puii de la moarte?

— N-oi pofti nemica alta, doamnă, decât să mă scoţi în Lumea-albă!

— Scoate-l, mamă, scoate-l! se rugară şi puii, auzind că Fiul Iepei nu doreşte alta nemica.

— Mare lucru mi-ai cerut!... Dar fie, pentru tine îl fac bucuroasă!... Numai una ţi-o spun de-nainte, să faci cum vei şti şi vei putea, să cauţi şi să aduci douăsprezece buţi de vin şi douăsprezece ialoviţe grase ca să avem merinde de drum... Fără de acestea nici nu mă urnesc din loc, căci calea e ostenicioasă şi-ndepărtată.

Fiul Iepei ce-avu de acuma să facă?... Se porni iarăşi la drum prin Lumea-neagră şi îmblând încolo şi încoace cât va fi îmblat, făcu ce făcu şi aduse douăsprezece buţi de vin şi douăsprezece ialoviţe grase şi după ce le aduse le puse toate pe aripile pajurei, apoi suindu-se şi el călare şi luându-şi rămas-bun de la pui, se porni pajura la drum şi zburând tot într-un suflet, acuma numai ce ştia câte zile va fi zburat, a ajuns la Buricul pământului. Şi după ce ajunse aici nu stete locului, ci zbură mai departe prin Buricul pământului în sus ca să-l scoată pre Fiul Iepei mai degrabă afară, în Lumea-albă.

Dar iată că tocmai când mai, mai era să-l arunce de-o parte de Buricul pământului, în Lumea-albă, se sfârşeşte toată mâncarea şi pajura strigă să-i deie măcar cişceva de mâncare, căci i s-au sleit puterile şi nemâncând nemica cu greu îi va fi să-l scoată afară.

Fiul Iepei, văzând şi singur că s-a sfârşit mâncarea şi temându-se ca nu cumva să rămâie tocmai acuma, când e la adică pe gheaţă, tăie degrabă cu paloşul o bucată de carne de la călcâiul său şi o dete pajurei în gură.

Pajura, atunci se mai avântă încă o dată şi-l aruncă în Lumea-albă, iară după ce l-a aruncat, zise:

— Ei, voinice, voinice, tare dulce carne mi-ai dat tu acuma! De unde ai luat-o?

— Tot de-aceea a fost, doamnă, de care ţi-am dat mai înainte, răspunse Fiul Iepei.

— Nu se poate! zise pajura, trebuie să fi fost alt soi de carne, căci aceasta a fost cu mult mai dulce decât ceea ce mi-ai dat-o mai nainte.

— Spunându-ţi la dreptate, toată carnea câtă am luat-o la drum s-a fost sfârşit şi acuma cerându-mi tot una şi temându-mă ca să nu mă laşi nescos în Lumea-albă, am tăiat carne de la călcâiul meu şi aceea ţi-am dat-o s-o mănânci.

— Apoi, că n-am ştiut eu mai nainte că e aşa de dulce carnea de om, că nu-mi mai scăpai tu, până-i lumea, din mână, dar acuma fiindcă te-am scos odată în Lumea-albă scos să fii, du-te sănătos încotro te-a duce dorul!

Şi rostind cuvintele acestea, Pajura bătu o dată şi voiniceşte din aripi şi lăsându-se în jos prin Buricul pământului, zbură îndărăpt, în Lumea-neagră, la puişorii săi.

Fiul Iepei însă, luând râşniţa cea de diamant se porni prin Lumea-albă ca să caute pe Strâmbă-Lemne şi pe Sfarmă-Piatră să le răsplătească pentru necredincioşia lor şi pornindu-se se duse, se duse,

Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult mai este,
Dar frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag,
Şi stă de-ascultă cu drag.
Ascultaţi şi voi, oameni buni,
Că eu nu vă spun minciuni,
Ci eu vă spun o poveste
Cum n-a fost şi nu mai este,
Dar care-acuşi sfârşeşte,
Cine n-ascultă greşeşte.

Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, după ce au scos pre nevestele lor şi pre a lui Fiul Iepei, se duseră până unde s-ar fi dus şi-acolo apoi oprindu-se îşi făcură nişte curţi ca acelea cum numai ei ştiau să facă şi trăiau cu nevestele lor în pace şi fericire. Iară pre nevasta cumnatului lor, a lui Fiul Iepei, o puseră să păzească porcii dimpreună cu fiul său, căci ea avea acuma un băiat de la Fiul Iepei.

Fiul Iepei, după ce se depărtă de Buricul pământului şi după ce îmblă el încolo şi-ncoace cât timp va fi îmblat, apucă de la o vreme drumul drept într-acea parte unde nevasta şi cu băiatul său păşteau porcii lui Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră.

Băiatul, cum îl zări că vine călare pe tata său, zise, plin de bucurie, către mă-sa:

— Mămucă, mămucă, ian caută încolo şi vezi cum vine tătuca spre noi!

— Acela nu-i tătuca tău, dragul mamii! zise mă-sa, acela trebuie să fie alt voinic! Cine ştie unde va mai fi sărmanul tătuca-tău?! Poate că acuma de mult va fi murit!

— Ba acela-i tătuca, călare pe uncheşul, inima-mi spune că-i el şi nu altul!

Când s-a uitat nevasta mai bine într-acolo, unde-i arătase fiul său şi a zărit râşniţa cea de diamant sclipind, atunci îndată a cunoscut şi ea că nu poate fi nimeni altul, ci numai bărbatul său. Şi de aceea zise:

— Că bine spui, băiete, acela trebuie să fie tată-tău! Cine mai ştie, poate că e viu şi acuma vine să ne caute pre noi ca să ne scoată din mânele duşmanilor noştri.

Abia apucă ea de rostit cuvintele acestea şi Fiul Iepei sosi la dânşii. Şi era atunci, când a sosit el la nevastă, după cinci ceasuri.

Nevasta, când l-a văzut şi l-a cunoscut, a picat în genunchi dinaintea lui şi a început a i se jelui.

— V-au pus să paşteţi porcii! zise el plin de jale şi totodată de mânie.

— Precum vezi! Ne-au pus să le păzim porcii, pe când ei trăiesc în bine şi se desfătează ca nişte împăraţi.

— Lasă-te numai pe mine, că de-acuma înainte nu vor mai pune nici pre voi dar nici pre alţii! Le viu eu de hac îndată! zise Fiul Iepei, înfuriat. Şi apoi iară urmând: Luaţi iute porcii şi aideţi cu mine mai degrabă să le arăt eu nemulţumitorilor acestora cum trebuie să se poarte orişicine cu nevasta aceluia ce nicicând nu le-a făcut vreun rău ci tot numai bine.

— D-apoi cum să ne ducem, bărbăţele, că ne-o sudui. Ei niciodată nu m-au lăsat să duc porcii mai degrabă acasă, până ce-nsărează.

— Nu vă temeţi! De-acuma înainte nu vă mai suduie nimeni!

După aceasta, luă nevasta porcii, se duse cu dânşii, cu băiatul şi cu barbatul său acasă la cumnaţii săi şi cum ajunseră acasă ea se băgă în cuhnie, iară Fiul Iepei rămase afară.

Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, când o văzură în cuhnie, s-au mâniat foc şi pară pe dânsa, de ce a venit aşa devreme cu porcii acasă şi furioşi cum erau, strigară:

— Cum de-ai cutezat să vii devreme cu porcii acasă? Nu ţi-am spus noi că până ce nu-nserează să nu vii?

— Apoi dă, răspunse nevasta, eu n-aş fi venit, dar bărbatul meu şi cumnatul vostru, Fiul Iepei, m-a îndemnat să viu!

Şi pe când sfârşea ea de zis cuvintele acestea, iată că şi Fiul Iepei intră înăuntru.

Strâmbă-Lemne şi Sfarmă-Piatră, când l-au văzut, au încremenit... Dintru început singuri nu ştiau ce e cu ei, au văzut ceea ce au văzut, or numai au visat.

Iară mai pe urmă, după ce-şi mai veniră în sine, căzură la picioarele Fiului Iepei, în genunchi şi plângând ca nişte copii de ţâţă, îl poftiră de iertare.

Însă Fiul Iepei, de astă dată, nu le-a intrat în voie, ci le-a tăiat la amândoi capurile şi chemând după aceea pe vulturii şi corbii, pe care i-a mai hrănit el mai de multe ori, le-a dat acestora hoiturile cumnaţilor săi ca să le mânânce. Nevestelor lor însă nu le-a făcut nemică, nici nu le-a pedepsit cu nemica, ci scoţând cele trei mere din sân şi dând de trei ori cu paloşul în cruciş asupra lor, acestea pe loc s-au prefăcut în trei curţi ca acelea, una de aramă, una de argint şi una de aur, adică tocmai aşa cum erau curţile zmeilor de pe Lumea-neagră. Apoi a dat curtea de aramă şi cea de argint cumnatelor sale, iară el cu nevasta sa, cu băietul şi cu frate-său, au rămas în curtea cea de aur. Şi de-acolo înainte a fost om odihnit şi-o trăit după aceea în bine şi-n fericire lung timp cu nevasta sa şi poate că şi-acuma vor mai fi trăind, dacă n-au murit de mult.

Şi-am încălecat pe-un pai de săcară,
Şi v-am spus şi eu o minciună-n astă sară
Şi-am încălecat pe-o custură ruginoasă
Şi v-am spus şi eu o poveste mincinoasă.
Şi-am încălecat pe-o şa
Şi v-am spus-o tocmai aşa.

Povestea aceasta mi-a dictat-o Vasile Ungurean din Ilişeşti, sat în districtul Sucevei.

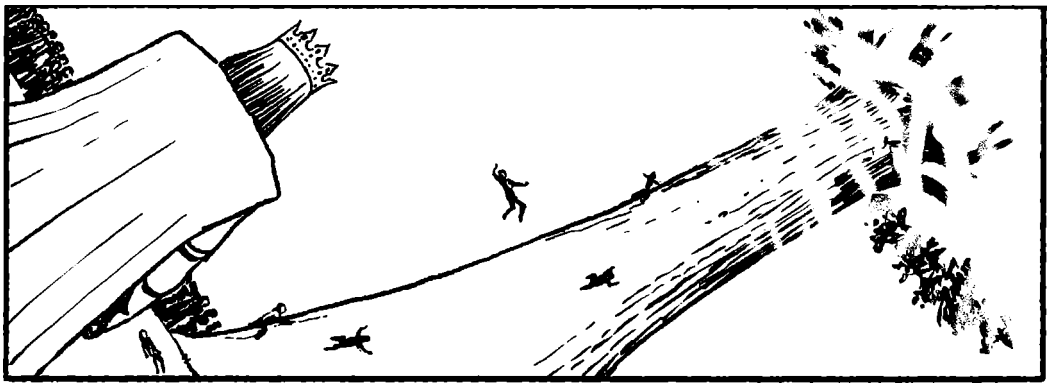

BULIMANDRĂ ŞI MÂNDRA-LUMEI

A fost odată, ca niciodată, că de n-ar fi, nu s-ar povesti.

A fost odată un împărat, împăratul acesta avea în mijlocul curţii sale un copaci care crescuse şi se făcuse aşa de nalt, de gros şi de neted, că nimeni nu se putea sui în vârful lui ca să-i vadă poamele şi frunza. Şi văzând împăratul că cu una, cu două nimeni nu-i va aduce poame din copaci, a poruncit, să să deie ştire în toată împărăţia sa, că de se va afla cineva care să scoboare poame din copaciul acesta, îi va da jumătate de împărăţie şi de soţie pre unica sa fiică.

Ştirea aceasta s-a lăţit îndată în întreaga împărăţie. O mulţime de feciori de crai şi împăraţi aleargă în ruptul capului la curtea împăratului, cugetând că vor putea, într-un chip sau într-altul, sui în pom şi scoborând dintr-însul poame şi frunze, şi-apoi vor căpăta pre fiica împăratului de nevastă.

Dar nu era aşa, după cum îşi închipuiau ei, căci pomul, dupre cum am spus, era foarte gros şi neted şi pe lângă aceea aşa de nalt că vârful lui ajungea mai până-n naltul cerului. Mulţi au cercat să se suie, dar nici nu apucară a ajunge vreo câteva prăjini în sus şi deauna s-ameţeau şi cădeau jos şi cum cădeau, acolo rămâneau în veci, mai mult nu se mai sculau.

În urmă, după ce şi-au cercat norocul, cei mai mulţi feciori de împărat şi niciunul n-a izbutit nemică, se-nfăţişă denaintea împăratului un cioban al său şi-i spuse că el îi va scoborî poamele dorite din pom.

Împăratul îl măsură cu ochii din cap până-n picioare şi apoi îi zise:

— Ce-ţi este ţie, măi Bulimandră, căci astfel îl porecliseră din pricină că era foarte bulendros îmbrăcat, n-ai ce mânca, n-ai ce purta? N-ai ce alta lucra?... Tu te-ai ales cel mai voinic dintre toţi ca să-mi aduci poamele voite?... Poate ţi s-a urât şi ţie viaţa, că vrei să-ţi rupi capul ca şi ceilalţi feciori voinici.

— Ba eu am ce mânca, am ce purta, am şi ce lucra! răspunse Bulimandră, dar totuşi voi să-mi cerc norocul şi ţi-o spun, înalte împărate, pre cinste, că eu, măcar că mă vezi aşa de bulendros şi rufundos cum sunt, totuşi ceea ce n-a putut nimeni să-ţi facă ţi-oi face eu, eu ţi-oi scoborî poamele dorite dacă mă vei lăsa să mă urc în pom.

Împăratul se mai uită încă o dată la dânsul şi apoi îi zise:

— Despre mine, Bulimandre, cearcă-ţi şi norocul, să văd cum îi scoate-o la capăt!

Toţi ce erau de faţă nu se puteau stăpâni de râs, când văzură pe ciobanul Bulimandră, aşa de petecos cum era, că voieşte a se sui în pom şi a da de râs pre cei mai voinici feciori care au încercat înaintea sa.

Bulimandră se uită chiorâş la dânşii şi zise:

— Râdeţi voi, râdeţi, că eu voi râde la urmă, dupre ce mi-oi împlini făgăduinţa.

Şi cum rosti el cuvintele acestea, luă o secure şi-o puse după cap; se duse lângă tulpina pomului, stupi de vreo câteva ori în palmă, împlântă securea în tulpina pomului, cât putu ajunge cu mâinile şi apoi se sui pe muchia securii şi se odihni puţin. După aceasta se prinsă cu mâna stângă brăţiş de pom, iar cu cea dreaptă scoasă securea şi o împlântă mai sus, se sui pe muche şi iarăşi se mai odihni puţin. Şi tot aşa împlântând securea tot mai sus în pom şi la fiecare împlântare odihnindu-se puţin ca să nu slăbească şi s-ameţească, se urcă el în sus până ce ajunse la Sânta Luni.

Cum ajunse el la chiliuţa Sântei Luni, bătu în uşă ca să-i deie drumul. O căţea cu dinţii de oţel, auzind bocănind la uşă, întrebă:

— De eşti om bun intră, iară de eşti om rău nu intra că te fac mii de bucăţele.

— Om bun sunt! răspunse Bulimandră.

Căţeaua auzind aceasta îl slobozi înăuntru. Bulimandră, cum a intrat înăuntru, nu s-a pus la şezut, dupre cum ar fi făcut altul în locul lui, ci îndată s-a apucat de măturat chiliuţa, de adus apă şi de făcut foc.

Sânta Luni, care nu era acasă, ci era dusă la mănăstire ca să se închine, înturnându-se înapoi şi văzând că toate-n chiliuţă îi sunt în cea mai bună rânduială şi înţelegând de la căţea cine le-a făcut toate acestea, s-a bucurat şi-a întrebat:

— Ce vânt te-a adus pe aice, voinice? Ce doreşti de la mine?

— Nemica nu doresc alta, răspunse Bulimandră, decât să mă îndrepţi ca să pot aduce poame şi frunze din pomul acesta, pentru împăratul meu!

— Eu nu-ţi pot ajuta cu nemica, răspunse Sânta Luni, căci eu nici n-am auzit, nici n-am văzut poame de-ale acestui pom, dar du-te la sora mea, la Sânta Miercuri, că ea, fiind mai mare decât mine şi ea poate că te va îndrepta mai bine. Şi dacă va fi să afli poamele căutate să-mi aduci, la-ntoarcere, şi mie vreo câteva.

Bulimandră îşi luă rămas-bun de la Sânta Luni şi făgăduindu-i că la întoarcere îi va aduce şi ei poame, se sui iarăşi în sus şi se duse, pe-ncetul, se duse până ce ajunse la Sânta Miercuri.

Sânta Miercuri nu era acasă, ci şi ea, ca Sânta Luni, era dusă la mănăstire ca să se închine.

Bulimandră, cum ajunse la chilia acesteia, bătu la uşă. O căţea cu dinţi de oţel întrebă:

— De eşti om bun, intră, iară de eşti om rău, nu intra, că te fac mii de fărâmi!

— Om bun sunt! răspunse Bulimandră. Căţeaua îi dete drumul.

Bulimandră, cum intră înnuntru, se apucă de măturat chiliuţa, de adus apă şi de făcut foc, ca şi la Sânta Luni.

Sânta Miercuri, când se-ntoarse de la mănăstire şi văzu chiliuţa grijită şi dereticată, se bucură şi întrebă:

— Ce pofteşti, voinice, de la mine pentru binele ce mi l-ai făcut?

— Nemica alta, răspunse Bulimandră, decât ca să mă-ndrepţi cum aş putea, mai lesne şi mai degrabă, aduce pentru împăratul meu poame şi frunze din pomul acesta.

— Îmi pare foarte rău, zise Sânta Miercuri, că nu-ţi pot ajuta nemică, căci eu nici n-am auzit, nici n-am văzut, până acum, poamele acestui pom, dar du-te până la sora mea cea mai mare, la Sânta Vineri şi ea poate că ţi-a spune şi când te-i înturna să-mi aduci şi mie vro câteva.

Bulimandră şi-a luat rămas-bun de la Sânta Miercuri şi pornindu-se în sus s-a dus, s-a dus până ce-a ajuns la Sânta Vineri.

— De eşti om bun, intră, de eşti om rău nu intra, că te-oi face mii şi fărâmi! răspunse căţeaua cea cu botul de oţel al Sântei Vineri, care se afla în chiliuţă.

Bulimandră răspunse:

— Om bun sunt!

Căţeaua îl slobozi înăuntru.

Bulimandră, cum a intrat înăuntru, a făcut şi aice ca şi la celelalte Sânte pe unde a trecut, adică s-a dat degrabă şi a măturat chiliuţa, a adus apă, a făcut foc.

Sânta Vineri, care era dusă la biserică, ca să se închine, cum se-ntoarse îndărăpt şi văzu chilia grijită, zise:

— Voinice, ce voieşti de la mine, pentru că mi-ai dereticat aşa frumos casa?

— Nemica alta, răspunse Bulimandră, decât să mă-ndrepţi cum aş putea mai degrabă ajunge şi lua poame pentru împăratul meu din pomul acesta.

Sânta Vineri răspunse:

— Vârful pomului cu poamele ce le cauţi tu se află în grădina surorii mele celei mai mari, a Sântei Duminici, du-te până la dânsa, că nu e departe de aice şi ea-ţi va da tot ce doreşti.

Bulimandră îi mulţumi pentru că l-a îndreptat aşa de bine şi luând iarăşi securea după grumaz se urcă în sus şi se duse pe-ncetul, pe-ncetişorul până ce ajunse la grădina Sântei Duminici.

Ajungând lângă grădina aceasta, stete încremenit de frumoasă ce era. Mărul, ale cărui frunze erau toate de aur, era plin de mere-polimere coapte şi aşa de frumoase de-ţi fugeau ochii când te uitai la dânsele.

Dar nu numai merele acestea erau carele împodobeau grădina Sântei Duminici şi mai era încă şi altăceva.

În mijlocul grădinii era un legănel de aur, iară în legănel se legăna Mândra-Lumei.

Sânta Duminică era dusă la biserică şi când s-a întors înapoi l-a întrebat pe Bulimandră ce caută.

Nu apucă însă Bulimandră a-i răspunde ce caută, căci în locul său răspunse Mândra-Lumei:

— Bine-ai venit, Bulimandră, că de mult te aştept. Şapte ani m-am legănat în legănelul acesta şi tot te-am aşteptat ca să vii şi să mă iei!

Dupre aceasta a spus Bulimandră la ce-a venit.

Sânta Duminică s-a dus ca să culeagă pentru dânsul mere-polimere, iară Mândra-Lumei s-a dus la biserică ca să se-nchine. Nainte însă de a se duce Mândra-Lumei la biserică i-a dat lui Bulimandră toate cheile de la toate bunătăţile, numai una n-a voit să-i deie.

Bulimandră însă, ca omul cel curios şi nepăţit, după ce s-a dus Mândra-Lumei la biserică, atâta ce-a cercat în toate părţile până ce da şi de cheia ce n-a voit să i-o deie Mândra-Lumei. Şi după ce-a găsit-o, nu s-o ţie şi nu-nceapă nemica cu dânsa, nu, ci el s-a dat a descuia toate cămările şi odăile, până ce în urmă a deschis cu cheia cea aflată o cămară în care se afla o bute mare înferecată cu douăsprezece cercuri de fier.

În butea aceea se afla un zmeu, pe care Mândra-Lumei l-a fost băgat înăuntru, pentru că nu putea să scape de dânsul, ci tot una căuta ca să-i fie soţie.

Zmeul, cum a simţit c-a intrat Bulimandră înăuntru, a zis într-un glas jalnic:

— Bine că te-a adus Dumnezeu, voinice Bulimandră, dă-mi trei picături de apă prin crăpătura aceasta, că crăp de sete şi eu, drept mulţămită, îţi voi da trei vieţi!

Bulimandră, neştiind cine-i în bute şi ce fel de urmări va avea binefacerea sa, în loc să-i deie trei picături de apă, cât a cerut zmeul, a luat şi i-a dat trei cofe.

Zmeul, cum a băut apa, s-a umflat odată bine, şi toate cercurile au plesnit. Apoi, după ce s-a văzut scăpat din prinsoare, a mulţumit lui Bulimandră şi i-a spus, încă o dată, că pentru binele ce i-a făcut îi dăruieşte trei vieţi.

Iată că nu mult după aceasta veni şi Mândra-Lumei de la biserică.

Bulimandră ce face acuma? Ia frunzele de aur şi mere-polimere ce i le-a dat Sânta Duminică, ia apoi şi pe Mândra-Lumei şi se-ntoarce-ndărăpt spre curţile împăratului.

Dar n-a fost să fie aşa după cum a cugetat Bulimandră.

Calul zmeului adică, cum a simţit că Bulimandră a furat pe Mândra-Lumei şi a fugit cu dânsa, a început a necheza de se auzea cine ştie până unde.

Zmeul, cum îl auzi că nechează aşa de tare, zise mânios:

— Cal de leu,
Paraleu!
Câtii carnea ţi-o mănânce,
Ce nechezi aşa de tare?

— Da eu cum n-oi necheza, răspunse calul, că Bulimandră a furat pe stăpâna noastră şi-a fugit cu dânsa! răspunse calul.

— Putea-oi degrabă să-i ajung? întrebă mai departe zmeul.

— Dintr-o fugă! răspunse calul.

Atunci zmeul se aruncă călare pe calul său şi cât ai scăpăra din amnari ajunse pe Bulimandră, îi luă pe Mândra-Lumei şi-i zise:

— Iacă-ţi dăruiesc o viaţă! Şi apoi se-ntoarse cu Mândra-Lumei acasă.

Bulimandră, scârba lui că n-a putut izbuti. Dar el nu se lăsa cu atâta. Se-ntoarce iară îndărăpt şi face ce face, şi iară fură pe Mândra-Lumei şi fuge cu dânsa.

Calul zmeului, prinzând de veste că iară i s-a furat stăpâna, începe din nou a râncheza.

Zmeul, cum îl aude rânchezând, strigă mânios:

— Cal de leu,
Paraleu!
Cânii carnea ţi-o mănânce,
Ce rânchezi aşa de tare?

— Da' eu cum n-oi râncheza, răspunse calul, dacă Bulimandră iară a furat pe Mândra-Lumei.

— Putea-oi degrabă să-i ajung?

— Din două fugi! răspunse calul.

Şi cum zise aşa a şi fost.

Aruncându-se zmeul călare pe calul său, în două fugi i-au şi ajuns.

— Iacă-ţi dăruiesc a doua viaţă! zise zmeul lui Bulimandră, după ce i-a luat pe Mândra-Lumei, şi s-a pornit cu dânsa spre casă.

Bulimandră ce-avu să facă? Trebui să rabde şi să tacă! A tăcut el, dar tot nu s-a lăsat cu una, cu două! Şi-a mai încercat încă o dată norocul. S-a-ntors iară înapoi şi cu chiteli, cu chibzuieli, pune iarăşi mâna pe Mândra-Lumei, şi pe ici încolo ţi-e drumul şi să te duci, neicule.

Calul zmeului, când a prins acuma a râncheza nu râncheza cum se rânchează, ci aşa de tare râncheza de se cutremura pământul, nu altceva.

— Cal de leu
Paraleu!

Cânii carnea ţi-o mânca,
Cioarele
Picioarele,
Ce rânchezi aşa de tare?

zise zmeul, auzindu-l astfel rânchezând.

— Da' eu cum n-oi rânchеza, răspunse calul, dacă Bulimandră iarăşi a furat şi-a fugit cu Mândra-Lumei.

— Şi ce socoţi tu, n-om putea-o noi ajunge?

— Din trei fugi o ajungem, răspunse calul.

Zmeul, nici una, nici două, încalecă degrabă pe cal, şi să te duci după fugari. Şi cum îi ajunge ie pe Mândra-Lumei de la Bulimandră, zicându-i:

— Iacă acuma îţi dăruiesc şi-a treia şi cea din urmă viaţă, care am avut să ţi-o mai dăruiesc! De acuma înainte, dacă te vei mai încerca şi vei mai fura o dată pe Mândra-Lumei să ştii că viu din mâinile mele nu scapi!

Aşa-i zise zmeul şi se-ntoarse cu Mândra-Lumei înapoi.

Bulimandră, ce să facă acuma? Stete puţin pe gânduri. Chibzui cum ar mai putea pune încă o dată mâna pe Mândra-Lumei, însă astfel ca zmeul să nu i-o poată mai mult lua înapoi.

— Am aflat, zise el într-un târziu. Şi cum rosti cuvintele acestea se luă degrabă pe urma zmeului şi nu se opri până ce nu ajunse în grădina unde se afla Mândra-Lumei.

Ajungând aice, nu făcu ca mai înainte, nu fură pe Mândra-Lumei, ci se puse pe lângă dânsa cu vorba, zicându-i ca ea să se ducă cu zmeul şi să iscodească, care e puterea acestuia, şi-apoi va putea-o lua mai cu-nlesnire.

Mândra-Lumei, nici una, nici două, fuge la zmeu, se pune lângă dânsul şi din una-n alta, din vorbă-n vorbă, mai cu linguşiri, îl întreabă care e puterea lui, de a ajuns-o pe dânsa şi pe Bulimandră de tustrele orile, măcar că ei au fugit în ruptul capului.

Zmeul, neştiind cu ce gânduri a venit Mândra-Lumei la dânsul, îi şi spuse, zicând:

— Toată puterea mea stă în calul meu, care are două inimi, de n-ar fi fost el, eu nu v-aş mai fi putut ajunge! Însă, fratele calului meu e cu mult mai puternic decât al meu, pentru că acela are trei inimi!

— Şi oare unde va fi calul acela? întrebă Mândra-Lumei aşa ca din întâmplare.

— Acesta-i la Baba-babelor de la sfârşitul lumii, răspunse zmeul fără să-i plesnească măcar prin minte, că prin această descoperire şi-a făcut sieşi cel mai mare rău.

Mândra-Lumei, bucuria ei!, mai stă puţin de vorbă cu zmeul, apoi se-ntoarce la Bulimandră şi-i spune toate din fir-în-păr câte i le-a descoperit zmeul.

Atâta i-a trebuit lui Bulimandră, mai mult nemica, cum auzi el aceasta îşi luă rămas-bun de la Mândra-Lumei, spunându-i că să-l aştepte până ce se va întoarce de la Baba-babelor şi apoi atunci luând-o, zmeul nu le va mai putea nemica face, şi se porni la drum şi se duse, duse,

Multă lume-mpărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă, ne-ascultă cu drag.

Şi se duse, duse până-ntr-un loc, unde-i ieşi înainte un corb şchiop.

Bulimandră, cum îl vede, întinde arcul şi dă să-l săgete.

Corbul însă, văzând ce voieşte să facă Bulimandră, îi zice:

— Bulimandră dragă, nu mă săgeta, ci mai bine ie o buleandră de pe tine şi mă leagă la piciorul ist şchiop şi mă dă-ntre corbi, că şi eu ţi-oi prinde odată bine. Iară de mă-i săgeta, nemica nu-i câştiga, căci de ce folos să-ţi fie acuma un corb şchiop ca mine!

Bulimandră, om milostiv şi cu inimă bună, strânge arcul, ie o buleandră de pe dânsul, leagă piciorul cel şchiop al corbului şi-i dă apoi drumul într-un cârd de corbi, care tocmai atuncea trecea pe acolo.

De aicea se luă iară şi merse, merse, pân' ce dete de o vulpe singură, sărind încolo şi-ncoace.

Bulimandră scoase arcul şi dă să o săgete.

Însă vulpea-i zise:

— Bulimandră dragă, nu mă săgeta, că nemic nu-i câştiga, ci ie-mă mai bine şi mă dă unde sunt mai multe vulpi, că şi eu ţi-oi prinde careva vreun bine!

Bulimandră face aşa dupre cum l-a rugat vulpea şi-apoi se porneşte mai departe şi se duce şi se duce până ce dă de-un peşte bătându-se pe uscat.

Bulimandră, cum îl vede, vrea să-l săgete.

Peştele însă îi zice:

— Stai, Bulimandră, dragă, nu mă săgeta, ci ie-mă mai bine de aice şi mă aruncă undeva într-o apă mare, unde sunt mai mulţi peşti că şi eu ţi-oi prinde cândva vreun bine.

Bulimandră face cu peştele precum a făcut şi cu corbul şi vulpea, îl ie frumuşel de jos, îl duce la o apă mare şi-l aruncă înăuntru.

De aici apoi se ie iară şi se duse înainte şi se duse, se duse:

Zi de vară,
Până-n sară,
Cale lungă,
Să-i ajungă.

Şi se duce până ce ajunge la Baba-babelor de la sfârşitul lumii.

Cum ajunge el aice, i se urcă părul în vârful capului de ceea ce i se-nfăţişează înaintea ochilor. Era adică împrejurul casei Babei-babelor un gard mare, iară în parii gardului se află o mulţime de capete de om aninate.

Baba-babelor era o babă foarte urâtă şi rea. Că dacă mergea cineva şi se apuca argat la dânsa şi n-o argăţea, după cum voia ea, îndată îi tăia capul şi i-l anina într-un par. Mulţi voinici şi-au aflat sfârşitul aice, căci multe capete erau aninate prin pari. Dar Bulimandră îşi gândea: ori calul cel cu trei inimi şi Mândra-Lumei, ori mort, acuma totuna mi-i. Şi astfel cugetând în sine, îşi călcă pe inimă şi bătu la uşă.

— Cine e acolo? s-auzi un glas răguşit dinăuntru. Era al Babei-babelor.

— Eu sunt, mătuşă! răspunse Bulimandră, un fecior din lume, am venit la dumneata.

Baba-babelor, deschizând uşa şi dându-i drumul înăuntru, întrebă iară:

— Dar cum te chemi tu şi ce cauţi pe-aice?

— Bulimandră mă chem şi caut vro slujbă undeva, căci de mult cutreier lumea şi nicăieri n-am putut da peste vreun suflet al lui Dumnezeu, care să mă primească ca argat, ca să-mi pot câştiga şi eu câte una alta.

— Bine, zise baba răutăcioasă, eu te voi primi şi nemica alta nu ţi-oi da de lucru decât să-mi paşti o iapă, dar ie-te bine în samă, că de mi se va pierde iapa să ştii că şi capul tău e pierdut. Vezi colo scăfârliile acelea? Acolo ţi-oi pune-o şi pe a ta, numai dacă nu te vei întoarce de la păscut cu iapa mea înapoi!

— Apoi dă! răspunse Bulimandră, voi cerca şi eu într-un noroc!

Atunci baba se duce în grajd, alege din herghelia sa o iapă şi-i zice:

— Iacă, te dau pe mâna lui Bulimandră ca să te pască, dar caută cum vei ajunge la păscătoare să faci ce vei face, să te ascunzi în naltul ceriului de dânsul ca să nu te poată aduce acasă. M-ai înţeles? Că de nu, e vai şi amar de pielea ta!

— Bine, stăpână! zise iapa, voi face aşa dupre cum îmi spui.

După aceasta luă baba pre iapă de căpăstru, chemând pe Bulimandră şi dându-i-o în seamă, zise:

— Iacă aice îţi încredinţez iapa aceasta. Deseară să mi-o aduci cu mânz înapoi, iară de nu mi-o aduci, să ştii că-ţi va sta capul alături cu cele de pe gard!

Bulimandră luă iapa de căpăstru şi fără a mai răspunde ceva se duse cu dânsa la păscătoare şi o păscu o bucăţică bună, fără ca să simţească ceva.

Dar iată cum colea, pe când se apropia soarele spre amiază, îl păleşte un somn ca acela, că singur nu ştia ce-i cu dânsul. Şi văzând că somnul îl răzbeşte, luă căpăstrul iepei, îl legă bine de un picior şi apoi se puse jos ca să aţipească puţin. Dar cum se puse adormi dus.

Când se trezi el, ie iapa dacă ai de unde! Căpăstrul rămase legat de picior, iară iapa ca-n palmă. Dă-ncolo, dă-ncoace, aleargă în stânga, aleargă în dreapta, doară, doară o poate afla undeva, dar degeaba!

Acuma văzând Bulimandră că n-o poate nicăiri afla şi ştiind prea bine ce-l aşteaptă, dacă nu va aduce-o deseară babii, a început a plânge şi a se văicăra. Şi tocmai pe când era el mai supărat şi nu ştia singur ce să facă şi să-nceapă, îşi aduce aminte de corbul cel şchiop şi zice:

— Cine mai ştie, poate că de-ar fi aice corbul, căruia i-am dăruit viaţă, mi-ar ajuta ceva.

Nu apucă însă a rosti cuvintele acestea şi iată că corbul veni la dânsul şi-l întreabă:

— Ce este, Bulimandre, ce plângi, ce te văicărezi?

— D-apoi iacă cum şi iacă cum! răspunse Bulimandră. Baba-babelor mi-a dat o iapă ca s-o pasc şi mi-a spus că de-oi pierde-o îmi taie capul şi mi-l pune în şir cu

celelalte ce se află agăţate în vârful parilor! Iapa am pierdut-o, şi acum nu ştiu ce să mă fac!

— Atâta să te doară capul! zise atunci corbul. Ia numai căpăstrul şi-l ţine gata, că îndată-ţi aduc eu iapa.

Şi cum rosti cuvintele acestea bătu odată şi bine din aripi, s-avântă în aer, începu a croncăni şi cât ai bate din pălmi se strânsese o mulţime de corbi, se-nălţară în sus spre nori, căci în nori s-a fost ascuns iapa Babei. Şi cum ajunse în nouri, începură a căuta încolo şi-ncoace până ce aflară iapa. După ce o aflară, o luară care din care la muşcat cu ciocul şi la bătut cu aripile, alungând-o spre Bulimandră.

Bulimandră, care sta cu căpăstrul gata, după cum i-a spus corbul, cum zăreşte că iapa se apropie de dânsul o înhaţă de coamă, îi pune căpăstrul în cap şi se duce cu dânsa acasă şi i-o dă Babei-babelor.

Baba-babelor, când văzu că Bulimandră se întoarse cu ea acasă, se făcu foc şi pară de mânie.

Luă apoi iapa de la Bulimandră, se duse cu dânsa în grajd şi începu a o bate, şi o bătu, şi-o bătu, zicându-i:

— Aşa m-ai ascultat? Aşa ai făcut cum ţi-am spus eu?

— Stai, stăpână, nu mă bate degeaba! zise iapa, că nu-s vinovată. Eu m-am ascuns, după cum mi-ai spus, tocmai în fundul nourilor. Dar iată că tocmai când cugetam că nimeni nu m-a mai putea afla, vine spre mine un cârd de corbi şi care din care au început a mă muşca cu ciocul şi a mă bate cu aripile, mă siliră să mă duc spre Bulimandră ca să mă prindă.

— Acuma să te duci şi să te ascunzi într-o bortă de vulpe în mijlocul pietrelor! zise mai departe Baba-babelor, căci acolo nu cred c-a să te afle cineva.

— Aşa voi face, stăpână!

Luă după aceasta Baba-babelor pre iapă şi dând-o lui Bulimandră, îi zise:

— Caută ca desară să-mi aduci iapa cu doi mânzi, iară de mi-o pierzi al tău e dracul.

— Bine! răspunse Bulimandră, şi luând iapa se duse cu dânsa la păscătoare, şi-o păscu până la amiază.

Colea, când era soarele cruce-amizi îl păleşte, ca şi în ziua trecută, un somn ca acela, că trebui să se culce şi să doarmă. Când se trezi, caută iapa dacă ai unde, s-a fost dus să nu mai vie.

Dă el încolo, dă-ncoace, doară o poate afla, dar degeaba!, nicăieri n-o putu afla. Şi iară începe a plânge şi a se văicăra.

În urmă, aducându-şi aminte de vulpe, zise:

— Am făcut bine corbului şi el m-a ajutat la vreme de nevoie, oare vulpea, căreia asemenea i-am făcut bine, când ar fi aice, nu mi-ar putea ajuta ceva?!

Nu apucă însă a rosti bine cuvintele acestea şi numai ce vede pre vulpe de-naintea sa.

— Da ce este, Bulimandră? Ce plângi? Ce te văicărezi?

— D-apoi iaca cum şi iaca cum, am pierdut iapa Babei-babelor şi de nu i-oi aduce-o deseară cu doi mânzi acasă, e vai şi amar de pielea mea, mă omoară!

— Taci, nu te văicăra degeaba, că acuşi îţi aduc eu iapa, vină numai cu mine şi te pune colea la gura borţii dintre pietre cu căpăstrul deschis.

Şi cum rosti vulpea cuvintele acestea, se porni degrabă înainte şi Bulimandră după dânsa. Când sosi la gura borţii, zise vulpea:

— Stai aice şi cum vei vedea că vine iapa aruncă-i căpăstrul în cap! Apoi urlând odată se strânse o mulţime de vulpi, se vârâră care dincotro printre crăpăturile păreţilor şi prin borţi, şi ca de când vă spun, iapa babei ieşi afară drept înaintea lui Bulimandră.

Bulimandră, cum o vede, îi aruncă căpăstrul în cap şi-i zice:

— Aice mi-ai fost, stai că de-acuma nu mai scapi din mânile mele!

Apoi suindu-se călare şi dându-i vro câţiva pinteni de cei zgârciţi, nu se opri cu dânsa până acasă.

Baba-babelor, când îl văzu şi acuma că vine cu iapa şi cu doi mânzi, îi ieşi înainte şi-i zise:

— Am ştiut eu, Bulimandră, că tu şi de astă dată mi-i aduce iapa, căci voinici ca tine rar unde se află. Intră-n casă şi vei mânca ceva, căci ştiu că vei fi flămând.

Apoi luând iapa şi intrând cu dânsa în grajd începu a o bate şi mai tare ca în ziua trecută şi a o mustra că nu s-a ascuns bine. Iapa îi zise:

— Stai, stăpână, nu mă bate! Ce-s eu vinovată, dacă îndată după ce m-am ascuns au venit după mine o mulţime de vulpi şi prinzând a mă muşca şi a mă zgâria cu unghiile nu se lăsară până ce nu mă scoaseră afară. Iară când ieşii afară şi voii să apuc

în altă parte să mă ascund, Bulimandră, carele sta la gura borţii, îmi aruncă căpăstrul în cap. Apoi spune-mi şi dumneata cum era să scap?

— Fie şi aşa cum zici tu! zbieră mai departe Baba. Mâne însă, să te duci în fundul mării şi acolo să mi te-ascunzi. M-ai înţeles?!

— Înţeles, stăpână! Aşa voi face!

A doua zi, adică a treia zi dimineaţă, ie Bulimandră iapa şi se duce iarăşi cu dânsa la păscătoare. Dară ca şi-n zilele trecute aşa şi acuma, i se făcu somn şi adormi dus, măcar că el îşi dete toată silinţa ca să nu doarmă.

Când se trezi din somn, iapa ca-n palmă.

Alergă în toate părţile s-o afle, dar nici urmă. O strigă pe nume, niciun răspuns, dă-n dreapta, dă-n stânga, degeaba, iapa nicăieri, ca şi când nici n-ar fi fost. Ce să facă el acuma, unde s-o mai caute, cum s-o afle, după ce a căutat-o în toate părţile, unde a cugetat că s-ar fi putut ascunde.

În urma urmelor, când îşi pierdu toată nădejdea că va mai putea-o afla, iată că-şi aduse aminte de peştele ce-l mântuise de moarte.

— Ah!, când ar fi acum peştele aice, poate că şi el m-ar scoate de la nevoie, cum m-au scos în rândurile trecute corbul şi vulpea.

— Iată-mă-s că şi eu îs aice, zise peştele, ce pofteşti de la mine?

— D-apoi ce să poftesc, ia când mi-ai putea afla iapa Babii-babelor, care-am pierdut-o, mare bine mi-ai face, căci prin această faptă m-ai scăpa de la moarte.

— Nici capul să nu te doară, căci eu amuşi ţi-oi scoate-o, căci ea s-a ascuns în fundul mării, socotind că acolo nimeni nu va da de urma ei, dar las-o numai pe mine.

Apoi luând pre Bulimandră cu dânsul şi ducându-l lângă mare, îi arătă un loc şi-i zise:

— Stai aice cu căpăstrul în mână, că eu îndată ţi-oi scoate-o afară.

După ce rosti cuvintele acestea se aruncă în apă şi strigând pre alţi peşti îndată se adunară o mulţime şi începură a căuta iapa în toate părţile. După ce o aflară, într-un târziu, ascunsă după un fir de năsip din fundul mării, o luară la pişcat şi muşcat şi nu-i deteră pace până ce n-o scoaseră la mal în dreptul lui Bulimandră.

Bulimandră, cum o vede, i-aruncă căpăstrul în cap, încalecă pe dânsa şi pe ici încolo ţi-i drumul, nu se opri cu dânsa până acasă la Baba-babelor.

Baba-babelor, când văzu pe Bulimandră şi de astă dată venind cu iapa şi cu trei mânzi, era să crape de mânie, nu ceva.

N-apucă bine voinicul nostru a intra în curte, şi ea luând iapa şi ducând-o în grajd, îi dete o sfântă de bătaie de s-a dus vestea. Apoi veni înapoi şi zise lui Bulimandră:

— Dragul meu Bulimandră, tu eşti unicul voinic care m-a slujit aşa de bine şi cu credinţă. Drept aceea cere de la mine orişice vei voi, şi eu îţi voi da pentru slujba ta.

Builimandră, căruia cu puţin mai nainte de aceasta îi spusese o argată că nemică din câte l-a îmbia Baba să nu ieie, ci numai pe cel mai urât mânz, că acela-i mânzul cel cu trei inimi, se uită puţin la Babă şi-apoi zise:

— Apoi, dă, mătuşă dragă, ce să-ţi ştiu cere, ştiind că prea mare slujbă nu ţi-am făcut, ia mi-i da şi mie un lucru de nemică de care ştiu prea bine că n-ai nicio trebuinţă.

Baha-babelor îl luă cu sine, îi arătă fel de fel de bunătăţi, îi arătă herghelia sa şi-i zise să-şi aleagă cel mai frumos şi mai bun cal.

Bulimandră zise:

— Ce să fac eu, un biet om, cu nişte cai aşa de frumoşi, cine m-a vedea cu unul din aceştia are să mă râdă, ia mai bine dă-mi mârţoaga cea de mânz, care se tăvăleşte colea pe grămada cea de gunoi, aceea-i de obrazul meu.

— Da' unde se poate una ca acesta! zise Baba prefăcându-se, să-ţi dau eu ţie un mânz aşa de slab şi de urât pentru slujba ta cea mare. Cine-ar auzi ştiu că m-ar cinsti.

— Ba eu, dacă mi-l dai pre acesta, bine de bine, dacă nu, rămâi cu Dumnezeu! Mai bine mă duc de la dumneata cu nemica, decât să ieu mai mult decât mi se cuvine.

Baba-babelor se făcea numai că ea voieşte să-i dăruiască ceva mai bun, dar numai nu-i sărea inima din loc de mânie, că nu poate să-l înşele.

Şi văzând de la un timp că numai degeaba îşi bate capul, că Bulimandră nu se dă cu una cu două înduplecat, îi dete mânzul cel slab şi urât şi-i dori apoi toate cele bune.

Bulimandră, bucuria lui, să fi prins pe Dumnezeu de-un picior şi nu s-ar fi bucurat aşa de tare, sculă cu mare greu mânzul de pe gunoi, se sui călare pe dânsul şi sciopârc, sciopârc, sciopârc, se porni încetul cu încetul şi se-ntoarse spre grădina unde a lăsat pe Mândra-Lumei.

După ce s-a depărtat puţin de hotarele Babei-babelor, mânzul pe care era Bulimandră călare se scutură odată bine şi se făcu cel mai frumos cal din lume.

Apoi zise lui Bulimandră:

— Bine-ai făcut, Bulimandră, că m-ai ales pe mine, că eu, măcar că m-ai văzut că am fost aşa de urât, sunt mai voinic dintre toţi caii câţi i-a avut Baba-babelor. Şi acuma, pentru că-s al tău, spune-mi unde voieşti şi-ncotro doreşti să te duc?

— La Mândra-Lumei din grădina Sântei Duminici, răspunse Bulimandră.

— Şi cum să te duc, ca vântul ori ca gândul?

— Du-mă ca gândul, căci mi-e dor de mor ca să văd pe Mândra-Lumei.

Nu apucă bine a rosti Bulimandră cuvintele acestea şi calul îl duse până la Mândra-Lumei. După ce ajunse acuma la Mândra-Lumei şi după ce-i spuse toate de-amănuntul pe unde a umblat şi ce a dobândit, se puseră amândoi şi culeseră mai multe mere-polimere şi frunze de aur din pomul împăratului, apoi încălicară amândoi pe calul cel cu trei inimi de la Baba-babelor de la sfârşitul lumii şi se porniră spre curţile împăratului, stăpânul lui Bulimandră.

Calul zmeului, când prinse de veste că Bulimandră iară a furat pe Mândra-Lumei şi a fugit cu dânsa, a început a necheza, cum n-a mai nechezat niciodată.

Zmeul, când îl auzi astfel nechezând, s-a mâniat foc pe dânsul şi i-a zis:

— Cal de leu!
Paraleu,
Cânii carnea să-ţi mânânce,
Cioarele
Picioarele,
Ce nechezi aşa de tare?!

— Da' eu cum n-oi necheza? răspunse calul, dacă Bulimandră iarăşi a furat pe Mândra-Lumei şi a fugit cu dânsa.

— Din câte sărituri îl putem ajunge?

— Nici din una!

— Da' de ce?

— De-aceea, că Bulimandră e călare pe fratele meu cu trei inimi.

— Dar totuşi să cercăm!

Se sui zmeul pe calul său şi să te duci, neicule, după fugari, şi fuga şi fuga, dar degeaba că pe când calul zmeului sărea peste două hotare, calul lui Bulimandră sărea peste trei.

— Aşteaptă-mă, frate, că nu mai pot fugi! strigă de la un timp calul zmeului dupre frate-său.

— Te-oi aştepta! răspunse acesta, dacă vei arunca pre bala de zmeu de pe tine, ca să-l mântuieşti de zile.

Atunci calul zmeului se avântă odată şi urcându-se până-n naltul ceriului, îl trânti de-acolo pe zmeu, carele se făcu tot fărâmi până ce ajunse jos.

Acuma îl aşteptă şi frate-său şi suindu-se Bulimandră pe un cal iară Mândra-Lumei pe altul, se porniră iarăşi înainte spre curţile împăratului şi se duse, duse

Multă lume-împărăţie,
Ca Dumnezeu să ne ţie,
Ca cuvântul din poveste,
Că-nainte mult nu este
Dar frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.

Şi întorcându-se, se abătură pe la toate sântele pe unde a trecut Bulimandră mai-nainte când s-o suit în pom şi fiecăreia i-a dat câte vreo câteva din merele-polimere şi frunzele de aur ce aveau cu dânşii.

În urmă ajunseră, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi la împăratul, carele cu mare dor îl aştepta pe Bulimandră ca să se întoarcă.

Împăratul, când văzu pre Bulimandră cu merele şi cu frunzele cele de aur, singur nu ştia ce-i cu dânsul, aşa de tare s-a bucurat.

Şi amăsurat făgăduinţei sale voi să mărite acuma pre fiică-sa după Bulimandră, însă Bulimandră a zis:

— Înălţate împărate, mie nu-mi trebuieşte fiica dumitale, mărit-o după cine a voi ea, căci eu mi-am adus mireasă pe Mândra-Lumei, iar cât pentru slujba mea,

numaidecât vrei ca să mi-o răsplăteşti, mă mulţumesc cu jumătate din împărăţia Măriei tale!

Împăratul nu zise la aceasta nemică. Îi dete bucuros jumătate de împărăţie şi pe deasupra îi mai făcu încă lui şi miresei sale, Mândra-Lumei, o nuntă de care s-a dus vestea peste nouă ţări şi peste nouă mări, şi care a durat mai multe zile dupăolaltă.

Am fost şi eu la nunta aceea, că de n-aş fi fost nu v-aş şti povesti.

Şi-am încălicat pe sa
Şi v-am spus-o aşa;
Şi-am încălicat pe custură ruginoasă
Şi v-am spus o poveste mincinoasă.

Această poveste mi-a istorisit-o Georgie Botezat, român din oraşul Siret, 1880.

ISTIAN VITEAZUL ŞI ILEANA CONSÂNZEANA

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi nu v-aş povesti, nu m-aş lega a minţi, ca un purice a plesni.

A fost odată un împărat şi împăratul acela avea trei fete.

Iată că într-o zi îi veni o scrisoare de la alt împărat, ce era vecin cu dânsul, precum ca să-i trimită un fecior de-al său fiindcă e împresurat de duşmani şi-i trebuie o mulţime de oaste spre a-i învinge, iară de nu-i va trimite e vai şi amar de capul lui.

Împăratul nostru, cum primi şi ceti scrisoarea aceasta, se vârî într-o cămară şi începu a plânge ca un copil.

Dând fetele sale de dânsul şi văzându-l că plânge aşa de amar, îl întreabă:

— Ce-ţi este scumpul nostru părinte, ce supărare aşa de mare ai că plângi ca un copil? Înca aşa de supărat, de când suntem, nu te-am văzut niciodată.

— Apoi dă, răspunse împăratul oftând, cum nu voi fi supărat şi cum nu mă voi tângui, dacă mi-a sosit poruncă de la împăratul vecin ca să-i trimit un fecior de-ai mei la război şi eu, după cum vedeţi, vă am numai pre voi. Iară ca să mă duc eu singur sunt acum prea bătrân şi neputincios. Pe cine voi trimite eu acuma la împăratul, că de nu-i

trimit feciorul cerut, e vai şi amar de mine! Când aţi fi fost măcar una dintre voi fecior, acuma n-aş avea nicio grijă, n-ar trebui să mă tânguiesc şi să plâng la bătrâneţe când ar fi să trăiesc în linişte şi pace. Dar aşa, cine ştie ce voi mai avea să trag!

— Lasă, dragă părinţele, nu mai plânge că mă duc ca ostaş la împăratul vecin! zise fata cea mai mare.

— Şi ce vei putea tu face acolo? Au doară n-ai înţeles că împăratul mi-a poruncit să-i trimit un fecior şi nu fată! Dacă te vor vedea, ce vor zice?

— Cât despre aceasta n-avea nicio teamă, zise mai departe fata, eu mă voi îmbrăca în haine bărbăteşti, că nimeni n-are să mă cunoască!

— Despre mine, eu unul nu te opresc, zise iarăşi împăratul, dar ştiu prea bine că nemica nu-mi vei putea ajuta.

— Lasă-te numai pe mine şi vei vedea că cu toate acestea, că sunt fată, totuşi mult îţi voi ajuta.

— Bine, bine! Fie aşa cum zici tu, şi nu cum cuget eu! Fata cea mai mare, văzând că tatăl său o lasă să se ducă ea ca ostaş la împăratul vecin, ieşi degrabă din cămară, îşi alege pre cel mai frumos cal din herghelia împărătească, se îmbracă în haine bărbăteşti, îşi luă merinde de drum, şi-apoi, luându-şi rămas-bun de la tatăl său şi de la surori, se porni spre împăratul vecin.

Împăratul însă, adică tatăl său, cum văzu că ea a ieşit din curte-afară, apucând cu fugă înaintea ei pe altă cale mai scurtă, îi ieşi înainte la un pod şi acolo, dându-se de trei ori peste cap, se prefăcu într-un balaur ca acela de te-ar fi băgat în toate răcorile când l-ai fi văzut.

Când sosi fata înaintea podului şi voi ca să treacă peste dânsul, balaurul, carele era acum sub pod, îi iesă înainte şi căscând o gură ca aceea, voi numaidecât ca s-o mănânce.

Calul fetei, când îl văzu, se spărie de dânsul, sări în două picioare ş-apoi o tuli înapoi la fugă. Dar şi fata nu se spăimântă mai puţin decât calul. Ei încă i se făcu părul măciucă în vârful capului şi-i trecu tot dorul de-a pleca mai departe.

Balaurul, văzând aceasta, se dete iară de trei ori peste cap, se prefăcu cum a fost mai nainte şi se-ntoarse iarăşi înapoi acasă pe unde a venit.

Când sosi acuma fata acasă spărietă, tatăl său îi ieşi înainte supărat şi-i zise:

— N-am spus eu că nu-mi vei fi de niciun folos? Şi-am avut toată dreptatea, căci iată, mai nainte de ce-aş fi gândit, te-ai întors înapoi!

— Apoi dă, scumpul meu părinte, cine nu s-ar întoarce, când ar vedea un balaur aşa de mare, de înfiorător şi de răutăcios, cum mi-a ieşit mie de sub pod şi a voit să mă mănânce, nu alta! Mai bine voi şedea acasă, unde am de toate câte-mi trebuie, decât să devin pradă unui balaur.

— Da! Da! zise împăratul, şi-apoi se băgă iară în cămara sa şi începu din nou a plânge.

Fata cea mijlocie, văzând că tatăl său iarăşi s-a scârbit şi a început a plânge, s-a dus la dânsul şi-i zise:

— Scumpul meu părinte, taci nu mai plânge, nu fi aşa de scârbit, căci mă voi duce eu la împăratul vecin ca ostaş.

— Bine ar fi când ai putea să mergi, dar eu ştiu că şi tu, ca şi soră-ta cea mare, te vei întoarce înapoi mai nainte de ce voi fi gândit, căci aşa sunt fetele, se laudă când sunt la largul lor că vor face cine mai ştie ce, iară când li s-arată vro nălucă, bunăoară ca balaurul, atuncea pierd îndată tot curajul.

— Ba aşa ceva n-a mai fi. Nu sunt eu aşa de spărioasă şi fricoasă ca soră-mea să mă tem şi de umbra mea.

— Haide, hai, urma alege! zise mai departe împăratul, însă, fiindcă fata nu-i dete pace, ci tot una îl cicălea ca s-o lese, îi dete drumul să se ducă.

Fata aceasta îşi alese, ca şi soră-sa, unul dintre cei mai buni şi mai frumoşi cai, se îmbrăcă bărbăteşte, îşi luă merinde de drum şi se porni. Dar sosind la pod şi văzând pre balaurul cel fioros ieşindu-i înainte şi voind s-o înghită dintr-o îmbucătură, o rupse la fugă îndărăpt spre casă.

Balaurul, carele nu era altul decât tatăl său, prefăcându-se iară cum a fost, se întoarse înaintea ei şi, fără să-l fi văzut cineva, se ascunse în cămara sa.

Când sosi fata îi ieşi acesteia înainte şi-i zise:

— Ce-i draga mea, aşa-i că ai schimbat cinstea pe ruşine? N-am zis eu că şi tu nu vei fi cu mult mai vitează decât soră-ta, apoi să nu fie omul supărat?

— E lesne a vorbi, dar să fi văzut balaurul cât de aprig şi înfiorător era şi cum dădea numaidecât să mă-nghită cu cal cu tot, nu ştiu zău ce-ai fi făcut şi singur, măcar că eşti bărbat!

— Ce-aş fi făcut? la aş fi fugit în ruptul capului de dânsul ca şi voi! zise împăratul cu amărăciune. Apoi se retrase iarăşi în cămara sa şi începu şi mai tare a plânge şi-a se tângui ca-n oarele trecute.

Fiică-sa cea mai mică, văzând că surorile sale n-au putut face nicio ispravă, iară pre tatăl său că plânge aşa de amar, se duse la dânsul şi-i zise:

— Tată, ai lăsat pe surorile mele să meargă ca ostaşii la împăratul vecin, lasă-mă şi pe mine să-mi cerc norocul. Eu cred că ceea ce n-au putut surorile mele, voi putea eu.

— Dacă n-au putut merge surorile tale, că sunt mai mari şi mai voinice ca tine, apoi tu, o copilandră, vei putea face ceva? Ian caută-ţi mai bine de lucru şi-mi dă bună pace, nu mă mai face şi tu ca să-mi plâng şi oara în care m-am născut.

— Ba dumneata n-ai să mai plângi de acuma nemică, ci ai să te bucuri cu mine, numai de una te-aş ruga: să-mi dai pre Buga, calul pre care ai călărit dumneata când erai tânăr şi sabia dumitale cu care ai fost în cele mai mari şi mai crâncene bătălii, şi-apoi lasă dacă nu voi merge eu la împăratul vecin, ruşinea mea să fie atuncea!

— Dar bagă-ţi minţile-n cap, copilă! Eu sunt acum un moşneag bătrân, unde-mi mai pot aduce aminte de sabia care-am purtat-o în bătălii, iară cât despre Buga, cine ştie unde i-or mai fi putrezind ciolanele!

Se codea împăratul în tot chipul, doară o va putea opri pre fiică-sa de la calea ce socotea el în mintea lui că nu o va putea face. În urmă însă, văzând că fiică-sa nu se lasă cu una cu două înduplecată, îi dete sabia şi pre Buga şi-i dori cale bună.

Fata, bucuria ei, cum văzu că tată-său o lasă, se-mbracă degrabă în haine bărbăteşti, încinse sabia, îşi luă merinde de drum, şi-apoi luându-şi rămas-bun de la tată-său şi de la surorile sale, care o râdeau, cugetând că şi ea va păţi ca şi dânsele, se sui călare pe Buga, îi dete pinteni şi pe ici încolo ţi-i drumul.

Însă mai nainte de a ajunge la pod, pe unde avea să treacă, tatăl său de mult era acolo prefăcut într-un balaur, cu mult mai mare şi mai îngrozitor ca nainte.

Când sosi fata de-naintea podului şi voi să treacă, balaurul, care era acuma sub pod, îi sare nainte, cască o gură ca aceea şi voieşte numaidecât s-o mănânce.

Dar las' că şi-a dat el peste om! Fata cum îl vede, nu se spărie ca surorile sale, ci scoase degrabă sabia din teacă şi nici una, nici două, numaidecât să-l străpungă.

Balaurul, văzând cu cine are de-a face şi temându-se ca să nu fie străpuns, cât ai clipi din ochi se dete de trei ori peste cap şi prefăcându-se om ca mai nainte, zise:

— Stai, fiică, nu mă străpunge, că eu sunt tatăl tău!

— Tată mi-ai fost, tată să-mi fii, dar cu mine să nu te pui, căci eu nu sunt ca surorile mele să mă tem de toată nemica. Noroc că te-ai prefăcut iară cum ai fost, căci altmintrelea nu ştiu cum ai fi ieşit cu mine la capăt!

— Văd şi eu că n-aş fi ieşit bine, dar pentru acela cu atâta mai tare mă bucur că am o fiică, ce nu se teme şi de-umbra ei şi care nici de-acum înainte nu mi-a face ruşine. Drept aceea, pleacă mai departe pe drumul care l-ai apucat şi Dumnezeu să te binecuvânteze!

Cu aceste cuvinte îşi luă bătrânul împărat rămas-bun de la fiica sa şi se-ntoarse vesel şi plin de mângâiere spre casă.

Fiică-sa însă se porni mai departe, căci mult mai avea să meargă până la împăratul vecin, şi pornindu-se se duse, duse.

Ca cuvântul de poveste,
Că-nainte mult mai este
Şi frumos se povesteşte.
Dumnezeu la noi soseşte
Şi se pune jos pe prag
Şi stă şi-ascultă cu drag.

Şi se duse, cum numai un voinic din poveste poate să se ducă: adică, când ca vântul, când ca gândul, când ca dorul şi astfel trecând, cine mai ştie pe unde va fi trecut, ajunse într-un târziu la împăratul vecin.

După ce a ajuns acuma la curtea împărătească, îndată şi-a spus unui slujbaş ca să deie împăratului de ştire cum că iacă a sosit un fecior de împărat şi-ar voi să vorbească cu dânsul.

Slujbaşul se duse degrabă şi-l înştiinţă pre împărat.

Împăratul îndată ieşi afară şi văzând pre voinicul ce a venit la dânsul l-a întrebat:

— De unde eşti, voinice, şi cum te cheamă?

— Eu sunt din cutare şi cutare loc, feciorul cutărui şi cutărui împărat, iară numele meu e Istian, răspunse fata.

— Cum se poate să fii tu feciorul cutărui împărat, zise mai departe împăratul cel tânăr, deoarece, după cât ştiu eu, împăratul cutare n-are niciun fecior, ci numai trei fete.

— Ce-i drept, că mai nainte n-a avut decât numai trei fete, iară în anii din urmă a avut şi-un fecior şi acel fecior sunt eu, carele am venit acuma la Măria-ta, după porunca ce i-ai dat-o tatălui meu, că adică ai avea un război şi-ţi trebuie multă oaste.

— Aşa este, bine că ai venit, dar ian ascultă: auzi tu colo-n depărtare un răsunet mare, ia repedi-te mai întâi până acolo să vezi ce-i, cine răcneşte aşa de groaznic şi apoi vom vedea ce-o fi mai departe!

Istian Viteazul n-aşteaptă să-i spuie împăratul de două ori, ci încălecă degrabă pe Buga, se porni spre locul unde s-auzea răcnetul şi cât ai bate din pălmi era acolo.

Când sosi la starea locului, ce să vadă? Un balaur mare şi înfiorător mâncase un cerb şi fiindcă cerbul avea nişte coarne foarte mari şi rămurate nu-l putu înghiţi de tot, ci trupul i-l înghiţi iar coarnele, cu capul, rămaseră afară şi-acuma balaurul sta numai să se înece, de-aceea răcnea aşa de tare.

Balaurul, când văzu pre Istian, că se apropie de dânsul, se rugă, zicându-i:

— Voinice, fii bun şi mă scoate de la moarte! Rupe coarnele acestea, doară pot înghiţi capul, că şi eu îţi voi prinde cândva vreun bine!

Istian Viteazul, văzând că cerbul e acum mâncat şi cugetând în sine că balaurul totuşi poate să-i fie cândva de-un ajutor, se apropie de dânsul şi rupe coarnele cerbului.

Balaurul, înghiţind capul şi prin aceasta văzându-se scăpat de la moarte, zise iarăşi:

— Dacă vei fi cândva, voinice, într-o nevoie mare, să vii numai la mine, că eu te-oi ajuta pentru binele ce mi l-ai făcut tu astăzi.

— Voi veni, răspunse Istian.

După aceasta se plecă să ieie coarnele cele de aur ale cerbului, căci trebuie să ştiţi că cerbul ce-l înghiţise balaurul era al Ilenei Consânzene şi avea coarne de aur.

Buga, fiind năzdrăvan, şi ca atare ştiind tot ce s-a întâmpla şi ce nu s-a întâmpla, când văzu că Istian vrea să ieie coarnele, îi zise:

— Nu lua coarnele acestea cu tine, ci le lasă mai bine aice, că de le-i lua ai să te căieşti!

— Da' de ce să nu le iau? zise Istian. Nu vezi că-s de aur şi apoi sunt aşa de frumoase că nu te poţi îndura să le laşi.

— Eu atâta-ţi spun, că cum le vei lua ai să păţeşti nevoie cu dânsele.

Însă Istian Viteazul nu voi să-l asculte, ci luându-le cu sine, zise:

— Dacă voi vedea că e să mi se-ntâmple vreo neplăcere am să le arunc!

— Bine, bine! răspunse Buga.

După aceasta înturnându-se Istian la împăratul, îi spuse că iaca cum şi iaca cum.

— Acolo am aflat un balaur care nu putea să înghită coarnele unui cerb, ce l-a fost mâncat şi de aceea răcnea de se auzea până aice. Eu am rupt coarnele şi am scăpat balaurul de la moarte.

— Acum văd şi eu, Istiene, că tu eşti mare viteaz... Nimeni până acuma, nici chiar eu singur n-am putut să mă apropii de balaurul acela, iară tu te-ai apropiat, fără să-ţi facă ceva.

După aceasta chemă împăratul pre un credincios al său şi-i spuse ca să-i deie lui Istian cea mai frumoasă despărţitură din palatul său spre locuinţă.

Credinciosul se duse şi-i dete cea mai frumoasă odaie, iară pentru Buga un grajd deosebit.

Istian Viteazul, dupre ce bägă pre Buga în grajd şi după ce-i dete toate cele trebuincioase, se duse în casa sa şi acolo îşi aşează lucrurile sale în rânduială, iară coarnele cele de aur ale cerbului le anină de-un părete şi-apoi se puse la odihnă, aşteptând ce va mai aduce ziua de mâine cu sine.

Ceilalţi curteni ai împăratului însă, văzând că împăratul l-a läudat pre Istian Viteazul mai mult decât pre oricare altul dintre dânşii, prinseră ură asupra lui şi aşa şi din capul locului, cum a sosit la curtea împărătească, au şi început a-i purta sâmbetele, îşi puseră adică în cap ca cu orişice preţ să-l mântuiască de zile. Drept aceea se duse a doua zi unul dintre dânşii la împăratul şi-i zise:

— Înälţate împărate, Istian Viteazul s-a läudat că el e în stare nu numai a se lupta cu balauri şi-a scoate coarne de cerb din gura lor, ci a face încă şi alt vânat mai dehai decât acesta.

Împăratul, auzind aceasta, trimise îndată pre un încrezut la Istian şi-l chemă la dânsul şi după ce veni acesta, îi zise:

— Istiene, tu te-ai läudat că poţi face un vânat mai dehai ca un balaur.

— Ba! Eu, înälţate împărate, nu m-am läudat nimänui! Cine v-a spus aceasta, nu v-a spus adevărul.

— Mie prea puţin îmi pasă de-i adevăr ori ba, atâta numai îţi spun ca să-mi faci un vânat nou între raţele Ilenei Consânzene, a drăguţei mele, că de nu, capul are să-ţi steie unde-ţi stau picioarele, iară picioarele unde-ţi stă capul.

Istian Viteazul, văzând că împăratul nu şuguieşte cu dânsul, se întoarse înapoi scârbit şi ducându-se de-a dreptul la Buga îi spuse toate din fir-în-păr ce i-a zis împăratul.

— Nu ţi-am spus eu! zise Buga, că de vei lua coarnele cerbului ai să dai peste nevoie. Aşa-i că acuma am dreptate? Dar n-avea nicio teamă, căci nemică nu este mai uşor decât a face acest vânat. Suie numai pe mine călare şi lasă dacă nu vom izbuti.

Istian Viteazul nu aşteptă mult să-i zică, ci se sui călare şi se porni la vânat.

Mergând el acum cât va fi mers, dete de raţele Ilenei Consânzene şi cum le văzu întinse arcul şi puşcă într-însele.

Două raţe îndată căzură jos, iară răţoiului, care era cu pene de aur, îi nimeri numai penele cele cârligate din coadă, care asemene căzură.

Istian luă raţele şi penele răţoiului şi se porni cu dânsele îndărăpt spre curtea împărătească.

Iată că, cum se-nturnă el acuma înapoi, zăreşte în drum o potcoavă de aur. Potcoava aceasta era a harmăsariului Ilenei Consânzene.

Istian, cum o văzu, se plecă şi-o luă.

Buga însă îi zise:

— Istiene, nu lua potcoava aceasta, că nu va fi bine, ci las-o mai bine aice unde ai aflat-o!

— Da' de ce să n-o ieu? întreabă Istian, nu vezi că e de aur şi-apoi dacă a fi să mi se întâmple ceva voi arunca-o.

— Bine, bine, dar mă tem că atunci va fi prea târziu! zise iarăşi calul.

Istian nu voi să-l asculte. Luă potcoava şi se-ntoarse spre casă. Cum sosi la curtea împărătească se duse de-a dreptul la împăratul, îi dete cele două raţe, iară penele răţoiului şi potcoava cea de aur le duse şi le agăţă în casa sa pe un părete.

Împăratul, când i-a dat raţele, l-a lăudat că este un voinic foarte mare cum n-a mai fost altul ca dânsul.

A doua zi demineaţă s-a dus iarăşi un curtean la împăratul şi i-a spus:

— Înălţate împărate, Istian Viteazul s-a lăudat că el e în stare să aducă nu numai vânat din raţele Ilenei Consânzene, ci chiar şi pre stăpâna acestora.

Împăratul, cum auzi această veste, nu mai ştia ce să facă de bucurie, căci el de mult a voit să ieie pe Ileana Consânzeana de soţie, dar nici că a putut-o căpăta. Deci, îndată chemă pre Istian şi-i zise:

— Te-ai lăudat, Istiene, că mi-i aduce şi pe Ileana Consânzeana, stăpâna raţelor!

— Ba, eu nu m-am lăudat nimărui!

— De te-ai lăudat, nu te-ai lăudat, tu trebuie să mi-o aduci, că de nu, e vai şi amar de capul tău! Teafăr nu scapi din mâinele mele!

Istian ieşi scârbit de la împăratul şi se duse drept în grajd la calul său, Buga.

— Ce este, stăpână, de ce eşti aşa de scârbită? o întrebă Buga.

— D-apoi cum nu voi fi scârbită, dacă împăratul mi-a spus să-i aduc pe stăpâna raţelor, pe Ileana Consânzeana, că de nu voi aduce-o mă omoară.

— N-avea nicio teamă că vom aduce-o noi, zise Buga, du-te numai la împăratul şi spune-i să-ţi deie fel de fel de lucruri scumpe, cergi, scoarţe, poclăzi*, şele şi dacă ni le-a da pre acestea îi aducem şi pre Ileana.

Istian se duse la împăratul şi-i spuse că iacă cum: să-i deie fel de fel de lucruri scumpe şi-apoi va aduce pe Ileana Consânzeana.

Împăratul nu stete mult pe gânduri, ci porunci ca îndată să i se deie lucrurile cerute.

Istian Viteazul, luând cergile, covoarele şi celelalte, se duse la Buga, le puse toate pe dânsul şi apoi se porni spre împărăţia Ilenei Consânzene şi pornindu-se se duse, se duse

Multă lume-mpărăţie
Ca Dumnezeu să ne ţie etc.

Şi se duse, până ce ajunse la o mare, care era în hotarul împărăţiei Ilenei Consânzene.

Ajungând aice, zise Buga către Istian Viteazul:

— Acuma să ne oprim aice. Eu mă voi face corabie, şaua de pe mine se va face dugheană, iar poclăzile fel de fel de lucruri frumoase. Tu te faci neguţător şi când va veni Ileana Consânzeana s-o amăgeşti cu una, cu alta până ce m-oi de părta de la mal şi-apoi de-acolo, lasă-te numai pe mine, că ştiu eu ce voi face!

Şi cum rosti Buga cuvintele acestea îndată se prefăcu corabie, şaua de pe dânsul dugheană, poclăzile fel de fel de marfă frumoasă, iară Istian Viteazul se făcu neguţător în dugheană.

---

* pocladă – ţesătură de casă nevopsită, miţoasă, servind ca pătură sub şaua calului; valtrap

Iată că nu mult după aceasta, trece pe acolo o argată de-a Ilenei Consânzene şi văzând atâtea frumuseţi, alergă tot într-o fugă până la stăpâna sa să-i spuie ce-a văzut.

Ileana Consânzeana o trimite înapoi ca să-i spuie neguţătorului să meargă până la dânsa să cumpere şi ea din acele lucruri.

Argata se duce şi spune lui Istian. Acesta însă îi zise:

— Să vie stăpâna ta, dacă voieşte să cumpere ceva, singură până la mine, că eu bucuros m-aş duce, dar n-am cum, deoarece singur îs corăbier şi dughenar şi n-am cu cine să las corabia aice.

Argata se-ntoarse iarăşi, tot într-o fugă şi spuse stăpânei sale că iacă cum şi iacă cum: el nu poate veni, deoarece e singur şi pe corabie şi neguţător.

Ileana Consânzeana, auzind aceasta şi neştiind ce-o aşteaptă, se duse singură până la corabie.

Istian Viteazul cum o zări de departe o pofti înăuntru, în dugheană şi începu a-i arăta toată marfa.

Ileana, văzând atâta marfă scumpă şi aleasă, singură nu ştia ce să aleagă: ba că asta e mai frumoasă, ba astălaltă e mai frumoasă şi tot aşa până ce corabia se depărta cine ştie unde de mal.

Când era acuma corabia cam pe la mijlocul mării, atunci se trezi şi Ileana Consânzeana că e înşelată. Dar ce era ea acuma să facă? Trebui să tacă! Iară după ce ajunse corabia la malul despre împărăţia împăratului lui Istian, şaua s-a prefăcut căruţă, Buga înhămat la căruţă, iară Istian Viteazul şi cu Ileana Consânzeana stând alăturea în căruţă şi-o duse el până la împăratul.

Când ajunse la împăratul, zise Istian:

— Iată, înălţate împărate, ţi-am adus şi pe Ileana Consânzeana.

— Bine, dragul meu Istiene, bine! răspunse împăratul. Dar Istian n-a rămas numai cu atâta. El mai avu încă multe de împlinit, căci voind împăratul să ieie pre Ileana Consânzeana de soţie, aceasta zise:

— Înălţate împărate, eu atuncea voi merge după Măria-ta când cel ce a adus coarnele cerbului meu, raţele mele şi potcoava de aur a armăsarului meu va fura pre Sân-Georgie din faşă de la mă-sa şi mi l-a aduce aice, iară până atunci nici nu-ţi mai bate mintea, că numai degeaba-i!

Împăratul, cum auzi aceasta, chemă degrabă pre Istian, şi-i zise:

— Fă ce-i face şi să-mi furi pe Sân-Georgie din faşă de la mă-sa şi să mi-l aduci aice, ori de nu, mai mult iarbă verde nu vei călca!

Ileana Consânzeana s-a mâniat pre Istian pentru că a dus-o împăratului şi de aceea a zis acuma să fure el pre Sân-Georgie, cugetând că acela îl va omorî.

Istian se-ntoarse la Buga şi-i zise:

— Până acuma a fost cum a fost, căci am scăpat cu obraz curat, dar de acuma înainte nu ştiu ce va mai fi cu mine! Mă tem că n-are să-mi mai cânte mai mult cucul!

— Şi pentru ce, mă rog?

— Pentru aceea că Ileana Consânzeana a pus pe împăratul să mă facă numaidecât să fur pre Sân-Georgie din faşă de la mă-sa şi să i-l aduc viu aice.

— Atâta-i! Eu am fost cugetat că cine mai ştie ce ţi-a dat de lucru, cât pentru aceasta n-avea nicio teamă, căci dumneata, fiind femeie şi având mâni mai uşoare, îl vei putea foarte bine fura şi aduce. Suie numai pe mine călare, şi n-avea nicio frică, căci acuşi ne întoarcem cu izbândă înapoi!

Istian nu aşteptă să-i mai spuie o dată, ci suindu-se călare şi porniră spre Sân-Georgie.

Când ajunseră la Sân-Georgie îl aflară dormind şi Istian îl luă fără ca să se trezească şi aşa înfăşat cum era, îl aduse şi-l arătă Ilenei.

Ileana Consânzeana, văzând pre Sân-Georgie aşa de frumuşel dormind ca un îngeraş, se miră foarte mult de isteţimea şi dibăcia lui Istian, cum l-a putut fura de n-a ştiut maică-sa, nici el nu s-a trezit. Cu toate acestea însă ea tot nu-l iertă pe Istian, ci voind numaidecât ca să-i răpuie viaţa, îi zise ca să-l ducă pre Sân-Georgie îndărăpt de unde l-a luat, cugetând că Sân-Georgie s-o trezi şi-l va omorî.

Istian Viteazul, ce avea să facă, trebui să o asculte! Se-ntoarse cu Sân-Georgie înapoi. Dar iată că tocmai când voia să-l puie de unde l-a luat, Sân-Geopgie se trezeşte şi, trezindu-se, blăstămă, zicând:

— Cel ce-a cutezat să mă trezească pre mine când mi-a fost somnul mai dulce, de e fată să se prefacă în fecior, iară de e fecior să se prefacă în fată!

Cum a zis Sân-Georgie, chiar aşa s-a şi întâmplat. Istian Viteazul, din fată cum a fost mai nainte, s-a prefăcut acuma în fecior. Şi aşa s-a înturnat apoi iarăşi îndărăpt la împăratul.

Zise după aceasta împăratul Ilenei Consânzene să meargă după dânsul. Dar ea n-a voit să meargă, ci i-a răspuns:

— Dacă Istian Viteazul mi-o aduce şi herghelia mea cea de iepe şi pre armăsarul lor, atuncea mă voi duce. De nu, nu!

Împăratul chemă iară pre Istian şi-i zise:

— Să-mi aduci herghelia Ilenei Consânzene dimpreună cu armăsarul lor ori de nu să ştii că-ţi tai capul.

Istian şi mai scârbit decât a fost în celelalte rânduri, se duse la Buga şi-i spuse ce i-a zis împăratul. Buga, auzind aceasta, zise:

— Nu ţi-am spus eu să nu iei potcoava cea de aur ce-ai aflat-o în drum? Să mă fi ascultat atuncea, acuma n-ai avea nicio frică. Lucru ce ţi l-a dat astă dată de împlinit e foarte greu. Eu singur nu mă încumet a duce, căci armăsarul Ilenei Consânzene e cu mult mai tare decât mine şi mă tem ca să nu mă omoare. Dar ştii ce? Du-te la balaurul ce l-ai scos de la moarte şi el poate că-ţi va da un sfat oarecare, cum ai putea împlini şi această poruncă împărătească.

Istian Viteazul, scârbit ca vai de dânsul, se duse la balaur şi-l întrebă ce e de făcut.

— Mergi la împăratul, zise balaurul şi spune-i să-ţi deie patruzeci de piei de bivol şi o sută de coşciuguri de răşină şi treizeci de chile de in, iară după ce ţi le-a da pre acestea, înveleşte cu dânsele pe calul tău şi aşa dacă te vei duce după iepe, le vei putea aduce, altmintrelea nu.

Istian, mulţumind balaurului pentru sfatul cel bun, se duse la împăratul şi ceru să-i deie lucrurile arătate.

Împăratul i le dete bucuros, numai să-i poată aduce herghelia Ilenei Consânzene.

Istian, dupre ce căpătă lucrurile acestea, se duse cu dânsele la Buga, îl înfăşură bine tot câte c-o piele de bivol, câteva oca de răşină şi fâşii de in până ce i le puse toate în spate şi după aceasta suindu-se şi singur călare deasupra lor, s-a pornit dupre herghelie.

Când ajunse acuma la starea locului, zise Buga către Istian:

— Scoboară-te de pe mine şi te ascunde oareunde în apropiere, căci acuşi are să vie armăsarul Ilenei şi are să se apuce la luptă cu mine. Iară tu, când vei vedea că armăsarul slăbeşte, să-i arunci arcanul în cap, să-l prinzi bine, să te sui apoi călare pe dânsul şi să pleci înainte spre curţile împărăteşti, că eu voi veni după tine.

Istian se dete degrabă jos, se ascunde într-un tufăriş din apropiere, iară Buga a început a râncheza. N-a apucat însă bine de rânchezat şi numai ce vede că vine armăsarul Ilenei asupra lui şi se apucă la luptă cu dânsul. Dar ce folos, că păscând armăsarul Ilenei muşca în răşină, pele de bivol şi-n fâşii de in, Buga muşca tot în came vie. Astfel luptându-se ei cât se vor fi luptat, armăsarul Ilenei a început a slăbi din ce în ce mai tare. Atunci Istian sare iute din ascunzişul său, aruncă arcanul şi prinzându-l, se suie călare pe dânsul şi se porneşte spre curtea împărătească.

Iepele Ilenei Consânzene, când prinseră de veste că armăsarul se duce, se luară la fugă după dânsul şi dacă Buga nu le-ar mai fi reţinut, ar fi fost vai şi amar de Istian, cum l-ar fi ajuns mii de fărâmi l-ar fi făcut. Dar abia apucă Istian a intra în curtea împărătească şi-a descăleca de pe armăsar, când sosiră şi iepele şi se vârâră toate în ogradă şi cum se vârâră, Buga închise degrabă poarta în urma lor!

Istian, după aceasta, se duse la împăratul şi-i spuse:

— Iacă-nălţate împărate, ţi-am adus şi herghelia! Împăratul se bucură de aceasta şi zise Ilenei că acum poate să se mărite după el, deoarece i-a făcut şi aceasta. Însă Ileana Consânzeana zise:

— Ba nu! Mai nainte de toate Istian Viteazul să-mi mulgă iepele şi să se scalde în laptele lor şi apoi mă voi mărita.

Puse acuma împăratul pe Istian să mulgă iepele.

Istian se duse la Buga şi-l întrebă ce să facă.

Buga îi zise să ducă un cazan şi să-l puie în mijlocul ogrăzii că el se va face mânz şi se va face că suge la iepe şi aşa le va mulge şi laptele îl va turna în cazan.

Istian făcu aşa. Buga le mulse şi turnă laptele în cazan.

Acuma, Ileana îi spuse lui Istian să se scalde. Istian a zis să fie şi Buga de faţă.

Buga s-a pus la toarta cazanului şi când a intrat Istian înăuntru, în laptele cel clocotitor, Buga a suflat cu narea cea de ger, laptele s-a răcit şi s-a făcut numai bun de scăldat şi apoi s-a scăldat.

După aceasta a zis Istian să se scalde împăratul. Împăratul s-a băgat ca să se scalde, dar Buga atuncea a suflat din narea cea de foc şi cât ai bate din pălmi toată carnea de pe împăratul s-a fiert şi-a căzut de-au rămas numai ciolanele.

A zis mai departe Istian, Ilenei:

— Ai voit tu să mă omori pre mine, acuma intră şi te scaldă şi tu în cazanul acesta ca să te omor şi eu pre tine.

Ileana a zis:
— Nu mă omorî, că tu eşti al meu şi eu sunt a ta!
Apoi au făcut amândoi o nuntă ca aceea, de care s-a dus vestea.

Şi au făcut o nuntă
Mândră şi frumoasă
Ca să ascultaţi şi dumneavoastră,
Că din poveste
Mai mult nu mai este.
Dumnezeu la noi soseşte...
Am avut un cal bun
Cu trupul de ceară
Cu coama de năgară,
Iară tâlharii de târgoveţi,
Mi-au luat
Şi mi-au dat
Calul pârlit
Şi pricăjit.
Da şi eu de când m-am mâniat
Şi-am încălicat
Pe-un cocoş
Şi-am venit călare
Cu picioarele pe jos.

Această poveste mi-a spus-o Georgie Botezat, român din Siret, anul 1880.

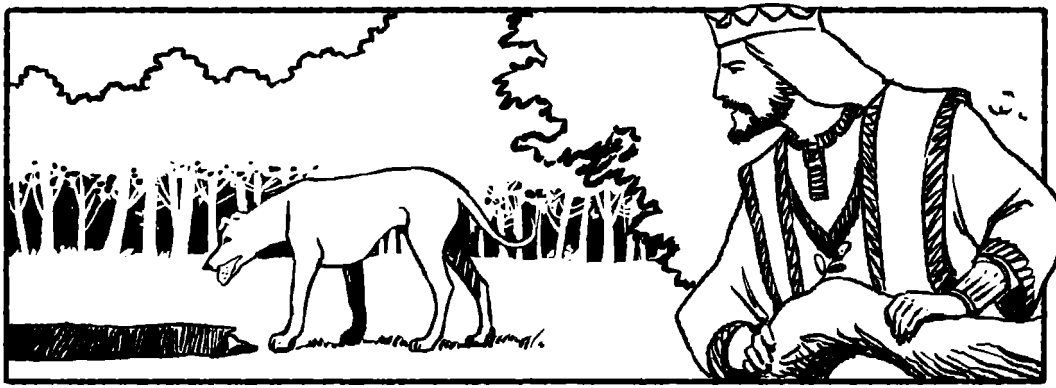

FATA DIN ŞTERGĂRENI

A fost odată un împărat, care avea multă dragoste de-a îmbla la vânătoare. Şi împăratul acela s-a pornit amu într-o zi pe mai multă vreme de-acasă şi s-a dus cu mai mulţi vânători la vânat. Şi după ce s-au pornit, au mers ei vreme de-o lună întreagă printr-o pădure, unde nu îmblase nimeni niciodată. Şi după ce-au îmblat ei prin pădurea aceea încolo şi-ncoace, cât or fi îmblat la vânat, au stat într-o zi de-amiazi ca să mănânce. Şi cum stau ei şi mâncau au aruncat o bucăţică de pâine şi unui capău*, care îl luaseră cu dânşii, să mânânce şi el. Şi capăul totdeauna, în toată vremea era mulţămit c-o singură bucăţică de pâine, care i-o da stăpânul său, dar atunci a luat bucăţica şi s-a dus mai departe cu dânsa şi nu mult după aceea a venit înapoi şi-a cerut altă bucăţică. Ei i-au dat şi altă bucăţică. Capăul s-a dus şi cu aceasta în pădure şi-ndată a venit iară şi-a mai cerut o bucăţică. Dar, îndată după aceasta s-a luat şi împăratul şi s-a dus singur după dânsul spre a vedea ce face el cu pâinea de a cerut şi-a treia oară, cum nu mai ceruse niciodată mai nainte. Şi ducându-se împăratul pe urmele capăului a ajuns până la o groapă mare, care era în pădurea aceea.

* capău – copoi

Şi groapa era deasupra strâmtă, iar mai în gios din ce în ce tot mai largă. La groapa aceea a dus capăul bucăţile cele de pâine şi nu le-a mâncat singur, ci el le-a dat drumul înăuntru, în groapă.

Împăratul, cum a văzut ce face capăul, îndată a chemat şi pe ceilalţi vânători şi le-a poruncit să cerce ce-i în groapa aceea de le-a aruncat capăul tustrele bucăţelele de pâine acolo?

Vânătorii au venit, au tăiat un brad mare, l-au curăţat de cepuri şi i-au dat apoi drumul în groapa aceea. Şi s-au scoborât trei din ei pe bradul acela în groapă. Când s-au scoborât se vedea mai bine înăuntru decât afară. Şi era în groapa aceea o uşă şi-au deschis uşa şi-au intrat într-o căsuţă mică. Acolo, în căsuţa aceea era tare frumos. Şi-au găsit acolo şi o fată şezând la o masă şi scriind hojma*. Şi avea fata deoparte un colac şi-o cofiţă cu vin; şi când flămânzea, mânca din colac şi colacul tot creştea înapoi şi când însă bea din vin şi cofiţa se împlea înapoi şi nu se mai sfârşea vinul niciodată. Da' ei, cei trei vânători, când au văzut fata cât îi de frumoasă, s-au minunat de dânsa şi-au întrebat-o:

— Ce faci şi cum trăieşti tu aici?

Fata le-a răspuns şi le-a spus:

— Tot Dumnezeu ştie de mine şi aici!

— Da nu vrei să ieşi din căsuţa asta afară, ca să trăieşti în lume şi nu în pământ? ziseră vânătorii mai departe.

— Ba, oi ieşi, de ce nu, dacă mi-ţi face un săcriu de aur ca să nu mă pălească soarele când oi ieşi de aici afară.

Ei au făgăduit că i-or face.

Şi-au ieşit apoi vânătorii afară de acolo şi s-au dus la împăratul şi i-au spus din fir-în-păr tot ce-au văzut şi găsit în groapă, că adică au găsit o fată aşa de frumoasă, decât care nu ştiu de s-a mai pomenit cândva pe faţa pământului să mai fie şi alta ca dânsa.

Împăratul tocmai avea un fecior. De aceea a socotit el că dacă este o fată aşa de frumoasă, după cum i s-a spus, s-o scoată de acolo afară ca s-o ieie de noră. Şi aşa a lăsat el vânătoria şi s-a dus cu toţi vânătorii acasă. Şi-ndată cum au agiuns acasă, a poruncit ca să facă un săcriu de aur. Iar după ce a fost amu gata, vânătorii au luat săcriul şi s-au dus cu dânsul în pădure, unde era groapa ceea cu fata cea frumoasă

* hojma – fără oprire

şi s-au băgat cu săcriul cu tot în groapă şi-au pus fata în săcriu şi-au scos-o afară şi s-au dus cu dânsa acasă la împăratul.

Fata, când a sosit la casa împăratului şi-a văzut pe feciorul acestuia, nu i-a plăcut defel feciorul. De-aceea, avea ea plăcerea să fugă de acolo şi nu ştia cum în urmă, a luat şi a poruncit ea feciorului ca să-i facă trei feluri de straie, că de i-a face cele trei feluri de straie, s-a mărita după dânsul, iară de nu, nu se va mărita.

— Fă-mi, zice ea, un strai ca să fie aşa de frumos cum străluceşte soarele şi fă-mi şi-un strai ca să aibă pui pe dânsul cum sunt stelele pe cer, şi mai fă-mi unul care să fie cum e luna când îi plină şi cum îi luna când îi nouă.

Şi s-a apucat feciorul împăratului că i-a face şi i-a făcut aceste straie, că mult îi era dragă fata, şi cugeta că dacă i le-a face, ea s-a duce după dânsul. Şi după ce le-a făcut i le-a dat ei.

Fata însă, prefăcută şi vicleană, a luat straiele acelea şi-a fugit cu dânsele de-acolo mai departe tocma în împărăţia altui împărat. Şi-acolo, deoparte de curtea acelui împărat, la care a fugit ea amu, era un boier, care avea nişte girezi mari de paie.

Iacă, tocmai pe când a agiuns ea la girezile acelea, tocma atunci iasă şi feciorul de la al doilea împărat în vânătorie.

Fata, de frica cânilor, care mergeau cu feciorul de împărat în vânătorie, se sui degrabă pe-o gireadă.

Feciorul, când s-a apropiat de gireadă şi-a văzut-o acolo, a strigat:

— Tu cine eşti şi de ce stai acolo?

Ea n-a vrut nemică să răspundă.

Feciorul a mai strigat odată şi-a zis:

— De eşti om de pe pământ, coboară-te gios, iar de eşti sălbătăciune eu am să te-mpuşc!

Fata a răspuns:

— Îs om de pe pământ!

— Dacă eşti om de pe pământ, apoi coboară-te gios!

Fata n-a mai zis amu nimica, ci s-a coborât gios.

Feciorul, după ce s-a scoborât ea gios, s-a dus la dânsa şi i-a spus:

— Tu la ce te-ai suit acolo?

— Eu m-am suit de aceea pentru că mi-a fost frică de nişte câni ce-au trecut pe-aici!

— Şi cine eşti tu?

— Eu îs slujnică la cine mă primeşte în slujbă şi dacă m-ar primi cineva de slujnică eu bucuroasă îndată m-aş năimi*.

Atunci feciorul împăratului a poruncit la o slugă de-a lui, care era cu dânsul, s-o ieie şi s-o ducă la împăratul, adică la tatăl său acasă.

Sluga nu s-a pus de pricină. A luat fata şi-a dus-o la curtea împărătească.

Fata a fost la curtea împărătească bine primită, a fost luată în slujbă, însă nu i-a dat nemica alta de lucru, ci numai să puie lemne pe foc.

Feciorul împăratului s-a dus la vânătoare, încotro era pornit şi n-a venit acasă până ce-a însărat.

Într-o duminică, după ce s-au întâmplat toate acestea, s-a făcut un bal mare în târg şi feciorul împăratului s-a dus la balul acela.

Fata, văzând că s-a dus feciorul împăratului la bal, s-a cerut la stăpână-sa ca s-o lese să meargă şi ea la gioc. Da' n-a spus la care gioc.

Stăpână-sa a posvolit-o să meargă.

Fata, când s-a fost ascuns în gireada cea de paie, a fost ascuns într-însa şi straiele, ce i le-a făcut feciorul împăratului unde a fost întâiaşi dată, aşa că feciorul împăratului al doilea nu ştia nemică de dânsele. Iar amu, când s-a cerut la gioc şi stăpână-sa a lăsat-o, s-a dus drept la gireadă, a luat de acolo, ca să n-o vadă nimeni, straiul cel ce era ca luna când îi nouă şi când îi plină, s-a îmbrăcat într-însul şi s-a dus apoi şi ea la bal, unde a fost dus feciorul împăratului.

Feciorul împăratului, când a văzut-o, s-a minunat de dânsa cât îi de frumoasă şi, fiindcă n-a cunoscut-o defel, pentru că nimeni n-a văzut-o când s-a îmbrăcat cu straiele şi când s-a dus la bal, a luat-o la gioc, părându-i-se că-i mai frumoasă decât toate fetele câte erau la balul acela.

Iară după ce-a petrecut şi-a giucat toată ziua, colea, când a-nsărat bine, a întrebat-o feciorul împăratului:

— Tu de unde eşti?

— Eu îs din Ştergăreni! răspunse ea.

El a socotit că-i drept aşa, cum i-a răspuns ea. Dar nu era aşa. Când se gătea feciorul împăratului să meargă la bal, tocmai s-a întâmplat că s-a spălat şi-a cerut un ştergar ca să se şteargă.

---

* a se năimi – a se tocmi pentru o slujbă plătită

Fata a apucat degrabă un ştergar şi ea i l-a dat mai întâi ca să se şteargă.

Feciorul însă, care a fost aşteptat ca altcineva să-i deie ştergariul ca să se şteargă, a plesnit-o peste mâni cu ştergariul, probozind-o şi zicându-i:

— Nu ţi se cade să-mi dai tu ştergariul ca să mă şterg, ci altul are să mi-l deie, iară tu ai să pui numai lemne pe foc şi mai mult nimica n-ai să faci!

Şi fiindcă s-a întâmplat aceasta, de aceea a zis fata că-i din Ştergăreni, când a întrebat-o feciorul împăratului de unde-i.

Da' feciorul împăratului n-a luat sama la astă vorbă a fetei şi de aceea nici n-a priceput el de ce zice ea că-i din Ştergăreni.

Iar fata, după ce i-a spus ce avea să-i spuie, a ieşit de grabă din casă, unde a fost balul, a mers la girezile boierului, a lepădat straiul cel cu care era îmbrăcată şi l-a ascuns iară în paie şi s-a dus apoi la slujba ei.

Nu mult după aceasta s-a întors şi feciorul împăratului acasă şi cum a sosit a şi întrebat pe tată-său:

— Tată, unde-i satul cela Ştergăreni?

Tată-său a căutat în toate planurile pământurilor, câte erau la împărăţia lui, satul cela, Ştergăreni, şi nu l-a găsit şi i-a spus feciorului că în toată împărăţia sa un sat cu numele Ştergăreni nu se găseşte şi a rămas treaba aşa.

A doua duminică, s-a făcut iară bal în târg. Feciorul împăratului s-a dus iară la bal, ba când să se pornească nu-şi găsea ciubucul de la lulea. Dă-ncolo, dă-ncoace, ciubucul nicăieri.

Fata atunci s-a repezit mai degrabă din slujba ei şi-a găsit ciubucul şi i l-a dat. El însă, în loc să-i mulţumească, i-a dat cu ciubucul peste mâini, zicând:

— Nu ţi se cade ţie ca să mi-l dai tu, că se cade altul ca să mi-l deie!

Da' fata n-a băgat sama de-aceea, ci după ce s-a dus feciorul la bal, s-a cerut şi ea la stăpână-sa ca să meargă la gioc.

Stăpână-sa a lăsat-o ca şi-n rândul trecut.

Fata s-a dus la gireada cea de paie, unde-i erau straiele ascunse, a luat straiul cela, care avea pui pe dânsul cum sunt stelele pe cer, s-a îmbrăcat cu acel strai şi s-a dus şi ea la bal. Şi după ce-a agiuns ea la bal şi-a văzut-o feciorul împăratului, a cunoscut că-i la faţă asemenea cu cea din duminica trecută, da' strai avea altul, că se-nţelege că straiul se poate schimba după cum vrea cineva. Şi iară i-a picat mai

dragă la inimă, pentru că era mai fain îmbrăcată. Şi-a giucat şi s-a petrecut cu dânsa toată ziua şi când era să meargă fiecare acasă, a întrebat-o:

— Tu de unde eşti?

Ea i-a răspuns:

— Eu îs din Ciubuceni!

Amu-i vine feciorului a crede că-i altă fată, şi nu cea dintâi, căci cea de duminica trecută i-a spus că-i din Ştergăreni, iară asta-i spune că-i din Ciubuceni... La faţă seamănă de minune, dar straiele şi stelele se deosebesc. Şi cu gândul acesta s-a dus acasă şi-a întrebat pe tată-său:

— Tată, unde-i satul cela Ciubuceni?

Tată-său iară a cătat în toate planurile pământului, satul Ciubuceni, însă nu l-a găsit nicăiri. Şi feciorul s-a supărat de-aceea.

Da' fata s-a dus mai nainte de fecior de la bal acasă, şi-a lepădat iară straiul, cu care a fost îmbrăcată, în gireada cea de paie şi de-aici s-a dus apoi la slujba ei.

A treia duminică s-a făcut iară bal în târg şi s-a gătit feciorul împăratului să meargă iară la bal. Şi tocmai când era el gata de ducă a cerut să-i deie cuţitul cu care-şi curăţa el totdeauna unghiile, ca să-şi curăţească unghiile. Da neştiind nimeni unde-i cuţitul s-a repezit fata de l-a căutat şi i l-a dat. Şi feciorul împăratului iară s-a mâniat pe dânsa şi iară a probozit-o, zicându-i:

— Tu nu se cade să-mi dai mie nemică, şi cum de tot tu te iveşti înainte? Şi după ce-a zis cuvintele acestea, s-a dus în treabă-şi la bal.

Însă fata, nici acuma n-a băgat samă c-a ocărât-o, ci s-a cerut şi ea la stăpână-sa ca să-i deie drumul. Şi s-a dus amu şi-a luat din gireada cea de paie straiul care strălucea ca soarele. Şi când s-a dus la bal, cu bună samă, că nici nu era o fată aşa de frumoasă ca dânsa.

Şi când a văzut-o feciorul împăratului, amu iară o prepunea la faţă cum a fost şi-nainte vreme pare c-ar cunoaşte-o tare bine, numai straiele nu erau acele; da straiele pot fi şi almintrele. Şi avea ea amu şi un inel de aur pe mâna cea dreaptă. Şi sara, după ce ş-au petrecut toată ziua şi-au giucat amândoi, a-ntrebat-o feciorul împăratului:

— Tu din ce sat eşti?

— Eu îs din Cuţiteni! a răspuns fata.

Iar feciorul, după ce-a auzit aceasta, a zis:

— Tu n-ai să meri mai mult acasă, ci ai să meri cu mine!

Şi sara, când au vrut să se pornească acasă, feciorul a vrut s-o ieie şi pe dânsa. Da' ea n-a vrut să meargă cu dânsul, ci a fugit mai nainte acasă şi el nu i-a prins de veste.

Amu feciorul s-a dus acasă, da' supărat, că nu ştia pe ce lume-i de supărat ce era. Şi după ce-a ajuns a întrebat pre tată-său ori de este în împărăţia lui acel sat, Cuţiteni.

Tată-său a căutat şi amu de-amănunţelul în toate planurile pământului ca şi mai nainte vreme şi nu l-a găsit pe-acest sat Cuţiteni.

Şi feciorul, de scârbă că nu ştia de unde este fata, s-a bolnăvit. Şi era într-o vreme până întru atât de bolnav, că nu putea mânca nimic.

Da' fetei, când a văzut aceasta, i-a fost milă de feciorul împăratului şi când îi fierbea mă-sa de mâncare s-a dus şi-a luat inelul cel de aur şi l-a aruncat în blidul cu mâncare. Mă-sa, fără să ştie de aceasta, a luat blidul cu mâncare şi s-a dus cu dânsul la feciorul său şi i-a dat ca să mănânce.

Şi feciorul, mâncând, a găsit inelul cel de aur în blid şi tocmai a cunoscut că fata, din a cării pricină s-a bolnăvit, trebuie să fie oareunde prin apropiere, că el cunoaşte inelul încă de la bal, când l-a văzut la dânsa pe mâna dreaptă şi pe inel era scris numele ei. Şi el, cum a găsit inelul, îndată a întrebat pe mă-sa:

— Cine-a fost la noi astăzi?

Da ea neştiind nimica, nici ceilalţi din curte, niciunul neştiind despre aceasta, i-a spus:

— N-a fost nimeni!

El atunci încă mai tare s-a bolnăvit. De ce? De-aceea, că acum fata probă i-a dat că ea a fost în casă şi el tot nu ştia cine-i şi de unde-i?

În altă zi, când împărăteasa a făcut de mâncat, fata a luat salba ei, ce-a avut-o la grumaz când a fost la bal şi-a aruncat-o în mâncare şi a zis stăpânei sale:

— Când îi da feciorului dumitale de mâncat să-i spui ca să nu mânânce tot, ci să mai rămâie, ca din rămăşiţe să-i deie să mănânce şi aceleia, care-i mai dragă lui şi dintr-a cării pricină s-a bolnăvit el aşa de tare.

Stăpâna sa a ascultat-o. Şi când s-a dus cu mâncarea la fecioru-său, i-a zis să nu mănânce tot, ci să mai lese şi pentru aceea care îi e mai dragă şi din a cărei pricină s-a bolnăvit.

Feciorul însă n-a mâncat nici defel, ci a căutat numai în mâncare, şi căutând a găsit salba şi-ndată a cunoscut-o că-i tocma a fetei aceleia pe care a cunoscut-o el şi cu care a giucat în trei duminici dupăolaltă la bal. Şi a întrebat pe mă-sa:

— Cine a fost la noi azi?

— N-a fost nimeni! zice mă-sa.

— Da cine ţi-a spus ca să nu mănânc astăzi toată mâncarea?

— Slujnica ce pune lemne pe foc mi-a spus!

— Şi n-a fost astăzi nimeni la noi?

— N-a fost!

Amu feciorul şi mai tare s-a supărat şi nu ştia ce să mai zică. Vedea el că este ceva la mijloc şi nu ştia singur ce-i.

Slujnica însă, văzându-l astfel şi fiindu-i milă de dânsul, s-a dus şi-a zis:

— A fost fata cea din Ştergăreni pe-aici.

Amu abia s-a priceput feciorul că slujnica are să fie fata cu care a giucat el la bal, că de unde ştie ea că el a grăit cu o fată din Ştergăreni. Şi a chemat-o apoi la dânsul şi a întrebat-o:

— Tu cine eşti, că tu şezi la noi şi eu nu te ştiu pe tine cine eşti şi de unde eşti?

— Eu îs din altă parte de lume, zice fata, şi dacă vrei să ştii mai deaproape cine-s eu, apoi ţi-oi spune!

— Spune!

— Ştii duminica dintâi, când te-ai gătit să meri la bal şi-ai cerut ştergar să te ştergi, şi eu ţi l-am dat, şi tu mi-ai dat cu ştergariul peste mâni şi eu îs fata cea din Ştergăreni şi tot eu-s cea din Ciubuceni şi din Cuţiteni, amu ştii cine-s?

Feciorul împăratului, când a auzit aceasta s-a ridicat din pat şi s-a mai învioşat şi-a zis:

— Dacă eşti tu fata cea din Ştergăreni, îmbracă-te şi te găteşte cu straiele cele cu care erai atunci, când ai zis că eşti din Ştergăreni.

Fata nu s-a pus de pricină, ci s-a dus la gireada cea de paie, unde-i erau straiele-ascunse şi s-a îmbrăcat cu straiele acelea, cu care a fost în duminica întâia îmbrăcată şi-a venit apoi acasă şi s-a arătat feciorului.

Feciorul împăratului, cum a văzut-o îndată a cunoscut-o că-i aceea şi nu alta. Şi-a spus tătâni-său şi mâne-sa că el pe-aceea are s-o ieie de nevastă şi nu pe alta. Şi ea

de-amu înainte să nu meargă mai mult în acea slujbă, în care a fost mai nainte, că nu-i de ea slujba, că ea numai prăbăluieşte mintea unui fecior de împărat.

Şi cum a spus feciorul, aşa s-a şi întâmplat. Fata n-a fost mai mult lăsată în slujbă, ci el a făcut nuntă cu dânsa şi s-au cununat şi-au rămas amândoi şi de n-or fi murit demult, vor fi trăind şi astăzi.

Şi-am încălicat pe-o şa
Şi v-am spus o minciunea.

CIUDA NEVĂZUTĂ DIN CERI CĂZUTĂ

Cică era un împărat foarte avut, având trei feciori. Împăratul acela, cât era lumea, c-un ochi tot râdea, iar cu celălalt tot plângea.

lacă într-o zi îl întreabă feciorul cel mai mare:

— Ce tot plângi şi râzi, tată?

— Apoi dă dragul tatei, îi răspunse împăratul, râd când vă văd pe voi şi totodată plâng că nu veţi fi în stare să împărăţiţi, după moartea mea, în locul meu.

— Da' cum, îi zise feciorul mai mare, să nu fim în stare a împărăţi, ian cearcă-ne prin vreo probă şi să vezi, nu ne vom arăta destul de viteji?

— Bine, îi zise împăratul, dacă-i aşa, dragul tatei, apoi să-mi aduci ciudă nevăzută din ceri căzută.

— He, de asta te cânţi, tătucă, dă-mi numai un car bun cu patru boi, că eu îs omul. Pe loc îţi împlinesc porunca.

— Apoi cine te opreşte, dragul tatei, ia-ţi car cu boi, după placul tău numai să-mi aduci ce ţi-am spus.

Se ia feciorul meu cu carul până ce ajunge la un munte de aramă. A încărcat carul ţapăn cu aramă şi înapoi la tatăl său.

— Dar ce mi-ai adus, fiule, îi zise împăratul, văzându-l cu atâta amar de aramă.

— Ciudă nevăzută din ceri căzută! îi răspunse feciorul.

— Ei, dragul meu, cu de asta m-am petrecut prin lume. Nu-i aceasta ciudă nevăzută!

Iacă, întâia zi, numai ce vine şi cel mijlociu, întrebând pe împărat:

— De ce tot râzi şi plângi, tată?

Împăratul îi răspunse asemenea ca şi celui mai mare!

— Tată! îi zise cel mijlociu, eu dacă nu ţi-oi aduce-o, apoi altul nu e în lume să ţi-o aducă. Numai să-mi dai un car cu şase boi.

— Bine, dragul tatei, ia-ţi carul şi mi-o adă.

A înjugat boii la car şi s-a dus până ce-a ajuns la un munte de argint. Şi acesta încarcă carul, colea, cât şapte, luând drumul spre împărăţie, Dumnezeu să mi te ţie, că cuvântul din poveste înainte frumos şi mult este. Când ajunse la curţile împăratului îl şi întrebă:

— Da ce e asta, fiule?

— Ciuda nevăzută din ceri căzută! îi răspunse feciorul.

— Ba te-a ferit Dumnezeu, îi zise tatăl său, cu de-acestea mi-am petrecut viaţa prin lume, nu mi-ai împlinit dorinţa.

Iată că veni rândul şi la cel mai mic. Intrând la tatăl său, îl tot întrebă ce tot râde şi plânge.

— Dragul tatei, îi răspunse împăratul, râd văzându-vă pe voi şi plâng că după moartea mea nu veţi fi în stare să-mi urmaţi niciunul pe tronul împărăţiei mele. Până amu mi-au arătat fraţii tăi dovezi că nu-s vrednici, nu ştiu însă ce fel de fire vei avea tu, dragul meu!

— Eu, tată, îi răspunse fiul cel mai mic, îţi voi aduce ciudă nevăzută din ceri căzută, numai să-mi dai ceea ce-ţi voi cere.

— Apoi bine, ce voieşti, dragul tatei, să-ţi dau, căci cum am dat la fraţii tăi îţi voi da şi ţie!

— Să-mi dai, îi răspunse fiul, calul, hainele şi armele dumitale din tinereţe şi astfel voi fi în stare să-ţi împlinesc dorinţa.

Auzind împăratul cuvintele acestea, de ciudă a apucat cuţitul şi furculiţa, cum sta la masă cu împărăteasa şi zvârli după fecior. Norocul feciorului însă că sta la uşă că altmintrelea era vai de capul lui, ci când a azvârlit împăratul după dânsul el era

cam mai dus pe uşă afară, împlântându-se cuţitul cu furculiţa în uşă. Au făcut împăratul cu împărăteasa sfat întreolaltă ce e de făcut, să-i deie ce-a cerut feciorul ori ba. De unde până unde s-au pus ei în cale să-i deie. Îndată l-a chemat pe fecior înapoi, zicându-i:

— Dragul tatei, dacă te-a ajuns mintea să ceri aşa ceva de la mine, te du în cutare cămară şi vei afla o carabină şi nişte straie de tot vechi, acele să le îmbraci, iar calul numai aşa îl vei putea cunoaşte dacă vei lua o covată de jar. Înconjurând cutare herghelie de trei ori şi de va ieşi tot acel cal ce a ieşit întâia oară de-a mâncat jăratic, pe-acela să încaleci. Cum a zis aşa a şi făcut feciorul, însă când a ajuns la herghelie şi-a înconjurat-o, l-a prins groaza ieşind un cal hâd şi dupuros la covata cu jar de-ţi era greaţă de el. Când l-a văzut feciorul de împărat mâncând la jar, i-a dat un pumn în cap zicându-i:

— Ţup te, cal de câne, doar nu eşti tu calul nenii din holteia lui.

Înconjurând herghelia a doua oară tot bijogul* acel de cal a ieşit la covata cu jar, dându-i iarăşi un pumn ea şi întâia oară. Când a înconjurat a treia oară tot acel dârlog de cal. Îndată îi şi aruncă frâul în cap şi l-a dus la grajduri. Ţinându-l un an, doi, se făcuse un cal cum nu mai era sub soare.

Văzându-l feciorul astfel prefăcut, a încălecat pre dânsul să aducă tătâne-său ciudă nevăzută din ceri căzută. A mers călare până la un loc şi când mi ţi-l aruncă şoimul meu odată în sus, socoteai că l-ar fi făcut ţărână, nefiindu-i însă nemica picând iarăşi pe cal. Atunci l-a întrebat calul:

— Da' ce-ţi e, stăpâne, parcă te-a apucat spaima?

— Da' cum să nu m-apuce frica, văzându-mă mai gata!

— Apoi aşa m-ai fost ameţit şi dumneata cu pumnul cel dintâi.

Au mers până la un loc şi când mi l-a aruncat odată a ajuns în înaltul ceriului, picând tot pe cal. Iarăşi îl întrebă calul:

— Dar ce frică te-a prins, stăpâne?

— Nu mă mai întreba, zise el, că-s mai gata!

— Mai gata eram şi eu când mi-ai dat al doilea pumn, dar de acuma te ţine bine, nu te teme, alta nu ţi se va mai întâmpla nemica.

Au mers ei şi-au mers până au ajuns în pădurea de aramă.

---

* bijog – mârţoagă

— Stăpâne, îi zise calul, să nu te împingă păcatul să rupi măcar o frunză din pădurea aceasta, că apoi nu ştiu cum vom ieşi la capăt cu stăpânul ei.

— N-avea grijă, îi răspunse stăpânul. Şi mergând prin pădure până la cea margine şi apucă o frunză de aramă. Cum a luat-o, îndată s-a iscat în urma lor un ţipăt de le-a luat auzul. Atunci îi zise calul:

— Vezi, stăpâne, tot ai luat ceva din pădure, îndată numai ce-i vedea că vine un cal de aramă să se lupte cu noi, de-i vedea că mă răpune, să-mi ajuţi, iară de-l voi răpune eu să-i arunci frâul în cap.

Abia a gătit de vorbit şi numai ce s-au trezit cu calul de aramă înapoia lor. S-au apucat caii amândoi la luptă, luptându-se zi de vară până-n seară, când pe la asfinţita soarelui numai ce-l răpune calul stăpânului pe cel de aramă. Atunci îi şi aruncă frâul în cap. Calul de aramă veni, însă, cu atâta rugăminte pe lângă stăpân să-l lase în pace, zicându-i:

— Ie frâul din urechea asta dreaptă şi când îl vei scutura atunci îţi şi vin într-ajutor.

Ascultându-i feciorul de împărat rugămintea, a plecat mai departe până au ajuns la pădurea de argint. Iarăşi l-a rugat calul să nu urnească nemica din pădure. Ce folos, nu l-a lăsat inima pe stăpân, văzându-se acuma mai ieşiţi din pădure şi să nu ia măcar o frunză, văzându-le atât de frumoase. Cum a luat, îndată s-a iscat un ţipăt şi mai puternic, clocotind văile.

— Iar te-ai atins de ceva, stăpâne. Amu are să vie un cal de argint cu mult mai aprig decât cum era cel de aramă, nu ştiu cum ne va merge treaba de astă dată, însă de-i vedea că mă răpune ajută-mă, iar de-l răpun eu, aruncă-i frâul în cap!

Nu bine a sfârşit vorba şi se şi încaieră cu calul de argint la luptă. Asemenea i se întâmplă şi acestuia ca şi celui de aramă.

Au plecat ei mai departe până au ajuns la pădurea de aur. Atunci calul îi zise stăpânului:

— Până amu ai văzut, stăpâne, câte am avut de suferit de la calul de aramă şi de argint până i-am biruit, însă de vei mişca şi acuma ceva din pădurea aceasta, apoi suntem mântuiţi cu totul. Calul de aur are de două părţi mai multă putere de cum au avut cei dinainte.

Merg ei şi tot merg prin pădurea cea de aur, fugindu-le ochii, nu alta, de atâta amar, de frumuseţea ce se afla într-însa. Unde a putut să se rabde feciorul de împărat

până nu a luat măcar o frunză, punând-o după aceea în buzunar. Când, numai deodată un huiet şi-un clocot în urma lor, de se cutremura pământul, nu alta.

— Na, stăpâne, amu suntem gata, zise calul. Coboară de pe mine jos, că eu m-oi lupta singur cu el şi de-i vedea că mă răpune, atunci să-mi vii într-ajutor.

Îndată s-au încleştat şoimii mei la luptă, de le mergea numai colbul de sub picioare, luptându-se zi de vară până-n seară. Când, spre seară, mi ţi-l răpuse calul feciorului de împărat. Atunci, îndată îi aruncă el frâul în cap, voind să plece mai departe. Calul de aur îl rugă însă, zicându-i:

— Mă rog, lasă-mă să trăiesc pe unde am mai trăit până acuma, ie din urechea dreaptă un frâu şi când îl vei scutura, atuncea şi eu voi veni înşeuat şi-nfrânat, cu toate podoabele gata.

Făcând aşa după cum l-a rugat, i-a dat drumul.

S-au luat ei de aceea amândoi mergând prin lume până au ajuns la un împărat. De unde până unde s-au apucat ei argat la împăratul acela, fiindu-i, întru toate, foarte credincios. De la o vreme au prins ciudă celelalte slugi pe el, văzându-l atâta de credincios stăpânului. S-au sfătuit întrolaltă cum ar face ei ca să-l învinovăţească prin ceva stăpânului. Iacă numai că intră una dintre slugi la împărat, zicându-i:

— Înălţate împărate, inaşul* dumitale mult credincios s-a lăudat că e în stare să-ţi aducă un purcel lins prelins de la împăratul Roşu, de peste ostrovul mării.

Auzind împăratul acestea îi zise:

— Ian cheamă-l încoace!

Venind sluga mult credincioasă, îl întrebă împăratul:

— Tu te-ai lăudat că-mi vei aduce purcel lins prea lins...

— Ba ferit-a Dumnezeu, răspunse inaşul. Cine s-a lăudat voinic să se facă, că ce se atinge de mine nici nu-s voinic şi nici nu voi face.

— De nu mi-i face, zise împăratul, ţi-o sta capul la tălpi şi tălpile unde-ţi stă capul!

A început inaşul a plânge şi repede la calul său în grajd, făcându-i despre toate cunoscut.

— N-avea grijă, zise calul, e lesne de a împlini porunca aceasta. Încalecă pe mine şi haidem!

S-au dus până la împăratul Roşu. Tocmai când ajunse fu mai amiazi. Atunci da scroafa la purcei lapte. El, îndată se repezi de călare şi apucă un purcel şi să te cam

* inaş – slugă tânără, ucenic

duci. Scroafa cu purcei după el şi numai, numai să-l ajungă, însă când a ajuns inaşul cu purcelul în ograda împăratului, atunci, hup şi scroafa cu toţi purceii în ogradă.

Îndată ieşi împăratul, întrebându-l:

— Mi-ai împlinit porunca?

— Ţi-am împlinit-o, împărate, dară te-aş ruga să-mi dai mie purcelul acesta, aducându-ţi scroafa cu toţi purceii!

— Ia-ţi-l, zise împăratul.

Văzându-l slugile că s-a întors nevătămat, s-au sfătuit ele iară ce ar face că doar l-or putea pierde. Iarăşi au venit slugile la împărat, zicându-i:

— Inaşul dumitale, cel mult încrezut şi lăudat, ne-a spus că el e în stare să-ţi aducă pe Paripu Roş, de la herghelia roşă.

Îndată l-a chemat împăratul, zicându-i ca şi întâia oară. Iară s-a luat el plângând la calul său, spunând ce fel de poruncă a mai căpătat.

— Cam greu lucru, îi răspunse calul, însă să faci cum te-oi învăţa, poate tot ne va ajuta Dumnezeu! Du-te, îi zise calul, la împăratul, stăpânul tău, şi spune-i să-ţi deie nouă piei de bivol, nouă chite* de cânepă, şi nouă tiocuri de răşină şi dacă ţi le-a da, adă-le la mine.

Dându-i-le împăratul, a mers la calul său. Atunci, îi zise calul:

— Bine că le-ai căpătat. De-amu pune pe mine câte o piele de bivol, câte o chită de cânepă şi câte un tioc de răşină, până le vei pune pe toate.

Făcându-i cum a zis, a încălicat pe el şi s-au dus peste munţi şi peste ostrovuri, până au ajuns la herghelie, Dumnezeu să mi te ţie, că cuvântul din poveste înainte încă frumos şi mult mai este.

Pe vremea când au ajuns ei, herghelia dormea de amiazi, iar Paripu Roş se afla chiar în mijlocul ei. Atunci îi zise calul:

— Stăpâne, fă o groapă în marginea hergheliei aşa de mare ca să putem încăpea amândoi şi numai capul să ni se vadă, că pe loc ni l-om prinde pe Paripu.

Făcând stăpânul aşa cum i-a spus calul, s-au băgat amândoi în groapă.

Când a nechezat calul stăpânului, odată a şi fost Paripu Roş în picioare înconjurând herghelia de trei ori. Făcând numai spume de ciudă, n-a aflat însă nemica. După ce s-a mulcomit herghelia dimpreună cu el, iarăşi a mai nechezat o dată de s-au

* chită – mănunchi

cutremurat văile. Atunci Paripu Roş a făcut ca şi întâiaşi dată, neaflând însă nemica. Când era herghelia cu Paripu în cel mai bun somn, unde nu-mi mai nechează o dată şoimul, de mi-l băgă pe Paripu, cu herghelia, în cea mai mare spaimă.

— Amu, stăpâne, zise calul, am să mă apuc cu Paripu la luptă şi de-i vedea că mă răpune să-mi ajuţi, iar de-l voi răpune să-i arunci frâul în cap. Unde nu mi s-au apucat, măi oameni buni, la luptă, de le mergeau peticile. Numai astfel l-a dovedit calul stăpânului muşcând din Parip tot carne vie, pe când Paripu roade din calul stăpânului numai piei de bivol, cânepă şi răşină şi mai, mai ajunse şi el la carne vie, atât de grozavă le-a fost lupta. Când colea, pe asfinţita soarelui, numai ce mi-l răpuse calul stăpânului pe Paripu. Îndată îi şi aruncă stăpânul frâul în cap, încălecând, după zisa calului, pe Parip, pentru că el era acuma slab de atâta luptă. Totodată e însă de ştiut că Paripu Roş era din naştere înzăstrat cu două nări prin care făcea minuni. Cu o nară sufla numai foc, iar cu cealaltă numai gheaţă. După ce a încălecat pe Parip, a mers alături cu calul său, urmându-le herghelia întreagă până au ajuns la împărat, cerând pe Parip Roş să i-l deie lui, aducându-i herghelia întreagă. I l-a dăruit împăratul, având acuma inaşul său doi cai. Cu toate acestea, că i-a dat împăratul nişte porunci atât de grele, totuşi a rămas el cea mai credincioasă slugă.

Iarăşi merse o slugă la împărat, zicându-i:

— Inaşul dumitale cel încrezut se lăuda că e în stare să împuşte porumbul dinaintea soarelui.

Chemându-l pe inaş la sine, îi porunci să-i împuşte porumbul dinaintea soarelui, că altfel e vai de capul lui.

— Săracul de mine, începu el a plânge, la multe m-ai băgat ş-am ieşit, da' cu asta nu-ţi pot sluji nicidecum!

— Ba numaidecât, îi zise împăratul, că dacă nu-mi vei face pe plac, ştii ce te aşteaptă. Se duse el plângând la caii săi şi-i întrebă ce e de făcut. Caii îi răspunseră:

— Astfel de lucru nu ni-e nici nouă cu putinţă a-l face, ci du-te la împărat de-i spune că nu-i chip să-l împuşti. Degeaba, toată rugămintea i-a fost în zadar.

Îndată a poruncit împăratul să se puie la foc un căldăroi cu lapte şi când va clocoti mai straşnic să-l arunce în căldare. Văzând inaşul că nu e scăpare, l-a rugat pe împărat să-i aducă caii şi să-i lege de toarta căldării, privindu-i şi ei moartea. Împăratul i-a ascultat rugămintea, legând pe amândoi caii de toarta căldării. Când clocotea

mai straşnic laptele, atunci avea să se arunce inaşul în el. Dar nu de flori de cuc sta Paripul legat de toarta căldării, când mi ţi-a suflat cu nara cea de gheaţă, prefăcu laptele cum era mai bun de scăldat, ieşind inaşul cu mult mai frumos din căldăroi afară. Văzând împărăteasa că a ieşit inaşul cu mult mai frumos şi teafăr din lapte, s-a aruncat şi ea ca să se scalde, ieşind pe trei părţi mai frumoasă de cum era. Numai ce mi se aruncă şi împăratul în căldare, socotind că şi el va ieşi tot aşa de frumos afară. Paripu Roş însă, nu dormea. Când a suflat cu narea cea de foc l-a prefăcut pe împărat numai în scrum şi şperlă*.

De aici înainte a fost inaşul stăpân pe împărăţie, luând pe stăpâna sa de soţie şi împărătească. Îndată a plesnit într-o basma şi s-au prefăcut curţile împărăteşti în două mere de aur şi punându-le în buzunar au plecat cu toată oastea spre curţile tătâne-său.

Mai întâi a ajuns el la pădurea de aur şi scuturând frâul a şi venit calul de aur înşeuat şi înfrânat cu toate podoabele gătat. Luându-l cu sine, mergea şi pădurea după dânşii, de se cutremura pământul nu alta.

După aceea au ajuns la pădurea de argint şi la cea de aramă, făcând asemenea ca şi când au ajuns la pădurea de aur. Când era mai aproape de curţile părintelui său, numai ce vede că-i vine oaste cu steag alb înainte, rugându-l a le da pace, că ele nu-s în stare a se lupta cu un împărat aşa de puternic.

El atunci le trimise steag roş, supuindu-se ca fiul împăratului lor. Numai ce-i ieşi şi tatăl său întru întâmpinare, dând mâna cu feciorul său pe un câmp foarte întins şi frumos, îndată plesni feciorul din basma şi iarăşi se făcură, din merele cele de aur, nişte curţi şi mai minunate de cum erau. Atunci îl întrebă feciorul pe tată:

— Îţi place, tată, ciuda nevăzută din ceri căzută?

— Într-adevăr, dragul tatei, că asta-i ciuda nevăzută şi neauzită... ai să împărăţeşti pe patru părţi mai strajnic decât mine.

Povestită de Filip Doncean, din Reuseni.

* şperlă – funingine, negreală, spuză

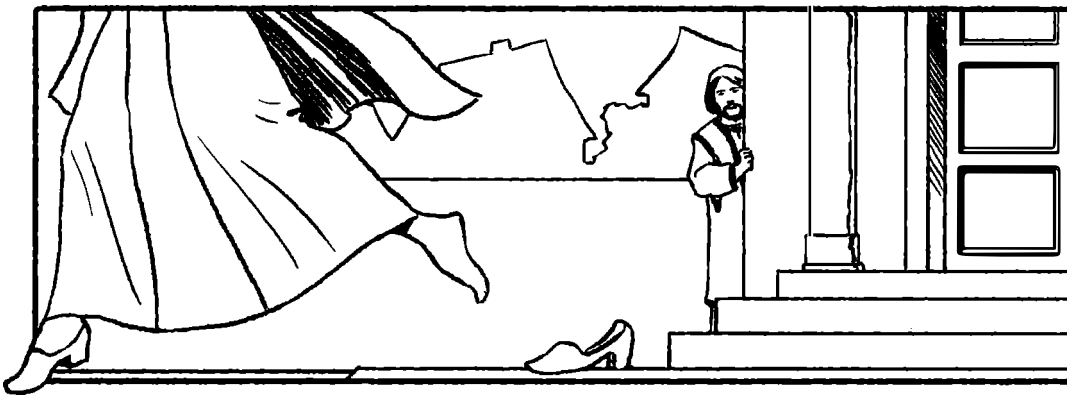

O BABĂ ŞI TREI FETE

O babă avea trei fete. Ea era văduvă şi două fete de-ale ei erau frumoase ca două floricele, una însă era proastă.

În toată duminica şi sărbătoarea cele două fete frumoase se găteau, se îmbrăcau în straie curate şi, dimpreună cu baba, mergeau la biserică. Cea mai mică, adică cea mai proastă, rămânea acasă totdeauna pentru că, ele când se porneau la biserică, o lăsau pe dânsa să facă mâncare, zicându-i:

— Tu să stai acasă şi fă mâncare pe când vom veni noi! Dar mâncarea să nu fie nici prea fierbinte, nici prea rece, la vreme!

Cea proastă zise:

— Bine, eu rămân! Însă cum se porneau celea la biserică, ea deauna punea la loc ce avea de pus şi se îmbrăca mult mai frumos decât surorile ei, pentru că ea avea nişte straie ascunse, tainice, de nimene cunoscute şi, când mergea la biserică, n-o cunoştea nimene, pentru că era îmbrăcată ca o doamnă. Ea şedea în biserică până cam pe la ieşire şi atuncea ieşea mai înaintea surorilor ei, vinea tot cu fuga până acasă şi făcea mâncare. Când vineau ele de la biserică aflau mâncarea gata.

Într-o duminică iară se duc cele mai mari ca mai nainte, gătite şi lasă proasta acasă. Proasta iară se găti ca mai nainte şi se duse la biserică. În uşa bisericii şedea un boier şi privea peste pomii cei mândri şi verzi ai satului. Ea intră pe uşă, însă aşa de învălită că el măcar cât se uita la dânsa, totuşi n-o putea videa în faţă, atât când s-a băgat în biserică, cât şi când a ieşit afară din biserică.

Boierul acela nu era însurat. În altă sărbătoare, când toţi oamenii aveau să meargă la biserică, boierul se găti pe când avea să iasă din biserică şi lipi pe pragul bisericii ceară, cuvântând:

— Cine va păşi dintre fete pe ceara aceasta şi-i va rămâne papucul aici, aceea îmi va fi mie soţie.

Atuncea, ca şi mai nainte, în alte sărbători, veni baba cu cele două fete, însă proasta, ba! Pe ea au lăsat-o să facă de ospăţ.

Bine! Ea se găti pe urma lor şi veni la biserică îmbrăcată ca o doamnă. Pe drum zicea ea:

— Negură-nainte, negură-napoi şi aşa totdeauna! Adică să n-o cunoască nimene, nici în faţă, nici în dos.

Ajungând ea la biserică se rugă lui Dumnezeu până cam către ieşire. Când aveau să iasă toţi, cela a fost pus iar în prag. Toţi cunoşteau că aceea ceară trebuie să fie vreo vrajă ceva şi se fereau de dânsa. Când veni proasta, dete cu picioarele în ceară şi-i rămase un papuc. Ea nu s-a întors să-l ia, ci s-a tot dus.

Boierul a mers pe urmă şi i-a luat papucul. Ei, acu ce să facă el cu papucul? Nimica n-avea alta de făcut, decât ca să meargă prin sat şi pe-al cui picior s-o lovi papucul, aceea i-a fi lui soţie.

Mergând el prin sat, a umblat mai jumătate de sat şi n-a aflat pe nimene ca să i se lovească papucul acela. Iată că, într-o vreme, veni şi la baba ceea cu proasta. El începu a probălui papucul pe picioarele celorlalte. În zădar, că măcar cât s-au trudit ele, totuşi nu putea intra. Erau prea boldănoase la picioare. Proasta însă, ca să n-o mai vadă boierul când a veni, o ascunseră în tindă, după uşă.

Un cocoş de afară tot cânta:

— Cucurigul! Cucurigul!
A cui-i papucul
Îi după uşă,
În cenuşă!

La întâia cântare nu auzi nimeni ce zice. La a doua cântare îl înţeleseră surorile ei, dară le era ruşine să o aducă. La a treia cântare a cocoşului auzi şi boierul şi îndată se duse în tindă după uşă şi văzu el proasta acolo. A adus-o în casă şi a pus-o să încalţe papucul. Papucul se lovi pe piciorul ei pentru că era al ei. Atuncea baba şi cu cele două fete încremeniră.

Boierul trebui să-şi ţie cuvântul ce l-a cuvântat dinaintea altarului. El luă fata şi se duse cu dânsa acasă. În duminica următoare au mers şi ei la cununie şi s-au cununat.

Proasta era tot ca mai nainte. După ce s-au cununat, la o săptămână s-a cercat ea că nu-i proastă, precum socotea lumea, ci-i cuminte.

Ea era năzdrăvană şi s-a făcut, pe urmă, frumoasă ca o viorea şi ca lacrima şi la anul îi născu ea lui un prunc aşa de frumos că nu se mai afla pe sub soare, creţ, cu părul de aur! Scârba boierului ce o avea mai înainte se prefăcu în îndoită bucurie.

Ei trăiau amândoi foarte bine. Ea însă se arăta către surorile ei tot proastă ca şi mai înainte şi ele, într-adevăr, o şi ţineau că-i proastă şi se mirau cum de trăieşte boierul cu dânsa. Baba, maica ei, precum îs toate babele ale dracului, plină fiind de draci şi de vrăji, sfătui o fată de celelalte ca să meargă la boier, fiindcă boierul era mai în toată ziua la vânat prin ţarină, la moşiile sale şi dându-i nişte vrăji, nişte buruiene s-o nebunească şi să rămâie ea în locul ei. Într-adevăr făcu fata sfătuită. Ea se duse la sora sa când era bărbatul la vânat, ştiind bine că n-ar să vie degrabă şi-a cuprins-o cu vorbe dulci, zicând:

— Soră, de mult n-am fost la tine, de mult nu te-am văzut! Acum tot nu-i bărbatul tău acasă, aidem să ne scăldăm în iazul nostru că mi-i tare cald şi-s asudată!

Îi ştiu bine planurile ei, însă totuşi se duse, luând şi băietul cu dânsa. Acolo, lângă iaz, punându-şi băietul jos, s-au scăldat. Soră-sa voi ca s-o înece. Ea însă cunoscu planul ei şi ieşi degrabă afară. Ce făcu acuma, fata dracului? Luă nişte buruiene îmbătătoare şi nebunoase şi dându-i-le acestea în cale, nebuni biata nevastă şi apucă câmpii aşa goală, dezbrăcată cum a ieşit din iaz.

Cealaltă însă, luă pruncul în braţe, se îmbrăcă în veşmintele soră-sa şi se duse la curte, intră în casă unde şedea soră-sa şi acolo şezu ea până ce veni boierul. După ce-a venit boierul de la vânat, trudit fiind, s-a culcat nebăgând de samă cine-i. De la o vreme începu pruncul a plânge straşnic. El zise:

— Cum de plânge fiuţul meu acu aşa de tare, fiindcă mai înainte nu plângea defel, dormea dus!

Ea răspunse:

— D-apoi ştiu eu ce să-i fie? Eu îi dau ţâţă şi el tot plânge!

Noaptea aceasta trecu. A doua zi sara, cam pe la oara zece, veni soţia boierului de unde a fost, de prin creierii munţilor, de prin văile urâte, la poarta curţii. Ea începu a striga:

— Aduceţi-mi fiuţul meu să-i dau ţâţă şi-apoi mă duc!

— Da' cine eşti tu? strigă unul din poartă.

— Eu îs o femeie, aduceţi-mi numai fiuţul degrabă.

El s-a mirat foarte de aceasta, i-a zis să vie mai aproape. Ea însă n-a vrut. După aceea se duse portariul la boier şi-i spuse ce se află la poartă. Auzind acestea boierul, încă s-a minunat de aceasta şi a zis portariului să ducă copilul să vadă ce-a face cu el, însă, ferească Domnul, să i-l deie în mână să fugă cu el.

— Nu se află! zise portariul. Dă-mi-l, dă-mi-l, să văd ce-a face!

Portariul luă pruncul, se duse la poartă la dânsa şi-i dete pruncul. Ea i-a dat ţâţă, zicând:

— Sărmanul fiuţul meu!, pe ale cui mâini o mai râmâne el? Sărmanul, sărmanul!

De-acolea i-l dădu portariului îndărăpt şi suspinând foarte a apucat tot înainte, în fugă, iarăşi prin pădurea cea deasă. Într-un târziu, se auzi glasul ei cum răsuna prin vârful munţilor. Ei însă nu băgară de samă, socoteau că-i alt oarecine. A treia zi, sara, iarăşi a venit ea la poartă şi-a strigat să-i aducă fiuţul. Portariul, ca şi mai înainte, se duse la boier şi-i spuse toate ce zise muierea cea sălbatică.

Boierul i-a zis:

— Mergi la poartă şi-i spune să intre în ogradă, acolea îl va aduce, că acolo îi prea departe şi se teme să nu răcească.

El se duse, muierea îi răspunse:

— Ba eu nu m-oi duce! Aduceţi-mi fiuţul aici, la poartă! Portariul se duse şi spuse boierului. Boierul porunci să i-l ducă, însă să nu i-l deie în mână ca să fugă cu el. După ce i l-o adus şi după ce i-a dat ţâţă, iarăşi s-a depărtat în pădure. A patra zi sara, iarăşi veni ea la poartă şi strigă:

— Aduceţi-mi pruncuţul să-i dau ţâţă! Aduceţi-l ori mor, că de azi înainte nu mai vin!

Portariul îi spuse să intre în ogradă. Ea nu voi a intra. Într-o vreme, cu mare greu o amăgi până în ogradă lângă balconul curţii. După ce intră ea în ogradă, portariul închise degrabă porţile şi se duse la boier şi-i spuse că a amăgit-o, cu mare greu, de-a intrat în ogradă şi acum se afla lângă balcon.

Îndată boierul a ieşit să vadă cine-i şi cu mare greu o duse apoi în casă. A întrebat-o boierul:

— Cine eşti tu, ce umbli nopţile?

— Cine-s eu, ce umblu nopţile? Eu îs soţia ta cea dreaptă, de-ntâi! Eu îs mama copilului acestuia şi tu îmi eşti bărbatul meu! Soră-mea, ce e acuma cu tine, m-a otrăvit de-am luat câmpii şi ea a venit în locul meu!

Atunci boierul a leşinat la auzul acestora. Mai pe urmă, venindu-şi în fire, se duse la sora soţiei sale şi o întrebă:

— Fată fără de lege, ce-ai făcut tu cu soţia mea?

Fata nu-i răspunse nemica fiind încremenită de frică şi de spaimă. După aceea, porunci ca să se îmbrace soţia sa în straiele cele mai frumoase ale ei, iară unui vezitiu porunci să aducă armăsariul cel mai arţăgos, să lege fata cea nelegiuită de coada lui şi s-o poarte tot satul, prin toate, până ce-a făcut-o „miţi şi fărâmi“, după aceea s-a înturnat îndărăpt.

Boierul şi cu soţia lui au vieţuit bine şi încă şi astăzi trăiesc.

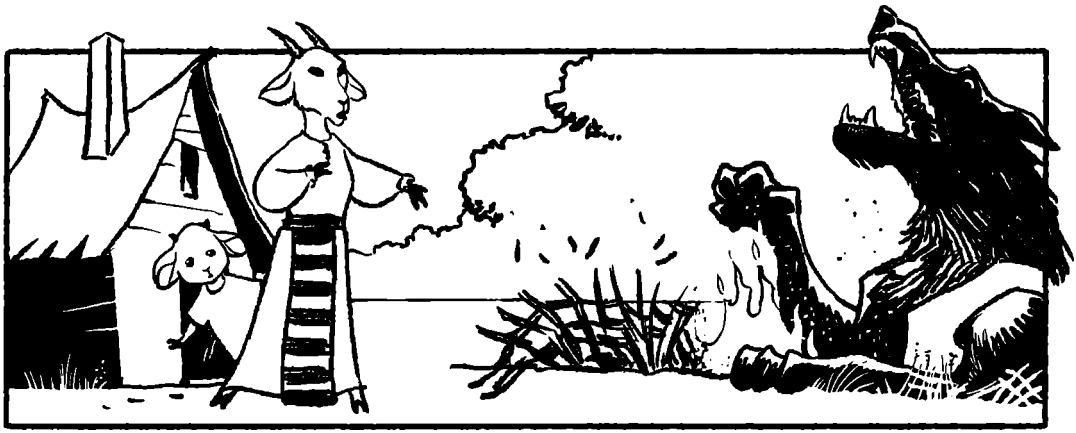

CAPRA CU TREI IEZI

Zice că era odată o capră şi capra aceea avea trei iezi.

Câtă vreme au fost iezişorii mititei, mama lor a stat necontenit pe lângă ei, temându-se a-i lăsa acasă una, ca să nu-şi facă ceva şi apoi să aibă mai pe urmă de lucru cu dânşii şi al doilea, ca să nu vie cineva şi să-i sperie sau, ferească Dumnezeu, chiar să-i mănânce. După ce-au crescut însă mai mărişori şi după ce s-au făcut mai cuminciori a început şi ea a ieşi mai adeseori de-acasă şi-a le aduce cele trebuincioase.

Într-o zi, voind ca iarăşi să meargă de-acasă ca să le aducă mai multe şi mai bune bucate, chemă pre iezişori împrejurul ei şi le zise:

— Dragilor mei băieţei, eu vă las singuri acasă şi mă duc ca să vă aduc ceva de mâncare, dară voi să fiţi cuminţi, să şedeţi frumuşel, să nu faceţi nebunii, să nu săriţi prin casă, ca să nu stricaţi ceva. Iară dacă va veni cineva şi va bate la uşă să nu-i daţi drumul până ce n-oi veni eu. Iar eu când voi veni acasă să ştiţi că voi zice aşa:

Trei iezi, cucuieţi,
Uşa mamei descuieţi,
Că mama vouă v-aduce:

Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în corniţe,
Vâscuşor în botişor,
Drob de sare
Pe spinare,
Mălăieş
În călcăieş!

Numai atunci când veţi auzi cuvintele acestea şi de pe glas mă veţi cunoaşte că sunt eu, să deschideţi uşa, altmintrelea, nu! Căci nimeni altul, afară de mine, nu ştie cuvintele acestea.

— Bine, mămucă, aşa vom face, până ce nu ne-om încredinţa că este aşa, nimănui drumul în casă nu i-om da! ziseră iezii.

După aceasta, capra, sărutându-şi iezii, ieşi din casă, încuie uşa cu rătezul* şi se duse apoi prin pădure după mâncare.

Iată însă că nu mult după aceasta, vulpea care de mult pândea depărtarea caprei de-acasă şi care înainte de pornirea acesteia stând la fereastră şi auzind toate cele ce le-a spus ea iezilor, se apropie de uşă şi strigă:

— Trei iezi cucuieţi,
Uşa mamei descuieţi,
Că mama vouă v-aduce
Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în corniţe,
Vâscuşor în botişor
Drob de sare
În spinare...

Iezii, care se jucau prin casă, cum auziră cuvintele acestea, îndată săriră din toate părţile şi alergară la uşă ca s-o deschidă, cugetând că e mama lor. Însă, când se apropiară de uşă şi traseră mai bine cu urechea, nu ştiură singuri ce să înceapă şi să facă, căci glasul ce-l auzeau nu li se părea a fi al mamei lor.

* rătez – zăvor

Cel mai mare zicea să deschidă, că e mama lor, iar cel mai mic zicea să nu deschidă, căci nu e mama lor, pentru că glasul mamei lor e mai subţire şi mai plăcut, nu aşa de miorlăit. Afară de aceasta n-a spus:

Mălăieş în călcăieş,

ci

Lăctieş în călcăieş.

Însă, cel mai mare, neastâmpărat şi zbrăhuet, cum era din firea lui, n-ascultă, ci s-apucă şi trage rătezul. N-a apucat însă bine a trage şi vede prin crăpătura uşii că acela care-a strigat nu e mama lor, ci nănaşa lor, vulpea. Atunci văzând că s-a înşelat, trânteşte uşa, trage rătezul şi întorcându-se degrabă înapoi sare pe cuptior şi s-ascunde în nişte buci, cel mai mijlociu se suie în horn şi acolo se ascunde, iar cel mai mic sare în pat şi s-ascunde sub o covată.

Ce folos însă că în graba şi în spaima cea mare n-au apucat a trage bine rătezul şi de aceea uşa nu se putu încuie, cum ar fi trebui să se încuie.

Vulpea, văzând aceasta, deschide uşa, intră în casă şi nevăzând pre niciun ied, prinde a-i căuta în dreapta şi în stânga, însă nu trebui mult să caute şi dă peste cel mijlociu care era ascuns în horn şi cum dă cu ochii de dânsul, îi şi arde o palmă, zicându-i:

— Aici îmi eşti, spânzuratule! Hai scoboară-mi-te jos să-ţi arăt eu cum ai să te porţi de altă dată cu nănaşă-ta!

Ieduţul se prinse cu o lăbuţă de obraz, iar cu cealaltă începu a o îmbrânci pe vulpe şi a-i zice:

— Du-te la dracul, nănaşă, ce ţi-am făcut de nu-mi dai pace?!

Vulpea, văzând că cu acesta nu poate nemica să înceapă, pentru că se scăţărase prea sus, îl lăsă în pace şi se duse la cel de pe cuptior şi începu a-l izbi cu capul de pereţi.

Iedul, însă, face ce face şi scăpând din labele ei, începe a o pălmui şi a o stupi în obraz, zicându-i:

— Izbeşte pe cine-ai mai izbit, dar nu pe mine!

Şi aşa luptându-se cu vulpea o dă jos de pe cuptior. Vulpea se duse acum la cel din pat care era ascuns sub covată. Dar neputând răsturna covata începu a izbi cu pumnul într-însa.

— Dă, nănaşă, până ce ţi-or sări ochii că mie nu-mi pasă! Tot atunci începură şi ceilalţi doi a striga şi zice:

— Să te duci de unde ai venit, că amuş vine mămuca acasă şi atunci vei vedea ce-i păţi!

Vulpea, văzând că numai degeaba se osteneşte, că nu-l poate nici pre unul răpune şi mânca, îşi luă coada între picioare şi s-a cam mai dus în treabă-şi.

Iezii, cum văzură că a ieşit din casă, sosiră degrabă de pe unde se aflau şi încuiară uşa în urma ei. Nu mult după aceasta iată că vine şi capra şi strigă:

— Trei iezi cucuieţi,
Mamei uşa descuieţi,
Că mama vouă v-aduce
Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în corniţe,
Vâscuşor în botişor,
Drob de sare
Pe spinare
Mălăieş
În călcăieş!

Iezii, cum o auziră, îndată o şi cunoscură şi-i deschiseră uşa. Şi după ce-a intrat în casă, care de care se îndeasă mai aproape de dânsa şi începură a-i istorisi cum i-a înşelat nănaşa lor vulpea, cum a intrat în casă şi cum i-a băgat în toţi spărieţii.

— Mamă, mamă! începu cel mijlociu, a fost nănaşa la noi şi a voit să ne bată şi eu m-am suit în horn.

— Şi eu m-am suit pe pat, m-am ascuns sub covată, zise cel mai mic.

— Iară eu m-am suit pe cuptior şi nu mi-a putut nemica face. Dimpotrivă, am batjocorit-o bine şi am dat-o afară cu ruşine.

Capra asculta cu cea mai mare luare de seamă ceea ce-i istorisesc iezii şi-i lăuda pentru vitejia lor, i se puse totodată un ghimpe la inimă.

A doua zi ieşind capra iarăşi din casă şi mergând prin pădure se întâlneşte cu vulpea şi-i zise:

— Dumneata ai fost ieri pe la mine şi mi-ai băgat băieţii în toţi spărieţii?

— Şi-apoi ce crezi, cumătră, că am fost la dumneata ca să-ţi fac vreun rău sau poate să-i mănânc? Ferit-a Dumnezeu! Eu am fost numai din prietenie să mai văd ce mai faceţi şi cum vă lăudaţi! Şi văzând că nu eşti acasă n-am făcut mulţi purici, ci m-am dus iarăşi în treaba mea.

— Poate că o fi şi aşa, cum încât spui, însă mie tare-mi vine a crede că ai avut cu totul alte gânduri. De-aceea te-aş ruga ca de altă dată, când nu voi fi acasă, să nu te mai abaţi pe la mine ca să-mi spării băieţii, că apoi e păcat de prietenia noastră.

Şi după ce rosti cuvintele acestea capra apucă într-o parte, iar vulpea în altă parte.

La vreo câteva zile după aceasta, capra se duse iarăşi de acasă, după mâncare şi lăsă iarăşi iezii singuri ca şi mai înainte. Le dă însă şi de această dată de grijă ca să nu deie nimăruia drumul în casă.

Nu mult după aceasta vine lupul şi bătând la uşă, strigă cu un glas gros:

— Trei iezi cucuieţi,
Mamei uşa descuieţi,
Că mama vouă v-aduce
Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în corniţe,
Vâscuşor în botişor,
Drob de sare
Pe spinare,
Mălăies
În călcăieş!

Iezii, auzindu-l îndată au cunoscut că nu e mama lor şi de aceea, ca să nu păţească ce au păţit cu vulpea, nu-i descuiară uşa, ci îi ziseră:

— Dumneata nu eşti mama noastră ca să-ţi descuiem uşa! Dumneata ai un glas cu mult mai gros decât al ei şi mama a zis să nu lăsăm pe nimeni în casă până ce n-a veni ea.

Lupul, văzând că s-a dat de gol prin glasul lui, s-a întors înapoi şi cu mult după aceea a venit iarăşi şi a început din nou a striga la uşă, însă de această dată cu un glas cu mult mai subţire şi mai rădicat:

— Trei iezi cucuieţi,
Mamei uşa descuieţi,
Că mama vouă v-aduce
Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în corniţe,
Vâscuşor în botişor,
Drob de sare
Pe spinare,
Mălăieş
În călcăieş!

Acuma iedul cel mai mare credea că e mă-sa şi voi să meargă la uşă ca să-i deschidă. Cel mai mic însă zise:

— Stai, frate şi nu deschide, că mie nici acuma nu-mi vine a crede că e mama!

Apoi îndreptându-se spre uşă:

— Nu eşti tu mama, pentru că mama nu s-a putut aşa degrabă întoarce.

— Ba eu sunt mama voastră! zise lupul. Dragii mamei cucuieţi, nu vă spărieţi, mamei uşa descuieţi.

— Dacă eşti tu mama noastră, atunci arată-ţi piciorul pe borticica uşii.

Lupul arătă piciorul.

Iezii, cum văzură piciorul, îndată cunoscură că nu-i mă-sa şi nu voiră să-i deie drumul. Lupul văzând, de la o vreme, că nu vreu să-i deie drumul, nu zise nemica, ci mergând şi mai învârtindu-se încoace şi încolo prin pădure, se întoarse iarăşi îndărăpt şi acuma în loc să bată la uşă şi să strige ca să-i deie drumul înăuntru, începu a săpa sub talpa căşii ca să intre înăuntru.

Ieduţii, auzind că sapă sub talpă cu gândul ca să intre înăuntru, s-au spăriat foarte tare şi s-au ascuns fiecare unde au apucat mai degrabă şi anume: cel mai mare pe cuptior, cel mijlociu în horn, iar cel mai mic după mătura de la uşă. Lupul tot săpa şi capra nu mai venea, iar ieduţii erau cute de frică, că acuşi, acuşi intră lupul la dânşii şi-i mânâncă. Şi cu tot dreptul, căci gătind de la o vreme lupul de săpat a intrat în casă şi a început a-i căuta.

Ieduţii, când îl văzură că intră începură a tremura ca varga de frică, dar nu ziceau nemică, ci tăceau ca chiticul temându-se ca să nu fie descoperiţi şi sfâşiaţi.

Dar tocmai de ce s-au temut mai tare, de aceea n-au scăpat. Lupul, îmblând încoace şi încolo prin casă, a dat mai întâi de cel mai mic de după mătură şi cum a dat îndată l-a şi mâncat. Apoi a dat de cel din horn şi l-a mâncat şi pre acela, la urmă a dat de cel de pe cuptior şi l-a mâncat tot. Iar după ce i-a mâncat pre toţi, le-a luat maţele şi le-a înşirat prin cuie de jur împrejurul casei şi apoi s-a cam dus în treabă-şi.

Iată că nu mult după aceasta vine şi capra încărcată cu tot feliul de bunătăţi şi cum ajunge la uşă începe a striga c-un glas dulce:

Trei iezi cucuieţi,
Uşa mamei descuieţi,
Că mama vouă v-aduce
Frunze-n buze,
Lapte-n ţâţe,
Mugurele în cornişe,
Vâscuşor în botişor,
Drob de sare
Pe spinare,
Mălăieş
În călcăieş!

În zadar însă îi fu tot strigătul, căci nimene nu-i răspunse nemica, nici nu se arătă la uşă ca să-i deschidă, pentru că ieduţii săi erau acuma duşi pe cealaltă lume.

Ea crede că poate iezii n-or fi auzit-o şi de aceea nu sar să-i deschidă. Deci de aceea mai strigă ea de a doua oară, dar în zadar, mai strigă şi a treia oară, dar degeaba, a tot strigat până ce a amorţit şi totuşi nu-i deschise nimeni uşa. Un fior rece ca gheaţa îi trecu prin tot trupul.

A pus deci mâncarea ce-a fost adus-o cu sine jos şi a început a se izbi în uşă până ce-a sfărmat-o şi aşa a intrat ea înăuntru.

Însă cum a intrat înăuntru o apucă o groază! Vede casa pustie, pe jos o mulţime de sânge, iar prin cuie o mulţime de maţe agăţate.

Văzând ea că nu-i nime, iar prin cuie maţe agăţate, a început a plânge şi a se tângui, zicând:

— Tâlharul de cumătru, ştiu prea bine că a lui e treaba asta, el mi-a mâncat ieduţii, urmele de pe jos îl vădesc că numai el a trebuit să fie şi nime altul!

Ieduţii mei, ieduţii mei!
Mititei şi frumuşei!

Dar las' că bun e Dumnezeu, n-a scăpa el cu una cu două din mâinile mele. M-oi face luntre şi punte şi până ce nu i-oi rupe şi lui capul nu mă las, să ştiu că nu ştiu ce-a fi! A mâncat el ieduţii mei, las' că l-oi mânca şi eu pre dânsul, n-aibă frică.

Şi cum a rostit cuvintele acestea, s-a şters pe la ochi, a strâns toate maţele iezilor, care erau agăţate prin cuie, a făcut un săcrieş, le-a pus frumuşel în săcrieş şi apoi s-a dus cu dânsele afară şi le-a îngropat sub un brad din apropiere. După aceasta s-a apucat şi a strâns toate lucrurile care erau aruncate prin casă, le-a pus iarăşi fiecare la locul său. Apoi s-a apucat şi a uns şi văruit ca să nu se cunoască nicio urmă de sânge. După aceasta s-a apucat să pregătească toate cele trebuincioase ca să facă praznic după iubiţii săi băieţei. Şi-a făcut fel de fel de bucate precum: sarmale, plăcinte învârtite, cozonaci, mai pe scurt tot ce trebuia la un praznic. În urmă, după ce au fost toate aceste gata, a ieşit afară, a făcut groapă mare şi adâncă, a pus într-însa o mulţime de lemne, le-a dat foc să ardă ca într-un cuptior.

Iar după ce a făcut şi aceasta, a ieşit prin pădure ca să poftească pre toţi cunoscuţii şi prietenii, câţi îi va întâlni, de la bou şi până la şoarece, de la cel mai mare şi până la cel mai neînsemnat la praznic.

N-a apucat bine a ieşi şi iată că şi dă peste cumătră-sa vulpe.

Aceasta, cum o vede de departe o şi întrebă:

— Ce mai faci, cumătră dragă, cum te mai lauzi?

— Cum mă laud eu, să nu se mai laude nimenea! răspunse capra.

— Da' ce-i, ce s-a întâmplat? întrebă mai departe vulpea.

— D-apoi iaca ce-i şi iaca cum s-a întâmplat, fiind mai zilele trecute dusă de acasă a venit nu ştiu cine şi mi-a mâncat ieduţii.

— Da' nu mai spune, cumătră!

— Ba, zău, aşa!

— Să ştii că acela nu e altul fără numai lupul, că nu o dată l-am văzut învârtindu-se pe la casa dumitale.

— Aşa cred şi eu, d-apoi cum să i-o adeveresc dacă nu l-am văzut?

— Ba eu mai aş jura că-i el şi dumneata erai mai dăunăzi supărată pe mine!

— Apoi dă, păcatele-s pe oameni!

— Şi-acuma ce ai de gând să faci?

— Ce să fac, ce pot face alta?! Ia m-am pregătit pentru oleacă de praznic şi acuma mă duc să poftesc pre cunoscuţi şi prieteni la dânsul. Alta nu mi-a mai rămas nemica de făcut. Şi te poftesc şi pre dumneata.

După aceasta se despărţi de vulpe şi se duse mai departe. N-a trebuit mult să alerge şi iată că dă peste cumătrul său, peste lup.

Acesta asemenea, cum o vede de departe, începe a o întreba:

— Da-ncotro, cumătră dragă, de bună seamă că alergi ca să mai cauţi câte una alta de rândul finişorilor. Nu-i aşa?

— Ba cam aşa, răspunse capra, dar nu ca să le aduc de mâncare, ci să chem pre prieteni şi cunoscuţi, căci să le dau de suflet, sărmanii mititei nu se mai află printre cei vii!

— Ce-ai spus, cumătră, că nu înţeleg, ce pomană vrei să faci?

— D-apoi iaca cum s-a întâmplat.

— Ia lasă şaga la o parte! Se poate una ca asta?! Şi n-ai pe nime presupus?

— D-apoi dă, pre cine să am, lumea-i mare şi rea, ştiu eu cine şi-a făcut pomana cu mine? Şi acuma te poftesc şi pre dumneata:

Să vii joi
Până la noi
La plăcinte moi!

— Voi veni, cumătră dragă, voi veni!

După aceasta s-a întors, a mai pus un rând de lemne pe focul din groapă şi după ce a ars cumsecade şi-a rămas numai o movilă mare de jăratic, a acoperit groapa cu nişte cetină ca să nu se cunoască că e groapă, a pus o masă alăturea cu groapa şi a înşirat pe dânsa bucatele ce le făcuse mai înainte de aceasta.

N-a apucat însă bine a aşterne masa şi-a înşira bucatele pe dânsa şi iată că toţi cei poftiţi la praznic au şi început a se aduna din toate părţile, între ei şi lupul.

Capra, care cum sosea, îi arăta un loc şi-l poftea să şadă.

Dar când a venit lupul a luat un scaun de ceară, pe care-l pregătise anume pentru dânsul, îl aşează încetişorul pe aşternutul cel de cetină şi-l pofti pe cumătru-său să şadă în capul mesei.

Lupul, nevisând nici măcar cu spatele de ceea ce i se pregăteşte, se puse pe scaun şi începu a mânca şi a lăuda bucatele. Simţind însă, de la o vreme, că e mare căldură, zice:

— Vai de mine, da' caldu-i!

Nu băgă însă de samă că sub scaunul pe care şede arde foc şi din pricina aceea e aşa de cald.

— Apoi de, cumetre, nici n-are cum să nu-ţi fie aşa de cald, după ce bucatele sunt cam fierbinţi, pentru că abia acuma le-am luat de la foc, afară de asta şi afară nu e prea frig.

Şi tot aşa din vorbă în vorbă, ca la praznic, timpul trecu, scaunul de sub lup se topi şi lupul se răsturnă deodată pe focul din groapă.

Lupu începe a se văita şi a se ruga să sară într-un ajutor că arde şi se prăpădeşte.

Însă capra, în loc să-i ajute, luând cociorva*, îl împinse şi mai afund în jăratic.

— Arde acuma şi tu, cum a ars inima-n mine de jale când am aflat că mi-ai mâncat ieduţii! Mi-ai mâncat tu ieduţii, iar acuma să te înghită şi pe tine văpaia focului!

Şi-aşa a păţit-o lupul.

* cociorvă – jeruitor, unealtă folosită pentru a scoate jarul sau cenuşa din cuptor

CUPRINS

Ginerele împăratului Roşu 5
Fraţii de cruce 46
Feciorul pescariului 51
Sântu Nicolai 56
Sărăcuţul 78
Calimendru 104
Prostul năzdrăvan 130
Fiul lepei 138
Bulimandră şi Mândra-Lumei 185
Istian Viteazul şi Ileana Consânzeana 202
Fata din Ştergăreni 216
Ciuda nevăzută din ceri căzută 225
O babă şi trei fete 233
Capra cu trei iezi 238

JURNALUL NAȚIONAL

Curtea veche

ISBN vol. I-X: 978-606-588-004-7
ISBN vol. VI: 978-606-588-040-5